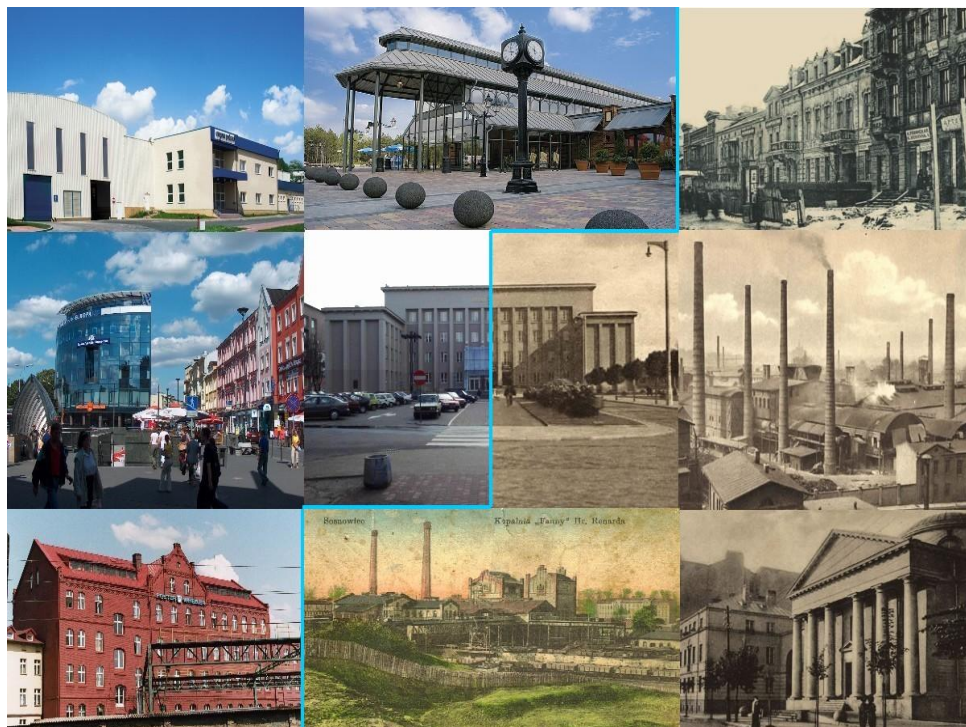

Tekst jednolity dokumentu wraz ze zmianami

wprowadzonymi Uchwałą nr 468/XXIV/2020

Rady Miejskiej w Sosnowcu

z dnia 30 kwietnia 2020 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SOSNOWCA

na lata 2016 – 2023

(aktualizacja_kwiecień 2020r.)

SPIS TREŚCI

L.p.	Wyszczególnienie	nr strony
	WSTĘP	2
	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	
1.	Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta Sosnowca.	9
2.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. 2.1. Czynniki społeczne. 2.2. Czynniki przestrzenne. 2.3. Czynniki środowiskowe 2.4. Czynniki ekonomiczne. 2.5. Klasyfikacja dzielnic miasta. 2.6. Problemy ogólnospołeczne w wybranych dzielnicach Sosnowca.	17
3.	Zasięg przestrzenny podobszarów rewitalizacji.	67
	CZĘŚĆ REALIZACYJNA	
4.	Wizja stanu podobszarów rewitalizacyjnych po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).	144
5.	Cele rewitalizacji i kierunki działań.	145
6.	Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizacje (miejsce), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	150
7.	Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową z podziałem na podobszary rewitalizacji	167
8.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	174
9.	Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć o których mowa w punktach 6 i 7, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł.	175
10.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, innych podmiotów oraz grup aktywnych w proces rewitalizacji.	182
11.	System zarządzania procesem rewitalizacji.	185
12.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.	188
13.	Podsumowanie.	195
14.	Spis tabel.	196
15.	Spis rysunków.	200

WSTĘP

1. Definicja rewitalizacji wg ustawy.
Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.
2. Definicja rewitalizacji według wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.
3. Sama definicja rewitalizacji jasno wskazuje na konieczność zapewnienia komplementarności działań.
Komplementarność to synergia i wzajemne uzupełnienie się świadomie podejmowanych działań poprzez skierowanie zintensyfikowanego wsparcia na efektywniejsze rozwiązanie problemu i osiągnięcie założonego celu.
Dlatego kluczowe jest określenie przedsięwzięcia/przedsięwzięć i zdefiniowanie wspólnego dla wszystkich podejmowanych działań celu oraz celów wzajemnie uzupełniających się.
W przypadku rewitalizacji jest to wyprowadzenie ze stanu kryzysowego społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane.
4. Temat rewitalizacji jest wielorako i w różnych aspektach podejmowany w dokumentach strategicznych państwa. Poniżej przytoczymy kilka przykładów.
 1. W *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju* rewitalizacja jest pojmowana jako narzędzie rozwoju:
 - a) Należy wzmocnić potencjał rozwojowy ośrodków lokalnych. W tym celu wymaga to wyrównania poziomu cywilizacyjnego zamieszkiwania na różnych obszarach, rozwoju usług dobra publicznego, pełnego wykorzystania i rozwoju sieci teleinformatycznych, rewitalizacji miast i miasteczek oraz poszerzenia udziału przedsiębiorców i kapitału prywatnego w finansowaniu badań i rozwoju.
 - b) Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach to:
 - Przeciwdziałanie narastaniu niekorzystnych zjawisk na obszarach problemowych w miastach, a więc zdegradowanych dzielnic śródmiejskich, blokowisk, terenów poprzemysłowych, a także innych obszarów miast, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska społeczne.
 - Opracowanie programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu na obszarach problemowych miast.
 - Lepsze dopasowanie systemu pomocy społecznej i pośrednictwa pracy do specyfiki miejskich obszarów problemowych.
 - Utworzenie instrumentów organizacyjnych i finansowych wspierających proces rewitalizacji m.in. poprzez ustanowienie przepisów dotyczących rewitalizacji, w szczególności nadanie temu procesowi statusu zadania publicznego, co w efekcie umożliwi zlecenie zadań publicznych w zakresie rewitalizacji np. obszarów miejskich.
 - Wspieranie wykorzystania zasobów lokalnych oraz wspierania lokalnej przedsiębiorczości.

2. Dokument pn. *Krajowa Polityka Miejska* stanowi, iż:
- a) Celem działań w zakresie rewitalizacji jest zmiana strukturalna danego obszaru – nie tylko poprawa jakości życia i walorów estetycznych, ale przede wszystkim przywrócenie na nim aktywności gospodarczej i społecznej. Cel ten wskazuje, że odnowa najbardziej problemowych obszarów powinna stanowić element całościowej polityki rozwoju miasta i powinna być prowadzona w oparciu o powszechnie wypracowaną wizję stanu docelowego oraz dobór właściwych działań. Ważnym elementem tego celu jest wypracowanie mechanizmów powszechnego angażowania podmiotów i kapitału prywatnego w realizację działań związanych z odnową miast.
 - b) Celem działań władz samorządowych powinno być wyprowadzenie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miasta poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością. Działania te powinny być prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.
 - c) Działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone w miastach, które niezależnie od wielkości, funkcji i położenia, borykają się z wewnętrznymi problemami, przy czym nadanie nowych funkcji, odnowa lub modernizacja techniczna obszarów i fragmentów przestrzeni publicznych jest środkiem, a nie celem rewitalizacji.
 - d) Celami rewitalizacji są: odnowa społeczna, gospodarcza, przestrzenna oraz środowiskowa.
 - e) Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju miasta – powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym miasta w odniesieniu do jego obszarów problemowych.
 - f) Rewitalizacja służy zarówno podniesieniu atrakcyjności danego obszaru dla podmiotów gospodarczych i potencjalnych nowych jego mieszkańców, jak również wsparciu rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego oraz podniesieniu jakości życia obecnych mieszkańców.
 - g) Rewitalizacja obszarów zdegradowanych powinna mieć charakter złożony i interdyscyplinarny, dlatego kluczowe jest prowadzenie zintegrowanych, czyli równoległych i wzajemnie uzupełniających się działań w wielu sferach. Jest to również proces długotrwały, kosztowny oraz wymagający zachowania ciągłości oraz konsekwencji.
 - h) Niezbędne jest włączenie lokalnych społeczności i przedsiębiorców w procesy programowania oraz realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ priorytetowe znaczenie dla powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma nakierowanie ich na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.
 - i) Program rewitalizacji to opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej, zmierzający do wyprowadzenia określonych obszarów ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju.
 - j) Każde złożone działanie rewitalizacyjne, powinno być planowane i programowane w oparciu o trzy elementy, które prowadzone powinny być równolegle: (a) określenie wizji i koncepcji wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego; (b) szczegółowa analiza i wybór działań rewitalizacyjnych oraz określenie sposobów i warunków ich realizacji; (c) określenie źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
 - k) Dla optymalnego przygotowania do rewitalizacji wybranego obszaru potrzebna jest możliwie pełna diagnoza problemów, z którymi borykają się jego mieszkańcy i użytkownicy. Na tej podstawie następować powinno określenie wizji odnowy danego obszaru w przyszłości. Wizja ta powinna obejmować kwestie: (a) społeczne; (b) gospodarcze; (c) przestrzenne; (d) środowiskowe.

- l) Kwestie społeczne w Krajowej Polityce Miejskiej często są kluczowym i najtrudniejszym do osiągnięcia elementem rewitalizacji (tj. m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, pomoc społeczna i rozwój usług społecznych; poprawa jakości mieszkań i warunków ich eksploatacji; aktywizacja zawodowa; przedsiębiorczość grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; wspieranie długotrwale bezrobotnych; działania na rzecz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym; wsparcie osób z niepełnosprawnościami, itd.).
- m) Kwestie gospodarcze w Krajowej Polityce Miejskiej to wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia, ekonomii społecznej, zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów szczególnie lokalnych.
- n) Kwestie przestrzenne to wizja przekształceń i zmiany funkcji terenów; poprawa dostępności, estetyki i jakości przestrzeni publicznych; infrastruktury komunalnej, uzupełnienia zabudowy.
- o) Kwestie środowiskowe to rekultywacja gruntów; obniżanie szkodliwych emisji; adaptacja terenów na cele rekreacyjne; zieleń miejska.

Krajowa Polityka Miejska wpisuje rewitalizację w inne strategie krajowe, to jest:

- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”;
 - Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;
 - Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
 - Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
 - Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.;
 - Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;
 - Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię;
 - Cel 3. Poprawa stanu środowiska.
- Krajowa strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie;
 - Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność).

Narodowy Plan Rewitalizacji opiera się na omówionych wyżej założeniach Krajowej Polityki Miejskiej. W Planie tym zwraca się szczególną uwagę m. in. na to, iż:

- Program rewitalizacji winien posiadać charakter zintegrowany, wieloaspektowy, obejmujący obszar kryzysowy zidentyfikowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy;
- W procesie przygotowania programu konieczne jest przygotowanie pogłębionej diagnozy społecznej dla określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym;
- Procesy rewitalizacji muszą być określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych obszarach;
- Program rewitalizacji musi jednoznacznie wskazywać obszary w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa.

W Narodowym Planie Rewitalizacji wskazane są trzy podstawowe źródła finansowania procesu rewitalizacji:

- a) środki publiczne wspólnotowe (Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica),
- b) środki publiczne krajowe – istniejące instrumenty i źródła (poprzez terytorialne profilowanie-ukierunkowanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m. in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa) oraz sukcesywnie tworzonych nowych,
- c) środki prywatne uruchamiane m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnienie formuły ppp.

3. W *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020* zidentyfikowano i zapisano następujące cele wobec skoncentrowanych problemów rozwojowych:

- (a) restrukturyzacja miast;
- (b) rewitalizacja miast;
- (c) restrukturyzacja i rewitalizacja innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

Do najważniejszych zagadnień, które powinny być brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych będą należały:

- Działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego;
- Działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej;
- Działania wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej;
- Działania wspierające modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej;
- Wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych.

4. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020* wskazuje na narzędzia wspierające proces rewitalizacji i jego dwufunduszowość:

- a) Pojęcie *Narzędzia wspierające proces rewitalizacji* oznacza, iż przedsięwzięcia w zakresie rewitalizacji najpełniej będą wdrażane poprzez projekty realizowane w ramach Zintegrowanych albo Regionalnych Inwestycji terytorialnych;
- b) Pojęcie *Dwufunduszowości* oznacza, iż w celu wzmocnienia procesu rewitalizacji zaplanowano komplementarność interwencji dla projektów rewitalizacyjnych, które są współfinansowane zarówno ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) różnych celów tematycznych, priorytetów inwestycyjnych, zarówno w ramach regionalnego jak i krajowego programu operacyjnego.

5. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020* jest na poziomie województwa śląskiego najistotniejszym dokumentem określającym instrumenty wsparcia na rzecz rewitalizacji i wskazuje, iż w obszarze rewitalizacji największą komplementarnością wewnątrzprogramową i funduszową charakteryzują się osie priorytetowe:

- a) IX Włączenie społeczne (EFS);
- b) X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna (EFRR).

W ramach osi IX sformułowano następujące działania:

- Działanie 9.1. Aktywna integracja; Celem działania jest Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkującej obszary zdegradowane.
w tym: Poddziałanie 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT;
- Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne; Celem działania jest Wzrost dostępności i jakości usług zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, w tym Poddziałanie 9.2.1. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – ZIT.
- Działanie 9.3. Rozwój ekonomii społecznej w regionie.

W ramach osi X sformułowano następujące działania:

- Działanie 10.1. Infrastruktura ochrony zdrowia.
- Działanie 10.2. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych.
- Działanie 10.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- Działanie 10.4. Poprawa stanu środowiska miejskiego.
- Działanie 10.5. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

Na szczególne zainteresowanie zasługuje działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Celem działania jest rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną obszarów zmarginalizowanych.

Podejmowanie działań ma uzasadnienie w występowaniu zjawisk wykluczenia społecznego oraz zagrożenia marginalizacją, a także potrzeba podnoszenia jakości i dostępności podstawowych usług publicznych. A przykładowe rodzaje projektów to:

- Przebudowa i remont obiektów przemysłowych i pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizacyjnym wynikającym z Lokalnego Programu rewitalizacji.
- Zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym wynikającym z Lokalnego Programu Rewitalizacji.
- Remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym wynikającym z Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Wsparcie inwestycyjne projektów z EFRR ma charakter uzupełniający (dodatkowy) i możliwe jest wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS, które pełnią rolę wiodącą względem EFRR.

Projekty realizowane w ramach ZIT/RIT/OSI muszą wykazywać charakter przedsięwzięć kompleksowych, koordynujących interwencję strukturalną ze wsparciem realizowanym w ramach EFS.

- c) W ramach EFRR główny ciężar wsparcia procesu rewitalizacji został w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego położony na priorytet inwestycyjny pn.: *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.*

d) W zakresie interwencji EFS kluczowe dla zapewnienia komplementarności podejmowanych działań są – według Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego – priorytety inwestycyjne pn.:

- *Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie (Wzmacnianie lokalnych społeczności, m.in. poprzez organizowanie społeczności lokalnych).*
Przedsięwzięcia realizowane w ramach tego priorytetu inwestycyjnego stanowią podstawę działań kompleksowego programu rewitalizacji; stanowią istotny element przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach programów rewitalizacyjnych; wpisują się w Strategię ZIT/RIT subregionów.
- *Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (zapewnienie dostępu do usług społecznych, świadczonych w lokalnym środowisku; zapewnienie dostępu do bezpłatnych usług zdrowotnych).*
Przedsięwzięcia realizowane w ramach tego priorytetu inwestycyjnego stanowią dopełnienie kompleksowego programu rewitalizacji; stanowią uzupełnienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach programów rewitalizacyjnych; wpisują się w Strategię ZIT/RIT subregionów.

6. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020* wskazuje pozostały katalog wsparcia przedsięwzięć wywodzący się z:

- a) Osi VII Regionalny Rynek Pracy;
 - poprawa zdolności do zatrudniania osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarach rewitalizowanych;
 - promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych;
 - outplacement.
- b) Osi VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy;
 - zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat;
 - wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa;
 - realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej.
- c) Osi XI Wzmocnienie potencjału edukacyjnego;
 - kształcenie ustawiczne.

Wskazane wyżej możliwe przedsięwzięcia muszą wpisywać się w Strategię ZIT/RIT subregionu oraz wynikać z programu rewitalizacyjnego.

7. Rewitalizacja zatem jako proces powinna posiadać następujące cechy:

- a) być elementem całościowej wizji rozwoju miasta;
- b) być przez to miasto koordynowana;
- c) być realizowana w ścisłej współpracy wielu podmiotów;
- d) być realizowana przy społecznej partycypacji.

Kluczem do przeprowadzenia rewitalizacji jest wieloaspektowe wsparcie obszarów kryzysowych, dlatego zasada komplementarności po stronie EFS zostanie również spełniona, gdy projekt

realizowany ze środków EFRR wynika z interwencji społecznej i jest realizowany w ramach innych przedsięwzięć finansowanych ze środków EFS, tj. działań wdrażanych poza ZIT/RIT/OSI.

5. W Wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego w zakresie rewitalizacji znajdujemy m.in. następujące zapisy:

- a) opracowanie i realizacja projektów rewitalizacyjnych musi być oparta na:
 - wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020;
 - ustawie o rewitalizacji;
 - inicjowanym, opracowanym i uchwalonym przez radę gminy programie rewitalizacji;
- b) za rewitalizację uznaje się: wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji;
- c) rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie swoich specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz;
- d) działania rewitalizacyjne muszą być skoncentrowane na rozwiązywaniu negatywnych zjawisk społecznych, będących podstawową przyczyną kryzysu danego obszaru miasta. W szczególności:
 - bezrobocia,
 - ubóstwa,
 - przestępczości,
 - problemów edukacyjnych,
 - niskiego kapitału społecznego lub niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
- e) zgodnie z wymogami wskazanymi w ustawie program rewitalizacji łącznie nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni miasta i dotyczyć nie więcej niż 30% mieszkańców miasta;
- f) powyższe ustalenie pozwala na prowadzenie rewitalizacji tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa;
- g) działania rewitalizacyjne, zgodnie z definicją rewitalizacji, co do zasady, powinny być realizowane na obszarach zdegradowanych z wyjątkiem, gdy projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza wyznaczonym obszarem do rewitalizacji mogą być urzeczywistniane o ile służą realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Dotyczy to zwłaszcza:
 - Inicjatyw społecznych nakierowanych na aktywizację zawodową mieszkańców, gdzie rozwiązania skierowane do ludności z obszaru zdegradowanego mogą być podejmowane poza tym obszarem;
 - obszarów po-kolejowych i po-przemysłowych, gdzie nie ma mieszkańców, ale wokół tego terenu także zidentyfikowano problemy społeczne.

1. OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI MIASTA SOSNOWCA.

POWIĄZANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA SOSNOWCA Z ZAPISAMI STRATEGII ROZWOJU MIASTA SOSNOWCA do 2020 roku.

W Strategii Rozwoju Miasta Sosnowca do 2020 roku, przyjętej uchwałą nr 162/XII/07 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 24 maja 2007 roku, zapisy odnoszące się do rewitalizacji znalazły się we wszystkich częściach dokumentu.

W części diagnostycznej Strategii opisane są kwestie odnoszące się do rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego oraz kwestie związane z dostępem do usług publicznych. Analizie poddano między innymi zagadnienia lokalnego rynku pracy, w tym strukturę bezrobocia, przemiany i stan gospodarczy, stan środowiska i potencjał kultury miasta.

Kwestie te zostały opisane:

- w rozdziale 3 „Sytuacja społeczna i demograficzna”, a w nim (a) demografia; (b) zdrowie i bezpieczeństwo; (c) kultura; (d) edukacja;
- w rozdziale 4 „Sytuacja gospodarcza”, a w nim (a) gospodarka miasta; (b) turystyka, sport i rekreacja; (c) wielkość i struktura bezrobocia;
- w rozdziale 5 „Infrastruktura techniczna”, a w nim (a) komunikacja i transport, (b) systemy energetyczne – elektroenergetyczny, gazowniczy i ciepłowniczy;
- w rozdziale 6 „Środowisko naturalne”, w którym wskazano, iż najistotniejsze problemy miasta w tym obszarze to: (a) zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10; (b) wzrost natężenia hałasu komunikacyjnego; (c) nadmierne zanieczyszczenie wód; (d) degradacja terenów po likwidowanych zakładach pracy, skutkująca potrzebą rekultywacji i rewitalizacji terenów poprzemysłowych; (e) potrzeba prowadzenia działań porządkujących gospodarkę odpadami w mieście.

W analizie SWOT, zwłaszcza w „słabych stronach” miasta i „zagrożeniach”, zawarto szereg uwarunkowań problemowych mogących stanowić uzasadnienie dla podejmowania działań rewitalizacyjnych:

- a) nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych, będące wynikiem odprowadzania dużych ilości ścieków komunalnych i przemysłowych;
- b) obszary poprzemysłowe wymagające rekultywacji, rewitalizacji, odbudowy i ochrony;
- c) degradacja naturalnej rzeźby terenu oraz obszarów miejskich (szkody górnicze) utrudniająca podejmowanie inwestycji oraz powodująca trudności w wyposażeniu niektórych terenów w infrastrukturę techniczną;
- d) nie w pełni zorganizowana gospodarka odpadami;
- e) niski standard, zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych, niedostateczna liczba mieszkań socjalnych; brak środków finansowych na budownictwo (kwaterunkowe i socjalne) oraz na zatrzymanie degradacji technicznej zasobów mieszkaniowych;
- f) niedostatecznie rozwinięty system kanalizacyjny;
- g) ograniczony zasób terenów pod budownictwo przemysłowe i mieszkaniowe;
- h) niewystarczający stopień przystosowania obiektów i infrastruktury do oszczędzania energii;
- i) niewystarczająca ilość specjalistycznych placówek dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obłożnie chorych i stacjonarnej opieki paliatywnej;
- j) pogarszająca się sytuacja demograficzna miasta i regionu, rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, starzenie się społeczeństwa, malejący przyrost naturalny;
- k) niechęć grup zagrożonych bezrobociem do zmiany zawodu, ograniczona liczba osób uzyskujących nowe kwalifikacje;

- l) marginalizacja i zagrożenie wykluczeniem społecznym;
- m) niewystarczający przyrost miejsc pracy tworzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, brak trwałości miejsc pracy w tym sektorze;
- n) wysoki procent kobiet i ludzi młodych oraz absolwentów w łącznej liczbie bezrobotnych, co skutkuje odpływem młodych wykształconych osób do innych miast i regionów w celu poszukiwania pracy i lepszych warunków życia;
- o) niska innowacyjność w sektorach małej i średniej przedsiębiorczości;
- p) brak zdolności adaptacyjnych wielu firm i sektorów do otwierania się na rynki światowe.

Strategia Rozwoju Miasta Sosnowca oparta jest na zasadach zrównoważonego rozwoju, a tym samym realizacja tych zasad wymaga podejmowania szeroko pojętych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Co do zasady, cele, priorytety, cele pośrednie i kierunki działań uznać można za powiązane tematycznie z celami rewitalizacji.

Spośród wszystkich priorytetów, celów pośrednich i kierunków działań zapisanych w dokumencie Strategii za najbardziej powiązane z zagadnieniami rewitalizacji uznać należy:

1. W priorytecie A – Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych – w celu pośrednim 2 – rozszerzenie zakresu przekwalifikowań zawodowych i doszkalania zawodowego - w Kierunku działań 2.3 – jest zapis: stwarzanie warunków do rozwoju zdolności do podejmowania pracy; w kierunku działań 2.5 jest zapis: zwiększenie dostępności mieszkańców do różnorodnych kursów doszkalających.
2. W priorytecie A – Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych – w celu pośrednim 4 – Aktywizacja mieszkańców w tworzeniu i korzystaniu z dóbr kultury – w kierunku działań 4.1. jest zapis: wspieranie inicjatyw budowy nowych obiektów kultury oraz rewitalizacja obiektów historycznych, zabytkowych i przemysłowych (itp.) na cele kulturalne; w kierunku działań 4.2. jest zapis: dbałość o dziedzictwo kulturowe Miasta; w kierunku działań 4.3. jest zapis: ochrona dziedzictwa historyczno-kulturowego; w kierunku działań 4.4. jest zapis: poprawienie stanu infrastruktury istniejących obiektów kultury.
3. W priorytecie B – Poprawa stanu zdrowia, warunków życia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców – w celu pośrednim 1 – Działania na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców i infrastruktury lecznictwa w Mieście – w kierunku działań 1.4. jest zapis: podnoszenie jakości i standardów świadczonych usług medycznych oraz ośrodków medycznych; w celu pośrednim 2 – zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych - w kierunku działań 2.1. jest zapis: dostosowanie rynku usług medycznych do potrzeb pacjentów; w kierunku działań 2.3 jest zapis: tworzenie warunków do rozwoju opieki długoterminowej i hospicyjnej; w kierunku działań 2.4 jest zapis: poprawa dostępności placówek medycznych poprzez znoszenie barier architektonicznych; w kierunku działań 2.7. jest zapis: modernizacja infrastruktury lecznictwa zamkniętego; w kierunku działań 2.8. jest zapis: modernizacja infrastruktury lecznictwa otwartego.
4. W priorytecie B – Poprawa stanu zdrowia, warunków życia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców – w celu pośrednim 3 – Doskonalenie funkcjonowania systemu pomocy społecznej w Mieście – w kierunku działań 3.1. jest zapis: monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji i patologii społecznych; w kierunku działań 3.2 jest zapis: stworzenie sieci współpracy instytucji pomocy społecznej w Mieście; w kierunku 3.3. jest zapis: tworzenie warunków dla stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych w celu ich rozwoju i samoorganizacji w zakresie świadczenia przez nie pomocy społecznej; w kierunku 3.4. jest zapis: doskonalenie form zwiększenia efektywności świadczenia pomocy społecznej oraz rozwój infrastruktury; w kierunku 3.5. jest zapis: podejmowanie działań wspierających rozwój usług

opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób starszych i niepełnosprawnych; w kierunku działań 3.6. jest zapis: podejmowanie działań mających na celu wspieranie osób niepełnosprawnych.

5. W priorytecie B – Poprawa stanu zdrowia, warunków życia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców – w celu pośrednim 4 – Poprawa warunków mieszkaniowych – w kierunku działań 4.1. jest zapis: wspieranie budowy zasobów mieszkalnych jak również działań mających na celu renowację już istniejących w szczególności w zakresie realizacji budownictwa społecznego; w kierunku działań 4.2. jest zapis: wsparcie inicjatyw lokalnych zmierzających do podniesienia standardów substancji mieszkaniowej oraz zwiększenia ilości zasobów mieszkaniowych; w kierunku działań 4.3. jest zapis: doskonalenie systemu gospodarowania mieszkaniami i zarządzania komunalnym zasobem mieszkaniowym; w kierunku działań 4.4. jest zapis: pomoc dla osób niepełnosprawnych w budowie domów i mieszkań bez barier – pomoc w uzyskaniu dofinansowania.
6. W priorytecie B – Poprawa stanu zdrowia, warunków życia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców – w celu pośrednim 5 – Wzmacnianie więzi rodzinnych, przeciwdziałanie tendencjom odśrodkowym w rodzinie – w kierunku działań 5.1. jest zapis: monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w regionie; w kierunku działań 5.2: wspieranie działań służących wzmacnianiu rodziny; w kierunku działań 5.3. jest zapis: opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających niekorzystnym zjawiskom w rodzinach; w kierunku działań 5.4. jest zapis: wspieranie poradnictwa rodzinnego; w kierunku działań 5.5. jest zapis: wspieranie tworzenia pozainstytucjonalnych form opieki nad dzieckiem.
7. W priorytecie E – Zwiększenie atrakcyjności Miasta poprzez inwestycje, modernizacje, doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz poprawę środowiska przyrodniczego i kulturowego – w celu pośrednim 1 – Wzbogacanie funkcji miejskich – w kierunku działań 1.1. jest zapis: przebudowa oraz tworzenie warunków dla modernizacji centrum Miasta i znajdujących się w nim obiektów; w kierunku działań 1.2. jest zapis: porządkowanie struktury urbanistycznej pod kątem jej wielofunkcyjności; w kierunku działań 1.4. jest zapis: realizacja projektów tworzących metropolitalny wizerunek regionu.
8. W priorytecie E – Zwiększenie atrakcyjności Miasta poprzez inwestycje, modernizacje, doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz poprawę środowiska przyrodniczego i kulturowego – w celu pośrednim 2 – Rewitalizacja terenów przemysłowych i pogórnich – w kierunku działań 2.1. jest zapis: uporządkowanie zabudowy terenów przemysłowych; w kierunku działań 2.2. jest zapis: rekultywacja oraz rewitalizacja terenów zdegradowanych z nadaniem nowych funkcji; w kierunku działań 2.3. jest zapis: przeciwdziałanie degradacji terenów przemysłowych.
9. W priorytecie E – Zwiększenie atrakcyjności Miasta poprzez inwestycje, modernizacje, doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz poprawę środowiska przyrodniczego i kulturowego – w celu pośrednim 3 – Rewitalizacja obszarów miejskich – w kierunku działań 3.1. jest zapis: rewitalizacja zdegradowanych osiedli miejskich, dzielnic i kwartałów zabudowy; w kierunku działań 3.2. jest zapis: architektoniczna i funkcjonalna rewitalizacja zabudowy.

Wskazane wyżej priorytety, cele pośrednie i kierunki działań nie wyczerpują wszystkich możliwości przywoływania pozostałych zapisów Strategii w kontekście rewitalizacji, natomiast Lokalny Program Rewitalizacji uszczegóławia i konkretyzuje poszczególne zapisy i przedsięwzięcia służące prowadzeniu rewitalizacji w wielu aspektach i na wielu obszarach.

POWIĄZANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA SOSNOWCA Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca” jest dokumentem planistycznym uwzględniającym długofalowe zamierzenia zapisane w Strategii rozwoju. Realizacji celów Strategii rozwoju służą obszary wyznaczone w Studium na podstawie uwarunkowań lokalnych i potencjału rozwojowego.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca”, przyjętym uchwałą 369/XXXI/2016 z dnia 19 maja 2016 roku, wskazać możemy zapisy odnoszące się do kwestii rewitalizacji i powiązane tematycznie z zagadnieniami będących w obszarze zainteresowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sosnowca.

Podstawowym celem rewitalizacji obszarów zdegradowanych powstałych przede wszystkim w wyniku przemian gospodarczych i społecznych jest ich racjonalne wykorzystanie poprzez udzielanie wsparcia ukierunkowanego na zapobieżenie i zatrzymanie postępującej degradacji a w dalszej kolejności podniesienie rewitalizowanego obszaru co najmniej do stanu poprzedniego.

1. W „Studium...” w Tomie I w rozdziale VII pt. „Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia” w § 43 przedstawiony jest efekt badań studyjnych nt. przewidywanej prognozy demograficznej dla Miasta Sosnowca na lata 2014-2030. Opis przedstawiony w tym rozdziale potwierdza wnioski i konkluzje, które zostały zawarte w opracowaniu S. Sitka pt. „Diagnoza sytuacji społeczno-demograficznej oraz rynku pracy w Sosnowcu”, które to opracowanie zostało wykorzystane w dalszej części niniejszego dokumentu. Negatywna prognoza wskazuje na zagrożenia dla rozwoju miasta wynikające z postępującego wyludniania się, starzenia się społeczeństwa i dezurbanizacji tkanki miejskiej. Procesy te będą miały charakter ogólny i dotyczyć będą wszystkich części miasta. Zapisy w „Studium...” wskazują na konieczność ustabilizowania procesów demograficznych poprzez wskazania nowych terenów usługowych i produkcyjnych, aby tworzyć nowe miejsca pracy dla mieszkańców Sosnowca.
2. W tym samym rozdziale VII w § 50 pt. „Rynek pracy” przedstawiany jest stan i poziom bezrobocia w mieście. Z przedstawionych danych wynika, iż stopa bezrobocia w Sosnowcu systematycznie rosła od 2008 do 2012 roku, kiedy to osiągnęła poziom 14,2%; była wyższa od średniej wojewódzkiej jak również jej wzrost był wyższy. Wśród osób bezrobotnych największy odsetek stanowią osoby długotrwale bezrobotne (5160 osób); bez wykształcenia średniego (5774); bez kwalifikacji zawodowych (4189); bez doświadczenia zawodowego (4084). Według danych podanych w „Studium...” przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Sosnowcu w 2011 roku kształtowało się na poziomie 3,2 tys. zł., natomiast średnia dla województwa wynosiła 3,7 tys. zł.
3. W „Studium...” w Tomie II A w rozdziale II pt. „Kierunki rozwoju” w § 1 „Kierunki przekształceń i zmian – Jakim miastem powinien być Sosnowiec” kierunki przekształceń określone w Studium 2016 są spójne ze Strategią Rozwoju Miasta Sosnowca do 2020 roku. Założeniem podstawowym „Strategii”, a w wymiarze przestrzennym również Studium 2016 jest ukierunkowanie na podstawowy cel-wizję: Sosnowiec jako ośrodek wyspecjalizowanych usług i nowoczesnej gospodarki, o czystym środowisku i zmodernizowanej infrastrukturze. W kolejnych punktach zapisano, iż podstawowym celem wszystkich określonych w Studium 2016 ustaleń jest wskazywanie kierunków zmian, które przyczyniać się mają do zrównoważonego rozwoju miasta i osłabienia lub likwidacji przyczyn i czynników negatywnie oddziałujących na miasto. Z uwagi na zdiagnozowane procesy przestrzenno-demograficzne, jako przesądzenie nadrzędne przyjęto realizację modelu miasta dośrodkowego, do którego należy dostosować polityki związane ze zrównoważonymi przekształceniami przestrzennymi: demograficzną, społeczną, komunikacyjną, infrastrukturalną, rynku usług oraz rynku pracy, spójne z potrzebami ochrony wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego. Osiągnięcie wskazanego celu i modelu przestrzennego wymaga stymulowania pozytywnych zmian w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, kulturalnym i materialnym, dla przeprowadzenia których Studium 2016 jest

- w wymiarze przestrzennym podstawowym, strategicznym dokumentem, decydującym o planowanych działaniach w obszarach zurbanizowanych i niezurbanizowanych.
4. W rozdziale II „Kierunki rozwoju” w § 1 w punkcie 7 podpunkcie 2a zapisano: „przywrócenie funkcji reprezentacyjnej i usługowo-handlowej obszarowi ścisłego centrum miasta pełniącemu unikatową rolę w strukturze Sosnowca decydującemu o jakości struktury urbanistycznej, strukturach zabudowy, standardach życia i czasowego przebywania, aktywizującemu w sposób zrównoważony przestrzenie publiczne oraz poszczególne kwartały i wykształcenie nowych aktywnych powiązań z obszarami węzłowymi”.
 5. W rozdziale II „Kierunki rozwoju” w § 1 w punkcie 7 podpunkcie 3e zapisano: „tworzenie dogodnych podstaw do metropolizacji centrum śródmieścia Sosnowca poprzez rewitalizację i reurbanizację obszaru śródmieścia zlokalizowanego w granicach ulic: 3 Maja, Dęblińskiej, L. Mierosławskiego, Teatralnej, Kościelnej, H. Sienkiewicza, 1 Maja, A. Urbanowicz, I. Mościckiego.”
 6. W rozdziale II „Kierunki rozwoju” w § 1 w punkcie 8 „Kierunki rozwoju funkcji wewnętrznych” zapisano m.in. podpunkty: (1b) nobilitacja przestrzenna i programowa centrum i śródmieścia oraz obszarów pełniących funkcje centrów dzielnicowych; (1i) przywrócenie stanu ładu przestrzennego, decydującego o możliwości osiągnięcia w mieście wysokiego poziomu życia; (2b) waloryzacja obszarów zurbanizowanych wraz z wyodrębnieniem typów obszarów przestrzenno-funkcjonalnych o uformowanej i przewidywalnej strukturze urbanistycznej i programowej, dla których możliwe jest określenie generalnych kierunków i zasad rozwoju; (2h) zagospodarowanie terenów funkcjonalnie nieokreślonych (poprzemysłowych; pouługowych; porolniczych) – ponowne zagospodarowanie takich terenów z wyprzedzającym określeniem ich docelowego przeznaczenia.
 7. W rozdziale II „Kierunki rozwoju” w § 1 w punkcie 8 „Kierunki rozwoju funkcji wewnętrznych” zapisano: podpunkt 5e: redefinicja funkcjonalno-programowa istniejących obszarów zurbanizowanych i kreacja specyfiki obszarów nowej urbanizacji, związanych z terenami przemysłowymi, pouługowymi i porolniczymi wymagającymi indywidualnych programów rozwojowych i koncepcji przestrzenno-programowych uwzględniająca włączenie terenów do programów rewitalizacji oraz utrzymanie i rewaloryzacje zabytkowej zabudowy przemysłowej.
 8. W rozdziale II „Kierunki rozwoju” w § 2 „Uwarunkowania i regulacje kierunków rozwoju” w punkcie 2 zapisano: Wynikające z uwarunkowań ograniczenia powinny pozwolić na wyraźną, przestrzenną i programową nobilitację obszarów, w których występują. Nie powinny natomiast stwarzać nieracjonalnych ograniczeń, związanych przede wszystkim z nieuzasadnioną w sensie technicznym i ekonomicznym ochroną zdekapitalizowanej i zniszczonej zabudowy, przyjmując dla niej alternatywne kierunki rewitalizacji i rewaloryzacji dopuszczającej wyburzenia, odtworzenia lub zmiany obiektów substandardowych.
 9. W rozdziale VI „Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk” zapisano punkt 6 i podpunkt 6 o treści: Z uwagi na powiązania przygraniczne sosnowiecki obszar przestrzeni zieleni powinien utrzymać i wytworzyć powiązania z systemami terenów zieleni miast sąsiednich, szczególnie pomiędzy korytarzami ekologicznymi o randze ponadlokalnej miast położonych nad Przemszą, Brynicą i Białą Przemszą w ramach realizacji zadań wskazanych dla „Zagłębiowskiego Parku Linearnego” obejmujących rewitalizację obszarów położonych wzdłuż Przemszy i jej dopływów.
 10. W rozdziale IX „Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym” w § 48 zapisano punkty: (1) Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzeki Przemszy i Brynicy wspólnie z miastami Będzin, Katowice i Mysłowice; (4) Rewitalizacja obszaru w rejonie „Trójkąta Trzech Cesarzy” wspólnie z Mysłowicami i Jaworzniem.
 11. W rozdziale XVII „Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji” w § 62 zapisano punkt 3 o treści: „Obszary wymagające rehabilitacji, rewaloryzacji i rewitalizacji” przedstawiono na rysunku Studium 2016 nr IIA/4.

12. W dalszej części Studium w Tomie IIB w częściach 5, 7, i 8 wskazano obszary do rewitalizacji oznaczone symbolem B1.1 w części miasta Juliusz; oznaczone symbolem D2.4 – w Kazimierzu Górniczym – Osiedle Wagowa; oznaczone symbolem E4.1 w części miasta Maczki.

Tabela 1. Obszary rewitalizacji określone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Sosnowca”.

Dzielnica	Obszary rewitalizacji określone w Studium
Milowice	Od zachodu i od południa do rzeki Brynicy i terenów zielonych; od północy do ulicy Szosowej; od wschodu do ulicy K.K. Baczyńskiego;
Stary Sosnowiec	Od południa od ulicy Piłsudskiego do ulicy Grota Roweckiego; od zachodu od DK-86 do torów kolejowych Warszawa – Katowice;
Pogoń	Od wschodu od ulicy Będzińskiej i Orlej do ulicy Staszica i ulicy Narutowicza; od południa do ulicy Parkowej i ulicy Wawel; od północy do ulicy Chemicznej;
Centrum	Od torów kolejowych Warszawa – Katowice; od północy do ulicy Parkowej i ulicy Wawel; od wschodu do ulicy Narutowicza; od południa do rzeki Brynicy i torów kolejowych Katowice – Kielce;
Niwka	Od zachodu od ulicy Mikołajczyka i ulicy Wojska Polskiego; od północy i od wschodu do szlaku kolei piaskowej; od wschodu do rzeki Bobrek;
Modrzejów	Od zachodu od ulicy Orłąt Lwowskich; od północy do rzeki Przemsza; od wschodu do DK-1 (S-1);
Zagórze	Od wschodu od ulicy Braci Mieroszewskich; od północy od ulicy Długosza; na południu do ulicy Dworskiej; na zachodzie od S-1;
Juliusz	Od północy od ulicy Wileńskiej; od południa do linii kolejowej piaskowej; od zachodu do ulicy Grenadierów; od wschodu do ulicy Objazdowej;
Kazimierz Górniczy	Całe Osiedle Wagowa; od północy do ulicy Głównej i do ulicy Armii Krajowej; od południa do ulicy Wagowej;
Maczki	Cała dzielnica Maczki
Ostrowy Górnicze	Od wschodu od ulicy Gałczyńskiego; od północy od ulicy gen. Waltera Jankego; od zachodu do ulicy Metalowej i do ulicy Armii krajowej; od południa do ulicy Limbowej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA SOSNOWCA NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020 PRZYJĘTA UCHWAŁĄ NR 850/LI/2013 RADY MIEJSKIEJ W SOSNOWCU Z DNIA 28 LISTOPADA 2013R.

Dokument określa narzędzia do prowadzenia polityki ekologicznej na terenie miasta, ustala politykę środowiskową oraz cele i priorytety ekologiczne. Realizacja Programu ochrony środowiska przyczyni się do poprawy jakości środowiska miejskiego i ochroni jego zasoby, co przełoży się bezpośrednio na poprawę jakości życia mieszkańców, jak również może przynieść oszczędności, wynikające z lepszego korzystania ze środowiska (np. mniejsze kary za zanieczyszczenie, mniejsze koszty rekultywacji środowiska, oszczędność energii).

Nadrzędnym celem programu ochrony środowiska dla Miasta Sosnowiec z zakresu ochrony środowiska jest: rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Sosnowiec w zgodzie z zasadami ochrony środowiska.

W Programie w rozdziale 8 pt. „Cele i kierunki działań systemowych w perspektywie długoterminowej do 2020 roku” sformułowano m.in. następujące cele:

1. Doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.
2. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.
3. Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej, a w tym cele krótkookresowe:
 - a) rewaloryzacja parków na terenie miasta,
 - b) wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni,
 - c) utrzymanie terenów zieleni miejskiej i przydrożnej.
4. Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracania im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej.
5. Ochrona zasobów złóż kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
6. Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityki Ekologicznej Państwa.

W Programie w rozdziale 9 w tabeli 39 zapisano m.in. następujące zadania:

1. Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonowania doliny rzeki Przemszy i Brynicy.
2. Utrzymanie zieleni, zadrzewień i zakrzewień w parkach.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Modrzewiowej.
4. Wspieranie zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej: przyłącza kanalizacyjne i oczyszczalnie przydomowe.
5. Rekultywacja terenu zalewiskowego Nr 3a o pow. ok. 13,88 ha w rejonie Kazimierz Górniczy.
6. Rekultywacja terenów na Borze Zachód w obszarze górniczym Bór III 2b o pow. 199,33 ha.
7. Rekultywacja terenów na Borze Zachód w obszarze górniczym Bór III-1 o pow. 12,31 ha.
8. Rekultywacja składowiska odpadów poneutralizacyjnych po byłej Fabryce Silników Elektrycznych Małej Macy „SILMA” SA.

KOMPLEKSOWY PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA MIASTA SOSNOWIEC ZREALIZOWANY W RAMACH UMOWY O DOFINANSOWANIE NR POIS.09.03.00-00-006/13-00 „PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ – SZANSĄ NA ZRÓWNOWAŻONE ZUŻYCIE ENERGII W GMINIE SOSNOWIEC”

Cel główny i cele strategiczne

Przyjęta wizja pozwoliła na określenie celu głównego planu jako: **Kompleksowa poprawa warunków życia mieszkańców i rozwój gospodarczy Sosnowca przy założeniu niskoemisyjności realizowanych działań.**

Analiza otoczenia prawnego planu oraz uwarunkowań programowych pozwoliła na sformułowanie celów strategicznych i szczegółowych planu.

Cele strategiczne Kompleksowego planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Sosnowiec określono jako:

1. Zwiększenie efektywności wykorzystywania i wytwarzania energii w obiektach na terenie miasta.
2. Efektywne zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie miasta.
3. Kompleksowe zarządzanie i rozwój infrastruktury miasta ukierunkowany na niskoemisyjność.
4. Wprowadzenie niskoemisyjnych wzorców konsumpcji energii i jej nośników we wszystkich sektorach gospodarki miasta.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SOSNOWCA NA LATA 2011-2020
PRZYJĘTA UCHWAŁĄ NR 909/LXV/10 RADY MIEJSKIEJ W SOSNOWCU Z DNIA 28 PAŹDZIERNIKA 2010R.

Głównym celem strategicznym tego dokumentu wskazanym do realizacji jest: Prowadzenie zintegrowanej polityki społecznej sprzyjającej podnoszeniu jakości życia mieszkańców miasta i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

W nawiązaniu do głównego celu strategicznego sformułowano i zapisano szczegółowe cele strategiczne, a to:

1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi i umacnianiu rodziny oraz rozwojowi aktywności społecznej.
2. Rozwój i promocja zatrudnienia oraz przedsiębiorczości.
3. Podnoszenie jakości warunków zamieszkania.
4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i infrastruktury lecznictwa w mieście oraz jakości życia osób niepełnosprawnych.
5. Upowszechnienie edukacji i podnoszenie jakości kształcenia.
6. Instytucjonalny i infrastrukturalny rozwój kultury.
7. Rozwój sportu.
8. Tworzenie zintegrowanego systemu pomocy społecznej.
9. Poprawa stanu środowiska w mieście.
10. Wzrost poczucia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Szczegółowe cele strategiczne są następnie rozpisane na kierunki działań strategicznych na podstawie których sformułowano zostały zapisy wskazujące do realizacji konkretne przedsięwzięcia i działania.

Do sformułowania Głównego celu strategicznego i szczegółowych celów strategicznych oraz kolejnych zapisów doszło na podstawie przeprowadzonej krytycznej analizy wielu obszarów życia społecznego w mieście. Dla potrzeb opracowania tej strategii przeprowadzono analogiczne badania jakie w późniejszym okresie zostały przeprowadzone na potrzeby sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sosnowca. Występują zatem wspólne ścisłe obszary zainteresowania sformułowane w obu dokumentach. Te wspólne obszary zainteresowania dotyczą przede wszystkim sfer życia społecznego i niepożądanych zjawisk jakie w tych sferach występują. Dlatego też zarówno w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jak i w projekcie Lokalnego Programu Rewitalizacji położony jest nacisk na formułowanie przede wszystkim zadań tzw. „miękkich” nakierowanych na zapobieganie powstawaniu, przeciwdziałanie narastaniu zjawisk już występujących lub dążeniu do ich minimalizowania albo całkowitej likwidacji.

2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH.

ANALIZA PRZESTRZENNA

Analizę przestrzenną zjawisk kryzysowych zorientowaną na diagnozę stanu determinant i zmiennych określających sytuację miasta Sosnowca oparto na następujących przedsięwzięciach:

- a) Analizie dokumentów, baz danych i zasobu informacyjnego wybranych wydziałów Urzędu Miejskiego w Sosnowcu oraz ich wstępnej syntezie dokonanej przez zespół Wydziału Rozwoju i Promocji Miasta w Sosnowcu;
- b) Dokumencie pt.: „*Diagnoza sytuacji społeczno-demograficznej oraz rynku pracy w Sosnowcu*” (S. Sitek, 2015, dla UM w Sosnowcu);
- c) Dokumencie pt.: *Zasoby mieszkaniowe oraz rynek nieruchomości w Sosnowcu* (S. Sitek, 2016, dla Urzędu Miejskiego w Sosnowcu);
- d) Bazy danych i zasobów informacyjnych zsyntetyzowanych przez R. Krzysztofika, w oparciu o badania terenowe przeprowadzone w 2015 i 2016 r. przez zespół R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Wymienione wyżej opracowania stanowią swego rodzaju uzupełnienie i uszczegółowienie Strategii Rozwoju Miasta Sosnowca do 2020 roku i Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Sosnowca.

W opracowaniu przyjęto podział miasta na 16 tzw. dzielnic (obszarów analitycznych). Podział ten w dużej mierze oddaje istotę specyfiki układu osadniczego Sosnowca cechującego się silnie zaawansowaną policentrycznością struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz związanym z tym uzewnętrznianiem się sił odśrodkowych w kształtowaniu zjawisk społeczno-ekonomicznych.

Podział miasta na jednostki badawcze.

W opracowaniu przyjęto podział na poniżej wskazane jednostki badawcze; łącznie wyróżniono 16 jednostek: Milowice, Pogoń, Stary Sosnowiec, Centrum, Kalinowa, Niwka, Modrzejów, Kukułek, Zagórze Pn, Zagórze Pd, Klimontów, Juliusz, Kazimierz Górniczy, Ostrowy Górnicze, Maczki. Ich zasięg terytorialny prezentuje rys. 1.

Rys. 1. Przyjęty w opracowaniu podział miasta na tzw. dzielnice

Źródło: Urząd Miejski w Sosnowcu.

2.1. CZYNNIKI SPOŁECZNE.

2.1.1. Struktura przestrzenna bezrobocia w Sosnowcu.

Bezrobocie i rynek pracy to zjawiska i pojęcia występujące łącznie i można je rozpatrywać w różnych aspektach. Wyróżniają je trzy podstawowe parametry: wielkość, ranga i skala oddziaływania. Podstawową informacją dotyczącą rynku pracy jest liczba pracujących. Sosnowiec zalicza się do największych z grupy średnich rynków pracy. Oznacza to, że ośrodek mieści się w przedziale od 50-100 tys. miejsc pracy.

Niestety brak jest pełnych informacji na temat liczby pracujących na poziomie gmin i powiatów. Na szczeblu powiatów GUS prezentuje jedynie dane o pracujących w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób. Pełną liczbę pracujących można oszacować w oparciu o odwrotność stopy bezrobocia, która jest stosunkiem liczby bezrobotnych do liczby aktywnych zawodowo, tj. pracujących i bezrobotnych. Dane te należy jednak traktować wyłącznie jako szacunek nie zaś faktyczną wielkość.

W latach poprzedzających transformację społeczno-gospodarczą Sosnowiec był miastem kojarzonym głównie z przemysłem ciężkim tj. górnictwem i hutnictwem oraz przemysłem włókienniczym. Na rzecz górnictwa i hutnictwa pracowało w Sosnowcu wiele przedsiębiorstw różnych branż.

W 1972 roku w Sosnowcu w samym tylko górnictwie pracowało 26 tys. osób, a na początku okresu transformacji w 1992 roku 16,8 tys. osób. Wówczas na terenie miasta działało 5 kopalń. Po kolejnych 20 latach w 2012 roku pozostała jedna kopalnia („Kazimierz-Juliusz”), która zatrudniała ponad tysiąc osób. Aktualnie zakład jest w fazie wygaszania co zmierza w konsekwencji do ostatecznej likwidacji. Całkowicie zostały zlikwidowane wielkie zakłady włókiennicze, po których zostało tylko wspomnienie i liczne rzesze bezrobotnych. Z zakładów branży hutniczej pozostała jedna huta, która weszła w skład koncernu Arcelor Mittal, a pozostałe albo zostały zlikwidowane albo w bardzo dużym stopniu ograniczyły produkcję a tym samym zatrudnienie.

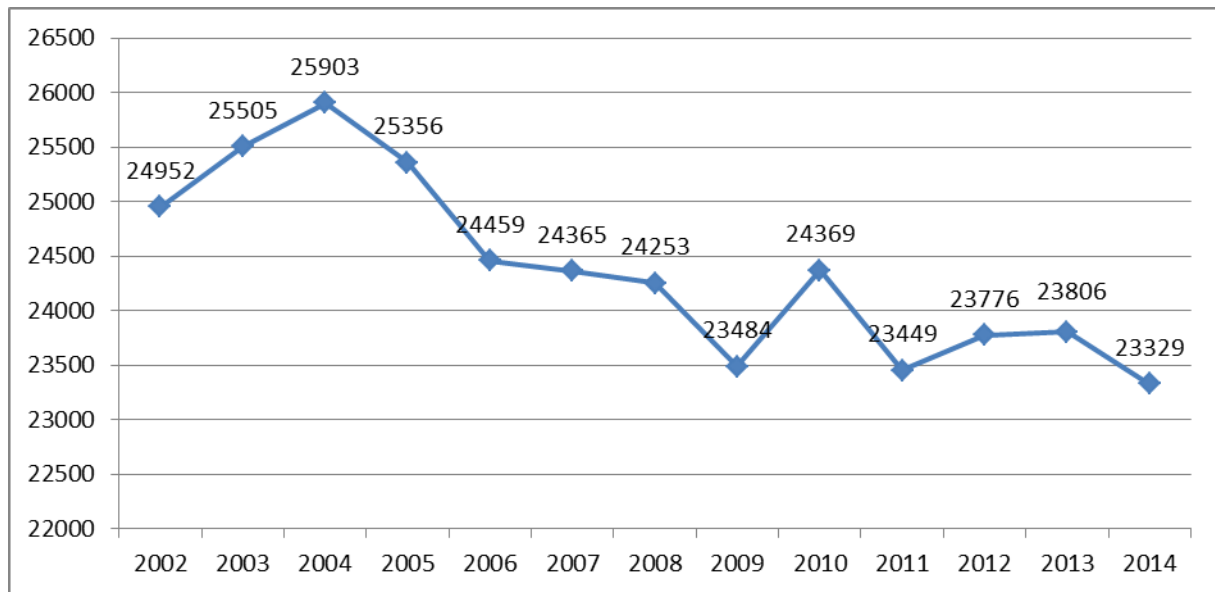
Ale wracając do czasów nas interesujących należy podkreślić, iż w latach 2008-2013 ubyło w Sosnowcu kolejnych 10 tys. miejsc pracy.

Struktura pracujących w Sosnowcu wykazuje bardzo wysoki udział usług, w których pracuje łącznie 2/3 wszystkich zatrudnionych. Biorąc pod uwagę fakt, że statystyka nie obejmuje podmiotów poniżej 9 zatrudnionych, w której to grupie dominują drobne usługi, udział tego sektora realnie jest jeszcze większy.

Podmioty gospodarcze reprezentują stronę popytową na rynku pracy. To one generują miejsca pracy, ewentualnie zlecają wykonanie pracy w ramach umów zlecenie czy dzieło. Obserwowany trend jest niepokojący, gdyż maleje liczba podmiotów zarejestrowanych w Sosnowcu. W kulminacyjnym 2004 roku było to blisko 26 tys. firm. W kolejnych latach następował regularny spadek (z wyjątkiem 2010 roku) osiągając minimum w 2014 roku. Trzeba zaznaczyć, że dane systemu REGON z reguły podają wielkości zawyżone do stanu faktycznego, gdyż wiele podmiotów które już nie istnieją nie zostało wykreślonych z tego rejestru.

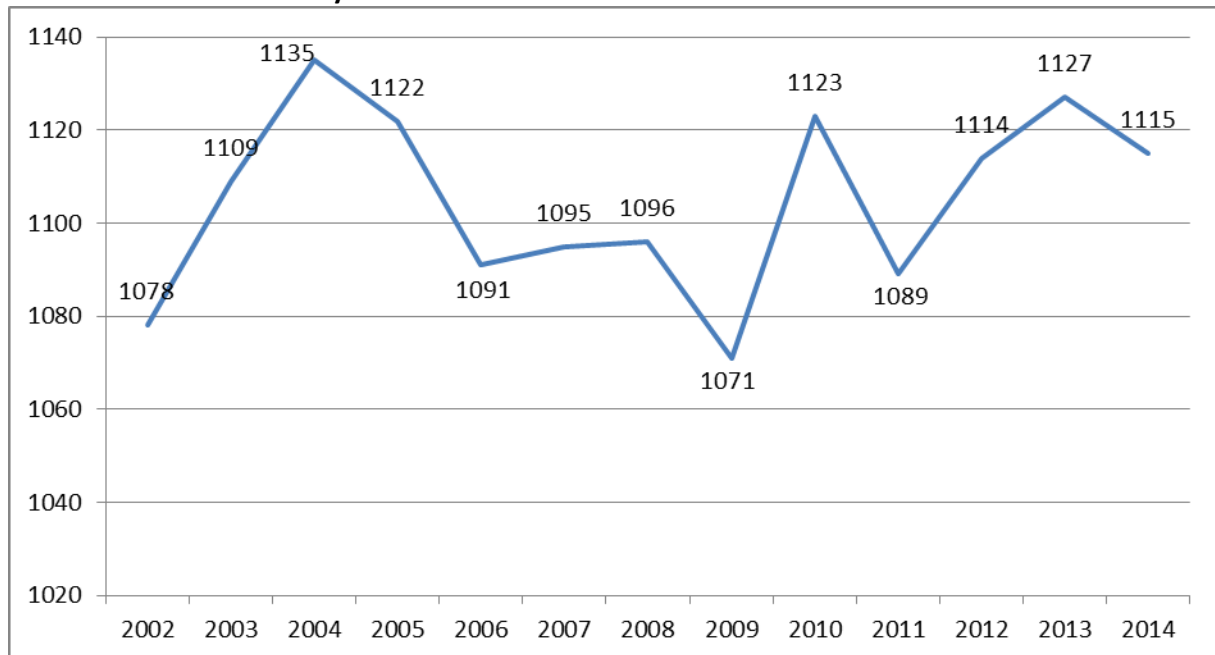
Aktywność gospodarcza mierzona liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców wypada lepiej, głównie za sprawą malejącej liczby ludności. Wskaźnik ten w ostatnich latach oscyluje wokół wartości 1100 podmiotów na 10 tys. mieszkańców. Analogicznie wartości dla sąsiednich miast są w większości przypadków poniżej 1000 za wyjątkiem Katowic, w których zarejestrowanych jest ponad 1500 podmiotów na 10 tys. mieszkańców oraz Będzina, gdzie wskaźnik wynosi 1179. Wynik Sosnowca jest również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz przeciętnej krajowej. Opisaną sytuację przedstawiają poniższe rysunki nr 2 i nr 3.

Rys. 2. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w Sosnowcu w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych GUS.

Rys. 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w Sosnowcu w latach 2002-2014 na 10 tys. mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne s. Sitek na podstawie danych GUS.

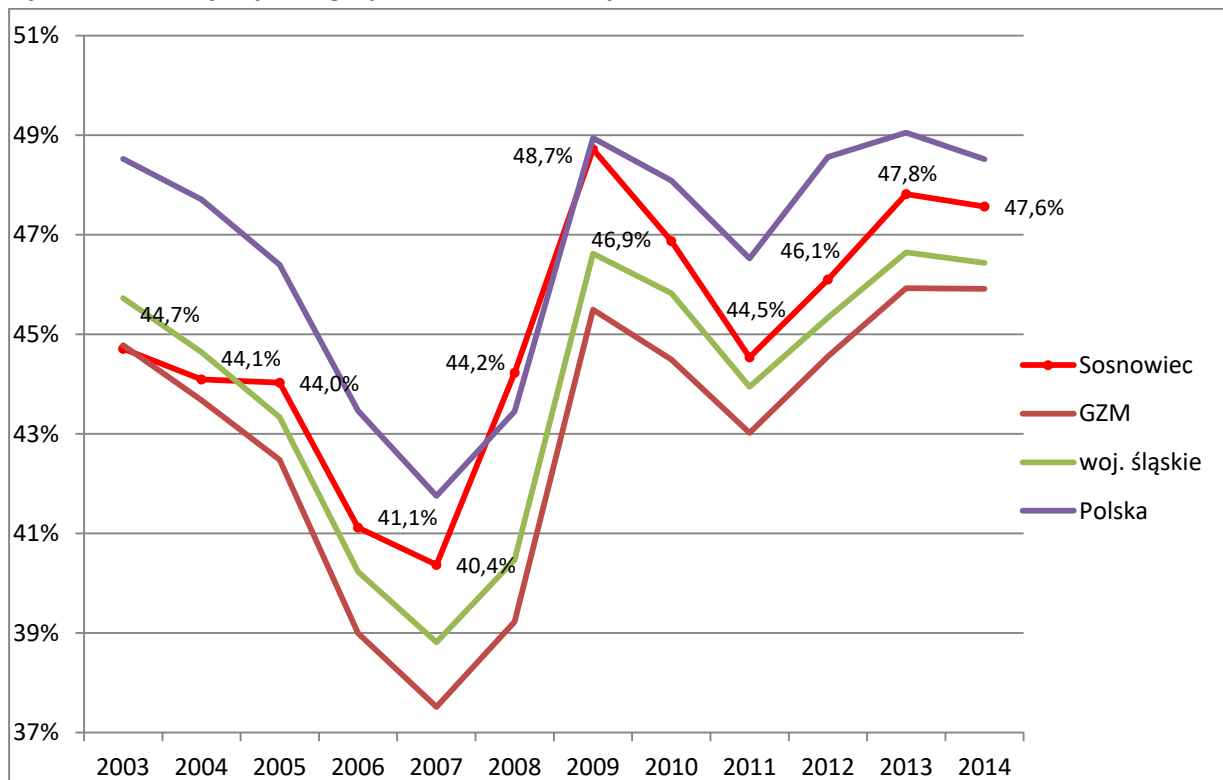
Struktura bezrobocia.

Podstawowe dane charakteryzujące bezrobocie dotyczą struktury płci i wykształcenia osób bezrobotnych oraz ze względu na trwałość zjawiska obejmują kwestię bezrobocia długoterminowego.

Ważną informacją jest struktura płci osób pozostających na bezrobociu. W wielu przypadkach ma to związek z charakterem rynku pracy który zgłasza zapotrzebowanie na dany typ pracy. Sosnowiec wykazuje niewielką przewagę kobiet, które w 2014 roku stanowiły 52,4% bezrobotnych. Ogólnie we wszystkich porównywalnych poziomach odniesienia mniejszą grupę wśród bezrobotnych

stanowią mężczyźni. Sam Sosnowiec ma większy udział mężczyzn aniżeli w województwie śląskim czy GZM, oraz niewiele mniejszy niż średnio w Polsce (rysunek 4).

Rys. 4. Udział mężczyzn w grupie osób bezrobotnych w latach 2003-2014.

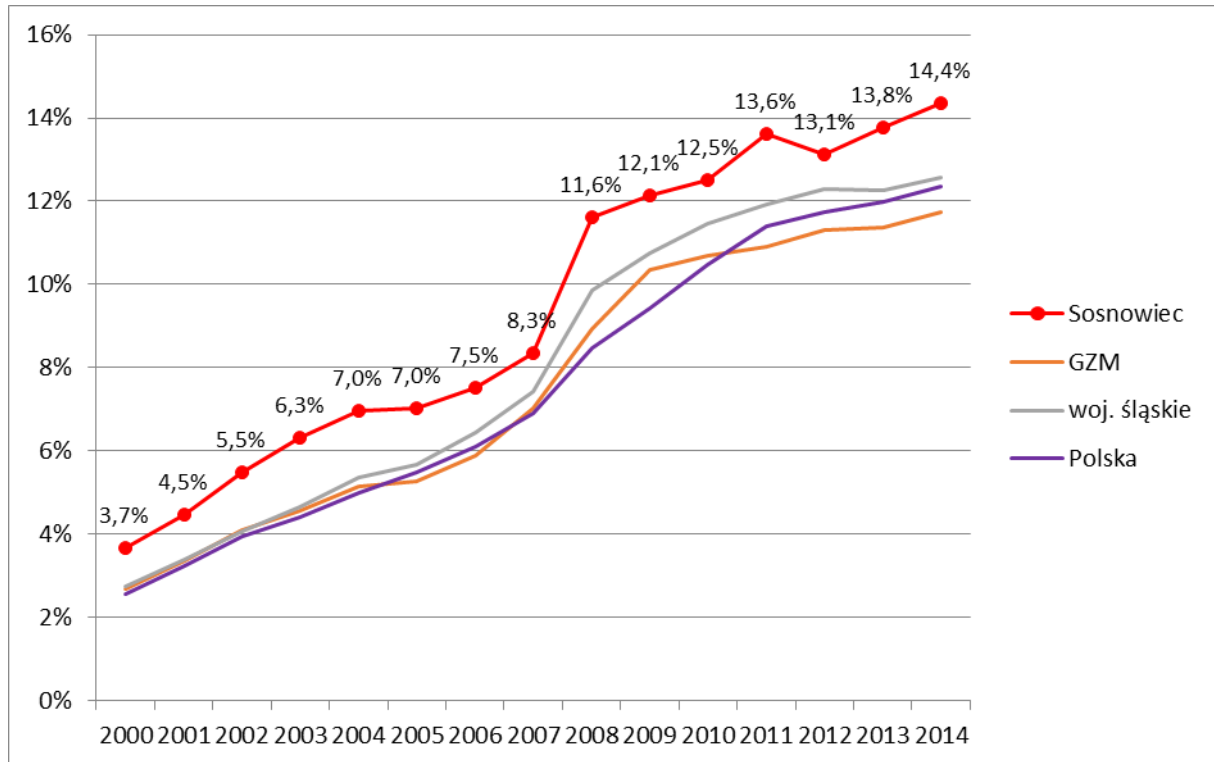

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych GUS (BDL – www.stat.gov.pl).

Struktura wykształcenia bezrobotnych w Sosnowcu charakteryzuje się tym, że notuje się niewiele osób z najniższym wykształceniem i stosunkowo dużo osób dobrze wykształconych. W sytuacji tej można się dopatrywać prawidłowości, która wskazuje że osoby lepiej wykształcone szybciej znajdują pracę i mają większą łatwość dostosowania się do sytuacji na rynku pracy.

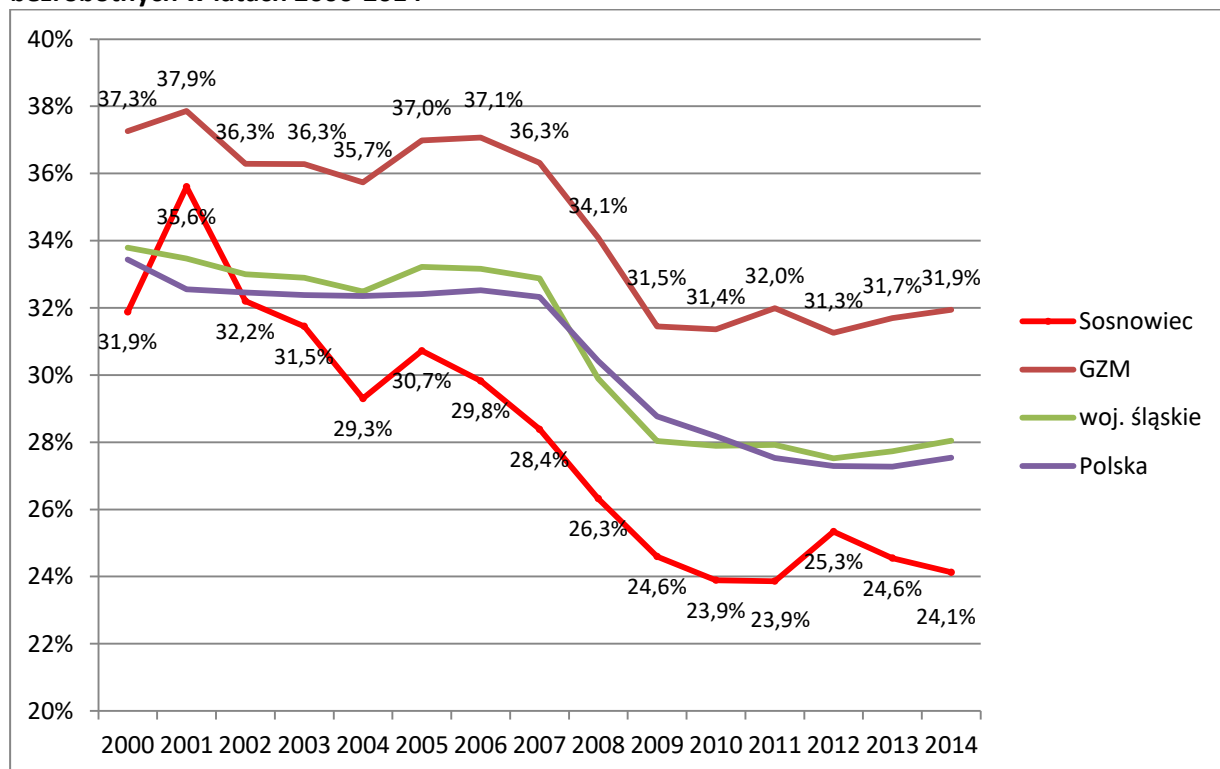
Bezrobotni w Sosnowcu legitymują się lepszym poziomem wykształcenia w stosunku do GZM, województwa śląskiego oraz Polski. Udział osób z wyższym wykształceniem regularnie wzrasta i w 2014 roku osiągnął pułap 14,4%. Dla porównania w 2000 roku osób takich było 3,7%. Jest to również pochodną faktu, że większa liczba osób kończy edukację na poziomie wyższym, a zatem liczba takich osób wśród absolwentów wzrasta. Dla oceny skuteczności szkolnictwa należałoby w skali kraju sprawdzić, skuteczność radzenia sobie na rynku pracy absolwentów różnego typu szkół. Dopiero takie porównanie pozwoli ocenić przewagę danego typu wykształcenia. Graficzny obraz opisanych kwestii przedstawiony jest na rysunkach nr 5 i nr 6.

Rys. 5. Udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym wśród zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2000-2014.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych GUS (BDL – www.stat.gov.pl).

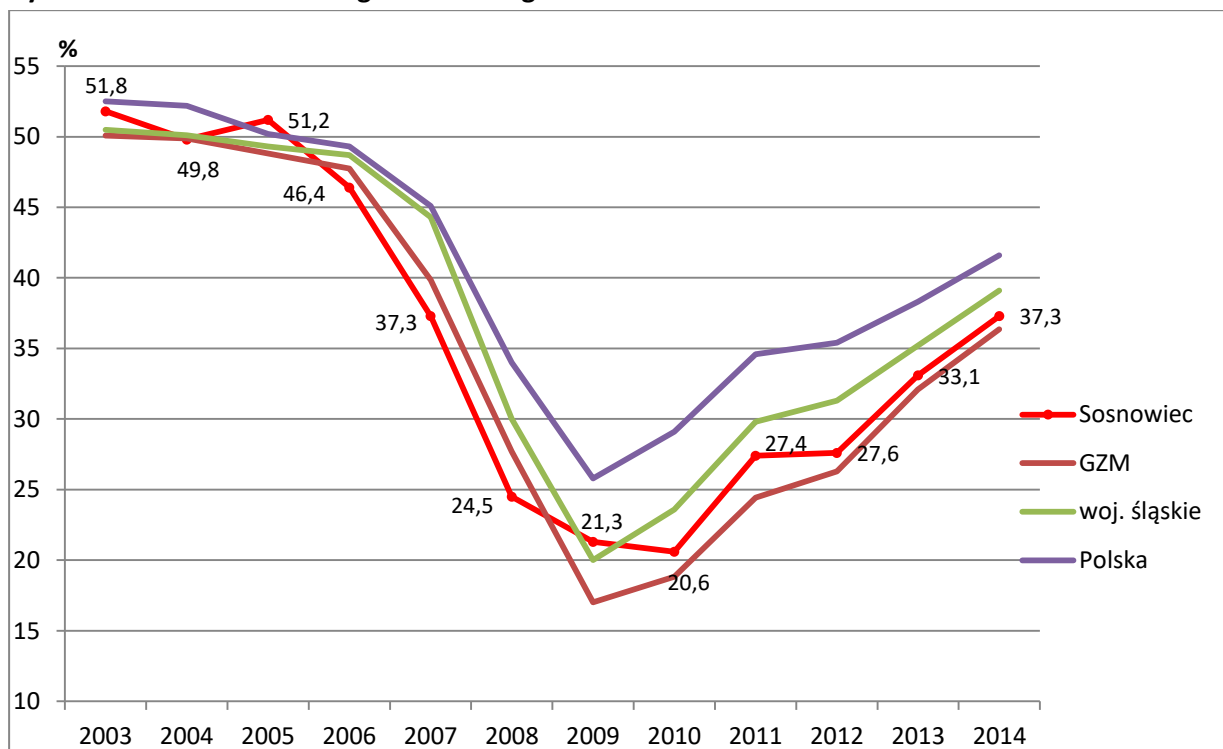
Rys. 6. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wśród zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2000-2014

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych GUS (BDL – www.stat.gov.pl).

Oprócz ogólnego poziomu bezrobocia istotne z punktu widzenia jego oceny są parametry strukturalne. Jedną z podstawowych miar jest skala bezrobocia długoterminowego (wynoszącego ponad 12 miesięcy). Znacząco długi czas pozostawania bez pracy, oprócz negatywnych skutków dla gospodarstwa domowego, zwiększa ryzyko trwałego oddalenia się od rynku pracy. Udział bezrobocia tego typu w latach 2003-2014 nawiązywał ściśle do wysokości bezrobocia z opóźnieniem jednego roku. Większa skala bezrobocia kształtowała niekorzystnie jego strukturę. W ujęciu strukturalnym Sosnowiec wykazuje niższy udział pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy. Jedynie w stosunku do wartości dla GZM jest on od 2009 roku nieco wyższy. Niestety od 2010 roku udział tego typu bezrobotnych rośnie i w 2014 roku w Sosnowcu osiągnął już pułap 37,3%.

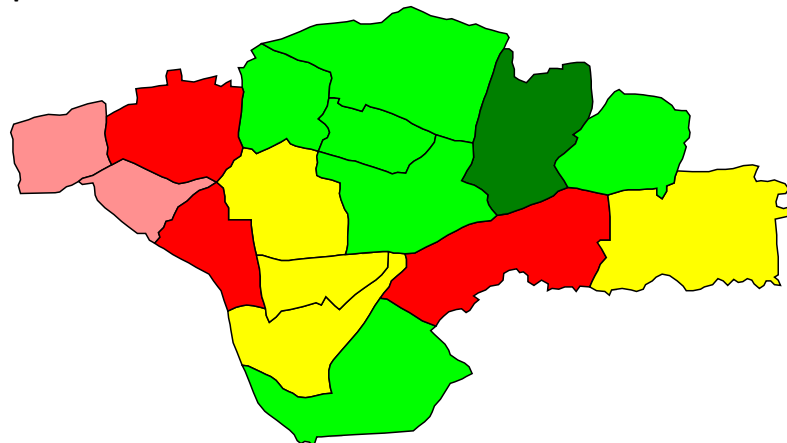
Rys. 7. Udział bezrobocia długoterminowego w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych GUS (BDL – www.stat.gov.pl).

Przeciętny wskaźnik bezrobocia, wyrażony liczbą bezrobotnych na 100 osób w wieku 18-59 lat w skali całego miasta wyniósł 7,5 w 2014 roku. Wartość ta wahała się od 5,9 w Kazimierzu Górniczym do 9,5 w dzielnicy Juliusz. Oprócz wspomnianego już Juliusza, wysoki udział bezrobotnych powyżej 9 osób na 100 osób miał miejsce w dzielnicach Pogoń oraz Centrum, a także w sąsiadującym z Centrum, Starym Sosnowcem (8,8). Rozkład przestrzenny wskazuje, że najwyższe natężenie bezrobocia występuje w dzielnicach najbardziej zaludnionych w części zachodniej miasta oraz w podobszarze Juliusz.

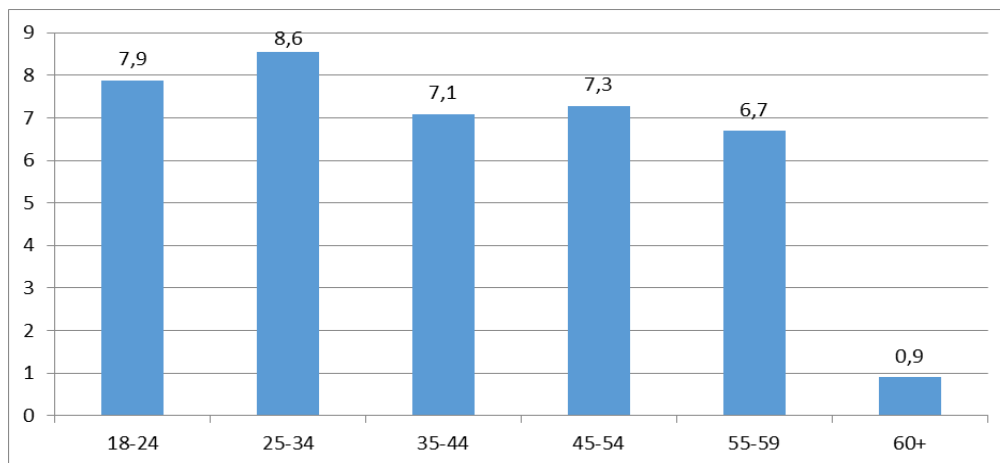
Rys. 8. Natężenie problemu bezrobocia w układzie dzielnic Sosnowca w 2014 roku.

Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku 18-59 stan na 31.12.2014r.	
	Powyżej 9
	8-9
	7-8
	6-7
	Poniżej 6

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych PUP oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Rys. 9. Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 osób w danym przedziale wieku.

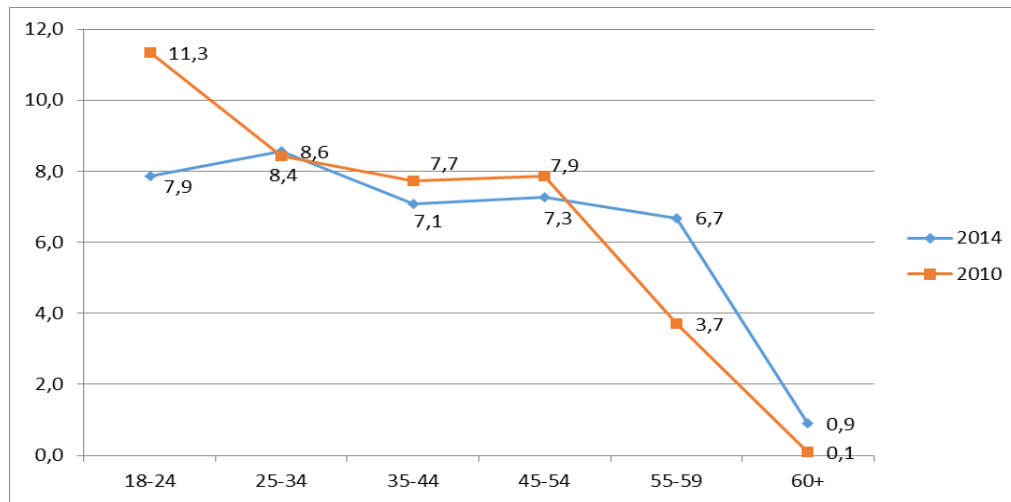

Źródło: obliczenia i opracowanie S. Sitek na podstawie danych PUP i Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

2.1.2. Dynamika bezrobocia w latach 2010-2014.

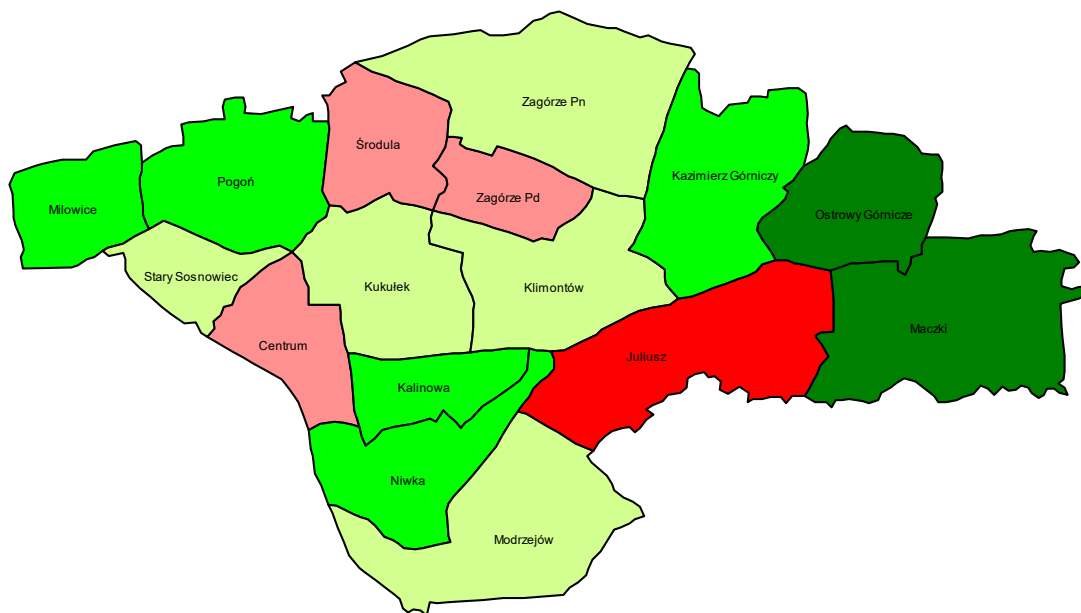
W latach 2010-2014 w skali miasta liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o około 1000 i wyniosła 9300 osób. W efekcie tych zmian liczba osób bezskutecznie poszukujących pracy zmniejszyła się w 15 dzielnicach z wyjątkiem Juliusza, gdzie w tym okresie wzrosła o 15 osób. Należy jednak zauważyć, że równocześnie w tym okresie malała liczba mieszkańców miasta. Jeżeli zatem porównamy natężenie bezrobocia liczone liczbą osób bezrobotnych na 100 osób w danym wieku, to sytuacja wygląda już inaczej. Oprócz Juliusza natężenie zjawiska wzrosło w Centrum i dwóch dalszych dzielnicach tj. w Zagórzu Płd. i Śróduli. W pozostałych 12 dzielnicach odnotowano spadek natężenia bezrobocia liczonego wg powyższej metody.

Rys. 10. Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 osób w danym przedziale wiekowym w latach 2010-2014 w Sosnowcu.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych PUP i Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Rys. 11. Zmiana poziomu natężenia bezrobocia w układzie dzielnic Sosnowca w latach 2010-2014.

		Zmiana liczby osób bezrobotnych na 100 osób w wieku 18-59
spadek		Powyżej -1 osoby
		-0,5 ÷ -1,0
		0,0 ÷ -0,5
wzrost		0,0 ÷ 0,5
		0,5 ÷ 1,0

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych PUP oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Reasumując, w okresie ostatnich pięciu lat sytuacja związana z poziomem bezrobocia w mieście uległa poprawie. Spadek bezwzględny zjawiska nie przełożył się jednak w pełni na obniżenie natężenia bezrobocia, gdyż jednocześnie malała liczba mieszkańców. Ujmując to

zagadnienie przestrzennie, szczególnej uwagi wymaga obszar Juliusza, gdzie kilka lat temu zamknięto kopalnię węgla kamiennego oraz Kazimierza Górniczego, którego udział w liczbie bezrobotnych ogółem w mieście jest co prawda nieduży, niemniej jednak sytuacja w tej dzielnicy pod względem problemu bezrobocia ulega widocznemu pogorszeniu, tym bardziej w kontekście zlikwidowanej kopalni węgla kamiennego zatrudniającej około 1000 pracowników. Oczywiście jest, że nie wszyscy zatrudnieni byli mieszkańcami Sosnowca. Tym niemniej tak duży zakład wywiera wpływ na otoczenie, współpracuje z firmami położonymi w sąsiednich dzielnicach jak i z dalej zlokalizowanymi; do zakładu przybywają dostawcy i odbiorcy co generuje ruch i potrzebę ich obsługi. Zanik tych funkcji i usług musi wywołać efekty negatywne.

W tym przypadku jest to efekt tzw. negatywnego uwięzienia na ścieżce monofunkcyjności w sytuacji kryzysu branży determinującej dotychczasowy rozwój ekonomiczny.

Nie bez znaczenia są także peryferyjne położenie i ograniczona dostępność komunikacyjna Kazimierza Górniczego jak i w szczególności Juliusza. Do grona dzielnic o dużej skali problemów związanych z bezrobociem należą również Pogoń czy Centrum.

Tabela 2. Struktura wieku bezrobotnych w Sosnowcu według dzielnic w 2010 roku.

Dzielnica	Liczba bezrobotnych (osoby)/struktura bezrobotnych (%)						
	Razem	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60+
Pogoń	1803	316(17,5)	506(28,1)	391(21,7)	453(25,1)	126 (7,0)	11 (0,6)
Centrum	1567	275(17,5)	431(27,5)	316(20,2)	403(25,7)	130 (8,3)	12 (0,8)
Zagórze Pd.	878	178(20,3)	284(32,3)	170(19,4)	166(18,9)	73 (8,3)	7 (0,8)
Kukułek	875	163(18,6)	243(27,8)	175(20,0)	218(24,9)	72 (8,2)	4 (0,5)
Stary S-c	836	146(17,5)	228(27,3)	183(21,9)	189(22,6)	87 (10,4)	3 (0,4)
Zagórze Pn	834	180(21,6)	248(29,7)	152(18,2)	201(24,1)	50 (6,0)	3 (0,4)
Klimontów	716	149(20,8)	204(28,5)	113(15,8)	206(28,8)	43 (6,0)	1 (0,1)
Śródula	657	99 (15,1)	216(32,9)	112(17,0)	158(24,0)	68 (10,4)	4 (0,6)
Niwka	630	155(24,6)	168(26,7)	126(20,0)	141(22,4)	39 (6,2)	1 (0,2)
Kazimierz G.	398	99 (24,9)	123(30,9)	62 (15,6)	87 (21,9)	27 (6,8)	0 (0,0)
Milowice	275	46 (16,7)	76 (27,6)	72 (26,2)	62 (22,5)	19 (6,9)	0 (0,0)
Juliusz	269	59 (21,9)	79 (29,4)	50 (18,6)	63 (23,4)	16 (5,9)	2 (0,7)
Kalinowa	231	42 (18,2)	79 (34,2)	32 (13,9)	60 (26,0)	18 (7,8)	0 (0,0)
Ostrowy G.	160	37 (23,1)	38 (23,8)	38 (23,8)	35 (21,9)	12 (7,5)	0 (0,0)
Modrzejów	152	32 (21,1)	46 (30,3)	26 (17,1)	37 (24,3)	10 (6,6)	1 (0,7)
Maczki	87	20 (23,0)	25 (28,7)	14 (16,1)	22 (25,3)	6 (6,9)	0 (0,0)
Sosnowiec	10368	1996(19,3)	2994(28,9)	2032(19,6)	2501(24,1)	796 (7,7)	49 (0,5)

Uwaga: Dzielnice uporządkowane według malejącej liczby bezrobotnych w 2010 roku.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sosnowcu oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tabela 3. Struktura wieku bezrobotnych w Sosnowcu według dzielnic w 2014 roku.

Dzielnica	Liczba bezrobotnych (osoby)/struktura bezrobotnych (%)						
	Razem	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60+
Pogoń	1592	181(11,4)	402(25,3)	360(22,6)	345(21,7)	207 (13,0)	97(6,1)
Centrum	1468	160(10,9)	400(27,2)	315(21,5)	290(19,8)	222(15,1)	81(5,5)
Kukułek	788	89 (11,3)	202(25,6)	198(25,1)	153(19,4)	94 (11,9)	52(6,6)
Zagórze Pd	781	85 (10,9)	231(29,6)	208(26,6)	104(13,3)	101(12,9)	52(6,7)
Stary S-c	757	86 (11,4)	198(26,2)	187(24,7)	142(18,8)	87 (11,5)	57(7,5)
Zagórze Pn	731	84 (11,5)	234(32,0)	138(18,9)	154(21,1)	91 (12,4)	30(4,1)
Klimontów	640	62 (9,7)	203(31,7)	124(19,4)	123(19,2)	103(16,1)	25(3,9)

Środula	578	59 (10,2)	159(27,5)	133(23,0)	95 (16,4)	93 (16,1)	39(6,7)
Niwka	549	73 (13,3)	161(29,3)	116(21,1)	117(21,3)	60 (10,9)	22(4,0)
KazimierzG	353	48 (13,6)	109(30,9)	72 (20,4)	64 (18,1)	45 (12,7)	15(4,2)
Juliusz	284	47 (16,5)	83 (29,2)	61 (21,5)	49 (17,3)	35 (12,3)	9 (3,2)
Milowice	249	31 (12,4)	59 (23,7)	66 (26,5)	57 (22,9)	25 (10,0)	11 (4,4)
Kalinowa	187	18 (9,6)	60 (32,1)	40 (21,4)	28 (15,0)	37 (19,8)	4 (2,1)
Modrzejów	148	17 (11,5)	45 (30,4)	35 (23,6)	32 (21,6)	11 (7,4)	8 (5,4)
Ostrowy G.	128	27 (21,1)	30 (23,4)	31 (24,2)	22 (17,2)	13 (10,2)	5 (3,9)
Maczki	73	15 (20,5)	20 (27,4)	15 (20,5)	11 (15,1)	12 (16,4)	0 (0,0)
Sosnowiec	9306	1082 (11,6)	2596 (27,9)	2099 (22,6)	1786 (19,2)	1236 (13,3)	507 (5,4)

Uwaga: Dzielnice uporządkowane według malejącej liczby bezrobotnych w 2014 roku.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sosnowcu oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tabela 4. Parametry strukturalne bezrobocia w wybranych obszarach na tle miasta.

Obszary rewitalizacji/ miasto	Zarejestrowani bezrobotni w tym:							
	ogółem	długotrwale bezrobotni	niepełno -sprawni	do 25 lat	absolwenci	bez kwalifikacji	w wieku 55+	bez wykształcenia średniego
Sosnowiec	9313	5134	677	936	295	2874	2846*	4720
Maczki	51	23	3	12	12	20	11	29
Kalinowa	38	27	4	5	2	12	8	30
Centrum	358	216	23	39	41	136	66	222
Pogoń	244	153	21	33	34	46	40	153
Kazimierz	355	180	32	35	50	111	53	159
Juliusz	286	173	15	60	53	108	54	186
	w %							
Sosnowiec	100	55%	7%	10%	3%	31%	31%*	51%
Maczki	100	45%	6%	24%	24%	39%	22%	57%
Kalinowa	100	71%	11%	13%	5%	32%	21%	79%
Centrum	100	60%	6%	11%	11%	38%	18%	62%
Pogoń	100	63%	9%	14%	14%	19%	16%	63%
Kazimierz	100	51%	9%	10%	14%	31%	15%	45%
Juliusz	100	60%	5,2%	21%	19%	38%	19%	65%

*- dla miasta jest to grupa 50+

Dane dla miasta (stan na 31.12.2014). Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01, PUP Sosnowiec.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek

O skali problemów rynku pracy i wynikającej z niej potrzeby interwencji, można wnioskować nie tylko w oparciu o poziom bezrobocia, ale także o jego parametry strukturalne. W stosunku do ogólnej stopy bezrobocia, ujawniają one wymiar jakościowy zjawiska. Najczęściej stosowane miary obejmują udział osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wyraża się to m.in. odsetkiem osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy), liczbą osób niepełnosprawnych wśród bezrobotnych, udziałem osób o niskich kwalifikacjach oraz bezrobotnych bez wykształcenia średniego. Na szczególną uwagę zasługuje też grupa absolwentów wśród bezrobotnych, traktowanych jako osoby które ukończyły naukę w okresie ostatnich 12 miesięcy, a także osób do 25 roku życia.

Wyznaczone podobszary rewitalizacji, oprócz wysokiego poziomu bezrobocia, wykazują też kumulacje jego niekorzystnych parametrów strukturalnych (tabela nr 4). Odpowiedzią na te problemy są odpowiednie działania zaproponowane w projekcie nr 1 i 3 (tabela nr 111), obejmujące m.in. poradnictwo zawodowe, indywidualne ścieżki dla każdego uczestnika, szkolenia zawodowe, staże zawodowe i in.

Specyfika poszczególnych podobszarów rewitalizacji jest zróżnicowana i wymaga zwrócenia uwagi na niektóre z wymiarów bezrobocia. W efekcie podejmowane działania mają charakter dedykowany i ściśle odnoszą się do zdiagnozowanych problemów.

W oparciu o parametry struktury bezrobotnych, można stworzyć indywidualny profil problemów bezrobocia w każdym z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

Podobszar Kalinowa wykazuje we wszystkich wymiarach większe natężenie problemu niż odnotowane dla całego miasta. Liczba osób długotrwale bezrobotnych sięga 71% i jest o 16 p.p. wyższa od średniej miejskiej. Znacznie wyższy jest też udział osób niepełnosprawnych, które stanowią 11% wszystkich bezrobotnych. Wykształcenie osób bezrobotnych jest ponadto niższe od średniej miejskiej, a liczba osób z wykształceniem poniżej średniego przekracza 79%. Również niekorzystnie podobszar ten wypada w zakresie udziału absolwentów wśród bezrobotnych oraz osób poniżej 25 roku życia. To szczególnie ważna grupa wymagająca wsparcia, gdyż są to osoby które powinny wkraczać na rynek pracy, stabilizując tym samym swoją sytuację życiową.

W podobszarze Kazimierz Górniczy i podobszarze Juliusz szczególną uwagę i wsparcie należy kierować do osób młodych oraz absolwentów. Działania powinny koncentrować się na kwestii poprawy wykształcenia i kwalifikacji, których poziom jest znacznie niższy niż wartości przeciętne dla całego miasta. Analogiczne problemy strukturalne bezrobocia obserwowane są w Maczkach. Poziom odnotowanych tam parametrów wskazuje jednak na bardziej zaawansowaną skalę negatywnych zjawisk.

Na terenie Pogoni występuje znacznie podwyższony udział osób długotrwale bezrobotnych. Negatywną cechą bezrobocia w tym podobszarze jest ponadto wysoki udział absolwentów i osób do 25 roku życia. Grupa tamtejszych bezrobotnych posiada też znacznie gorsze wykształcenie. Ponadto wyróżnikiem Pogoni w zakresie bezrobocia jest wyższy udział osób niepełnosprawnych.

Struktura bezrobotnych w Centrum wskazuje przede wszystkim na fakt długotrwałości bezrobocia, połączoną z niskimi kwalifikacjami i wykształceniem. Udział wśród bezrobotnych absolwentów i osób do 25 roku życia też jest powyżej średniej dla miasta, ale można jego udział uznać za cechę drugorzędą.

2.1.3. Organizacje pozarządowe.

W Sosnowcu funkcjonowanie organizacji pozarządowych jest sformalizowane Uchwałą nr 1089/LXII/2014 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 25 września 2014 roku poprzez przyjęcie *Programu Współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*. Program jest umieszczony na stronie internetowej Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych oraz opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej.

Wspomniana wyżej uchwała Rady Miejskiej umożliwiła i wskazała kierunki zmian w sposobie funkcjonowania organizacji pozarządowych w Sosnowcu. Mimo dużego zaangażowania pracowników Urzędu Miejskiego jak i środków finansowych oraz materialnych przekazywanych każdego roku przez samorząd na wspieranie działalności organizacji pozarządowych i utworzenia struktury w postaci Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych nie są jeszcze osiągnięte zadawalające efekty pracy struktur miejskich jak i poszczególnych organizacji. Sytuacja taka jest pochodną braku zaangażowania lub małego zaangażowania mieszkańców miasta w działaniach na rzecz środowisk,

w których mieszkają, co znajduje odzwierciedlenie w małej frekwencji w akcjach społecznych, udziale w konsultacjach społecznych lub wyborach samorządowych albo ogólnopolskich.

Głównym celem w Programie Współpracy na 2015 rok było zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy Sosnowiec, budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a działającymi organizacjami poprzez wspieranie tych organizacji w realizacji ważnych celów społecznych.

Cele szczegółowe Programu Współpracy to:

- 1) zdynamizowanie działań organizacji w sferze zadań publicznych oraz podniesienie ich skuteczności i efektywności;
- 2) tworzenie warunków do kształtowania lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej,
- 3) wdrażanie nowatorskich działań na rzecz miasta i jego mieszkańców,
- 4) realizacja priorytetowych zadań publicznych określonych w Programie,
- 5) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne.

Sosnowieckie Centrum Organizacji Pozarządowych (SCOP) jest jednostką organizacyjną Urzędu Miejskiego realizującą wskazany cel w stosunku do organizacji mających siedzibę oraz działających na terenie Sosnowca. Misją Centrum jest wspieranie lokalnej społeczności w aktywnych działaniach w ramach trzeciego sektora, propagowanie idei wolontariatu oraz promowanie idei współpracy i współdziałania w ramach rozwoju obywatelskiego. Centrum realizuje m. in. następujące cele:

- a) podnoszenie świadomości społeczeństwa lokalnego w zakresie samorealizacji i działalności trzeciego sektora,
- b) wspieranie organizacji pozarządowych i liderów społecznych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego,
- c) promowanie organizacji pozarządowych i idei wolontariatu,
- d) tworzenie mieszkańcom Sosnowca warunków do zwiększonej aktywności społecznej,
- e) wspieranie organizacji pozarządowych w ich działalności poprzez informowanie, edukację oraz udostępnianie bazy lokalowo-technicznej.

Warunkiem formalnym do nieodpłatnego udostępniania organizacjom pozarządowym bazy lokalowo-technicznej jest zawarcie z Centrum *Porozumienia o współpracy* i *Porozumienia o udostępnieniu adresu siedziby i adresu korespondencyjnego*.

W ramach Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych działa Centrum Aktywności Społecznej, które jest miejscem, gdzie nie tylko organizacje pozarządowe lecz również wszystkie grupy nieformalne, a w szczególności młodzież pragnąca realizować swoje pomysły i inicjatywy może korzystać z lokali na ten cel przygotowanych.

Centrum Aktywności Społecznej realizuje swoje cele poprzez m. in.:

- 1) tworzenie miejsc spotkań dla osób aktywnie działających w środowisku lokalnym;
- 2) inicjowanie projektów wspierających młodych społeczników, wolontariuszy czy osoby starsze;
- 3) współorganizowanie projektów tworzonych przez sosnowieckie organizacje pozarządowe, których adresatami jest młodzież oraz mieszkańcy Sosnowca.

W ramach Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych działa także Centrum Aktywności Społecznej 60+, którego obszarem zainteresowania są osoby starsze z terenu miasta Sosnowca.

Głównymi celami realizowanymi w Centrum Aktywności Społecznej 60+ jest m. in.:

- a) pozyskiwanie i przekazywanie informacji o usługach skierowanych do seniorów;
- b) zachęcanie do działania na rzecz osób 60+;
- c) organizowanie bezpłatnych szkoleń, warsztatów, spotkań z ciekawymi ludźmi;
- d) promowanie dobrych praktyk na rzecz seniorów.

Powyższe cele realizowane są m.in. poprzez:

- 1) tworzenie miejsc spotkań dla seniorów aktywnie działających w środowisku lokalnym;
- 2) współorganizowanie projektów tworzonych przez organizacje pozarządowe, których adresatami są seniorzy;
- 3) utworzenie bazy danych seniorów, będącej platformą porozumienia pomiędzy organizacjami pozarządowymi a zainteresowanymi seniorami;
- 4) rozwijanie i propagowanie różnych form twórczej działalności seniorów.

W 2015 roku Sosnowieckie Centrum Organizacji Pozarządowych zarejestrowało 52 Porozumienia o współpracy oraz 39 Porozumień o udostępnieniu adresu siedziby i adresu korespondencyjnego. Z sal konferencyjno-szkoleniowych skorzystano 192 razy, z adresu siedziby skorzystano 287 razy, a ze sprzętu będącego w dyspozycji SCOP-u 67 razy.

Ponadto Urząd Miejski w Sosnowcu bezpłatnie udostępniał sale dla potrzeb organizacji pozarządowych oraz stosował preferencyjne stawki czynszu przy wynajmie organizacjom pozarządowym gminnych lokali użytkowych.

Wysokość środków zaangażowanych przez Gminę Sosnowiec na realizację dofinansowania dla organizacji pozarządowych w 2015 roku wyniosło: 15.233,56 złotych.

Tabela 5. Organizacje pozarządowe działające w Sosnowcu.

Wyszczególnienie	2014	2015
Stowarzyszenia KRS	169	177
Fundacje	49	57
Jednostki organizacyjne stowarzyszeń KRS	48	48
Stowarzyszenia zwykłe	34	42
Stowarzyszenia kultury fiz. działające na podstawie ustawy o sporcie	25	26
Uczniowskie kluby sportowe	25	25

Źródło: opracowanie własne SCOP.

Tabela 6. Powstanie lub przenoszenie działalności organizacji pozarządowej na teren Sosnowca.

Wyszczególnienie	2014	2015
Stowarzyszenia KRS	15	8
Fundacje	6	8
Jednostki organizacyjne stowarzyszeń KRS	-	-
Stowarzyszenia zwykłe	7	8
Stowarzyszenia kultury fiz. działające na podstawie ustawy o sporcie	3	1
Uczniowskie kluby sportowe	-	-

Źródło: opracowanie własne SCOP.

Cele szczegółowe Programu Współpracy:

Cel 1: Zdynalizowanie działań organizacji w sferze zadań publicznych oraz podniesienie ich skuteczności i efektywności.

Cel 2: Tworzenie warunków do kształtowania lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej poprzez:

- a) podejmowanie działań na rzecz udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów lokalnych;
- b) propagowanie idei wolontariatu;
- c) organizowanie i wspieranie działań i inicjatyw społecznych na rzecz rozwoju miasta i pogłębienie więzi lokalnych:
 - współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu z organizacjami pozarządowymi;

- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sosnowcu;
- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Teatr Zagłębia w Sosnowcu;
- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Klub Miejski im. Jana Kiepury;
- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. G. Daniłowskiego w Sosnowcu;
- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Miejski Dom Kultury „Kazimierz”;
- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Miejski Klub „Maczki”;
- pomoc udzielana organizacjom pozarządowym przez Muzeum w Sosnowcu.

Cel 3: Wdrażanie nowatorskich działań na rzecz Miasta i jego mieszkańców;

Cel 4: Realizacja priorytetowych zadań publicznych wymienionych w Programie;

Cel 5: Integracja podmiotów realizujących zadania publiczne.

Tabela 7. Kwoty dotacji Gminy Sosnowiec dla organizacji pozarządowych w poszczególnych latach.

Lata	Liczba organizacji pozarządowych, którym udzielono dotacji	Łączna kwota dotacji w złotych
2010	68	2.243.193,64
2011	85	3.197.431,28
2012	79	2.781.614,23
2013	70	2.711.285,53
2014	85	3.038.741,02
2015	71	3.481.512,29

Źródło: opracowanie własne SCOP.

Podsumowanie.

Oczywistym jest, że obszar działania Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych obejmuje całe miasto. Zakres działania SCOP-u jest ofertą dla wszystkich grup społecznych - od młodzieży do seniorów 60+. Miasto wspiera działania Centrum zarówno organizacyjnie jak i finansowo, co uwidocznione jest w powyższych danych. Działania SCOP-u wpisują się, bez wątplenia, w szeroko pojęte społeczne aspekty rewitalizacyjne, czyli tzw. działania miękkie. Dużą rolę w tych działaniach spełniają jednostki miejskie, i tak Miejski Dom Kultury „Kazimierz” w podobszarze Kazimierz Górniczy i podobszarze Juliusz; Miejski Klub „Maczki” w podobszarze Maczki; Klub Miejski im. Jana Kiepury w podobszarze Pogoń i Centrum oraz pozostałe jednostki miejskie tj. Teatr Zagłębia, Muzeum w Sosnowcu, Miejska Biblioteka Publiczna a także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, które swoimi działaniami obejmują wszystkie wyznaczone podobszary rewitalizacyjne.

2.1.4. Niebieska Karta.

Procedura Niebieskiej Karty, która dotyczy występowania przemocy w rodzinie jest prowadzona w Sosnowcu od wielu lat. Dane za lata 2013-2015 wskazują na niewielki wzrost problemu w mieście, który mimo, że w 2015 roku dotyczył tylko 0,77% mieszkańców, jest zjawiskiem bardzo niepokojącym i niepożądanym.

Wielkość 0,77% to liczba 1621 procedur łącznie, na którą złożyły się: ilość procedur wszczętych w tym roku, ilość prowadzonych procedur w danym roku, ilość sporządzonych planów pracy i pomocy rodzinie; ilość informacji uzyskanych o stosowaniu przemocy w rodzinie.

Jednocześnie należy zauważyć także tendencję pozytywną, a mianowicie wzrastającą liczbę zakończonych procedur Niebieskiej Karty w wyniku zaprzestania występowania przemocy w rodzinie oraz zakończenia procedury w wyniku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Najwięcej przypadków wszczęcia procedury Niebieskiej Karty następuje z inicjatywy Policji – w roku 2015 była to liczba 370, co stanowiło 89,6% wszystkich rozpoczętych procedur. Na pozostałe

43 przypadki stanowiące łącznie 10,4% składają się działania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; placówek oświaty; placówek ochrony zdrowia; działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W dokumencie nie rozpatruje się problemu alkoholizmu i narkomanii w mieście. W 2015 roku z powodu alkoholizmu udzielono 170 rodzinom świadczeń z pomocy społecznej, a 14 rodzin otrzymało pomoc społeczną z powodu narkomanii (tabela nr 11 na stronie 34). Alkoholizm i narkomania występują na terenie całego miasta. Zjawisko z natury rzeczy jest trudne do identyfikacji, ponieważ leczenie konkretnych przypadków jest dobrowolne. Zebrane dane statystyczne nie odzwierciedlają precyzyjnie zakresu problemu. Sosnowiec liczy ponad 200 tys. mieszkańców, tak więc po przeanalizowaniu dostępnych danych statystycznych wynika, iż problemy te są w naszym mieście zjawiskiem marginalnym i nie wpływają w żaden sposób na wnioski i postrzeganie konkretnych podobszarów (dzielnic) w kontekście działań rewitalizacyjnych.

Podsumowanie.

Danych dotyczących procedur Niebieskiej Karty nie rozmieszczano do poszczególnych podobszarów (dzielnic) rewitalizacyjnych ze względu na ich niewielkie wartości, które nie mogą nawet w małym stopniu wpływać na postrzeganie i ocenę podobszaru (dzielnicy) w kontekście projektowanych działań rewitalizacyjnych.

2.1.5. Dostęp do kultury.

W Sosnowcu działa ponad 10 placówek kulturalnych. Większość z nich zlokalizowana jest w centrum miasta; poza centrum działają Miejski Dom Kultury „Kazimierz” w dzielnicy Kazimierz Górniczy, Miejski Klub „Maczki” w dzielnicy Maczki, Miejski Klub im. Jana Kiepury, w którym wyróżnić możemy Energetyczne Centrum Kultury przy ulicy Będzińskiej w dzielnicy Pogoń.

Wszystkie instytucje miejskie proponują mieszkańcom bogate oferty z zakresu swojej działalności. Dwa najnowocześniejsze obiekty to: sala koncertowa przy Zespole Szkół Muzycznych zbudowana według najnowszych osiągnięć techniczno-technologicznych i oddana dla publiczności w 2014 roku oraz sala widowiskowo-koncertowa MUZA, która powstała po przebudowaniu sali byłego kina. Sala widowiskowo-koncertowa MUZA została przekazana w struktury Klubu im. J. Kiepury, do którego włączono także obiekt po byłym technikum energetycznym z dużą salą koncertową, gdzie mogą odbywać się również inne spektakle.

Kilka lat temu podjęto decyzję o reaktywacji działalności i funkcjonowania MDK „Kazimierz”, który został zamknięty jako własność KWK „Kazimierz-Juliusz” w okresie ograniczania działalności pozaprodukcyjnej górnictwa. Miasto podjęło decyzje o przejęciu nieczynnego obiektu i przywrócenia jego dawnych funkcji. Jak się okazało, była to decyzja wyprzedzająca rozwój negatywnych wydarzeń, które doprowadziły do zamknięcia także Kopalni Węgla Kamiennego „Kazimierz-Juliusz”. Dotychczasowe działania miasta w zakresie przywrócenia funkcjonowania Domu Kultury „Kazimierz” jak i działania obecne i planowane w przyszłości mają ogromne znaczenie dla społeczności dzielnicy Kazimierz Górniczy i dzielnicy Juliusz. W związku z tym, że budynek Domu Kultury jest obiektem starym wymaga ciągłych nakładów na remonty i modernizacje przez co ograniczane są jego możliwości działania w obszarze prowadzenia działalności artystycznej, kulturalnej i oświatowej na rzecz społeczności Kazimierza Górniczego i sąsiednich dzielnic. Analogiczna sytuacja dotyczy muszli koncertowej zlokalizowanej w Parku im. J. Kuronia. Obiekt wymagana nakładów renowacyjnych. Dom Kultury oraz muszla koncertowa w Parku pełnią razem funkcję centrotwórczą i integracyjną dla mieszkańców dzielnic wschodnich. Mimo to Dom Kultury „Kazimierz” z roku na rok proponuje coraz bogatszy repertuar i zestaw imprez kulturalnych i rozrywkowych nie tylko w siedzibie, ale także poza siedzibą w środowisku społecznym dla którego funkcjonuje.

Działalność kulturalną dla społeczności dzielnicy Maczki proponuje Klub „Maczki”, z każdym rokiem oferta jest atrakcyjniejsza. Na koncerty do siedziby Klubu przybywają nawet mieszkańcy sąsiednich miast i często okazuje się, że brakuje miejsca dla wszystkich chętnych.

Pozostałe placówki kulturalne mają ugruntowaną pozycję i opinię wśród mieszkańców i utrzymują ją na wypracowanym wysokim poziomie.

W czasie trzydniowych obchodów Dni Sosnowca organizowanych jest wiele bezpłatnych koncertów i imprez na wolnym powietrzu, w których bardzo licznie udział biorą mieszkańcy miasta.

2.1.6. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym mieszkańcom, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Na terenie Sosnowca działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) a w strukturach Urzędu Miejskiego, Wydział Polityki Społecznej (WPS), które zajmują się organizacją i udzielaniem pomocy mieszkańcom.

Z danych uzyskanych od MOPS ilość udzielanej pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz dodatków mieszkaniowych z podziałem na poszczególne dzielnice w latach 2010-2014 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 8. Pomoc społeczna udzielona w Sosnowcu w latach 2010-2014 z podziałem na dzielnice.

Obszar	2010	2011	2012	2013	2014
MILOWICE	170	164	136	156	142
POGOŃ	1580	1380	1300	1387	1299
STARY SOSNOWIEC	671	624	601	629	601
ŚRODULA	430	425	405	421	417
CENTRUM	1271	1267	1219	1233	1172
ZAGÓRZE PN.	382	348	312	330	342
ZAGÓRZE PD.	370	302	255	291	298
KUKUŁEK	481	428	400	408	376
KLIMONTÓW	353	358	326	355	315
KALINOWA	105	84	78	89	74
NIWKA	253	249	237	233	231
MODRZEJÓW	70	62	49	51	58
KAZIMIERZ GÓRNICZY	129	123	118	140	135
JULIUSZ	162	161	174	201	210
OSTROWY GÓRNICZE	79	72	61	61	64
MACZKI	48	43	51	45	40
suma:	6554	6090	5722	6030	5774

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 9. Świadczenia rodzinne przyznane w Sosnowcu w latach 2010-2014 z podziałem na dzielnice.

Obszar	2010	2011	2012	2013	2014
MILOWICE	207	207	211	188	196
POGOŃ	1615	1535	1510	1396	1362
STARY SOSNOWIEC	879	853	885	823	760
ŚRODULA	609	566	595	526	499
CENTRUM	1564	1508	1548	1489	1427
ZAGÓRZE PN.	878	860	846	758	753
ZAGÓRZE PD.	864	913	861	742	753
KUKUŁEK	760	711	748	685	683

KLIMONTÓW	712	646	678	613	648
KALINOWA	203	202	206	197	186
NIWKA	571	563	519	502	510
MODRZEJÓW	152	144	138	132	123
KAZIMIERZ GÓRNICZY	357	364	351	311	302
JULIUSZ	256	238	240	227	234
OSTROWY GÓRNICZE	137	128	136	130	118
MACZKI	70	76	70	56	49
suma:	9834	9514	9542	8775	8603

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 10. Ilość przyznanych dodatków mieszkaniowych w Sosnowcu w latach 2010-2014 z podziałem na dzielnice.

Obszar	2010	2011	2012	2013	2014
MILOWICE	148	142	135	135	138
POGOŃ	1387	1342	1318	1354	1373
STARY SOSNOWIEC	641	608	595	632	665
ŚRODULA	279	259	250	252	247
CENTRUM	1220	1206	1207	1271	1348
ZAGÓRZE PN.	461	430	414	434	450
ZAGÓRZE PD.	530	511	502	509	494
KUKULEK	420	384	382	416	428
KLIMONTÓW	302	295	300	335	344
KALINOWA	115	115	117	133	150
NIWKA	291	262	250	282	293
MODRZEJÓW	71	66	63	62	65
KAZIMIERZ GÓRNICZY	84	67	69	84	90
JULIUSZ	142	124	123	132	147
OSTROWY GÓRNICZE	26	25	27	24	22
MACZKI	51	52	51	51	44
suma:	6168	5888	5803	6106	6298

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 11. Powody przyznania pomocy społecznej.

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin ogółem					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	4 578	3 914	3 674	3 681	3375	3160
Sieroctwo	305	253	18	16	25	17
Bezdomność	284	344	344	366	397	382
Potrzeba ochrony macierzyństwa	41	45	68	61	63	83
w tym: wielodzietność	16	14	16	14	13	13
Bezrobocie	3 563	3 417	3 412	3 649	3400	3010
Niepełnosprawność	2 317	2 247	2 148	2 146	2075	1935
Długotrwała lub ciężka choroba	1 462	1 703	1 784	1 798	1899	1872
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	893	1 066	1 169	1 167	1167	1065

w tym :rodziny niepełne	593	691	777	798	800	683
rodziny wielodzietne	89	138	157	159	177	180
Przemoc w rodzinie	35	36	50	46	30	32
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	49	70	81	104	144	170
Narkomania	15	11	9	12	10	14
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	53	56	59	65	59	62
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	4	5	x	x	x	x
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	1	0	0	1
Zdarzenie losowe	25	35	34	13	12	9
Sytuacja kryzysowa	9	9	9	13	6	5
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

X – zadanie realizowane w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Pomoc udzielana jest na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Według art. 36. świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie, posiłek, niezbędne ubranie,

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Tabela 12. Pomoc społeczna w poszczególnych formach i jej wielkość.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia w latach 2010-2015							
Lp.	Formy pomocy	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	36	41	36	37	34	27
2.	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	0	4	4	7	8	12
3.	Zasiłki stałe	734	775	809	874	896	929
4.	Zasiłki okresowe	2 613	2 418	2 588	3 109	3 042	2 837
5.	Schronienie	346	333	88	170	250	348
6.	Posiłek	2 863	2 649	2 838	2 853	2 443	2 038
7.	Usługi opiekuńcze - ogółem	864	830	811	807	831	830
8.	Sprawienie pogrzebu	44	39	67	61	62	71
9.	Inne zasiłki celowe i w naturze	4 940	4 567	4 441	4 505	4 331	3 721
9.1	w tym zasiłki specjalne celowe	1 707	1 383	1 302	1 054	1 106	164
10.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	722	767	797	862	870	881
11.	Poradnictwo specjalistyczne	654	172	144	585	670	711
12.	Praca socjalna	7 423	6 898	6 925	7 538	7 048	5 916
12.1	w tym wyłącznie praca socjalna	2 053	1 917	1 928	2 294	2 240	1 811
13.	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	162	179	196	374	407	427

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 13. Wydatki na świadczenia z pomocy społecznej.

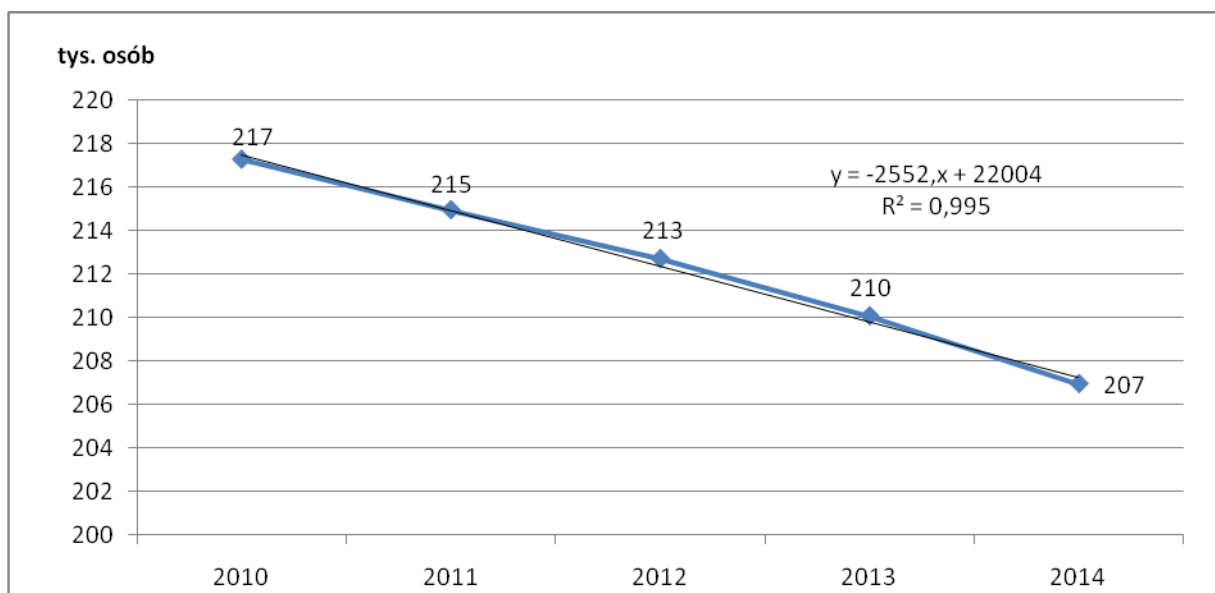
Wydatki na świadczenia z pomocy społecznej	
Rok	Kwota
2010	21 634 313 zł
2011	21 920 306 zł
2012	18 458 026 zł
2013	21 602 197 zł
2014	21 618 881 zł
2015	21 070 296 zł

Źródło: Dane własne MOPS

2.1.7. Stan i dynamika zmian liczby ludności w Sosnowcu.

Sosnowiec pod względem liczby ludności zaliczany jest do miast dużych. W 2014 r. liczył 206,9 tys. mieszkańców. W 2015 r. zajmował pod tym względem 15. miejsce w Polsce i 3. miejsce w województwie śląskim. W przeszłości największą liczbę mieszkańców odnotowano w mieście w 1990 r., kiedy to Sosnowiec liczył 259,9 tys. mieszkańców. Zaprezentowane poniżej wartości obrazujące zmianę liczby ludności w ciągu ostatnich 25 lat wskazują, iż miasto cechuje się znaczącą depopulacją. W latach 1990-2014 ubytek rzeczywisty ludności wyniósł w Sosnowcu 52,5 tys. mieszkańców. Stanowiło to aż 20% ludności miasta zamieszkującej Sosnowiec na początku lat 90. XX wieku. Średnioroczny ubytek liczby ludności wyniósł dla analizowanego okresu ok. 2 tys. osób. Niestety trend związany z ubytkiem liczby mieszkańców będzie miał swoją kontynuację w przyszłości. Jak wskazuje prognoza demograficzna (Prognoza demograficzna GUS na lata 2014-2050), ubytek rzeczywisty ludności w Sosnowcu będzie kontynuowany zarówno jako konsekwencja ubytku naturalnego, jak i ubytku migracyjnego. W przypadku tego ostatniego będzie to dotyczyło zarówno składowej migracji wewnętrznych, jak i zewnętrznych (zagranicznych).

Rys. 12. Zmiana liczby ludności w Sosnowcu w latach 2010-2014

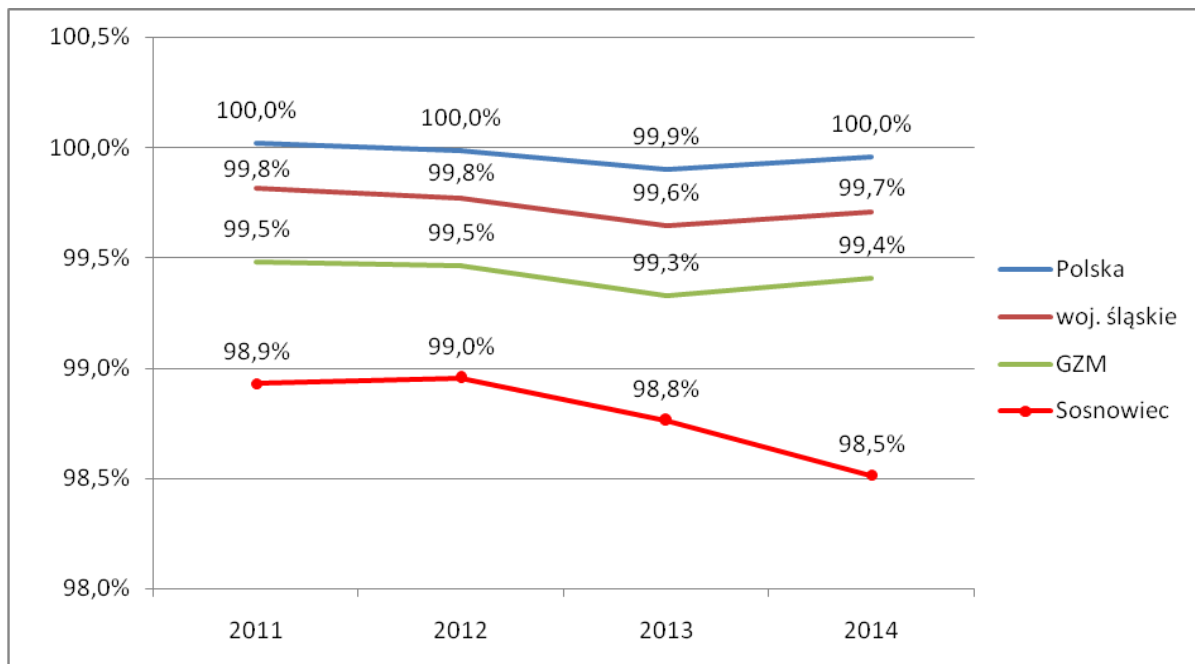

Źródło: opracowanie własne S. Sitek, na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Ubytek mieszkańców jest bardzo poważnym wyzwaniem dla rozwoju miasta. Po pierwsze ubywa zasobów pracy, czyli ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a to z kolei ma negatywny wpływ na wszystkie sfery życia społeczno-gospodarczego miasta m. in. na rynek pracy teraz i w przyszłości, szkolnictwo, obciążenia służby zdrowia oraz rynek nieruchomości. Sytuacja taka powoduje także kurczenie się rynku zbytu na dobra i usługi, co skutkuje ograniczaniem rozwoju niektórych funkcji miejskich.

Zmniejszanie się liczby ludności to tendencja powszechna zarówno w skali krajowej, w województwie śląskim, miastach Górnośląskiego Związku Metropolitalnego, jak i w miastach sąsiadujących z Sosnowcem. Nigdzie jednak, poza Bytomiem, natężenie tych negatywnych zjawisk nie jest tak duże jak w naszym mieście.

Rys. 13. Dynamika liczby ludności w latach 2010-2014 w Sosnowcu na tle miast GZM, województwa śląskiego oraz Polski (rok poprzedni 100%)

1. wartości dla Sosnowca na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

2. wartości dla pozostałych jednostek na podstawie danych GUS.

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu i GUS.

Przechodząc do opisu rozmieszczenia ludności Sosnowca w ujęciu przestrzennym według dzielnic, to sytuacja w 2014 roku przedstawiała się następująco: najbardziej zaludnioną dzielnicą była Pogoń zamieszkała przez 30771 osób; kolejne najbardziej zaludnione dzielnice, to: Centrum (19009); Zagórze Płd. (22003); Kukułek (19029); Zagórze Płn. (17239). Z kolei najmniej zaludnioną dzielnicą były Maczki (1721) oraz Ostrowy Górnicze (3295); Modrzejów (3530); Kalinowa (4484) i Juliusz (4674). Ubytek mieszkańców w latach 2010-2014 w dzielnicach przedstawiał się następująco: najwięcej na Juliuszu – 7% tj. -350 osób, a następnie Centrum – 6,1% (-1877); Pogoń – 5,9% (-1929); Zagórze Płd. – 5,9% (-1380); Niwka – 5,3% (-685); Milowice – 5,2% (-283); Stary Sosnowiec – 4,8% (-773); Kalinowa -4,8% (-224). Szczegółowe dane znajdują się w tabelach nr 14 i nr 15.

Tabela 14. Stan liczby ludności w Sosnowcu według dzielnic w latach 2010-2014.

Dzielnice	Powierzchnia (km ²)	Lata				
		2010	2011	2012	2013	2014
Pogoń	5,9	32700	32167	31710	31281	30771
Centrum	3,7	30886	30431	29963	29582	29009
Zagórze Płd.	9,5	23383	23112	22904	22454	22003
Kukułek	5,8	19456	19279	19286	19077	19029
Zagórze Płn.	2,9	18056	17889	17672	17482	17239
Stary S-c	2,6	15834	15706	15472	15309	15061
Klimontów	6,5	15414	15259	15071	14896	14739
Śródula	4,0	15352	15283	15115	14889	14655
Niwka	5,1	13019	12900	12761	12583	12334
Kazimierz G	7,0	9483	9445	9412	9362	9254
Milowice	3,6	5432	5353	5285	5216	5150
Juliusz	8,5	5024	4951	4871	4776	4674
Kalinowa	3,0	4708	4631	4598	4544	4484
Modrzejów	8,3	3561	3589	3577	3572	3530

Ostrowy G.	5,1	3229	3213	3259	3299	3295
Maczki	9,6	1734	1739	1746	1749	1721
Sosnowiec	91,1	217271	214947	212700	210068	206948

Uwaga: dzielnice uporządkowane według malejącej liczby ludności w 2014 roku.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tabela 15. Dynamika liczby ludności w Sosnowcu według dzielnic w latach 2010-2014.

Dzielnice	Dynamika					Wzrost lub spadek liczby ludności w % 2014/2010	Ubytek lub wzrost liczby ludności 2014-2010 (Osoby)
	2011 /2010	2012 /2011	2013 /2012	2014 /2013	2014/2010 2010 =100%		
	Rok poprzedni 100%						
Pogoń	98,4%	98,6%	98,6%	98,4%	94,1%	-5,9%	-1929
Centrum	98,5%	98,5%	98,7%	98,1%	93,9%	-6,1%	-1877
Zagórze Płd.	98,8%	99,1%	98,0%	98,0%	94,1%	-5,9%	-1380
Kukułek	99,1%	100,0%	98,9%	99,7%	97,8%	-2,2%	-427
Zagórze Płn.	99,1%	98,8%	98,9%	98,6%	95,5%	-4,5%	-816
Stary S-c	99,2%	98,5%	98,9%	98,4%	95,1%	-4,9%	-773
Klimontów	99,0%	98,8%	98,8%	99,0%	95,6%	-4,4%	-674
Śródula	99,5%	98,9%	98,5%	98,4%	95,5%	-4,5%	-697
Niwka	99,1%	98,9%	98,6%	98,0%	94,7%	-5,3%	-685
Kazimierz G	99,6%	99,7%	99,5%	98,8%	97,6%	-2,4%	-229
Milowice	98,5%	98,7%	98,7%	98,7%	94,8%	-5,2%	-283
Juliusz	98,5%	98,4%	98,0%	97,9%	93,0%	-7,0%	-350
Kalinowa	98,4%	99,3%	98,8%	98,7%	95,2%	-4,8%	-224
Modrzejów	100,8%	99,7%	99,9%	98,8%	99,1%	-0,9%	-31
Ostrowy G.	99,5%	101,4%	101,2%	99,9%	102,0%	2,0%	66
Maczki	100,3%	100,4%	100,2%	98,4%	99,3%	-0,7%	-13
Sosnowiec	98,9%	99,0%	98,8%	98,5%	95,2%	-4,8%	-10323

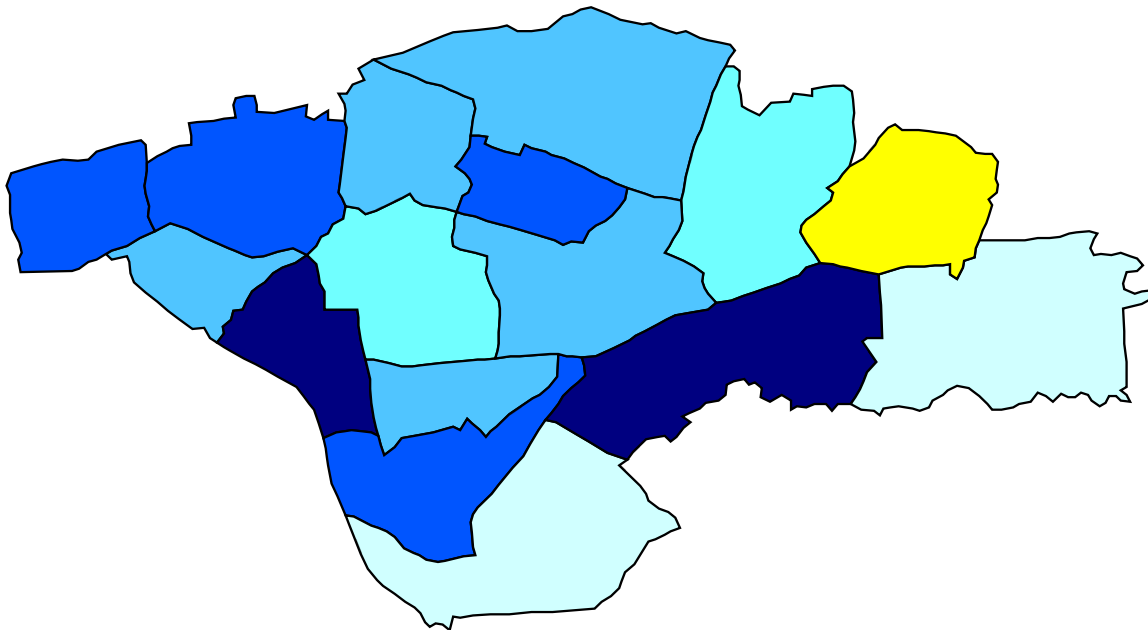
Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

W tym miejscu koniecznym jest zaznaczenie faktu, iż w 2015 roku w dzielnicy Kazimierz Górniczy zamknięto kopalnię węgla kamiennego zatrudniająca około 1000 pracowników. Była to zresztą ostatnia już kopalnia węgla na obszarze Sosnowca, ale także Zagłębia Dąbrowskiego. Likwidacja kopalni, na co wskazują obserwacje i praktyka oraz doświadczenia z innych „dzielnic górniczych” Sosnowca i innych miast, pogłębi w najbliższej przyszłości ubytek liczby mieszkańców w tej części Sosnowca. Jak już sygnalizowano wcześniej, ten czynnik odbije się z kolei negatywnie na ogólnej kondycji społeczno-ekonomicznej tej dzielnicy.

Potwierdzeniem postawionej powyżej tezy jest chociażby przypadek dzielnicy Juliusz, w której pogorszenie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności nastąpiło po zamknięciu oddziału wydobywczego „Juliusz” zlokalizowanego w tej dzielnicy, a wchodzącego w skład KWK „Kazimierz-Juliusz”. Sytuację pogłębia dodatkowo fakt względnej izolacji przestrzennej Juliusza w stosunku do najbliższych położonych innych dzielnic miasta, a najbardziej związanego z dzielnicą Kazimierz Górniczy ze względu na lokalizację dwóch zakładów wydobywczych tworzących organizacyjnie jedno przedsiębiorstwo, które – podkreślić trzeba ponownie – jest ostatecznie w stanie likwidacji.

Należy w tym miejscu jeszcze zaznaczyć, że pomimo faktu, iż około 800 z 915 ówczesnych pracowników kopalni „Kazimierz-Juliusz” znalazło zatrudnienie w Katowickim Holdingu Węglowym, to prawdopodobny jest scenariusz utraty przez nich pracy, gdyż ten rynek jest niestabilny.

Rys. 14. Dynamika liczby ludności w Sosnowcu w latach 2010-2014

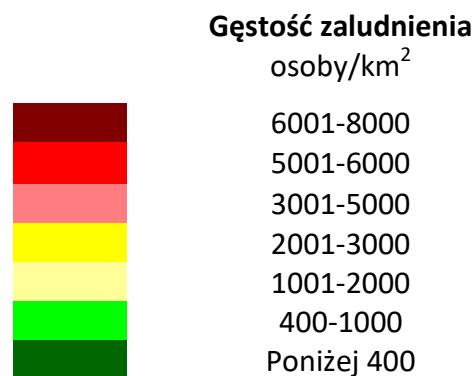
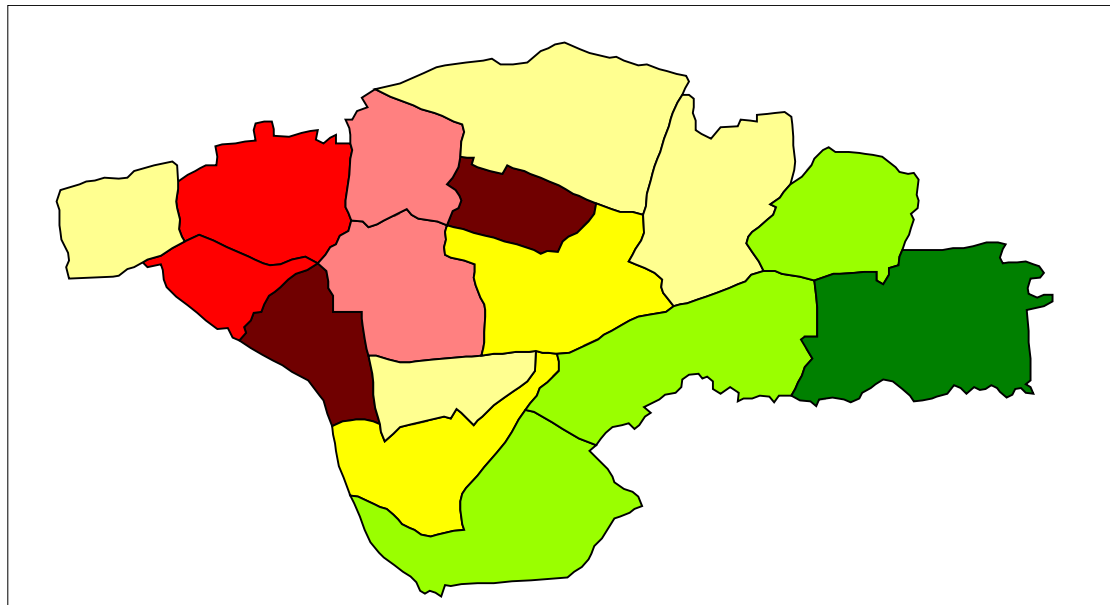
Dynamika liczby ludności 2010-2014	
	Wzrost 0-2%
	Ubytek 0-1%
	Ubytek 1-3%
	Ubytek 3-5%
	Ubytek 5-6%
	Ubytek 6-7%

Źródło: S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Dzielnica Centrum wyróżnia się natomiast innymi cechami, a są to starzenie się mieszkańców oraz bardzo duży stopień feminizacji. Obie składowe sytuacje demograficznej mają i mieć będą istotny wpływ na sytuację społeczną w tej części Sosnowca.

2.1.8. Rozmieszczenie ludności w mieście

Rys. 15. Gęstość zaludnienia w Sosnowcu w 2014 roku

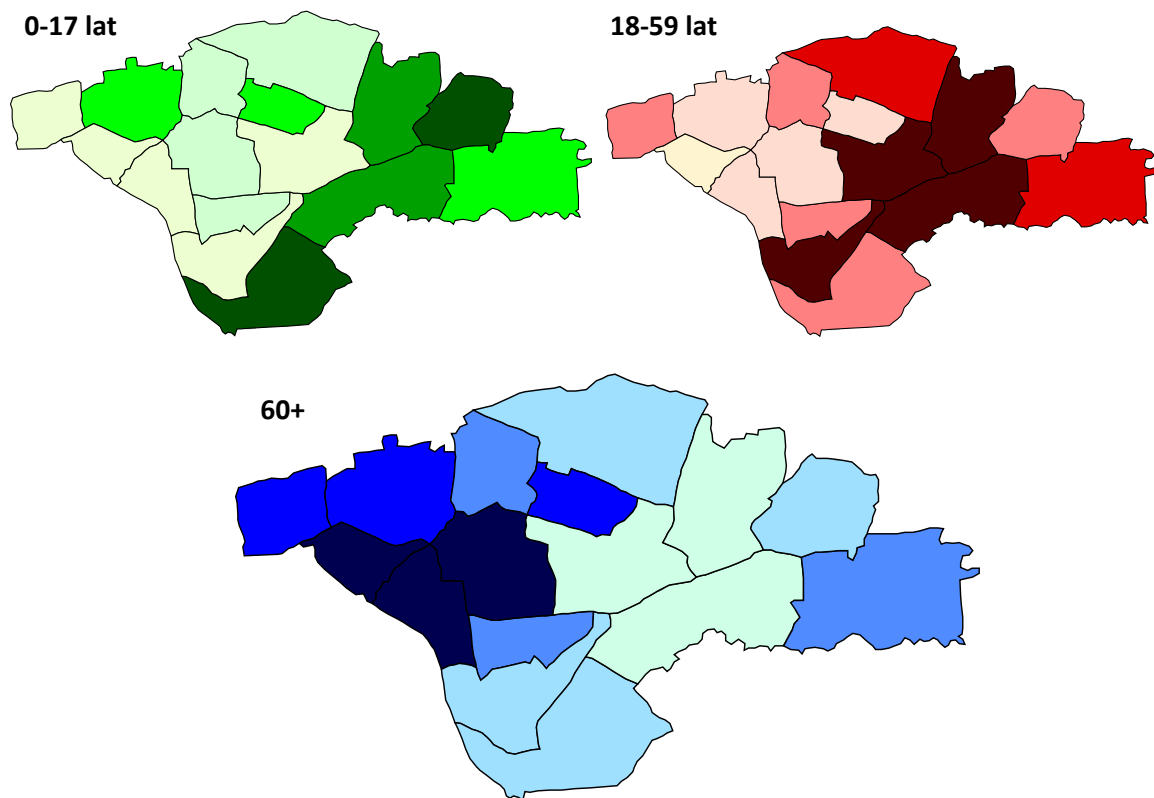
Źródło: opracowanie własne S. Sitek, na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tendencje depopulacyjne utrzymują się we wszystkich dzielnicach miasta. Niemniej w największym stopniu procesem tym zagrożone są jednostki zlokalizowane w zachodniej części miasta, w tym także w dzielnicy Centrum. Dzielnica ta cechuje się także największą gęstością zaludnienia – 7840 osób na km². Najstąbiej natomiast zaludnione są dzielnice wschodnie tj. Maczki (179 osób na km²), a także Ostrowy Górnicze, Modrzejów i Juliusz.

2.1.9. Struktura wieku i płci ludności Sosnowca w 2014 r.

W latach 2010-2014 w Sosnowcu ubyło prawie 5% mieszkańców w wieku 18-59. W roku 2014 było ich 116,8 tys. Maleje także grupa mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. W 2014 r. liczyła ona już 28,8 tys. osób i stanowiła 14,2% ogółu. W latach 2010-2014 liczba wzrosła o 4,8% i obejmuje obecnie 56,3 tys. osób.

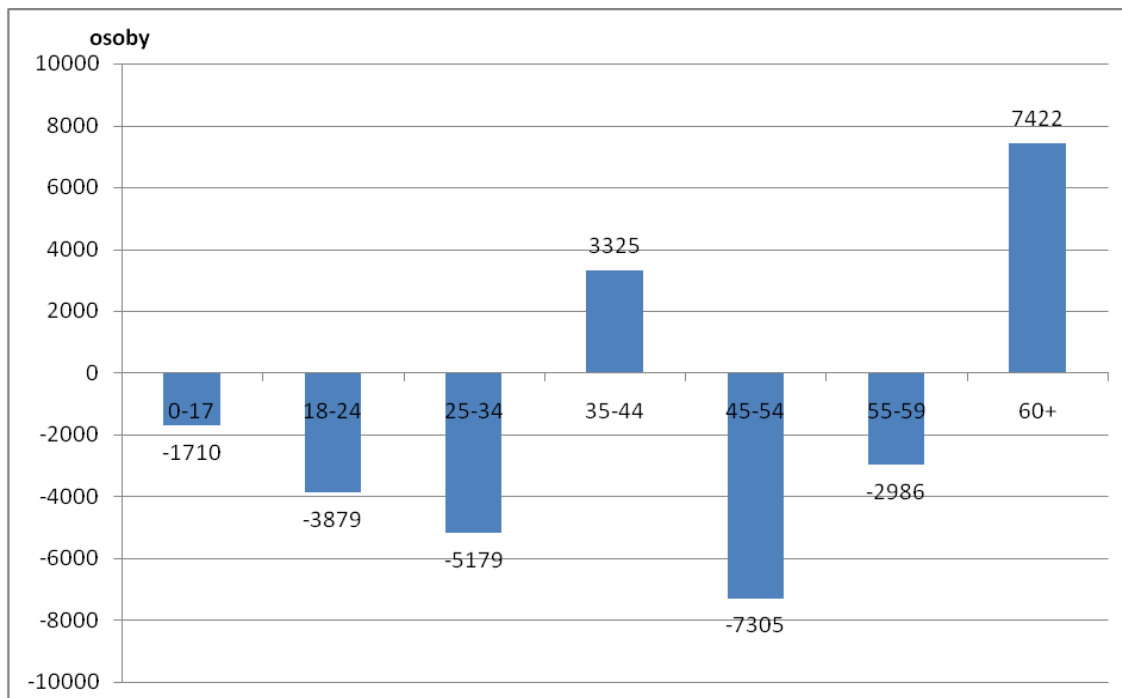
Rys. 16. Udział ludności w poszczególnych kategoriach wieku w Sosnowcu w 2014 r.

Udział ludności w procentach					
	0-17		18-59		60+
	16,0 i więcej		62,0 i więcej		30 i więcej
	15,0 -16,0		59,0-61,9		28,0-29,9
	14,5-14,9		57,0-58,9		25,0-27,9
	14,0-14,4		55,0-56,9		23,0-24,9
	Poniżej 14,0		Poniżej 55,0		22,0-22,9

Źródło: opracowanie S. Sitek, na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Rys. 17. Zmiana liczby ludności w Sosnowcu w latach 2010-2014 w poszczególnych kategoriach wieku

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tabela 16. Struktura wieku ludności Sosnowca z podziałem na dzielnice w 2010 roku

Dzielnica	Ogółem	Struktura wieku							
		0-17	18-59	w tym					60+
				18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	
Pogoń	31178	15,0%	57,6%	7,9%	14,7%	13,3%	13,3%	8,3%	27,5%
Centrum	29863	13,6%	58,9%	7,5%	15,9%	11,9%	14,3%	9,3%	27,4%
Zagórze Pd	23038	14,2%	66,6%	7,5%	19,5%	12,4%	11,9%	15,3%	19,2%
Kukułek	19138	14,3%	60,8%	7,4%	16,0%	13,2%	13,6%	10,5%	25,0%
Zagórze Pn	17790	14,2%	65,5%	10,0%	17,4%	11,8%	17,8%	8,6%	20,3%
Stary S-c	15502	13,8%	58,9%	6,9%	15,7%	12,9%	13,1%	10,3%	27,3%
Klimontów	15146	14,2%	68,1%	9,3%	18,2%	11,5%	19,4%	9,7%	17,7%
Śródula	15129	14,0%	67,9%	7,4%	19,6%	11,2%	15,1%	14,6%	18,1%
Niwka	12831	14,7%	65,2%	11,1%	15,9%	12,7%	17,8%	7,8%	20,2%
Kazimierz G.	9298	14,9%	66,6%	9,4%	17,8%	11,8%	18,9%	8,7%	18,5%
Milowice	5315	14,0%	58,4%	8,3%	14,7%	14,0%	14,4%	6,9%	27,7%
Juliusz	4956	15,7%	63,7%	10,8%	15,4%	13,1%	17,4%	7,0%	20,6%
Kalinowa	4645	14,1%	64,6%	7,6%	18,0%	11,1%	15,5%	12,3%	21,3%
Modrzejów	3513	16,7%	61,3%	8,2%	17,5%	12,9%	14,8%	7,9%	22,0%
Ostrowy G.	3160	16,1%	60,6%	9,8%	13,9%	13,3%	15,6%	8,1%	23,3%
Maczki	1714	15,6%	61,0%	9,0%	16,1%	12,2%	15,2%	8,5%	23,4%
Sosnowiec	212214	14,4%	62,6%	8,3%	16,7%	12,4%	15,0%	10,1%	23,1%

Uwaga: dzielnice uporządkowane według malejącej liczby ludności.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tabela 17. Struktura wieku ludności Sosnowca z podziałem na dzielnice w 2014 roku

Dzielnica	Ogółem	Struktura wieku							
		0-17	18-59	w tym					60+
				18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	
Pogoń	29429	14,6%	55,5%	7,3%	13,5%	14,9%	12,2%	7,6%	30,0%
Centrum	27929	13,5%	55,2%	6,4%	14,4%	13,7%	11,5%	9,1%	31,4%
Zagórze Pd.	21687	14,6%	56,0%	5,9%	15,0%	17,3%	8,8%	9,0%	29,5%
Kukułek	18676	14,3%	55,7%	6,5%	13,7%	15,7%	11,3%	8,4%	30,2%
Zagórze Pn.	16951	14,1%	61,5%	7,2%	17,1%	13,2%	14,6%	9,5%	24,2%
Stary S-c	14663	13,6%	54,1%	6,0%	13,6%	15,0%	11,2%	8,3%	32,3%
Klimontów	14498	13,9%	63,5%	7,0%	16,9%	13,6%	14,0%	12,0%	22,7%
Środula	14377	14,1%	58,5%	6,0%	15,9%	15,3%	9,8%	11,4%	27,4%
Niwka	12123	13,9%	62,3%	7,8%	17,0%	13,0%	16,1%	8,4%	23,6%
Kazimierz G.	9104	15,2%	62,9%	7,3%	16,6%	13,9%	14,5%	10,5%	22,0%
Milowice	5037	13,7%	57,2%	7,6%	13,8%	14,7%	14,4%	6,8%	29,8%
Juliusz	4637	15,3%	62,5%	8,9%	15,6%	13,7%	14,8%	9,5%	22,2%
Kalinowa	4408	14,2%	58,0%	5,9%	15,4%	15,2%	9,1%	12,4%	27,8%
Modrzejów	3470	16,6%	58,6%	7,2%	15,9%	14,7%	12,6%	8,1%	24,7%
Ostrowy G.	3232	17,0%	58,8%	8,6%	14,0%	14,1%	14,6%	7,5%	24,2%
Maczki	1685	15,0%	59,8%	8,3%	14,2%	16,7%	11,3%	9,3%	25,3%
Sosnowiec	20190 5	14,2%	57,8%	6,8%	15,0%	14,7%	12,2%	9,2%	27,9%

Uwaga: dzielnice uporządkowane według malejącej liczby ludności.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Ludność w wieku 60 lat i więcej w roku 2014 stanowi 27,9% mieszkańców Sosnowca. Największa liczba ludności starszej zamieszkuje Stary Sosnowiec 32,3% oraz Centrum 31,4%, a także dzielnice Kukułek 30,2%; Pogoń 30,0%; Milowice 29,8% i Zagórze Płd. 29,5%.

Najliczniejsza grupa mieszkańców w przedziale 18-59 lat zamieszkuje dzielnice: Klimontów 63,5%; Kazimierz Górniczy 62,9%; Juliusz 62,5%; Niwka 62,3%; Zagórze Płn. 61,5%; Maczki 59,8%; Ostrowy Górnicze 58,8%; Modrzejów 58,6%; Środula 58,5%; Kalinowa 58,0%.

Zdecydowanie najmniej osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkuje w Centrum 13,5% i Starym Sosnowcu 13,6%, sąsiadującym z Centrum oraz w Milowicach 13,7%, Niwce 13,9% i Klimontowie 13,9%.

Niemniej jednak w ciągu najbliższych 5 lat największa dynamika przyrostu liczby osób w wieku 60 lat i więcej będzie miała miejsce w Juliuszu, Kazimierzu Górniczym i Klimontowie. Wniosek taki wynika z bezpośredniej analizy piramidy wieku i płci mieszkańców Sosnowca.

Analiza struktury płci wskazuje na znaczną feminizację mieszkańców Sosnowca. Najwyższą wartość współczynnika feminizacji odnotowano w Centrum, gdzie wynosi on 122,2. Wartość współczynnika feminizacji wzrasta wraz z kolejnymi przedziałami wiekowymi osiągając maksimum w przedziale 60+, gdzie wynosi 143,7.

2.2. CZYNNIKI PRZESTRZENNE.

Wśród wielu czynników przestrzennych w elementarny sposób oddziałujących na obszary zurbanizowane są tereny funkcjonalnie dereliktowe. Tereny te powstają jako efekt zaniku posiadanych funkcji i nie wykształcenia się nowych. Najbardziej powszechną ich formą są tereny

poprzemysłowe. W przestrzeni Sosnowca, nie mniej ważną rolę odgrywają jednak także tereny porolnicze, pokolejowe, także pouługowe i pomieszkaniowe. Pierwsze z nich przyjmuje się określać jako greenfields, pozostałe trzy kategorie mieszczą się w pojęciu greyfields.

Istnienie terenów funkcjonalnie dereliktowych ma w procesach rewitalizacyjnych co najmniej dwie konotacje.

Po pierwsze, tereny tego typu świadczą o istniejącym strukturalnym problemie w zakresie istniejących dotychczas funkcji i powiązań ekonomicznych. W przypadku, gdy dotyczy to likwidacji podmiotów gospodarczych, akcentowany jest przede wszystkim ubytek miejsc pracy, podatków, profitów wynikających z ewentualnej partycypacji firm w życiu społeczno-ekonomicznym i inne. Bezwzględnie fundamentalną konsekwencją dla społeczności lokalnej jest tzw. przestrzenne niedopasowanie (*spatial mismatch*), gdzie zachwiana zostaje proporcja pomiędzy lokalizacją miejsc pracy a miejsc zamieszkania lub niedopasowania istniejących miejsc pracy do kwalifikacji zawodowych ludności. W Sosnowcu ten problem szczególnie widoczny jest w dzielnicach pogórnicych (m.in. Kazimierz Górniczy, Juliusz) lub innych, gdzie znaczna część populacji była zatrudniona w zlokalizowanym *in situ* zakładzie przemysłowym lub większej instytucji (np. problem społeczności kolejarskiej w Maczkach).

Po drugie, istnienie obszarów funkcjonalnie dereliktowych jednoznacznie pejoratywnie wpływa na kondycję psychospołeczną i przede wszystkim percepcję takich przestrzeni. Podstawowe elementy krajobrazu obszarów funkcjonalnie dereliktowych to: opuszczone i/lub zrujnowane budynki – przemysłowe, usługowe czy mieszkalne, tzw. (ugory) miejskie tereny zarośnięte krzakami, wysoką trawą, chwastami jako efekt naturalnej sukcesji roślinności na obszary porolnicze, zrujnowane lub opuszczone obiekty infrastruktury transportowej (w Sosnowcu głównie pokolejowe), a także nieużytki poprzemysłowe i tereny zdegradowane wgłębną eksploatacją surowców mineralnych. W przestrzeni o funkcjach mieszkaniowych szczególnie negatywny element stanowią pustostany – częściowe lub kompletne.

Jednocześnie obszary funkcjonalnie dereliktowe stanowią kluczowe wyzwanie w zakresie polityki inwestycyjnej miasta, często stanowiąc jedyne rozwiązanie w zakresie prowadzenia polityki ekonomicznej dla danego rejonu miasta. Umiejętne gospodarowanie tego typu obszarami powinno być elementarnym atrybutem ogólnych działań rewitalizacyjnych prowadzonych względem wymagających tego dzielnic. Dotychczasowe doświadczenia miasta Sosnowca w innych dzielnicach (Niwka, Milowice, północna Dańdówka, Sielec, Zagórze) potwierdzają tę opinię.

W niniejszym dokumencie zwrócono uwagę na lokalizacje poszczególnych typów obszarów funkcjonalnie dereliktowych lokalizując je w obrębie ostatecznie wyróżnionych obszarów rewitalizacji. Wskazane w dokumencie obszary rewitalizacji cechują się z jednej strony wszystkimi opisanymi powyżej problemami, z drugiej zaś posiadają istotny potencjał dla przyszłych zmian wypracowanych na drodze kompleksowej rewitalizacji.

2.2.1. Charakterystyka rynku nieruchomości poszczególnych dzielnic.

W celu opisu sosnowieckiego rynku nieruchomości przeprowadzona została klasyfikacja dzielnic co pozwoliło na określenie ich profilu.

Charakterystyka dzielnic

- **Centrum**

Kluczowa dzielnica z punktu widzenia udziału w wartości obrotu. Posiada liczne oferty sprzedaży lokali mieszkalnych oraz wynajmu. Znacznie mniej jest ofert działek i domów, które zresztą nie są potwierdzone obrotem transakcyjnym. W zakresie lokali mieszkalnych wywoławczo jest to najdroższa dzielnica miasta. Jednakże ceny transakcyjne nie potwierdzają tego i centrum z wartością 2358 zł/m² zajmuje dosyć odległą pozycję. Oznaczać to może, że sprzedający chcą wykorzystać atut centrum, niemniej jednak nie ma to bezpośredniego przełożenia na ceny, gdyż kupujący nie są skłonni płacić takich stawek w tej części miasta. Potwierdza to pewną słabość tej dzielnicy, która nie stanowi

ekskluzywnego centrum miasta. Dzielnica ta oferuje też mieszkania na rynku pierwotnym, ale ich cena jest niższa niż w sąsiedniej dzielnicy Kukułki.

- **Zagórze Południowe**

Dzielnica oferująca mieszkania w cenach transakcyjnych wyższych od średniej dla miasta o około 100 zł/m². W obrocie dominują zasoby z lat 70. XX wieku, głównie z 1976 i 1978 roku. Podobnie dosyć drogo proponowane są lokale do wynajęcia, przy czym ich podaż jest na przeciętnym poziomie. Występuje skromna podaż działek i domów, ale nie ma ona przełożenia na transakcje.

- **Kalinowa**

Dzielnica położona dosyć centralnie, ale wykazująca znacznie mniejszy wolumen rynku nieruchomości. Zasadniczo ceny transakcyjne mieszkań lokują ją na drugim miejscu w 2015 roku, ale wyniki ten został osiągnięty przy bardzo skromnych obrotach. Dzielnica ta proponuje w wysokich cenach lokale do wynajęcia.

- **Juliusz**

Dzielnica peryferyjna o bardzo małym udziale w rynku. Z poprzednimi łączy je jedynie fakt, że w obrocie rynkowym, występują tylko mieszkania. Ich ceny są poniżej średniej miejskiej. Znaczny udział w zasobach mieszkaniowych tej dzielnicy stanowią mieszkania komunalne.

- **Stary Sosnowiec**

Dzielnica, która uchodziła za jedną z najatrakcyjniejszych, teraz raczej w trendzie spadkowym. Głównie za sprawą mało atrakcyjnych bloków. Plusem są zagospodarowane Stawiki oraz nowa inwestycja w postaci Egzotarium. Według cen mieszkań w 2015 roku najdroższa dzielnica, ale zarazem dosyć mocno zróżnicowana. Udział elementów innych niż mieszkania na bardzo małym poziomie.

- **Śródula**

Dzielnica strukturą obrotów bardzo zbliżona do Starego Sosnowca, przy czym oprócz działek posiada bardzo niewielki segment domów. Nominalnie najdroższa dzielnica Sosnowca w 2014 roku. Ceny w 2015 roku plasują ją w środku stawki. Pod względem cenowym, podobnie jak sąsiednia Pogoń należy do dzielnic „środka”

- **Zagórze Płn.**

Dzielnica bardzo zbliżona parametrami do swojego południowego odpowiednika. Wyróżnia ją natomiast oferta domów jak i działek. Ceny mieszkań powyżej średniej miejskiej. Ceny działek też należą raczej do wysokich.

- **Niwka**

W pewnej części oferuje bardzo dobre zasoby mieszkaniowe, zresztą nie tanie. Dzielnica trochę nie doceniana, postrzegana raczej jako peryferyjna. Wykazuje znaczny obrót w gronie osób mieszkających w tej dzielnicy.

- **Pogoń**

Dzielnica wyróżniająca się zróżnicowaną rodzajowo ofertą, przy znacznej podaży oraz też istotnym udziale w rynku. Cenowo jest to jednak dzielnica „środka”. Dominują mieszkania z lat 70. XX wieku, ale znaczny udział jest również lokali z okresu 1950-1970. Wpływa to na większy stopień zróżnicowania cenowego. W zakresie działek jak i mieszkań na wynajem, oferty z Pogoni reprezentują przeciętny poziom. Oferty domów pozycjonują się nieco niżej w układzie miejskim.

- **Klimontów**

Niska atrakcyjność budownictwa wielorodzinnego, ciekawsze zasoby dotyczą zabudowy indywidualnej. Relatywnie duży udział domów. Dzielnica oferuje bardzo małą podaż mieszkań na wynajem, ale ich ceny należą do niskich. Obszar ten ma już charakter pośredni pomiędzy dzielnicami wschodnimi a centralnymi miasta.

- **Kukułki**

Nowa dzielnica głównie domów jednorodzinnych. Droga jak na warunki sosnowieckie. W początkowej fazie z wyraźnymi brakami w infrastrukturze społecznej. Oferta obejmuje zarówno rynek pierwotny, jak i wtórny. Dzielnica złożona jest z dwóch różnych części Sielca oraz nowego

osiedla Kukułek, obejmująca głównie domy jednorodzinne w różnym typie zabudowy. Obszar popularny na mapie nieruchomości mieszkaniowych miasta.

- **Milowice**

Slabo postrzegane mimo dogodnego położenia. Wewnętrznie zróżnicowane, z nową i starą infrastrukturą. Pewne szanse wiążą się z podażą nowych zasobów na ul. Baczyńskiego. Zasadniczo dzielnica tania jeśli chodzi o mieszkania na rynku wtórnym. W przypadku domów okazała się najdroższa, przy czym ma to miejsce przy skromnym obrocie.

- **Kazimierz Górniczy**

Jedna z najtańszych dzielnic miasta. W ofercie dominują mieszkania oraz około 20-procentowy udział działek. Nie odnotowano oferty domów ani też lokali do wynajęcia.

- **Modrzejów**

Dzielnica z niewielkim obrotem, ale bardzo zrównoważonymi proporcjami wszystkich rodzajów nieruchomości. Oferuje dosyć drogie mieszkania.

- **Ostrowy Górnicze**

Dzielnica o zupełnie innym charakterze. Brak podstawowego segmentu mieszkań. Struktura rynku nieruchomości dzielnicy opiera się o obrót głównie domami oraz działkami, które są najtańsze w mieście. Ze względu na obroty rynku stanowi największy potencjał ze wschodniej części miasta, zbliżony do skali Klimontowa.

- **Maczki**

Dzielnica w której rynek nieruchomości praktycznie nie występuje. Transakcje pojawiają się incydentalnie i mieszczą się w najniższych pułapach cenowych.

2.2.2. Mieszkania.

Rozmieszczenie zasobów mieszkaniowych w budownictwie wielorodzinnym determinuje wielkość zgłaszanej podaży oraz skalę obrotu. Najwięcej ofert pochodzi z Zagórza, Centrum i Pogoni. W grupie transakcyjnej układ jest bardzo zbliżony przy czym dołącza do tej grupy jeszcze Sielec (czyli Kukułki). Z kolei mało transakcji odnotowano w części dzielnicy Kalinowa, przy relatywnie dużej podaży. Tradycyjnie niski udział w obrocie mieszkań posiadają Maczki, Juliusz i Modrzejów, zaś pozbawione udziału są Ostrowy.

Najwyższe ceny ofertowe odnotowano w pasie od Centrum przez Kukułki kończąc na Zagórzu. Jednakże układ ten nie powtórzył się w cenach transakcyjnych. W gronie najdroższych nie znalazły się ani Centrum, ani też Kukułki. Najwyżej ceniony był Stary Sosnowiec, Zagórze, Kalinowa i Modrzejów. Jeśli chodzi o ceny najniższe to dotyczą one takich części miasta jak Maczki, Kazimierz Górniczy czy Milowice. Są to zatem dzielnice peryferyjne.

Modelowo rozkład cen mieszkań w Sosnowcu przypomina następujące po sobie strefy. O ile w ofercie najdroższe jest Centrum to w transakcjach szczyt cenowy przesunięty jest do dzielnic najbliższych tym centralnym. W przypadku cen najniższych te w obu przypadkach dominują na zewnętrznym obwodzie miasta. Model ten wyraża różnicę w postrzeganiu atrakcyjności części miasta. Sprzedający myślą w sposób konwencjonalny wyceniając najwyżej lokale w centrum, jednakże kupujący dokonują przewartościowania przesuwając kulminację wartości z centrum do strefy bardziej zewnętrznej, przy czym też dobrze skomunikowanej. Układ ten nawiązuje do natężenia procesów depopulacji i starzenia się poszczególnych części miasta.

2.2.3. Wynajem lokali mieszkalnych

Możliwość wynajęcia lokali mieszkalnych jest ograniczona przestrzennie i nie występuje na wschód od Klimontowa. Największą ofertę proponują dzielnice centralne w układzie Centrum – Pogoń – Kukułki – Stary Sosnowiec. Najdroższe oferty pochodzą z Zagórza oraz Kalinowej, najtaniej zaś mieszkania można wynająć w części południowej oraz na Milowicach.

2.2.4. Domy

Najwyższe ceny ofertowe domów odnotowano w części centralnej miasta (głównie Kukułki). Ceny transakcyjne już tego nie potwierdzają i wyższe ceny odnotowano w dzielnicach peryferyjnych

(Milowice, Ostrowy, Maczki), przy czym w tych dzielnicach domy posadowione są na działkach o znacznie większej powierzchni. W liczbie ofert dominuje Zagórze oraz dzielnice centralne, z kolei najczęściej transakcji odnotowano na Ostrowach, Pogoni oraz w dzielnicy Kukułki. Domy jednorodzinne pojawiają się także w pozwoleniach na budowę, często obejmujących całe kompleksy budynków.

2.2.5. Działki budowlane.

W przypadku działek liczba ofert jak i transakcji w Sosnowcu jest stosunkowo niewielka. Wielkomiejski charakter jednostki sprawia, że najbardziej popularną formą zamieszkania są mieszkania w budynkach wielorodzinnych, co powoduje że to właśnie lokale mieszkalne są dominującym przedmiotem na rynku mieszkaniowym. Największa podaż ofert pochodzi z Ostrow Górnicych, Zagórza, Klimontowa i Milowic. Adekwatnie do tego rozkładu najczęściej transakcji odnotowano w dzielnicach wschodnich: na Ostrowach i Kazimierzu Górnicych, ale także w dzielnicy Kukułki i Pogoń. Nie zarejestrowano natomiast transakcji w Centrum, Kalinowej i Zagórze Południowym. Zagórze jest dzielnicą z relatywnie wysoką podażą przy równocześnie symbolicznej ilości obrotu.

W przypadku cen widać, że najdroższe oferty pochodzą z Centrum, Starego Sosnowca i Kukułek. Realnie obrót w dzielnicach centralnych jest jednak znacznie niższy lub w ogóle nie występuje. Podobnie wygląda rozkład cen transakcyjnych, w których najtaniej wypadają wschodnie dzielnice.

Biorąc pod uwagę ten segment rynku wyraźnie zaznaczają swoją specyfikę peryferyjne dzielnice miasta, głównie wschodnie. Oferują dużą liczbę działek po atrakcyjnych cenach. Obrót działkami a także znaczna liczba pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych, wskazuje na charakter mieszkaniowy dzielnicy, która może stanowić alternatywną formę zamieszkania.

Dzielnice wschodnie mogą być substytucyjne dla procesów suburbanizacji, która zmniejsza potencjał demograficzny miasta. Ta część miasta nie posiada w zdecydowanej większości planów zagospodarowania przestrzennego, ani też nie przystąpiono do ich sporządzenia. Ocena takiego stanu rzeczy jest ambiwalentna. Z jednej strony obecność planu zagospodarowania przestrzennego skraca okres wydania pozwolenia na budowę oraz daje jasności co do możliwości zagospodarowania danej działki. Z drugiej strony działanie w oparciu o WZiZT wydłuża proces ale może być bardziej „elastyczne”.

2.2.6. Rozkład pozwoleń na budowę w przestrzeni miasta.

W 2015 roku wydano 89 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych. W grupie tej dominowały wyraźnie pozwolenia na budowę domów jednorodzinnych, które stanowiły 80 przypadków. W układzie dzielnic najczęściej pozwoleń wydano w dzielnicy Ostrowy Górnicy (17), a także na Kazimierzu Górnicych i Klimontowie (po 11). Na uwagę zasługuje pozwolenie na budowę domów jednorodzinnych w dzielnicy Kukułek, obejmujące budowę aż 24 domów. Biorąc to pod uwagę trzeba wskazać, że najczęściej domów jednorodzinnych powstanie właśnie w tej dzielnicy (9 pozwoleń – 32 budynki jednorodzinne). Podobnie duża liczba domów jednorodzinnych powstanie w dzielnicy Pogoń, w której jedno z pozwoleń obejmowało aż 9 domów jednorodzinnych. W dzielnicy Milowice, Centrum i Zagórze Płn. odnotowano ponadto pozwolenia obejmujące budynki wielomieszkalniowe.

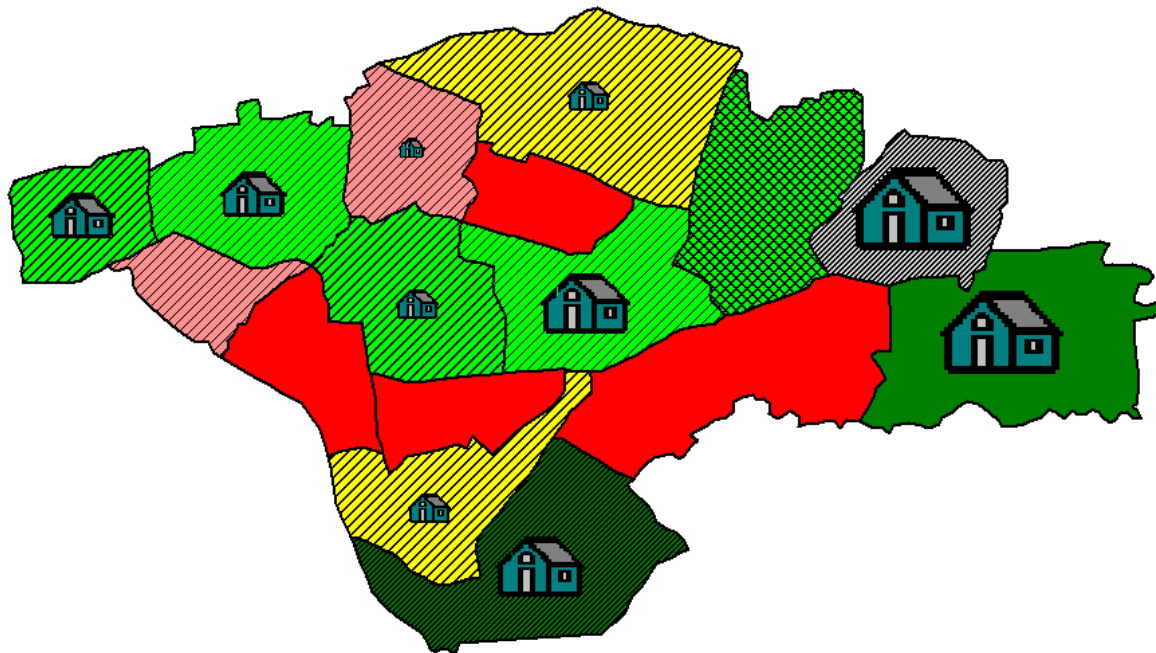
Dynamika liczby wydanych pozwoleń w układzie kwartalnym w 2015 roku wykazuje, że najczęściej takich decyzji wydano w II kwartale (31), w pozostałych okresach liczba pozwoleń była wyrównana i wynosiła około 20 pozwoleń. W okresie styczeń-kwiecień 2016 roku wydano już 38 pozwoleń, w których ponownie zdecydowanie przodują Ostrowy. Odnotowano też większą inwestycję budowy trzech budynków wielorodzinnych w dzielnicy Pogoń.

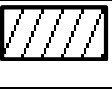

Stan ten wskazuje, że Ostrowy są zdecydowanym liderem indywidualnych pozwoleń w zakresie nowych inwestycji w budownictwo jednorodzinne. Podobnie znaczne natężenie inwestycji dotyczy Kazimierza Górnicych. Można spodziewać się też podaży nowych mieszkań w dzielnicach

centralnych (Centrum, Pogoń, Zagórze Płn. i Milowice), gdzie odnotowano pozwolenia na budynki wielomieszkańowe.

Podstawę podziału dzielnic stanowiła wielkość obrotu oraz udział składowych związanych z segmentem mieszkań, domów oraz działek (rysunek 18). Ponadto kreśląc profil danej dzielnicy uwzględniono także ceny względne w przeliczeniu za 1 metr powierzchni podlegającej obrotowi oraz natężenie liczby ofert i transakcji.

Rys. 18. Klasyfikacja dzielnic miasta według struktury wartości obrotu na rynku nieruchomości

	Udział mieszkań		Udział działek		Udział domów
	100%		powyżej 20%		powyżej 80%
	90-99%		10-20%		31-80%
	80-89%		5-9%		21-30%
	50-79%		poniżej 5%		10-20%
	poniżej 50%				poniżej 10%
	brak udziału				

Źródło: S. Sitek, opracowanie własne

W oparciu o strukturę obrotu wyróżniono sześć typów dzielnic:

- Typ I, oparty w 100% na obrocie mieszkaniami;

- Typ II, obejmuje udział obrotu mieszkaniami na poziomie 90-99%, z symbolicznym udziałem subryнку działek i domów;
- Typ III, obejmuje udział obrotu mieszkaniami na poziomie 80-89%, z udziałem domów na poziomie 10-15% oraz udziałem działek do 10%;
- Typ IV, obejmuje udział obrotu mieszkaniami na poziomie 50-79%, z maksymalnym udziałem domów do 39% oraz udziałem działek do 21%; grupa ta jest najbardziej zróżnicowana pod kątem proporcji udziału;
- Typ V, obejmuje zrównoważone proporcje mieszkań i domów, z udziałem działek na poziomie 15%
- Typ VI, z dominacją obrotu domów na poziomie 90%, z udziałem mieszkań lub działek do poziomu około 10%.

W tak wyróżnionych klasach znalazły się odpowiednio:

- Typ I, 4 dzielnice: Centrum, Zagórze Płd., Kalinowa, Juliusz;
- Typ II, 2 dzielnice: Stary Sosnowiec, Środula;
- Typ III, 2 dzielnice: Zagórze Płn., Niwka;
- Typ IV, 5 dzielnic: Pogoń, Kukułki, Milowice, Klimontów, Kazimierz Górniczy;
- Typ V, 1 dzielnica: Modrzejów;
- Typ VI, 2 dzielnice: Maczki, Ostrowy Górnicze.

Zestawiając powyższe klasy ze skalą obrotu można dojść do wniosku, że dzielnice najistotniejsze z punktu skali obrotu, należą do typów I-IV reprezentujących dominację mieszkań. Podobnie ma to miejsce w przypadku dzielnic o średniej wielkości obrotu, które również lokują się w tych klasach. Z kolei dzielnice z najniższym obrotem obejmują najwyższe typy tj. IV-VI. Wyjątkiem jest Juliusz który zalicza się do typu I (tabela 18).

Tabela 18. Klasyfikacja dzielnic Sosnowca ze względu na wartość obrotu na rynku nieruchomości oraz proporcji subrynków: mieszkań, domów i działek w 2015 roku

	Wartość obrotu		
	Największa powyżej 6 mln	Średnia 3 - 6 mln	Najniższa poniżej 3 mln
Typ I	Centrum Zagórze Płd.	Kalinowa	Juliusz
Typ II	Stary Sosnowiec	Środula	
Typ III	Zagórze Płn.	Niwka	
Typ IV	Pogoń Kukułki	Milowice Klimontów	Kazimierz Górniczy
Typ V			Modrzejów
Typ VI			Ostrowy Górnicze Maczki

Źródło: S. Sitek, opracowanie własne

Łączna wartość obrotu na rynku w Sosnowcu w 2015 roku obejmująca transakcje lokalami mieszkalnymi, domami oraz działkami wyniosła prawie 83 mln złotych. Dominujący udział stanowiły lokale mieszkalne obejmujące 81% tej kwoty, na domy przypada 15%, zaś na działki 4%. Największy obrót koncentrował się w dzielnicach Centrum, Pogoń oraz Kukułki. Zagórze Płd. i Zagórze Płn. łącznie liczone posiadałyby najwyższy udział w mieście (tabela 19). Ostatnie pięć dzielnic (Kazimierz Górniczy, Modrzejów, Kalinowa, Juliusz i Maczki) posiadają udział mniejszy niż 5% (rysunek 19).

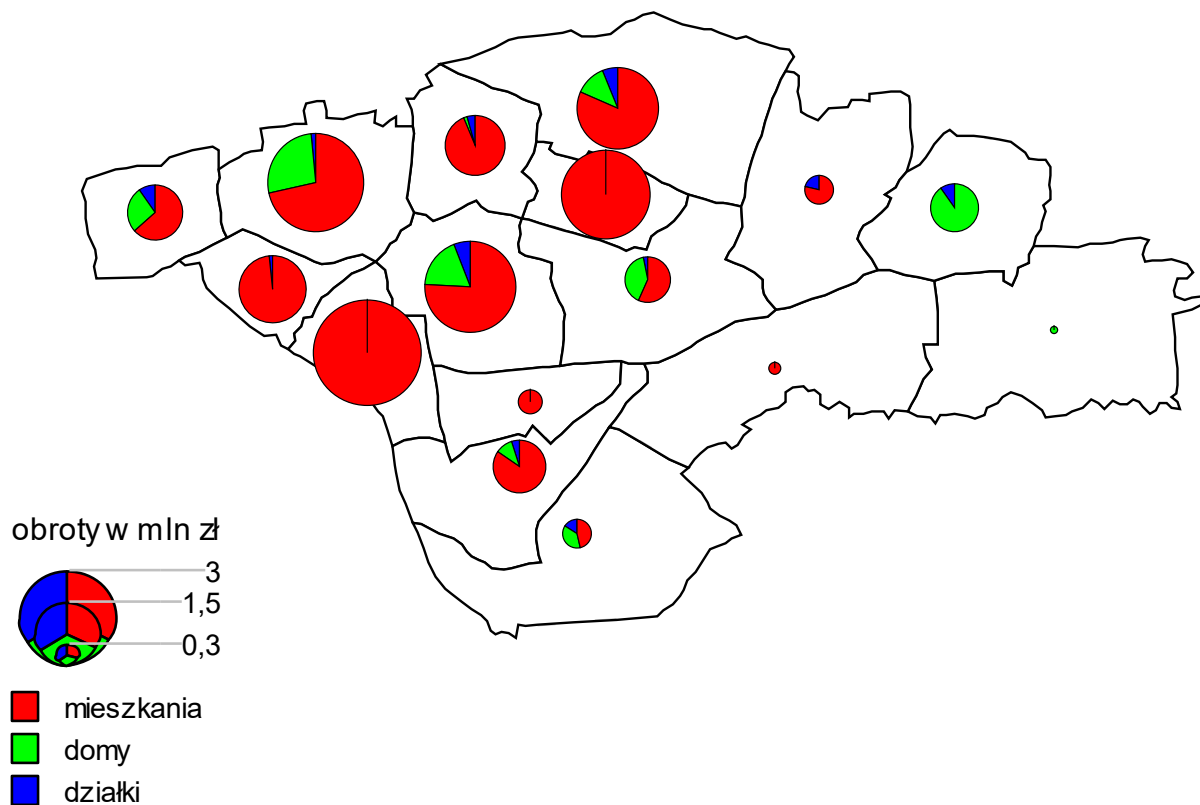
Tabela 19. Wartość obrotu na rynku nieruchomości w Sosnowcu w 2015

Dzielnica	Rodzaj nieruchomości			Razem	Rodzaj nieruchomości			Udział dzielnicy w rynku miejskim
	Mieszkania	Domy	Działki		Mieszkania	Domy	Działki	
	w mln zł				w %			
Centrum	13,8	0,0	0,0	13,8	100%	0%	0%	16,7%
Pogoń	8,3	3,1	0,2	11,6	71%	27%	2%	14,0%
Kukułek	7,8	1,9	0,6	10,4	75%	18%	6%	12,5%
Zagórze Płd.	9,6	0,0	0,0	9,6	100%	0%	0%	11,6%
Zagórze Płn.	6,7	1,0	0,5	8,2	81%	13%	6%	9,9%
Stary S-c	5,8	0,0	0,1	5,9	98%	0%	2%	7,2%
Środula	4,6	0,1	0,2	4,9	94%	1%	5%	5,9%
Milowice	2,6	1,1	0,4	4,1	64%	27%	9%	5,0%
Niwka	3,3	0,4	0,2	4,0	84%	10%	6%	4,8%
Ostrowy G.	0,0	2,9	0,3	3,3	0%	90%	10%	4,0%
Klimontów	1,7	1,2	0,1	3,0	57%	39%	4%	3,6%
Kazimierz G.	1,1	0,0	0,3	1,4	79%	0%	21%	1,7%
Modrzejów	0,6	0,5	0,2	1,3	44%	41%	15%	1,5%
Kalinowa	1,0	0,0	0,0	1,0	100%	0%	0%	1,2%
Juliusz	0,3	0,0	0,0	0,3	100%	0%	0%	0,3%
Maczki	0,0	0,1	0,0	0,1	11%	89%	0%	0,2%
Sosnowiec	67,1	12,4	3,2	82,6	81%	15%	4%	100,0%

Dzielnice uporządkowane w kolejności malejącej ogólnej wartości transakcji (kolumna „Razem”)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Sosnowcu.

Rys. 19. Struktura wartości obrotów rynku według rodzaju nieruchomości w 2015 roku

Źródło: S. Sitek, opracowanie własne na podstawie danych UM w Sosnowcu.

2.2.7. Rynek nieruchomości i jego parametry.

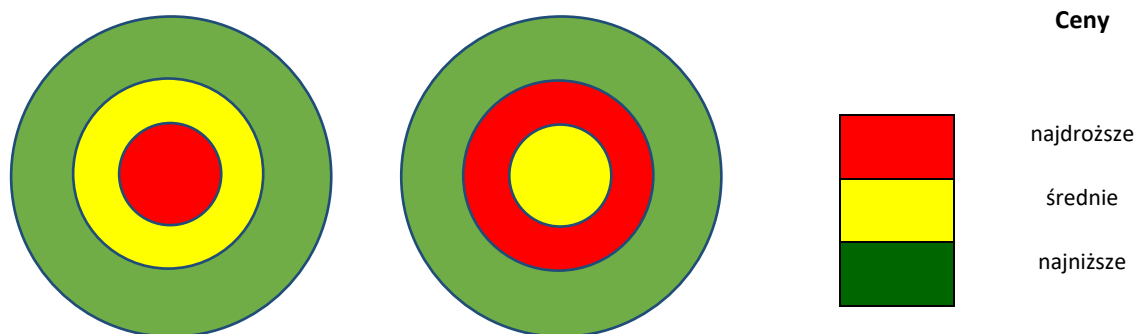
Natężenie zjawisk kryzysowych ujawnia się w przestrzeni między innymi poprzez atrakcyjność rynku nieruchomości, która dyskutowana jest w cenach mieszkań. Z racji wielkomiejskiego charakteru ośrodka, subrynek mieszkań odgrywa największą rolę i jest najbardziej reprezentatywny dla miasta.

Najwyższe ceny ofertowe odnotowano w pasie od Centrum przez Kukułki kończąc na Zagórzu. Jednakże układ ten nie powtórzył się w cenach transakcyjnych. W gronie najdroższych nie znalazły się ani Centrum, ani też Kukułki. Najwyżej ceniony był Stary Sosnowiec, Zagórze, Kalinowa i Modrzejów.

Jeśli chodzi o ceny najniższe to dotyczą one takich części miasta jak Maczki, Kazimierz Górniczy czy Milowice. Są to zatem dzielnice peryferyjne. O ile w ofercie najdroższe jest Centrum to w transakcjach szczyt cenowy przesunięty jest do dzielnic najbliższych tym centralnym. Ceny najniższe w obu przypadkach dominują na zewnętrznym obwodzie miasta (rys. 20). Model ten wyraża różnicę w postrzeganiu atrakcyjności części miasta. Sprzedający myślą w sposób konwencjonalny wyceniając najwyżej lokale w centrum, jednakże kupujący dokonują przewartościowania przesuwając kulminację wartości z centrum do strefy bardziej zewnętrznej, przy czym też dobrze skomunikowanej. Układ ten silnie nawiązuje do natężenia procesów depopulacji i starzenia się poszczególnych części miasta.

Badania wskazują, że centrum miasta nie przedstawia ofert najdroższych i najbardziej atrakcyjnych. W rzeczywistości ceny mieszkań w Centrum w 2015 roku okazały się niższe o 3,2% od średniej dla całego miasta. Stan ten ulega pogłębieniu, gdyż w 2014 roku różnica ta wynosiła tylko 0,2%. Nie jest to sytuacja normalna, wskazująca na dysfunkcje Centrum, która staje się dzielnicą ludzi starszych. Śródmieście powinno koncentrować największą aktywność życia gospodarczego i społecznego, co również powinno odzwierciedlać się w cenie mieszkań. Stan obecny ujawnia zaburzenie przestrzenne, co prowadzi do zachwiania ekonomicznej siły i skali oddziaływania miasta. Wymaga to podjęcia interwencji, której celem jest poprawa atrakcyjności przestrzeni centralnej miasta.

Rys. 20. Model rozkładu cen mieszkań w Sosnowcu

Źródło: Zasoby mieszkaniowe oraz rynek nieruchomości, Sitek S., 2016, Sosnowiec

2.3. CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE.

Stan środowiska na terenie miasta ulega systematycznie poprawie, głównie w wyniku obowiązku przestrzegania przez podmioty gospodarcze przepisów z zakresu ochrony środowiska, zwiększonej świadomości ekologicznej wytwórców, większej możliwości korzystania ze środków finansowych na realizację zadań proekologicznych.

2.3.1 Woda

Obszar Sosnowca należy do dorzecza Górnej Wisły (region wodny Mała Wisła) i obejmuje fragment dorzecza Przemszy (Czarnej Przemszy). Główna rzeka miasta to Przemsza (Czarna Przemsza) i jej dopływy Brynica, Potok Zagórski oraz Biała Przemsza. Wody Białej Przemszy zasilane są wodami z Bobrka i jego dopływów Potoku Jamki i Potoku Dańdówka. Na obszarze miasta istnieją również zbiorniki pełniące rolę rekreacyjną, hodowlaną lub użytków ekologicznych jak np. Stawiki, Balaton i staw w Parku Leśna.

Rozwój miasta Sosnowca, jego urbanizacja, uprzemysłowienie i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej spowodowały, że rzeki w mieście niosą wody mocno zanieczyszczone.

Przeprowadzona analiza stanu aktualnego w zakresie jakości wód powierzchniowych wykazała, że na terenie miasta Sosnowca występują przekroczenia wartości normatywnych w wodach powierzchniowych. W pozostałych punktach nie stwierdzono zmian. Wody IV klasy, podobnie jak w latach ubiegłych, występują jeszcze w punkcie Biała Przemsza-Sosnowiec Maczki. O zaklasyfikowaniu wód do IV klasy jakości zdecydowała wysoka zawartość związków biogenych, zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz metali. Według wstępnej oceny stanu wód powierzchniowych w badanych punktach na terenie Sosnowca, stwierdzono zły stan wód powierzchniowych.

W wyniku kompleksowych działań związanych ze zmniejszeniem ładunku zanieczyszczeń znajdujących się w wodach i osadach rzecznych nastąpi poprawa stanu czystości rzek. Dzięki wspólnym działaniom wszystkich miast i gmin zlokalizowanym w zlewni analizowanych cieków wodnych będzie można uzyskać widoczne efekty.

2.3.2 Odpady

Miasto Sosnowiec nie posiada obecnie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Na terenie miasta funkcjonuje system zbierania odpadów niesegregowanych oraz od 2003 roku system selektywnego zbierania (tworzywa sztuczne, metale, szkło i makulatura).

W Sosnowcu prowadzone jest, przez Gminę Sosnowiec (Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska), zbieranie odpadów zużytych baterii w placówkach oświatowych oraz przeterminowanych lekarstw w aptekach. Zbieranie baterii organizowane jest w placówkach oświatowych tj. w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych od 1996 roku w formie konkursu. Ponadto zorganizowano bezpłatny punkt odbierania od mieszkańców zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Na terenie miasta Sosnowca nie ma instalacji do odzysku odpadów komunalnych, natomiast funkcjonuje instalacja do unieszkodliwiania odpadów komunalnych – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne administrowane przez Miejski Zakład Składowania Odpadów. Odpady powstające na terenie miasta Sosnowca poddawane są zarówno procesom odzysku, jak i procesom unieszkodliwiania, na terenie gminy lub poza jej terenem.

2.3.3 Powietrze

Ocena jakości powietrza jest dokonywana przez WIOŚ w Katowicach, w ramach państwowego monitoringu środowiska przy zastosowaniu różnorodnych metod pomiarowych. Wykorzystywane są wyniki badań prowadzonych przez WIOŚ przy współpracy m.in. Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytutu Podstaw Inżynierii Środowiska PAN w Zabrze, WSSE. Roczne oceny jakości powietrza przedstawiają klasyfikację w oparciu o przyjęte kryteria: dopuszczalny poziom substancji w powietrzu oraz poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji. Wskazują obszary i przyczyny przekroczeń wartości kryterialnych oraz określają poziomy stężeń występujące na tych obszarach.

Ze względu na odnotowane przekroczenie poziomów benzo(a)pirenu (czas uśrednienia rok), pyłu zawieszonego PM 10 (czas uśrednienia 24 godziny oraz rok) Strefa Aglomeracji Górnośląskiej została zakwalifikowana do stref, dla których sporządzany jest przez marszałka województwa program ochrony powietrza.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń emisji zorganizowanej, niezorganizowanej i wtórnej na terenie miasta Sosnowca są źródła:

- Komunalne szczególnie zorganizowane w obszarach starych dzielnic.
- Liniowe (ciągi komunikacyjne).
- Energetycznego spalania, w szczególności w lokalnych instalacjach o małej mocy wyposażonych w kotły opalane węglem.
- Przemysłowe, nie posiadające skutecznych urządzeń ochrony powietrza – nie spełniających wymagań BAT.
- Obszarowe (tereny przemysłowe i poprzemysłowe, nieużytki, nie zrekultywowane składowiska odpadów, termicznie czynne zwały).

Źródła komunalne mają znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Najważniejszym elementem składowym niskiej emisji są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych lub użyteczności publicznej paliwami stałymi, zwłaszcza węglem niskiej jakości lub stosowanie przestarzałych technologicznie kotłów.

Źródła liniowe (emisja komunikacyjna) – duże natężenia ruchu samochodowego na głównych węzłach komunikacyjnych przebiegających przez centrum miasta i obszary o gęstej zabudowie i wysokiej emisji komunalnej, a także zły stan techniczny pojazdów i dróg.

Źródła obszarowe – emisja wtórna z nie zrekultywowanych terenów poprzemysłowych (składowiska odpadów) oraz dużych utwardzonych i zanieczyszczonych pyłem powierzchni obiektów przemysłowych i handlowych (parkingi, chodniki, torowiska kolejowe, place magazynowe itp.). Wypalanie traw i spalanie odpadów w ogrodach, pożary na terenach nieużytków. Emisja powstająca w trakcie prac budowlanych.

W związku z dynamicznym rozwojem transportu samochodowego i opóźnieniami w realizacji inwestycji drogowych, podejmowane są dalsze działania w celu ograniczenia emisji z transportu i komunikacji tj. kontynuacja inwestycji drogowych, modernizacja i przebudowa dróg, rozwój i modernizacja transportu szynowego, zmiany organizacji ruchu lokalnego i regionalnego, modernizacja taboru komunikacji zbiorowej, a także utrzymanie czystości dróg, przebudowa dróg o tymczasowej nawierzchni, rozwój transportu publicznego.

W związku z miejscem przeprowadzania badań jakości powietrza przez WIOŚ w Katowicach, nie można jednoznacznie określić, w której części Sosnowca są największe źródła zanieczyszczeń powietrza. Jedyna stacja pomiarowa mieści się przy ulicy Lubelskiej i automatycznie, przez całą dobę, przekazuje wyniki do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Dlatego lokalizację źródeł, które potencjalnie mogą generować zanieczyszczenia powietrza przeprowadzono na podstawie praktycznej wiedzy o zasobach lokalowych w mieście,

wyposażonych w piece na paliwo stałe oraz umiejscowieniu zakładów, których działalność może wpływać na pogorszenie stanu powietrza.

Można dodatkowo zaobserwować nasilanie się problemów emisji pyłu PM10 w okresach zimowych, kiedy to niska temperatura zwiększa zapotrzebowanie na ogrzewanie budynków a jeśli nastąpi to podczas częstych dni bezwietrznych to dochodzi do przekraczania wartości stężeń dopuszczalnych.

Dlatego też Gmina Sosnowiec od kilku lat zintensyfikowała działania polegające na przeprowadzeniu termomodernizacji w obiektach należących do gminy takich jak: placówki oświatowe, biblioteki, budynki urzędów. Również przeprowadzane są działania termomodernizacyjne, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz podłączenia do sieci centralnego ogrzewania w miejskich zasobach komunalnych na terenie miasta. W porozumieniu z lokalnym dostawcą ciepła wykonywane są też remonty i nowe inwestycje w sieć ciepłowniczą.

2.3.4 Hałas

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją głównie miast. Odczuwany jest przez mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na środowisko i samopoczucie.

Do głównych źródeł akustycznych zaburzeń środowiska na terenie miasta Sosnowca należą:

- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu tj. hałas drogowy, tramwajowy, kolejowy,
- hałas przemysłowy (związany z zakładami produkcyjnymi, usługowymi, rzemieślniczymi, terenami budowy, liniami elektroenergetycznymi).

Zwiększający się ruch samochodowy wzmaga problemy związane z uciążliwością hałasu, szczególnie dla mieszkańców terenów położonych wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu i to niezależnie od pory dnia. Ograniczeniu ulega natomiast hałas kolejowy w wyniku wycofywania szeregu połączeń kolejowych przez PKP oraz hałas przemysłowy ze względu na stosowanie w zakładach przemysłowych nowych rozwiązań technologicznych oraz prowadzenie sukcesywnej modernizacji urządzeń pod kątem wymogów ochrony środowiska. Pewną uciążliwość powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Wpływ ich na ogólny klimat akustyczny miasta nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców.

2.4. CZYNNIKI EKONOMICZNE.

2.4.1. Dochody mieszkańców miasta

Ogólne dochody ze wszystkich źródeł wyniosły w 2014 roku w skali Sosnowca przeszło 5,5 mld złotych i były wyższe o przeszło 1,8 mld złotych w stosunku do 2010 roku, co daje wzrost o 47,4 %.

Tabela 20. Struktura i dynamika dochodów podatników z Sosnowca w latach 2010-2014.

Tytuł dochodu	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika dochodów 2014/2010 (2010=100%)
	w mln					w %					
PIT 37, DOCHÓD Z PRACY NAJEMNEJ	2 393	2 372	2 644	3 030	2 687	64,0	63,3	63,9	62,7	48,7	112,3
PIT 37, DOCHÓD Z EMERYTURY I RENTY	772	778	873	22	875	20,6	20,7	21,1	0,4	15,9	113,3
PIT 36 - DOCHÓD Z PRACY NA WŁASNY RACHUNEK	409	438	453	1 583	1 783	10,9	11,7	10,9	32,8	32,3	435,8
PIT 37, DOCHÓD Z UMOWY ZLECENIE I DZIEŁO	136	145	159	178	153	3,6	3,9	3,8	3,7	2,8	112,7
PIT 38, DOCHÓD Z ZYSKÓW KAPITAŁOWYCH	31	16	12	18	17	0,8	0,4	0,3	0,4	0,3	55,7
Razem	3 742	3 749	4 140	4 831	5 515	100	100	100	100	100	147,4

Źródło: opracowanie własne S. Sitek, na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu.

2.4.2. Dynamika dochodów w latach 2010-2014.

W latach 2010-2014 układ najlepszych i najgorszych dzielnic miasta pod względem dochodów na 1 mieszkańca był zasadniczo statyczny. I tak w 2010 roku najwyższy dochód osiągnęli mieszkańcy Starego Sosnowca, a w latach 2012-2014 mieszkańcy Klimontowa. Najniższy dochód na 1 osobę osiągnęli mieszkańcy Centrum, w roku 2011 mieszkańcy Śróduli, a w latach 2012-2014 mieszkańcy Juliusza, który także w latach 2011-2014 wykazywał najniższy dochód przeliczony na 1 podatnika. Najwyższy dochód przeliczony na 1 podatnika osiągnęli mieszkańcy Ostrów Górniczych (2010-2012), Klimontowa (2013) i Kukułek (2014). W tym zestawieniu widać duże różnice w dochodach mieszkańców poszczególnych dzielnic miasta, a najmniej korzystnie prezentuje się Juliusz i niewiele lepiej Centrum. Stosunkowo dobrze przedstawia się w tym zestawieniu sytuacja dochodowa mieszkańców Kazimierza Górniczego, ale trzeba brać pod uwagę fakt, iż w roku 2014 funkcjonowała jeszcze w tej dzielnicy kopalnia węgla kamiennego zatrudniająca około 1000 pracowników.

Tabela 21. Dochody z deklaracji PIT-36; PIT-37 i PIT-38 na 1 mieszkańca według dzielnic Sosnowca w latach 2010-2014.

Dzielnica	Dochody na 1 mieszkańca				
	2010	2011	2012	2013	2014
Klimontów	19702	24492	25681	35474	41883
Stary S-c	23490	18932	19627	21245	34691
Kukułek	20632	21730	26793	33529	29941
Kalinowa	16231	18535	19688	27782	29148
Kazimierz G.	18126	19447	20149	22725	28521
Milowice	18036	19182	20064	20614	28097
Ostrowy G.	19651	21521	20864	21292	27907

Środula	18085	7394	19715	24850	26830
Maczki	15335	16262	17106	22512	26019
Modrzejów	17261	17897	18289	20621	25862
Niwka	17094	18240	18862	21246	25314
Zagórze Płn.	19601	18044	19153	25836	25039
Pogoń	15553	16290	17289	18412	24828
Zagórze Płd.	15993	16850	17738	19345	23382
Centrum	14332	18187	19128	21873	22974
Juliusz	14669	15878	16406	16748	19438
Sosnowiec	17632	17872	19954	23587	27315

Uwaga: dane posortowane według malejących wartości 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Tabela 22. Dochody z deklaracji PIT-36; PIT-37 i PIT-38 na 1 podatnika według dzielnic Sosnowca w latach 2010-2014.

Dzielnica	Dochody na 1 podatnika				
	2010	2011	2012	2013	2014
Kukułek	35097	37565	37286	49393	57837
Klimontów	32921	34247	35591	51245	57173
Modrzejów	34750	36568	37412	42039	52657
Ostrowy G.	37407	37945	39035	40358	50587
Kazimierz G.	33400	34747	35923	41846	50389
Milowice	33329	33605	34652	38555	49260
Maczki	30887	32076	33204	42783	48390
Stary S-c	32066	35321	36276	43129	47798
Kalinowa	28799	30745	32763	47973	46722
Środula	30131	30333	33333	44857	45878
Centrum	29311	31121	32589	40812	45025
Zagórze Płd.	30627	32455	34229	39481	44378
Niwka	31404	32288	32874	38257	43294
Zagórze Płn.	30471	31824	33058	46143	43593
Pogoń	29662	31000	32200	36980	42355
Juliusz	30042	29991	31911	34345	37418
Sosnowiec	31322	32965	34195	42877	47178

Uwaga: dane posortowane według malejących wartości 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Przeciętny dla całego miasta roczny dochód na jednego mieszkańca to 27300 zł, co daje dochód miesięczny w wysokości 2280 zł na mieszkańca. Rozpiętość dochodów pomiędzy – najbogatszym w tym ujęciu – Klimontowem a najbiedniejszym Juliuszem przekraczała 22 tys. zł na jednego mieszkańca. Tak więc mieszkaniec Klimontowa uzyskiwał kwotę 3490 zł, podczas gdy mieszkaniec Juliusza kwotę 1620 zł miesięcznie.

Uwzględniony *per analogia* wskaźnik dochodów liczonych na jednego podatnika niewiele zmienił w obrazie poziomu dochodów w poszczególnych dzielnicach. Również w tym przypadku relatywnie najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w Klimontowie, podczas gdy najmniej korzystna w Juliuszu.

Precyzując, w 2014 r. Klimontów wykazywał dochód na jednego podatnika na poziomie ponad 57 tys. zł; Kazimierz Górniczy – ponad 50 tys. zł; Centrum – ponad 45 tys. zł, a Juliusz tylko 37 tys. zł. Centrum i Juliusz są zatem poniżej średniej dla miasta, która wynosiła 47 tys. zł.

Szczegółowe dane na temat dochodów mieszkańców w poszczególnych dzielnicach podane są w tabelach nr 21 i nr 22.

2.4.3. Poziom i struktura dochodów.

Podjmując się analizy poziomu i struktury dochodów, w prezentowanej poniżej tabeli nr 23, nie uwzględniono dochodów z umów zlecenia i umów o dzieło, których wartość osiągnęła maksymalnie 3,3% oraz dochodów z zysków kapitałowych, których wartość osiągnęła z kolei maksymalnie 0,5%. Tym samym miały one minimalny wpływ na poziom i strukturę dochodów mieszkańców w poszczególnych dzielnicach.

Tabela 23. Struktura dochodów według poszczególnych źródeł w dzielnicach Sosnowca w 2014 roku.

Dzielnica	PIT 37, DOCHÓD Z PRACY NAJEMNEJ	PIT 36, DOCHÓD Z PRACY NA WŁASNY RACHUNEK	PIT 37, DOCHÓD Z EMERYTURY I RENTY
Juliusz	58,1%	14,2%	24,5%
Zagórze Ptd.	54,9%	25,0%	16,8%
Środula	53,2%	28,8%	15,1%
Ostrowy G.	51,6%	32,2%	12,9%
Zagórze Ptn.	51,5%	28,4%	16,7%
Maczki	51,3%	34,1%	11,4%
Niwka	50,8%	25,7%	20,4%
Pogoń	50,3%	30,0%	16,1%
Modrzejów	49,0%	38,3%	10,3%
Stary S-c	48,8%	31,7%	16,2%
Milowice	48,0%	33,0%	16,2%
Kazimierz G.	47,4%	31,2%	18,8%
Kalinowa	47,3%	35,2%	15,1%
Centrum	46,3%	33,8%	16,4%
Klimontów	42,9%	42,4%	12,4%
Kukułek	42,6%	40,5%	14,0%
Sosnowiec	48,7%	32,3%	15,9%

Dzielnice uporządkowane według malejącego udziału dochodów z pracy najemnej (kolumna 2)

Pola czerwone – trzy najwyższe udziały danego typu dochodu

Pola zielone – trzy najniższe udziały danego typu dochodu

Źródło: opracowanie własne S .Sitek na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu.

Jak wynika z powyższej tabeli nr 23 największy udział dochodów z pracy najemnej osiągają mieszkańcy Juliusza (58,1%), dalej ponadto Kazimierza Górniczego 47,4%, Centrum 46,3% i Klimontowa 42,9%. Średnia dla Sosnowca wynosiła w tym samym – 2014 r. 48,7%.

Mieszkańcy Juliusza przodują także w procentowym udziale dochodów z emerytur i rent. W 2014 r. wyniósł on 24,5%, w tym roku wskaźnik dla Kazimierza Górniczego wyniósł 18,8%, Centrum 16,4%, Klimontów 12,4% a średnia dla Sosnowca – 15,9%.

Dochody z PIT-38 należy uznać za odzwierciedlenie sytuacji ekonomicznej, gdyż dotyczą one osób, które uzyskują przychody z tytułu prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Zwykle płatnicy tego podatku reprezentują małe i średnie przedsiębiorstwa. Zjawisko to identyfikowano w oparciu o:

- wartości bezwzględne wysokości dochodów na 1 podatnika oraz
- udział środków z tego tytułu w strukturze dochodów.

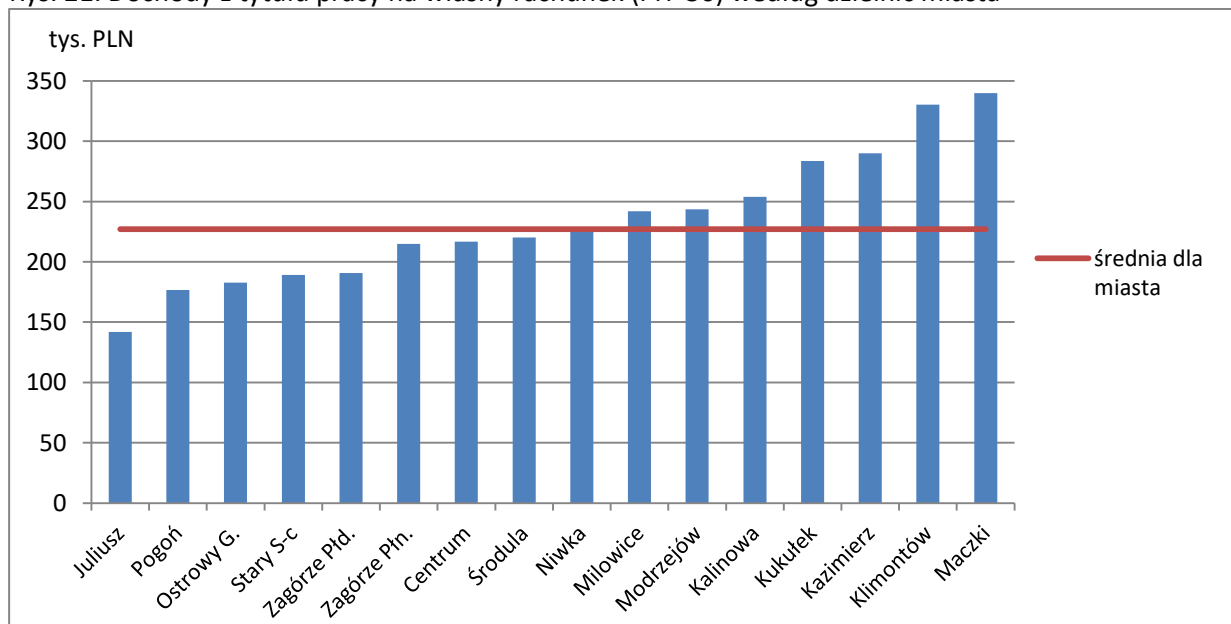
Wielkości bezwzględne dochodów świadczą o bieżącej kondycji ekonomicznej firm prowadzonych przez osoby fizyczne, zaś udział w strukturze dochodów wskazuje na poziom przedsiębiorczości danej dzielnicy.

W oparciu o dane Urzędu Skarbowego można stwierdzić, że najmniejszy udział dochodów z tytułu własnej działalności gospodarczej posiadają takie dzielnice jak: Juliusz, Zagórze Południowe oraz Niwka. Wynik uzyskany w dzielnicy Juliusz bardzo wyraźnie odstaje od pozostałych obszarów oraz średniej dla miasta, do której traci aż 18 p.p.

Silnie zróżnicowana jest także wysokość dochodów z tego tytułu przypadająca na jednego podatnika. W tym przypadku również okazuje się, że najslabiej wypada Juliusz, w którym przeciętny podatnik z tego źródła wykazał zaledwie 142 tys. złotych przy średniej dla Sosnowca na poziomie 227 tys. złotych. Najlepsze wyniki uzyskały odpowiednio dzielnice: Pogoń, Ostrowy Górnicze oraz Stary Sosnowiec (rys. 21). Wartości odnotowane w dzielnicy Juliusz stanowią tylko 62% średniej dla miasta i ponad 2-krotnie ustępują wynikom najlepszych dzielnic.

Stan ten świadczy o wyraźnym problemie niskiej przedsiębiorczości, a także pośrednio o niskiej rentowności podejmowanych inicjatyw gospodarczych. Z racji, że większość małych przedsiębiorstw działa lokalnie, wskazuje to jednocześnie na dystans dzielnicy Juliusz w kwestii gospodarczej. Wymaga to interwencji, która w pierwszej kolejności będzie miała na celu zwiększenie poziomu aktywności ludności na polu gospodarczym.

Rys. 21. Dochody z tytułu pracy na własny rachunek (PIT-36) według dzielnic miasta

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu.

2.4.4. Wynagrodzenia.

Poziom wynagrodzeń w Sosnowcu w latach 2002-2014 wskazuje na znacznie niższe pobory mieszkańców tego miasta w stosunku do porównywanych jednostek tj. woj. śląskie, GZM, Polska. W 2002 roku średnia płace w GZM, województwie śląskim i Polsce były bardzo zbliżone, w samym zaś Sosnowcu wynagrodzenia były niższe od porównywalnych jednostek i wynosiły średnio ok. 2000 zł. Miasta GZM sytuują się poniżej średniej krajowej, zaś Sosnowiec reprezentuje najniższe wartości w stosunku do wszystkich porównywanych jednostek. W 2014 roku przeciętna płaca w Sosnowcu

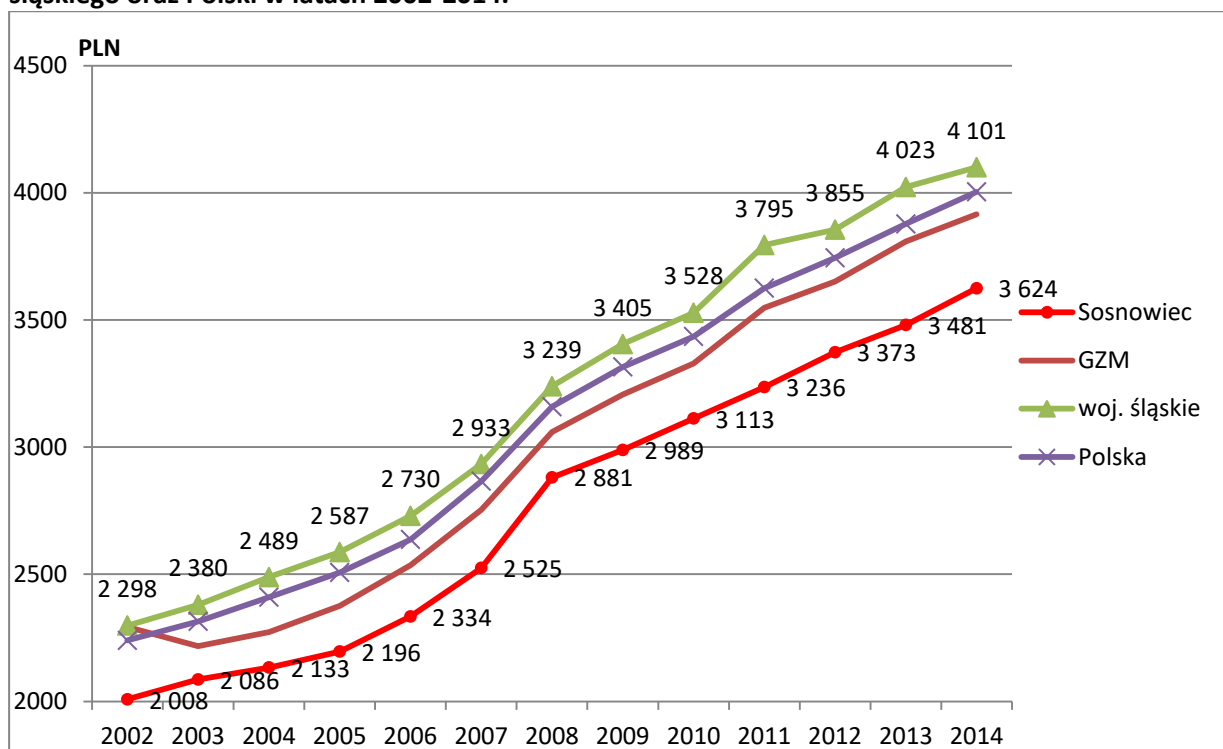
wyniosła 3624 złote i była niższa o przeszło 380 złotych od średniej krajowej. W stosunku do płac w GZM wynagrodzenia w Sosnowcu odbiegały in minus o blisko 300 zł. Generalnie płace w latach 2003-2014 w Sosnowcu oscylują na poziomie 87-91% średniej krajowej. Analogiczna średnia dla miast GZM waha się w przedziale 94-98% wynagrodzenia ogólnokrajowego.

W grupie miast GZM w 2014 roku niższe niż w Sosnowcu płace odnotowano jedynie w pięciu ośrodkach. Warto dodać, że wśród miast GZM tylko mieszkańcy czterech ośrodków uzyskują płace powyżej średniej krajowej i są to: Katowice, Jaworzno, Gliwice oraz Dąbrowa Górnicza. Świadczy to trwałym przestrzennym zróżnicowaniu rynku pracy konurbacji katowickiej, gdyż mimo regularnej tendencji do podwyższenia płac, dysproporcje pomiędzy poszczególnymi ośrodkami pozostają na bardzo podobnym poziomie.

Sosnowiec w porównaniu z najbliższym otoczeniem reprezentuje płace najbardziej zbliżone do Mysłowic. Jednak od 2011 roku wysokość płac wyższa jest w Mysłowicach, a w roku 2014 różnica ta wynosiła 80 zł. Do pozostałych sąsiednich miast dystans jest jeszcze większy na niekorzyść Sosnowca i wynosi odpowiednio 1575 zł do Katowic, 1090 zł do Jaworzna oraz 820 zł. do Dąbrowy Górniczej. Z kolei Sosnowiec oferuje wyżej płace niż powiat będziński, gdzie różnica w ostatnim roku wyniosła ok. 340 zł.

Reasumując rynek pracy w Sosnowcu oferuje niższe niż dla większości porównywalnych jednostek płace. Graficznie opisaną sytuację przedstawia poniższy rysunek nr 22.

Rys. 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Sosnowcu na tle miast GZM, województwa śląskiego oraz Polski w latach 2002-2014.

Uwaga: Przeciętne wynagrodzenie dla GZM to średnia arytmetyczna z wartości odnotowanych w czternastu miastach tworzących ten związek.

Źródło: opracowanie własne S. Sitek na podstawie danych GUS (BDL – www.stat.gov.pl).

2.4.5. Sytuacja wybranych dzielnic ze względu na poziom i strukturę dochodów.

Najniższą dzielnicą pod względem dochodów jest Juliusz. Niska pozycja tej dzielnicy wynika z bardzo małego udziału dochodów z własnej działalności gospodarczej, która jest relatywnie

najlepszym sposobem utrzymania. Drugą przyczyną jest niski poziom wpływów z pracy najemnej na jednego podatnika (42,2 tys. zł/1 podatnika), których udział w strukturze jest najwyższy i wynosi 58,1%. Na sytuację tej dzielnicy i poziom dochodów jej mieszkańców wpływ ma również najwyższe natężenie poziomu bezrobocia wśród ludności w wieku 18-59 lat. Juliusz wyróżnia się najwyższym udziałem dochodów z emerytur w mieście i to aż 24,5%. Mimo, że są to najwyższe emerytury w mieście – 38,6 tys. zł/1 podatnika – pozycja dzielnicy ewidentnie wypada najgorzej.

Taki poziom dochodów może wskazywać, że grupa seniorów zamieszkująca tę dzielnicę ma relatywnie korzystną sytuację na tle ludności w wieku produkcyjnym. W konsekwencji obserwowana w tej dzielnicy najsilniejsza presja depopulacyjna, może doprowadzić do wykreowania dzielnicy nieźle uposażonych emerytów i silnej tendencji emigracyjnej młodszych grup ludzi. Wszystkie te powyższe dane nakazują zwrócenie szczególnej uwagi na bieżący i dalszy rozwój sytuacji gospodarczej i społecznej tego rejonu miasta w celu niedopuszczenia do powstania i rozwoju zjawisk niepożądanych oraz do eliminowania lub co najmniej ograniczania zagrożeń już występujących.

Dzielnica Centrum wyróżnia się większym udziałem podatników wykazujących dochody z własnej działalności oraz z tytułu rent i emerytur. Z kolei niższy jest udział dochodów z pracy najemnej. Odnotowana wysokość wynagrodzeń jest jednak niska, szczególnie jeśli dotyczy to wynagrodzenia za pracę (42,9 tys. zł/ 1 podatnika). Sytuacja taka nisko pozycjonuje tę dzielnicę.

Kazimierz Górniczy ma cechy dzielnicy o wysokim udziale emerytur i rent przy równocześnie najwyższym ich poziomie, który na jednego podatnika wyniósł 38,6 tys. złotych i był praktycznie identyczny jak w dzielnicy Juliusz. Poziom dochodów z pracy najemnej i pracy na własny rachunek również był powyżej średniej. Dzielnica wyróżniała się wysokim poziomem płac z pracy najemnej, które wyniosły ponad 49 tys. złotych na 1 podatnika. Kazimierz Górniczy, jak i sąsiadujące z nim Ostrowy Górnicze, wysokie dochody z pracy najemnej zawdzięczają pracy w górnictwie.

Ta część miasta tj. Kazimierz Górniczy oraz Juliusz są dzielnicami wyrosłymi obok i dla potrzeb kopalni węgla kamiennego i dzięki wysokim zarobkom pracujących w górnictwie mają jeszcze tak wysoką pozycję w badaniach stanu zamożności i poziomu dochodów mieszkańców. Efekt ten występuje do dnia dzisiejszego, ale jego zanikanie – co potwierdzają diagnozy – występuje w dzielnicy Juliusz i niedługo zacznie występować w dzielnicy Kazimierz Górniczy.

2.4.6. Sytuacja w dzielnicach ze względu na ilość ulokowanych dużych firm.

Ilość zlokalizowanych dużych firm w dzielnicach przedstawia tabela nr 24. Wynika z niej, że najmniej atrakcyjnymi terenami są Maczki, Juliusz, Modrzejów, Kalinowa i Zagórze Pn. Może to wynikać ze słabego potencjału tych terenów do przyciągania inwestorów lub, jak w przypadku Zagórze Pn., braku miejsca do budowania dużych zakładów pracy.

Tabela 24 Ilość dużych firm zlokalizowanych w dzielnicach Sosnowca w 2014 roku.

CENTRUM – 13	KAZIMIERZ – 4	MACZKI – 1	NIWKA – 8	ŚRODULA – 9
JULIUSZ – 1	KLIMONTÓW – 7	MILOWICE – 6	POGOŃ – 18	ZAGÓRZE PD. – 15
KALINOWA - 2	KUKUŁEK - 5	MODRZEJÓW – 2	STARY S-C - 4	ZAGÓRZE PN. - 2

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Jednak od kilku lat Gmina Sosnowiec wzmocniła swoją pozycję i zaufanie przedsiębiorców poprzez wprowadzenie wielu ulg i zachęt aby zatrzymać przedsiębiorców, którzy już działają jak również zachęcić nowych. Wynikiem tych działań jest tzw. „pakiet przedsiębiorcy”, który oferuje między innymi: zwolnienia z podatku od nieruchomości, niższe opłaty za środki transportu, opiekuna inwestora, konsultacje z przedsiębiorcami, „Lokal na Kulturę i Lokal na Biznes”, kształcenie zawodowe.

2.5. KLASYFIKACJA DZIELNIC MIASTA.

Na podstawie przedstawianych powyżej danych oraz ich analizy stworzono klasyfikację dzielnic Sosnowca. W tej klasyfikacji najkorzystniej prezentuje się dzielnica Klimontów, która ma relatywnie wysokie dochody na mieszkańca i jednocześnie niskie natężenie bezrobocia. Stosunkowo korzystna sytuacja ma miejsce także w dzielnicy Kukułki, gdzie przy wysokich dochodach na mieszkańca występuje średni poziom bezrobocia.

Inny poziom rozwoju obserwowany jest natomiast w dzielnicach: Ostrowy Górnicze, Kazimierz Górniczy, Zagórze Północne i Śródula, gdzie średnie dochody występują w parze z niskim bezrobociem. W Modrzejowie oraz w Nivce mamy średni poziom bezrobocia i średni poziom dochodów. Stary Sosnowiec ma wysokie dochody przy równocześnie wysokim bezrobociu; sytuację tę można zinterpretować wysokimi dochodami z pracy najemnej, które w 2014 roku znacznie w stosunku do wcześniejszych lat poprawiły wynik tej dzielnicy.

W Zagórzcu Południowym występuje niskie bezrobocie i niskie dochody. W Maczkach zaś niskie dochody i średni poziom bezrobocia.

Tabela 25. Dochód na 1 mieszkańca i 1 podatnika w wybranych dzielnicach.

Dzielnica	Dochód na 1 mieszkańca w zł		Dochód na 1 podatnika w zł	
	2010	2014	2010	2014
Sosnowiec	17632	27315	31322	47178
Klimontów	19702	41883	32921	57173
Centrum	14332	22974	29311	45025
Pogoń	15553	24828	29662	42355
Kalinowa	16231	29148	28799	46722
Maczki	15335	26019	30887	48390
Kazimierz G.	18126	28521	33400	50389
Juliusz	14669	19438	30042	37418

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu.

Tabela 26. Poziom i struktura dochodów mieszkańców wybranych dzielnic.

Dzielnica	PIT 37, Dochód z pracy najemnej	PIT 36 Dochód z pracy na własny rachunek	PIT 37 Dochód z emerytury i renty
Sosnowiec	48,7%	32,3%	15,9%
Klimontów	42,9%	42,4%	12,4%
Centrum	46,3%	33,8%	16,4%
Kazimierz G.	47,4 %	31,2%	18,8%
Juliusz	58,1%	14,2%	24,5%
Pogoń	50,3%	30,0%	16,1%
Kalinowa	47,3%	35,2%	15,1%
Maczki	51,3%	34,1%	11,4%

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu.

Wyraźnie najgorzej prezentują się Juliusz, Centrum oraz Pogoń. W dzielnicach tych jest relatywnie wysokie bezrobocie i niski poziom dochodów, a dodatkowo te części miasta najszybciej się wyludniają. Wydaje się, że wszystkie te zmienne wzajemnie się potwierdzają i wzmacniają.

Fakt występowania bardzo nisko w klasyfikacji szczególnie dzielnicy Centrum jest zjawiskiem niepokojącym. Centrum to dzielnica, która powinna stymulować tempo życia gospodarczego w całym mieście. Jego rola jest szczególnie istotna, ponieważ powinno ono pełnić funkcje centrum usługowo-handlowego, przez pryzmat którego miasto będzie postrzegane na zewnątrz.

Tabela 27. Struktura wiekowa mieszkańców Centrum, Kazimierza Górniczego, Juliusza, Pogoni, Kalinowej i Maczek na tle średnich danych dotyczących całego Sosnowca.

Dzielnica	Ogółem	0-17	18-59	60+	Ogółem	0-17	18-59	60+
	2010	%	%	%	2014	%	%	%
Sosnowiec	212214	14,4	62,6	23,1	201905	14,2	57,8	27,9
Centrum	29863	13,6	58,9	27,4	27929	13,5	55,2	31,4
Pogoń	31178	15,0	57,6	27,5	29429	14,6	55,5	30,0
Kalinowa	4645	14,1	64,6	21,3	4408	14,2	58,0	27,8
Maczki	1714	15,6	61,0	23,4	1685	15,0	59,8	25,3
Kazimierz G.	9298	14,9	66,6	18,5	9104	15,2	62,9	22,0
Juliusz	4956	15,7	63,7	20,6	4637	15,3	62,5	22,2

Źródło: opracowanie S. Sitek na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Kryzys dzielnicy śródmiejskiej jest efektem wieloaspektowego regresu struktur wewnątrzmijskich, które niemal zawsze ujawniają się ze zdwojoną siłą w centrach miast. W efekcie zwiększa się natężenie problemu bezrobocia oraz niskich dochodów, a obszary te nabierają charakteru „biednego centrum”. W przypadku Sosnowca, w pewnym stopniu jest to również spuścizna przemian historyczno-społecznych. Należy dążyć do zmiany tego stanu rzeczy w naszym mieście, gdyż dzielnice centralne są wizytówkami miast i na ogół koncentrują życie społeczne i gospodarcze całego ośrodka. W przypadku Sosnowca, oprócz zjawisk, które już wskazano obszary centralne wyróżniają się wysokim poziomem starości demograficznej i w konsekwencji skrajnie niesymetryczną strukturą płci z dominacją kobiet. Te cechy struktury społecznej uznać jednak należy za następstwo wcześniej wskazanych procesów.

Uzasadniony niepokój o sytuację społeczno-ekonomiczną budzi także dzielnica Juliusz, która co prawda wypada w większości przypadków jeszcze gorzej niż obszary centralne, niemniej jednak w odniesieniu do całego miasta nie ma ona tak ważnej (centrotwórczej) roli.

W odniesieniu do Kazimierza Górniczego musimy brać pod uwagę likwidację jedyne go dużego zakładu pracy jakim była w tej dzielnicy kopalnia węgla kamiennego. Negatywne skutki tego faktu już obecnie dają się odczuwać nawet w skali miasta, które winno podjąć wszystkie możliwe działania, aby nie dopuścić do rozwoju i narastania zjawisk kryzysowych w tej dzielnicy.

Jest prawdą, iż większość pracowników likwidowanej kopalni miała możliwość znalezienia zatrudnienia w innych zakładach górniczych i z tej propozycji skorzystała. Należy jednak brać pod uwagę, to że branża górnicza przez ostatnie lata cały czas podlega działaniom restrukturyzacyjnym, które wiążą się z ograniczaniem zatrudnienia w kopalniach. Prawdopodobieństwo, że mieszkańcy Kazimierza Górniczego utracą ponownie zatrudnienie jest dość duże lub przejdą na emerytury górnicze po osiągnięciu odpowiedniego wieku. W obu tych przypadkach struktura wiekowa mieszkańców jak i struktura dochodów mieszkańców nie wpłynęły pozytywnie na ogólną kondycję dzielnicy, dlatego też należy podejmować działania wyprzedzające.

KWK „Kazimierz-Juliusz” stopniowo zaprzestała dotychczas udzielanych świadczeń społecznych dla mieszkańców dzielnicy (tj. pomoc dla Miejskiego Domu Kultury, paczek socjalnych, wydarzeń kulturalnych itp.), co wpłynęło na osłabienie spójności społecznej. Podkreślić należy, iż właśnie ze względów społecznych konieczna jest odbudowa znaczenia funkcjonujących tam obiektów i instytucji, wokół których możliwe jest tworzenie zwartej społeczności lokalnej. Wiele terenów i budynków zlokalizowanych w dzielnicy należy do SRK, co uniemożliwia Miastu zainicjowanie działań o charakterze społecznym skierowanych do mieszkańców dlatego należy zmodernizować i nadać nowe funkcje społeczne Miejskiemu Domowi Kultury „Kazimierz”.

Tabela 28. Klasyfikacja dzielnic Sosnowca ze względu na poziom dochodów na 1 mieszkańca oraz natężenie bezrobocia w grupie wiekowej 18-59, z uwzględnieniem dynamiki ludności w latach 2010-2014

Dochody	Bezrobocie		
	Wysokie	Średnie	Niskie
Wysokie	Stary Sosnowiec	Kukułek Kalinowa	Klimontów
Średnie	Milowice	Modrzejów Niwka	Ostrowy G. Kazimierz G. Środoła; Zagórze Płn.
Niskie	<i>Centrum; Pogoń; Juliusz</i>	Maczki	<i>Zagórze Płd.</i>

Objaśnienia:

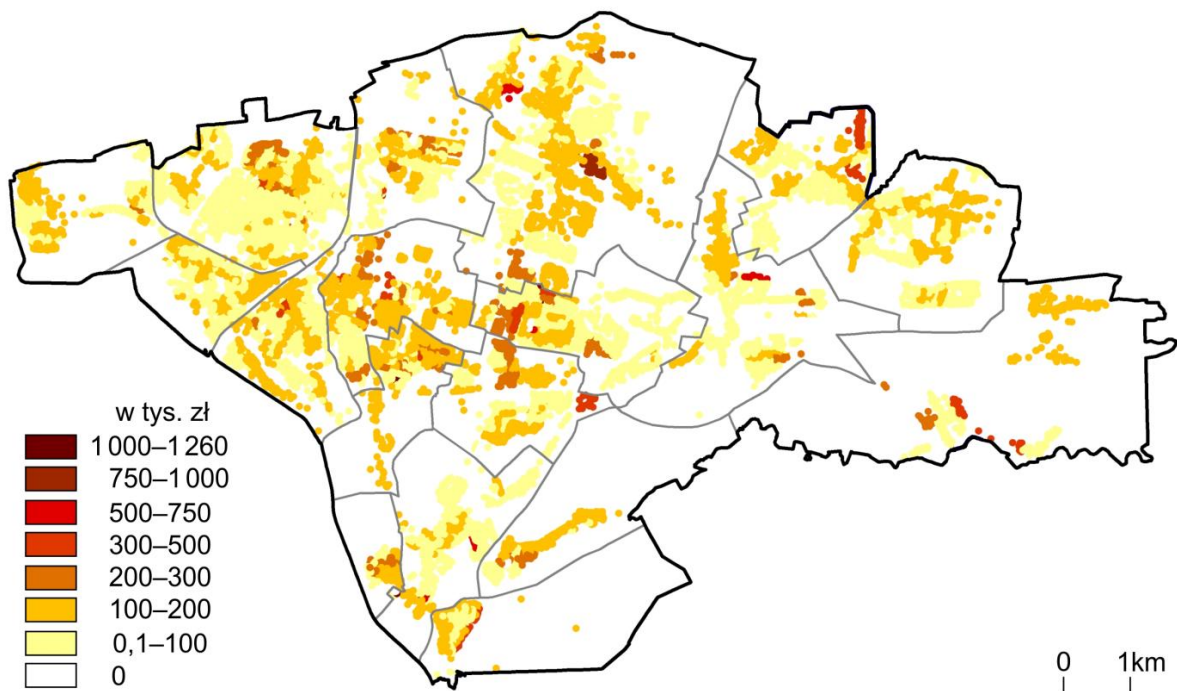
Krój czcionki:

Dzielnica – jednostka silnie się wyludniająca

Dzielnica - jednostka tracąca najwolniej potencjał demograficzny

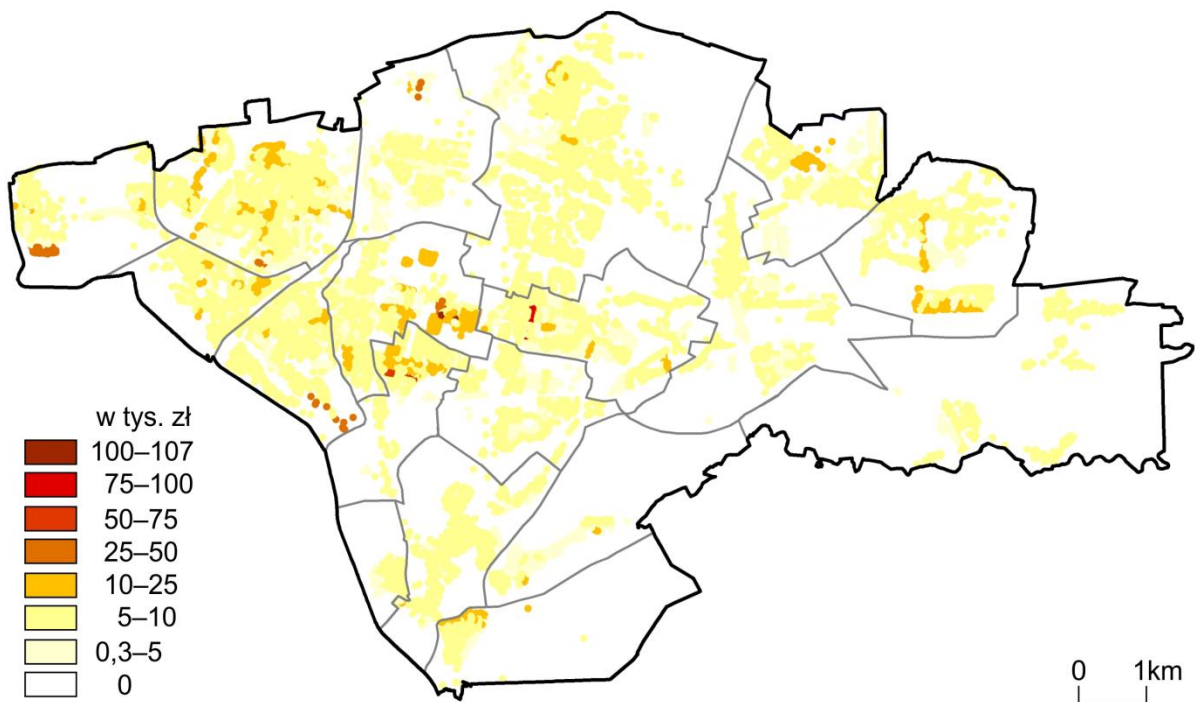
Źródło: obliczenia i opracowanie własne S. Sitka na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Skarbowego oraz Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Rys. 23. Dochód mieszkańców z działalności osobistej.

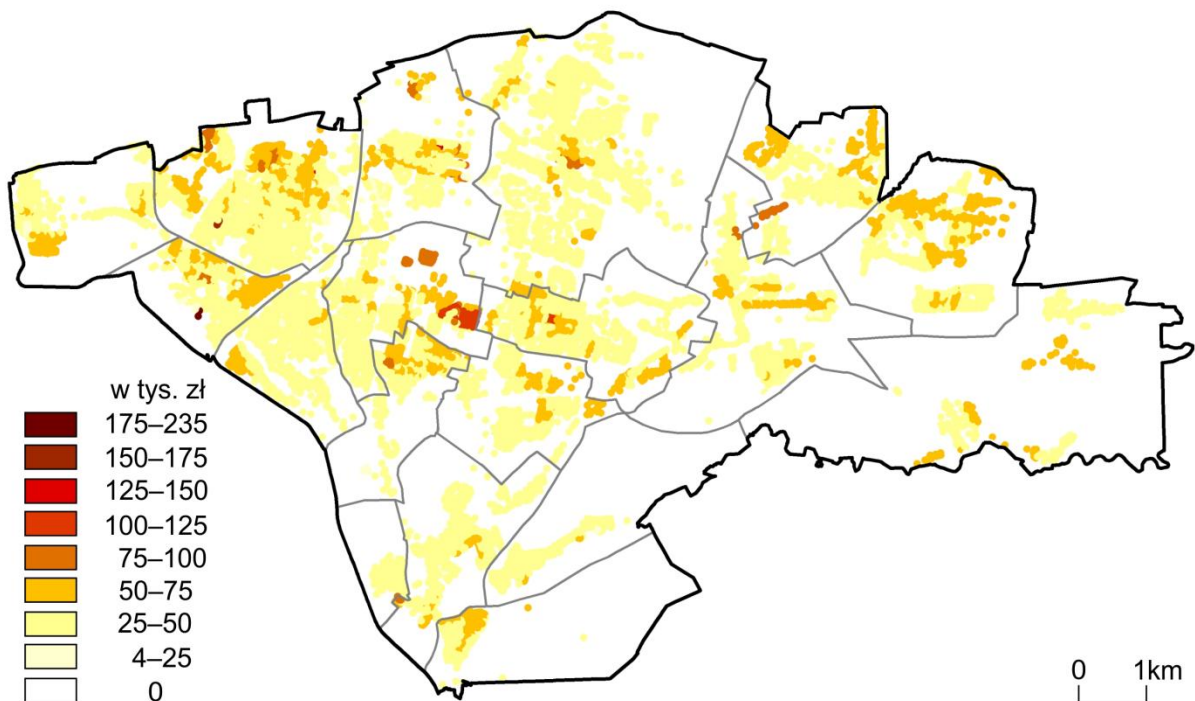
Źródło: R. Krzysztofik

Rys. 24. Dochód mieszkańców z umowy zlecenie.

Źródło: R. Krzysztofik

Rys. 25. Dochód mieszkańców z umowy o pracę.

Źródło: R. Krzysztofik

Tabela 25. Syntetyczne zestawienie zjawisk kryzysowych w dzielnicach Sosnowca.

Dzielnice	Depopulacja	Starzenie się mieszkańców	Bezrobocie	Pomoc społeczna	Świadczenia rodzinne	Dodatek mieszkaniowy	Wskazania Studium Uwarunkowań Przestrzennych	Bezpieczeństwo	Dochody mieszkańców	Zanieczyszczenie Środowiska	Suma
Pogoń	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
Centrum	X	X	X	X		X	X	X	X	X	9
Kukułek											0
Zagórze Pd.	X						X				2
Stary S-c	X		X				X				3
Zagórze Pn.	X						X				2
Klimontów											0
Śródula	X										1
Niwka	X						X		X		3
Kazimierz G.	X	X	X				X		X	X	6
Juliusz	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
Milowice	X		X				X				3
Kalinowa	X	X	X							X	4
Modrzejów	X						X				2
Ostrowy G.							X				1
Maczki	X	X	X				X			X	5

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Powyższa tabela (nr 25) przedstawia syntetyczne zestawienie zjawisk kryzysowych w dzielnicach Sosnowca. Przedstawiono 10 zjawisk, które według autorów, mają największy wpływ na obraz problemów o charakterze społeczno-środowiskowym.

Ze względu na sposób oceny poszczególnych zjawisk, nie było możliwości porównania ich jednoznacznie współczynnikami liczbowymi. Dlatego zdecydowano, iż będzie to porównanie bezwzględne na zasadzie: występuje/nie występuje. Symbolem „X” oznaczono występowanie danego zjawiska w dzielnicy i dodatkowo oznaczono kolorem. Wybór tych dzielnic wynika z uszczegółowienia diagnozy problemów, które zostały opisane w następnym rozdziale a ponadto musiały występować w ilości co najmniej czterech w dzielnicy.

2.6. PROBLEMY OGÓLNOSPÓŁECZNE W WYBRANYCH DZIELNICACH SOSNOWCA.

Wiedzę na temat sytuacji społecznej w poszczególnych dzielnicach uzupełnia badanie za pomocą wywiadu kwestionariuszowego przeprowadzone na reprezentacyjnej próbie mieszkańców poszczególnych jednostek badawczych, na które podzielony jest Sosnowiec (patrz rysunek nr 1 na stronie 18). Dokonano go w dniach 04.05.-30.06 2015 oraz 01-28.03.2016¹. Przepytowano w równych proporcjach kobiety i mężczyzn, a wiek respondentów wahał się od 16 do ponad 80 lat. Starano się zachować proporcje liczby respondentów do struktury wiekowej danej jednostki. W zależności od wielkości dzielnicy wywiadów udzieliło od 40 do 250 osób. **Łącznie na terenie całego miasta przeprowadzono 2140 ankiet.** Jakkolwiek nie pytano o status na rynku pracy, to z uzyskanych informacji dodatkowych wiadomo, że były wśród nich osoby bezrobotne, osoby zatrudnione na umowy zlecenie, osoby zatrudnione w oparciu o umowę o pracę i bezrobotne, osoby prowadzące własną działalność gospodarczą.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na diametralnie różne problemy w poszczególnych dzielnicach. Uwagę jednakże zwraca kilka kwestii.

Po pierwsze we wszystkich dzielnicach raczej niekorzystnie odbierana jest sytuacja na rynku pracy. Nieco lepiej w kontekście własnej osoby lub najbliższych członków rodziny, gorzej zaś jeśli chodzi o „ogólną sytuację w dzielnicy”.

Z lokalizacją geograficzną danej dzielnicy związane natomiast były:

- postrzeganie kwestii dostępności komunikacyjnej czy usług podstawowych i handlu detalicznego,
- postrzeganie walorów wypoczynkowych i estetyki dzielnicy.

Generalnie dzielnice zlokalizowane peryferyjnie cechowały się gorszą opinią jeśli chodzi o pierwszy pakiet atrybutów i lepszą w przypadku wizerunku dzielnicy.

Istotnym czynnikiem była także kwestia dominującego w dzielnicy wieku i typu zabudowy oraz jej zwartości. Najbardziej korzystna sytuacja miała miejsce w Maczkach, które cechowały się dużym udziałem zabudowy niskiej o bardzo słabym wskaźniku zagęszczenia. Najgorzej z kolei oceniano dzielnice Centrum i Pogoń, cechujące się silną kompaktowością zabudowy oraz znaczącym udziałem kamienic, w tym także często o charakterze substandardowym.

Szczegółowo do wyników ankiet odniesiono się w dalszej części dokumentu w podrozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów rewitalizacyjnych.

¹ Badania prowadzili: R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

3. ZASIĘG PRZESTRZENNY PODOBSZARÓW REWITALIZACJI.

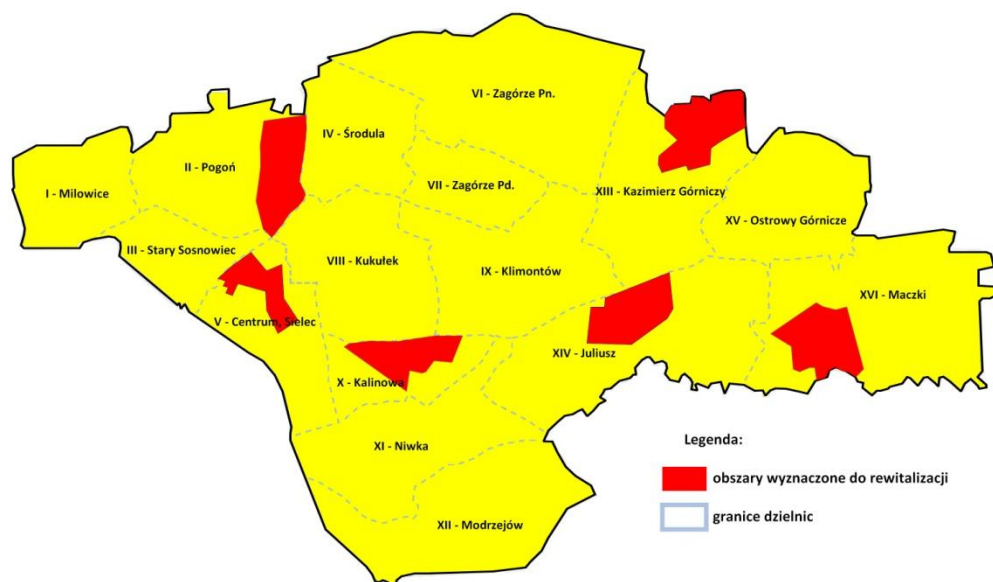
3.1. Zarys ogólny.

W wyniku przeprowadzonej analizy społeczno-gospodarczej, środowiskowej i demograficznej miasta i mieszkańców Sosnowca prezentowanej w tym opracowaniu, zdiagnozowane zostały zjawiska kryzysowe, które pozwoliły wyznaczyć do rewitalizacji sześć podobszarów, które nazwano: Centrum, Kazimierz Górniczy, Juliusz, Pogoń, Kalinowa i Maczki. Podobszary te obejmują fragmenty dzielnic miasta z reguły o tej samej nazwie. Każdy z tych podobszarów wykazuje odmienne cechy i uwarunkowania, które decydowały o wyznaczeniu go do rewitalizacji. Odmienne są również potrzeby i cele rewitalizacji na każdym podobszarze. Podobszary objęte planem rewitalizacji prezentuje rys. 26.

Wskazane podobszary do rewitalizacji w poszczególnych dzielnicach zostały wykreowane na podstawie zebranych danych podstawowych wykorzystanych następnie do analizy, która doprowadziła następnie do wskazania właśnie tego terenu (podobszaru). W opracowaniu przyjęto zamiennie założenie, że obszar zdegradowany, to podobszar do rewitalizacji. Dane podstawowe, o których mowa powyżej to dane bardzo szczegółowe na poziomie ulic i każdego mieszkańca, który ją zamieszkuje. Zamieszczenie tych danych w programie, wielokrotnie przewyższyłoby jego obecną objętość i niepotrzebnie zamazałoby czytelność dokumentu.

Problematyczne dane w tabelach zawierających aspekty społeczne zostały wyróżnione kolorem szarym, aby dodatkowo wykazać istniejące problemy w podobszarach rewitalizacji.

Rys. 26. Plan miasta Sosnowca z zaznaczonymi podobszarami rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu

W tabelach 30 i 31 wskazano natomiast takie podstawowe cechy wyodrębnionych podobszarów jak powierzchnia i liczba mieszkańców w latach: 2010, 2011, 2012, 2013 i 2014. Odnosząc się do całości obszaru rewitalizacji w Sosnowcu należy zaznaczyć, że łącznie objął on 6,310 km², co stanowi około 6,92% obszaru całego miasta. Podobszary rewitalizacji poszczególnych

jednostek są zróżnicowane i wynoszą od 0,498 km² w Centrum do 1,526 km² w Kazimierzu Górnicy.

Tabela 30. Powierzchnie wyznaczonych podobszarów do rewitalizacji.

I.p.	Nazwa podobszaru	Powierzchnia [km ²]	% powierzchni
1	CENTRUM	0,498	0,55
2	KALINOWA	0,968	1,06
3	JULIUSZ	0,943	1,03
4	KAZIMIERZ GÓRNICZY	1,526	1,67
5	MACZKI	0,955	1,05
6	POGOŃ	1,420	1,56
SUMA:		6,310	6,92
Powierzchnia całego miasta:		91,20 km²	

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

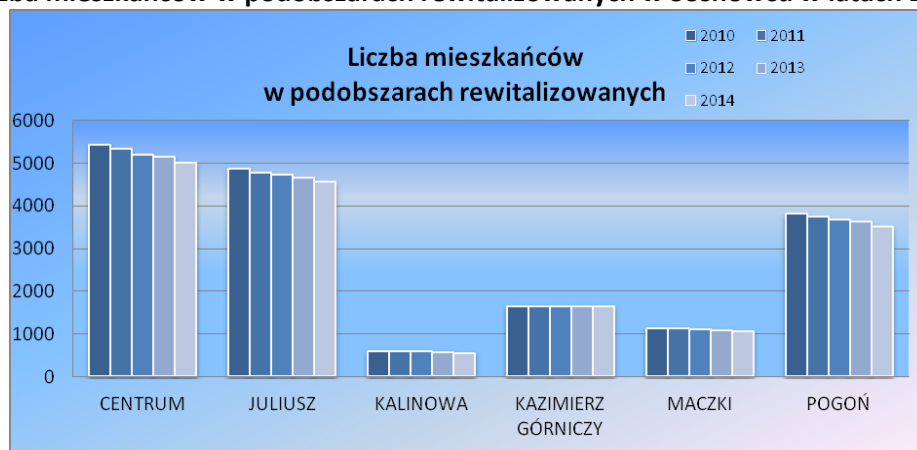
Cechą wspólną wszystkich rewitalizowanych podobszarów jest zaznaczający się ubytek rzeczywisty ludności. Łącznie w latach 2010-2014 depopulacja objęła 1182 osób, z czego około połowy (427 osób) przypadło na podobszar Centrum. Skala ubytku demograficznego jest znacząca i wyniosła 6,5% w ciągu czterech lat. Relatywnie najniższy spadek odnotowano w dzielnicy Kazimierz Górniczy. Wynika to jednak z faktu, iż zdecydowaną część analizowanego obszaru stanowiły tereny zabudowane budynkami jednorodzinnymi (relatywnie najmniej wyludniającymi się) oraz tereny przeznaczone na nowe przedsięwzięcia w ramach budownictwa jednorodzinne, które w istocie w analizowanym okresie miały miejsce w zachodniej i północnej części Kazimierza Górnicy.

Tabela 31. Liczba mieszkańców zameldowanych na stałe w podobszarach rewitalizowanych.

I.p.	Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców				
		2010	2011	2012	2013	2014
1	CENTRUM	5445	5339	5198	5166	5018
2	KALINOWA	613	606	615	594	563
3	JULIUSZ	4887	4791	4738	4661	4567
4	KAZIMIERZ GÓRNICZY	1657	1666	1653	1660	1655
5	MACZKI	1139	1132	1121	1106	1066
6	POGOŃ	3826	3764	3684	3645	3516
7	OGÓŁEM	17567	17298	17009	16832	16385

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Rys. 27. Liczba mieszkańców w podobszarach rewitalizowanych w Sosnowcu w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

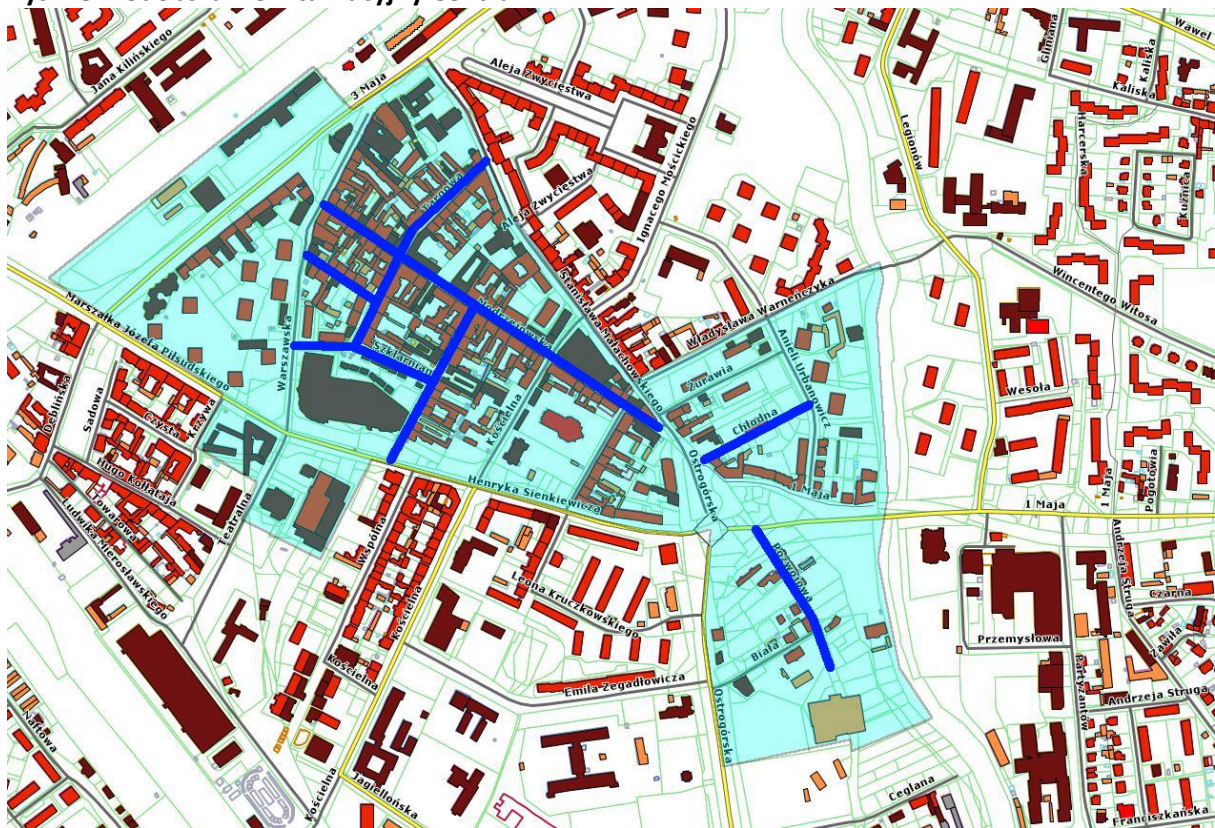
Z zakresu problemów sfery środowiskowej, które wynikają z analiz przeprowadzonych w Programie Ochrony Środowiska oraz Kompleksowym Planie Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta Sosnowca można wywnioskować, iż ograniczenie zużycia energii, a co za tym idzie ochrona środowiska naturalnego jest istotnym elementem polityki Miasta i znajduje swoje odzwierciedlenie w działaniach systematycznie realizowanych na obszarze Sosnowca.

Jednakże podobszary rewitalizacji, które wyznaczono fizycznie, a które wynikały również z innych problemów zidentyfikowanych na obszarze miasta, nie są w stanie powstrzymać rozprzestrzeniania się zagrożeń środowiskowych zidentyfikowanych na terenie miasta. Dlatego zapisy dotyczące sfery środowiskowej w każdym podobszarze rewitalizacji trzeba traktować jako ogólne i odnosić je również do całego miasta.

3.2. Podobszar rewitalizacyjny Centrum.

Podobszar rewitalizacyjny Centrum obejmuje centralną i południowo-wschodnią część dzielnicy Centrum. Łącznie tworzy go 14 ulic w większości obejmujących ścisłe śródmieście Sosnowca. W obrębie podobszaru rewitalizacyjnego znalazł się także najważniejszy miejski ciąg handlowo-usługowy – ulica Modrzejowska.

Rys. 28. Podobszar rewitalizacyjny Centrum.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

W obrębie analizowanego podobszaru zamieszkiwało 5018 mieszkańców w 2014 r. i jak już anonsowano liczba ta systematycznie się zmniejsza. Obręb obejmuje w znaczącej części kwartały o charakterze zabudowy kamienicowej, o dużym stopniu kompaktowości, typowej dla historycznych śródmieści większych miast.

Ponadto w rejonie ul. Urbanowicz, ale także pojedynczo przy ulicy Modrzejowskiej i Wyszyńskiego, znajdują się budynki o charakterze blokowym 5- i 11-kondygnacyjne. Specyfika zabudowy oraz tło historyczno-rozwojowe tego obszaru w dużej mierze stanowią wyjaśnienie znaczącej skali odnotowywanych tu problemów społecznych: depopulacji, bezrobocia, przestępczości, gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe czy korzystających z pomocy społecznej. Problemy te prezentują kolejne zestawienia tabelaryczne.

Podobszar Centrum charakteryzuje się zróżnicowaną zabudową mieszkaniową: jednorodziną i wielorodzinną. Pomimo dobrze rozbudowanej sieci c.o., która oplata teren podobszaru Centrum, występuje tutaj wiele zabudowań wielorodzinnych, które posiadają piece węglowe do ich ogrzewania.

Wykorzystanie węgla kamiennego, jako paliwa w indywidualnych źródłach ciepła nierozdzielnie łączy się z emisją szkodliwych substancji do atmosfery, co przekłada się na pogorszenie stanu zdrowia i samopoczucia mieszkańców tego terenu. Ponadto wielu właścicieli nie wymieniło starych pieców węglowych na ekologiczne piece i dodatkowo, oprócz węgla, spala wiele substancji zakazanych jak np. śmieci czy plastik.

Na dzień dzisiejszy prowadzonych jest wiele akcji informacyjnych i edukacyjnych na terenie całego miasta. W najbliższym czasie w podobszarze Centrum planowany jest remont ulicy Modrzejowskiej i Warszawskiej, podczas którego ma być doprowadzona sieć c.o. do kamienic, a co się z tym wiąże, ich właściciele oraz Miejski Zakład Zasobów Lokalowych w Sosnowcu będą przeprowadzali wymianę źródeł ciepła. Ponadto MZZL na bieżąco, co roku, przeprowadza w swoich zasobach wymianę stolarki okiennieo-drzwiowej, jak również termomodernizację.

Rys. 29. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Centrum.

Objaśnienia: 1 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *greyfields*; 2 – granica podobszaru rewitalizacji Centrum.

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 32. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum wg ulic w latach 2010-2014.

I.p.	Ulica	Liczba mieszkańców w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
CENTRUM						
1	Modrzejowska	630	605	594	581	548
2	Targowa	697	686	679	673	653
3	Bartosza Głowackiego	132	127	122	124	117
4	Szklarniana	94	83	74	64	62
5	Jana Dekerta	359	358	360	341	334
6	Kościelna	656	644	612	617	586
7	Kard. Stefana Wyszyńskiego	209	207	205	214	220
8	Henryka Sienkiewicza	618	628	627	604	583
9	Rozwojowa	51	42	32	23	19
10	Biała	53	51	47	49	53
11	Chłodna	47	54	50	53	55
12	Żurawia	395	380	378	371	361
13	Władysława Warneńczyka	217	217	217	220	222
14	Anieli Urbanowicz	1287	1257	1231	1232	1205
15	OGÓŁEM	5445	5339	5198	5166	5018

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 33. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum w latach 2010-2014.

I.p.	Ulica	Bezrobotni [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
CENTRUM						
1	Modrzejowska	10,48	11,40	11,78	12,22	9,85
2	Targowa	10,19	10,20	10,60	9,81	7,35
3	Bartosza Głowackiego	12,12	13,39	13,93	13,71	13,69
4	Szklarniana	7,45	8,43	10,81	12,50	11,29
5	Jana Dekerta	10,03	10,34	10,28	10,85	8,98
6	Kościelna	7,32	7,45	7,35	7,94	7,85
7	Kard. Stefana Wyszyńskiego	5,74	2,9	5,85	5,61	7,73
8	Henryka Sienkiewicza	4,37	4,46	4,31	4,80	3,95
9	Rozwojowa	15,69	19,05	3,13	34,78	36,84
10	Biała	11,32	13,73	14,89	14,29	5,66
11	Chłodna	14,89	12,96	12,00	13,21	12,73
12	Żurawia	2,53	2,63	2,38	2,70	3,32
13	Władysława Warneńczyka	6,45	6,45	5,53	5,91	5,86
14	Anieli Urbanowicz	5,05	5,57	5,36	5,60	6,22

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 34. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum w latach 2010-2014.

I.p.	Ulica	Przestępczość [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
CENTRUM						
2	Modrzejowska	15,56	11,24	9,76	8,61	12,59
3	Targowa	5,45	7,43	5,01	9,96	9,49
4	Bartosza Głowackiego	8,33	6,30	4,10	5,65	14,53
5	Szklarniana	22,34	33,73	12,16	25,00	32,26
6	Jana Dekerta	13,65	8,94	5,28	4,69	8,68
7	Kościelna	8,99	7,14	6,70	5,51	7,51
8	Kard. Stefana Wyszyńskiego	1,91	1,93	2,44	2,34	5,00
9	Henryka Sienkiewicza	15,70	12,10	4,94	9,60	10,46
11	Rozwojowa	9,80	0,00	18,75	13,04	10,53
12	Biała	1,89	0,00	4,26	0,00	0,00
13	Chłodna	0,00	3,70	4,00	3,77	1,82
14	Żurawia	2,53	3,16	1,32	1,35	2,22
15	Władysława Warneńczyka	2,30	4,61	5,53	4,55	2,25
16	Anieli Urbanowicz	2,10	2,55	1,62	1,79	2,32

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 35. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum wg ulic w latach 2010-2014.

I.p.	Ulica	Dodatki mieszkaniowe [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
CENTRUM						
1	Modrzejowska	11,90	11,24	11,78	12,56	14,96
2	Targowa	6,31	7,43	6,33	8,32	8,27
3	Bartosza Głowackiego	18,18	19,69	23,77	25,81	24,79
4	Szklarniana	12,77	9,64	9,46	9,38	12,90
5	Jana Dekerta	11,14	10,06	11,11	14,08	14,97
6	Kościelna	5,64	4,97	5,07	5,67	6,48
7	Kard. Stefana Wyszyńskiego	5,64	4,97	5,07	5,67	6,48
8	Henryka Sienkiewicza	2,43	2,23	2,87	3,64	3,95
9	Rozwojowa	17,65	21,43	21,88	17,39	21,05
10	Biała	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	Chłodna	8,51	9,26	10,00	15,09	16,36
12	Żurawia	1,52	1,58	2,12	1,89	1,94
13	Władysława Warneńczyka	3,23	2,76	3,23	2,73	2,70
14	Anieli Urbanowicz	5,21	5,41	5,61	5,03	6,22

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 36. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Centrum pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Pomoc społeczna [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
CENTRUM						
1	Modrzejowska	12,86	12,23	11,28	11,19	11,31
2	Targowa	11,19	11,81	11,34	9,51	10,26
3	Bartosza Głowackiego	13,64	18,11	18,85	20,97	21,37
4	Szklarniana	18,09	20,48	24,32	31,25	22,58
5	Jana Dekerta	13,93	15,08	12,78	13,78	13,77
6	Kościelna	8,69	7,92	7,84	7,62	7,00
7	Kard. Stefana Wyszyńskiego	11,96	14,98	13,66	13,55	9,55
8	Henryka Sienkiewicza	2,43	1,91	2,55	2,81	2,40
9	Rozwojowa	7,84	7,14	3,13	4,35	10,53
10	Biała	9,43	9,80	8,51	6,12	5,66
11	Chłodna	31,91	27,78	28,00	26,42	29,09
12	Żurawia	1,77	2,11	2,65	2,16	1,66
13	Władysława Warneńczyka	5,53	5,99	6,91	6,82	4,95
14	Anieli Urbanowicz	4,12	3,74	3,66	3,17	3,73

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 37. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Centrum pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Świadczenia społeczne [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
CENTRUM						
1	Modrzejowska	7,46	7,44	7,58	7,57	9,49
2	Targowa	10,47	10,06	10,01	11,14	10,87
3	Bartosza Głowackiego	13,64	15,75	14,75	14,52	17,09
4	Szklarniana	11,70	9,64	13,51	10,94	6,45
5	Jana Dekerta	9,47	8,94	10,56	11,14	11,68
6	Kościelna	6,40	6,52	6,54	7,62	6,48
7	Kard. Stefana Wyszyńskiego	6,22	5,80	6,83	6,54	4,09
8	Henryka Sienkiewicza	5,99	4,62	5,58	5,46	4,80
9	Rozwojowa	5,88	7,14	6,25	8,70	5,26
10	Biała	13,21	9,80	10,64	12,24	7,55
11	Chłodna	17,02	16,67	14,00	13,21	10,91
12	Żurawia	2,78	2,63	2,65	2,43	2,49
13	Władysława Warneńczyka	5,07	5,07	4,61	3,64	4,05
14	Anieli Urbanowicz	4,12	3,98	4,47	4,06	4,40

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 38. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru CENTRUM.

Aspekty życia mieszkańców	Podobszar CENTRUM		
	Udział % odpowiedzi		
	Dobre	Przeciętne	Złe
Dostępność do komunikacji zbiorowej	84	14	2
Dostępność usług podstawowych	90	10	0
Dostępność do handlu detalicznego, oferta	95	3	2
Bezpieczeństwo	12	30	58
Opieka medyczna	39	29	32
Miejsca rekreacji, odpoczynku w terenie otwartym	29	21	50
Miejsca rekreacji, odpoczynku w budynkach	42	32	26
Estetyka dzielnicy	33	19	48
Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów	45	26	29
Atrakcje i widowiska okazjonalne	48	36	16
Ogólny komfort zamieszkiwania	32	31	37
Rynek pracy z własnej perspektywy	18	25	57
Rynek pracy ogółem	14	30	56

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

W poniższych tabelach, kolorem szarym wyróżniono problemy społeczne lub ich wartości na poszczególnych ulicach, które w sposób szczególny się wyróżniają. Ma to na celu zaznaczenie gdzie problemy te wymagają szczególnej uwagi.

Tabela 39. Liczba osób w podobszarze Centrum, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posifek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
CENTRUM														
Modrzejowska	2		18	27		16	5	2	46	16	17	21	70	8
Targowa			8	42	3	52	5	1	55	13	8	21	83	15
Bartosza Głowackiego			2	19		20	1		24	7	2	15	30	2
Szklarniana			6	5		3	5		6	1	6	3	11	1
Jana Dekerta			6	34		27	1		39	9	6	12	61	9
Kościelna			6	28	2	27	2		47	16	6	18	61	8
Kard. Stefana Wyszyńskiego			5	11		9	6		22	13	5	9	37	7
Henryka Sienkiewicza	1			7		7	3		12	7		3	25	7
Rozwojowa				1			0		1			1	1	
Biała				2		6	0		3	1		1	3	
Chłodna			4	8		7	1	1	10	3	4	4	16	
Żurawia			1	1		2	1		7	5	1	2	9	1
Władysława Warneńczyka			3	9		13	0		17	7	3	8	22	2
Anieli Urbanowicz	2		3	14	1	13	10	1	29	15	3	10	68	26
SUMA:	5	0	62	208	6	202	40	5	318	113	61	128	497	86

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 40. Liczba osób w podobszarze Centrum, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
CENTRUM														
Modrzejowska	1		18	28		8	9	2	40	12	17	30	69	11
Targowa			13	38	2	43	7		43	16	13	26	78	9
Bartosza Głowackiego			3	16	1	17	1		24	3	3	14	33	5
Szklarniana			2	3		4	1	2	5	1	2	4	7	1
Jana Dekerta			6	32		27	1	1	38	8	6	20	57	4
Kościelna			8	32	5	26	2		42	7	6	29	60	12
Kard. Stefana Wyszyńskiego			3	10		8	4		18	7	3	10	26	5
Henryka Sienkiewicza	1			3		7	1		10	5		3	22	9
Rozwojowa				1								1	2	
Biała				1		3			3	3		2	3	
Chłodna			4	8		7	1		14	5	4	9	17	
Żurawia			1	2		2	2		4	2	1	2	10	4
Władysława Warneńczyka			2	7	1	10		1	11	5	2	5	16	2
Anieli Urbanowicz	2		4	15		12	16		31	16	4	13	68	20
SUMA:	4	0	64	196	9	174	45	6	283	90	61	168	468	82

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 41. Liczba osób w podobszarze Centrum, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Positek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
CENTRUM														
Modrzejowska			18	26			4	1	23		18	27	56	7
Targowa			15	44	4		6	2	32	3	15	19	71	2
Bartosza Głowackiego			5	17	1				11		5	11	23	
Szklarniana			1	4			1		2		1		9	3
Jana Dekerta			9	37			1	1	23	2	9	17	58	4
Kościelna			10	31	4		2		30	3	10	20	54	7
Kard. Stefana Wyszyńskiego			3	12			4		11		3	9	22	4
Henryka Sienkiewicza			1	5			1		3		1	8	17	7
Rozwojowa				1								1	2	
Biała													2	
Chłodna			3	11			1		5		3	8	16	
Żurawia			1	3			2		2		1	2	9	4
Władysława Warneńczyka			3	5	1				6	1	3	3	12	4
Anieli Urbanowicz	2		4	13	2		14	1	13	1	4	20	56	12
SUMA:	2	0	73	209	12	0	36	5	161	10	73	145	407	54

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 42. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Centrum w roku 2013.

Wyszczególnienie/ulica	CENTRUM																				
	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
Modrzejowska	55		3	3		48	28	30	4	4				1							
Targowa	46		5			43	21	21	3	10	3								2		
Bartosza Głowackiego	24		1			23	8	6	1	4	1			1	2	1					
Szklarniana	18	1	1			18	12	16	1	1				4							
Jana Dekerta	31	1	1	1		29	12	13	1	6	1	1				1					
Kościelna	28		2	1	1	31	12	12	2	5	2					1					
Kard. Stefana Wyszyńskiego	14					13	10	11	6	6				2							
Henryka Sienkiewicza	9		1			9	6	9	1	2	1										
Rozwojowa	3		1			2	1														
Biała	2					2	2	2	2	1	2										
Chłodna	8					6	4	4	1	1											
Żurawia	4	1				4	3	7	1												
Władysława Warnerczyka	8					9	8	3	1	1	1										
Anieli Urbanowicz	23		2			19	21	23	1	6	1										
SUMA:	273	3	17	5	1	256	148	157	25	47	12	1	0	8	2	3	0	0	2	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 43. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Centrum w roku 2014.

Wyszczególnienie/ulica	CENTRUM																				
	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	
Modrzejowska	56		9	1	43	30	40	1	13	1		2						2			
Targowa	52		4		52	21	31	7	16	7		2		2							
Bartosza Głowackiego	19				18	6	6	1	8	1											
Szklarniana	13	1			12	7	11	1	1			4									
Jana Dekerta	31	1		1	29	11	21	2	14	2		1		1							
Kościelna	33	1	3	2	32	11	13	3	5	3	1		1	2	1						
Kard. Stefana Wyszyńskiego	16		1		11	12	14	2	2			2									
Henryka Sienkiewicza	7		1	3	11	6	9	2	2	2	1										
Rozwojowa	1				1	1															
Biała	1				2	2	3	2	1	2											
Chłodna	11		2		13	8	10	1	1												
Żurawia	4			1	4	6	6	1	1												
Władysława Warnerńczyka	6				7	5	4	1	1	1											
Anieli Urbanowicz	27		2		19	20	35	1	3	1				1							
SUMA:	277	3	22	8	0	254	146	203	25	68	20	2	0	1	1	6	1	0	2	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 44. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Centrum w roku 2015.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
CENTRUM																				
Modrzejowska	40			1	24	24	25	1	11	1										
Targowa	47	1	2	1	46	22	31	5	14	5			3							
Bartosza Głowackiego	18				18	5	10	8	8				1							
Szklarniana	8		1		6	2	9	1	1				1							
Jana Dekerta	36	1		3	35	10	22	1	8	1	1		3		2					
Kościelna	33		2	1	30	14	19	2	6	2			1							
Kard. Stefana Wyszyńskiego	14				10	10	13	2	3	2			1							
Henryka Sienkiewicza	4			2	7	2	6	2	4	2			1							
Rozwojowa	1		1		2		1													
Biała					1	1	2	1		1										
Chłodna	11		1		12	3	7	1	1						1					
Żurawia	5		1	1	5	4	5	1	1											
Władysława Warneńczyka	5		1		4	3	4	1	1											
Anieli Urbanowicz	23				17	13	25	1	4	1			1		1					
SUMA:	245	2	9	9	0	217	113	179	27	62	15	1	0	12	0	4	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Analizując podobszar rewitalizacyjny Centrum należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- poza ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego wszystkie pozostałe ulice odnotowały ubytek liczby ludności,
- w przypadku ponad połowy ulic odnotowywany jest wysoki, ponad 10%, wskaźnik bezrobocia, pomimo relatywnie dobrych możliwości znalezienia pracy na miejscu, w sektorze handlu i usług,
- znacząca część analizowanego obszaru narażona jest na akty związane z przestępczością. Ta kwestia oraz zachowania agresywne są stałym elementem przejawiającym się także w badaniach ankietowych,
- na ponad połowie ulic znacząca jest także skala udzielanej pomocy finansowej i rzeczowej w zakresie dodatków mieszkaniowych oraz świadczeń i pomocy społecznej. Niepokojące jest także to, że w większości przypadków obserwowany jest trend wzrostowy w tym zakresie,
- podobszar ten cechuje się relatywnie niekorzystnym postrzeganiem społecznym, zarówno jako całość przestrzeni, jak również poszczególne ulice lub ich fragmenty. Historyzm zabudowy jest tu raczej problemem, niż walorem. Pomimo bowiem wartości architektoniczno-urbanistycznych cechujących zabudowę tego podobszaru mankamentem jest jej dekapitalizacja, a także niskie walory użytkowe pod względem dostępności do takich sieci infrastrukturalnych jak: centralne ogrzewanie sieciowe, gaz czy kanalizacja,
- w południowej części podobszaru rewitalizacyjnego Centrum widocznym problemem są tereny funkcjonalnodereliktowe o charakterze greyfields, głównie po-mieszkaniowe i mieszkaniowo-usługowe. W części północnej tereny tego typu oraz opustoszałe budynki są rzadsze,
- Centrum wyróżnia się dużym udziałem podatników wykazujących dochody z własnej działalności gospodarczej oraz z tytułu rent i emerytur; niższy zaś jest udział dochodów z pracy najemnej. Odnotowana wysokość wynagrodzeń jest jednak niska, szczególnie jeśli dotyczy to wynagrodzenia za pracę (42,9 tys. zł/1 podatnika). Sytuacja ta nisko pozycjonuje tę dzielnicę,
- problemem Centrum, a wynika to z badań ankietowych (tab. 38), są dwie kluczowe kwestie – dramatyczny stan poczucia bezpieczeństwa oraz paradoksalnie słabe możliwości zrealizowania się na miejscowym rynku pracy. Problem braku bezpieczeństwa podkreśla 6 na 10 badanych. Tylko co dziesiąty uważa, że pod tym względem jest dobrze. Dotyczy to zarówno terenów zabudowy starej, jak i osiedlowej. Jakkolwiek problem ten jest typowy dla większości centrów miast, to jest to zdecydowanie kwestia podstawowa uruchamiająca dalsze możliwości poprawy sytuacji społecznej tej części miasta. Ankietowani podkreślali także, iż pomimo relatywnie dużej liczby miejsc pracy w sektorze handlu i usług, są to miejsca pracy niskopłatne i (lub) oparte na wynagrodzeniu w ramach umów agencyjnych. W wielu przypadkach mieszkańcy muszą konkurować o (nawet niskopłatne) miejsca pracy z osobami z innych dzielnic. W innych częściach miasta, co stwierdzić należy na podstawie zebranych ankiet, zjawisko to w zasadzie nie występuje.

3.3. Podobszar rewitalizacyjny Juliusz.

Podobszar rewitalizacyjny Juliusz obejmuje centralną część dzielnicy Juliusz (rys. 30). Łącznie tworzy go 14 ulic integrujących kwartały urbanistyczne o różnym wieku i charakterze zabudowy. Podobszarem rewitalizacji objęto praktycznie wszystkie ulice zlokalizowane w tej dzielnicy poza skrajnie leżącymi Zwiadowców i Objazdową nie wymagających ingerencji w procesy społeczno-ekonomiczne oraz poziom rozwoju przestrzenno-infrastrukturalnego.

Juliusz jest dzielnicą peryferyjną zlokalizowaną około 7 km od centrum miasta. Ma charakter wyodrębnionej geograficznie jednostki o znacznym stopniu izolacji. Otoczona jest z trzech stron obszarami nieurbanizowanymi lub niezamieszkałymi. Cechą charakterystyczną Juliusza jest dualny charakter struktury przestrzennej i urbanistycznej dzielnicy. Z jednej strony jego przestrzeń cechuje dominanta zabudowy wysokiej – blokowej z lat 50-70. XX wieku, z drugiej zaś wschodnia część dzielnicy zdominowana jest przez zabudowę niską – osiedle tzw. domków fińskich. Ta część dzielnicy cechuje się relatywnie najkorzystniejszą sytuacją społeczną, co potwierdzają poniższe zestawienia oraz przeprowadzone w dzielnicy wywiady.

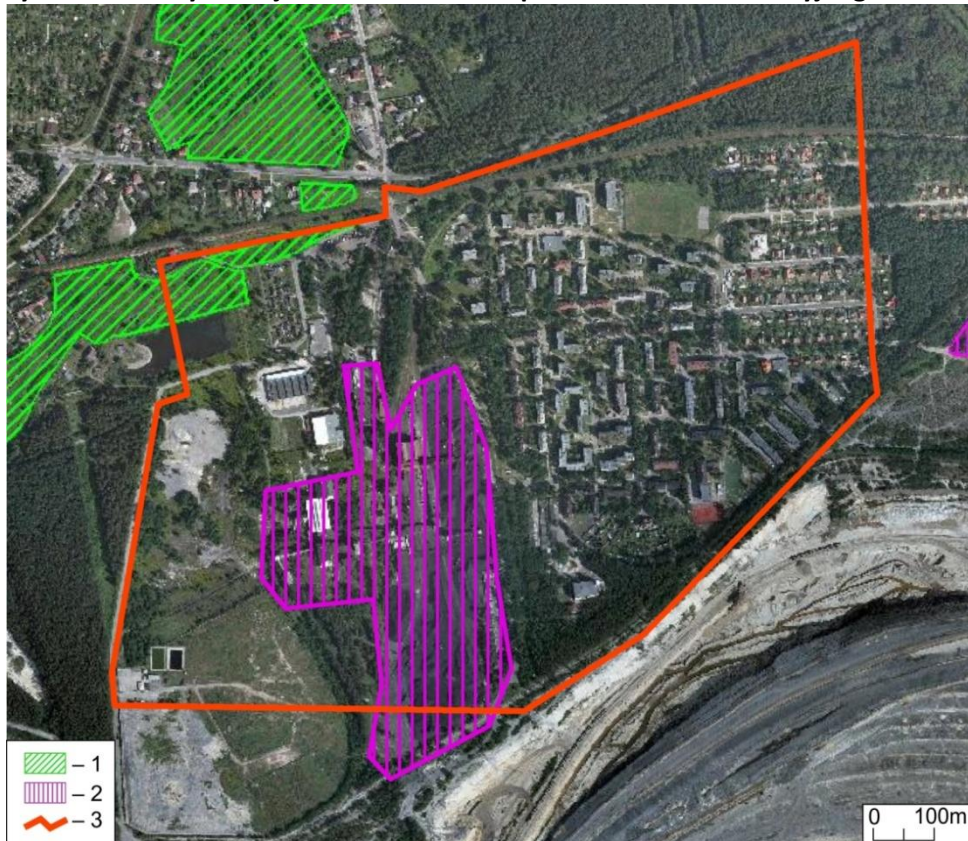
W kwestiach środowiskowych podobszar Juliusz wykazuje odmienną charakterystykę niż podobszar Centrum. Osiedle Juliusz było zbudowane w okresie jak powstawała kopalnia węgla kamiennego „Kazimierz-Juliusz”. Był to czas kiedy węgiel był powszechnym i tanim paliwem służącym do ogrzewania. Dlatego w całym podobszarze znajdują się budynki jednorodzinne i wielorodzinne opalane paliwem stałym, co nie wpływa pozytywnie na stan powietrza w tym miejscu. Jednak od kilku lat systematycznie następuje wymiana indywidualnych źródeł ogrzewania, zarówno w budynkach gminnych jak również w budynkach jednorodzinnych. Ponadto miasto rozpoczęło termomodernizację zasobów komunalnych, jednak nadal sytuacja i stan powietrza w podobszarze Juliusz nie jest zadowalający.

Rys. 30. Podobszar rewitalizacyjny Juliusz.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Rys. 31. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Juliusz.

Objaśnienia: 1 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *greenfields*; 2 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *brownfields*; 3 – granica podobszaru rewitalizacji Juliusz.

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 45. Liczba mieszkańców w obrębie rewitalizacyjnym Juliusz wg ulic w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Liczba mieszkańców w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
JULIUSZ						
1	Czołgistów	180	175	171	169	163
2	Grenadierów	42	42	41	35	36
3	Hanki Sawickiej	40	38	38	39	39
4	Komandosów	693	671	663	647	624
5	Łazienna	44	42	40	42	42
6	Objazdowa	16	17	17	17	17
7	Obrońców Warszawy	1199	1162	1141	1133	1094
8	Obrońców Westerplatte	813	796	775	765	756
9	Piechurów	102	99	99	99	98
10	Pilotów	228	227	230	227	217
11	Saperów	863	848	843	819	822
12	Spadochroniarzy	555	561	567	556	544
13	Szperaczy	43	43	43	43	47
14	Zwiadowców	69	70	70	70	68
15	OGÓŁEM	4887	4791	4738	4661	4567

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 46. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Juliusz w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Bezrobotni [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
JULIUSZ						
1	Czołgistów	5,00	5,71	5,85	5,92	7,36
2	Grenadierów	9,52	9,52	9,76	11,43	5,56
3	Hanki Sawickiej	5,00	5,26	5,26	5,13	7,69
4	Komandosów	3,75	4,02	4,37	4,48	5,45
5	Łazienna	4,55	4,76	5,00	4,76	7,14
6	Objazdowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Obrońców Warszawy	4,17	4,39	4,73	4,77	4,39
8	Obrońców Westerplatte	5,29	5,40	6,45	5,88	6,08
9	Piechurów	1,96	2,02	2,02	2,02	3,06
10	Pilotów	4,39	5,29	4,78	5,29	5,99
11	Saperów	8,92	9,32	9,61	9,89	8,52
12	Spadochroniarzy	6,85	7,31	7,23	7,37	7,17
13	Szperaczy	6,98	6,98	6,98	6,98	12,77
14	Zwiadowców	2,90	2,86	2,86	2,86	2,94

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 47. Wskaźnik przestępczości w % odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Juliusz w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Przestępczość [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
JULIUSZ						
1	Czołgistów	4,44	3,43	4,68	4,73	4,91
2	Grenadierów	7,14	4,76	7,32	17,14	25,00
3	Hanki Sawickiej	0,00	0,00	0,00	2,56	0,00
4	Komandosów	1,88	1,34	0,75	1,24	1,92
5	Łazienna	9,09	2,38	2,50	9,52	4,76
6	Objazdowa	6,25	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Obrońców Warszawy	1,00	0,86	0,79	0,79	0,82
8	Obrońców Westerplatte	1,11	1,51	1,51	1,57	1,59
9	Piechurów	0,00	2,02	1,01	1,01	1,02
10	Pilotów	2,63	0,88	0,87	0,44	0,46
11	Saperów	2,20	2,12	0,83	0,98	1,58
12	Spadochroniarzy	0,72	0,89	0,88	1,62	1,47
13	Szperaczy	2,33	0,00	2,33	0,00	0,00
14	Zwiadowców	1,45	0,00	0,00	0,00	0,00

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 48. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w rejonie rewitalizacyjnym Juliusz wg ulic w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Dodatki mieszkaniowe [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
JULIUSZ						
1	Czołgistów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Grenadierów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Hanki Sawickiej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	Komandosów	0,43	0,75	0,75	0,62	1,28
5	Łazienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Objazdowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Obrońców Warszawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Obrońców Westerplatte	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
9	Piechurów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	Pilotów	1,32	1,76	2,17	2,20	1,38
11	Saperów	3,36	2,95	4,03	4,40	5,72
12	Spadochroniarzy	2,70	3,21	3,53	3,60	4,23
13	Szperaczy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	Zwiadowców	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 49. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Juliusz pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Pomoc społeczna [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
JULIUSZ						
1	Czołgistów	3,33	4,00	4,68	4,73	4,29
2	Grenadierów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Hanki Sawickiej	0,00	0,00	0,00	0,00	2,56
4	Komandosów	1,59	1,64	2,11	2,32	3,04
5	Łazienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Objazdowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Obrońców Warszawy	1,58	1,12	2,80	3,35	3,56
8	Obrońców Westerplatte	4,43	3,52	3,23	3,66	6,08
9	Piechurów	0,00	0,00	1,01	1,01	1,02
10	Pilotów	3,51	3,96	4,35	5,29	4,61
11	Saperów	9,85	6,60	9,02	10,26	12,41
12	Spadochroniarzy	5,41	4,63	6,88	7,01	8,27
13	Szperaczy	6,98	6,98	4,65	11,63	6,38
14	Zwiadowców	0,00	0,00	1,43	0,00	0,00

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 50. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Juliusz pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Świadczenia społeczne [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
JULIUSZ						
1	Czołgistów	7,78	8,00	7,60	7,69	8,59
2	Grenadierów	4,76	7,14	7,32	8,57	5,56
3	Hanki Sawickiej	5,00	2,63	2,63	5,13	5,13
4	Komandosów	3,17	3,13	4,37	2,94	2,72
5	Łazienna	0,00	0,00	0,00	2,38	4,76
6	Objazdowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Obrońców Warszawy	3,75	3,53	3,51	3,62	4,02
8	Obrońców Westerplatte	5,90	5,78	5,42	5,36	5,03
9	Piechurów	6,86	6,06	4,04	6,06	4,08
10	Pilotów	4,82	5,73	6,52	7,05	7,83
11	Saperów	9,04	8,84	8,19	7,94	8,76
12	Spadochroniarzy	7,03	6,77	7,23	5,76	5,51
13	Szperaczy	9,30	6,98	6,98	6,98	6,38
14	Zwiadowców	1,45	0,00	0,00	1,43	1,47

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 51. Wybrane elementy życia społecznego podobszaru JULIUSZ.

Aspekty życia mieszkańców	Podobszar JULIUSZ		
	Udział % odpowiedzi		
	Dobre	Przeciętne	Złe
Dostępność do komunikacji zbiorowej	15	17	68
Dostępność usług podstawowych	12	24	64
Dostępność do handlu detalicznego, oferta	22	39	39
Bezpieczeństwo	10	24	66
Opieka medyczna	22	25	53
Miejsca rekreacji, odpoczynku w terenie otwartym	38	30	32
Miejsca rekreacji, odpoczynku w budynkach	8	14	78
Estetyka dzielnicy	21	35	44
Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów	40	37	23
Atrakcje i widowiska okazjonalne	10	12	78
Ogólny komfort zamieszkiwania	24	23	53
Rynek pracy z własnej perspektywy	14	31	55
Rynek pracy ogółem	6	34	60

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 52. Liczba osób w podobszarze Juliusz, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Positek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
JULIUSZ														
Czołgistów				9	1	8			9			3	12	1
Grenadierów													2	2
Hanki Sawickiej														
Komandosów			2	7		6			7	1	2	2	18	8
Łazienna													1	
Objazdowa														
Obrońców Warszawy			2	19		11	3	1	15	4	2	1	40	10
Obrońców Westerplatte			4	13		7			16	1	4	1	32	6
Piechurów														
Pilotów			2	6		8	1		9	3	2		15	3
Saperów			17	64	3	58	3	2	71	7	17	3	98	7
Spadochroniarzy			6	20	2	24	2		29	9	6	2	43	6
Szperaczy				2		3			2				4	
Zwiadowców														
SUMA:	0	0	33	140	6	125	9	3	158	25	33	12	265	43

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 53. Liczba osób w podobszarze Juliusz, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Positek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
JULIUSZ														
Czołgistów				9	2	10			8	1		1	11	1
Grenadierów													1	1
Hanki Sawickiej				1					1				1	
Komandosów			4	7		5			8	2	4		20	5
Łazienna														
Objazdowa														
Obrońców Warszawy			3	16		7	3	2	20	4	2	1	48	18
Obrońców Westerplatte			4	23		16			21	3	4	2	35	5
Piechurów														
Pilotów			1	5		6	2		7	2	1		10	3
Saperów			17	59	9	53	7	1	71	9	17	10	101	11
Spadochroniarzy			5	22	3	27	5	3	31	11	5	3	49	10
Szperaczy				1		2			2	1			5	2
Zwiadowców														
SUMA:	0	0	34	143	14	126	17	6	169	33	33	17	281	56

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 54. Liczba osób w podobszarze Juliusz, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
JULIUSZ														
Czołgistów				13	2				10			3	16	1
Grenadierów														
Hanki Sawickiej				1									2	1
Komandosów			3	8					8		3		13	2
Łazienna													1	
Objazdowa													1	
Obrońców Warszawy			3	13			1	2	11		3	2	25	3
Obrońców Westerplatte			7	21	1		1		16	2	7	2	36	2
Piechurów														
Pilotów			1	7			1		7		1	1	10	
Saperów			19	60	6		8	2	53	2	19	2	92	4
Spadochroniarzy			4	23	12		3	1	24	2	4	3	36	1
Szperaczy				1									2	
Zwiadowców														
SUMA:	0	0	37	147	21	0	14	5	129	6	37	13	234	14

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 55. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Juliusz w roku 2013.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodziży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
JULIUSZ																					
Czołgistów	3		1			5		1	1	1	1					1					
Grenadierów																					
Hanki Sawickiej																					
Komandosów	6		1			9	2	1	1	2	1										
Łazienna						1															
Objazdowa																					
Obrońców Warszawy	15		1	1		26	5	4	1	6	1			1							
Obrońców Westerplatte	15			1		16	11	2	1	1	1										
Piechurów	1					2			1	1											
Pilotów	7					8	4	1	4	4											
Saperów	51	1	4			60	22	6	3	11	3			2		2					
Spadochroniarzy	19	1				19	13	1	1	6	1										
Szperaczy	2					3		1	1	1											
Zwiadowców																					
SUMA:	119	2	7	2	0	149	57	17	14	33	8	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 56. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Juliusz w roku 2014.

Wyszególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłeska żywiołowa lub ekologiczna
JULIUSZ																					
Czołgistów	3					4			1	1	1										
Grenadierów																					
Hanki Sawickiej	1					1															
Komandosów	7		1			10	4	1	1	2	1										
Łazienna	1					1	1	1													
Objazdowa																					
Obrońców Warszawy	11			1		25	4	7	6	6		1		1							
Obrońców Westerplatte	12					21	9	2	1	3	1										
Piechurów	1					1			1	1											
Pilotów	5					6	3	2	2	2											
Saperów	43		3	1	1	56	24	6	3	9	3										
Spadochroniarzy	19	1		1		25	13	3	1	9	1										
Szperaczy	1					1	1														
Zwiadowców																					
SUMA:	104	1	4	3	1	151	59	22	16	33	7	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 57. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Juliusz w roku 2015.

Wyszczególnienie/ulica	JULIUSZ																				
	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
Czołgistów	6	1				12	2		1	5	1										
Grenadierów																					
Hanki Sawickiej						1	1														
Komandosów	6					8	5	1	1	1				1	1						
Łazienna						2	1														
Objazdowa																			1		
Obrońców Warszawy	15					16	5	6	4	4				3							
Obrońców Westerplatte	15					19	14	7	3	3	3			1							
Piechurów	1																				
Pilotów	7					5	2	3	2	2				1							
Saperów	51		6	1	1	56	31	7	5	13	5			1							
Spadochroniarzy	19	1	1			21	8	5	2	9	2			3							
Szperaczy	2					1															
Zwiadowców																					
SUMA:	122	2	7	1	1	141	68	30	18	36	12	0	0	10	1	0	0	0	1	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

- Analizując podobszar rewitalizacyjny Juliusz uwagę należy zwrócić na następujące kwestie:
- poza ul. Szperaczy zlokalizowaną w osiedlu domków fińskich, wszystkie pozostałe odnotowały ubytek liczby ludności,
 - znaczący jest wysoki, jak na dzielnicę zdominowaną przez osiedle blokowe, wskaźnik bezrobocia. W tej części dzielnicy sięga on 6-10% i w wielu przypadkach rośnie. Sytuację na rynku pracy pogłębiać będzie dodatkowo zamknięcie w 2015 r. KWK „Kazimierz-Juliusz”, z którą związanych było wielu mieszkańców dzielnicy.
 - problemy na lokalnym rynku pracy oraz niski kapitał społeczny części mieszkańców stwarzają tło zachowań przestępczych, które w sposób szczególny ujawniają się w części blokowej dzielnicy,
 - podobszar ten – w części blokowej - cechuje się relatywnie niekorzystnym postrzeganiem społecznym; zabudowa dzielnicy ma charakter „odpychający”, co w zdecydowanej części wynika z braku remontów budynków oraz ich „pierwotnej architektury”,
 - w dzielnicy zauważalne są wyraźne problemy społeczne związane z ubóstwem ekonomicznym sporej części mieszkańców. Jest to tym bardziej wyraziste, że Juliusz jako osiedle powstał na potrzeby pracodawcy górniczego,
 - kwestią wymagającą docelowego rozwiązania jest obszar *brownfieldu* pogórniczego zlokalizowanego w południowo-zachodniej części podobszaru rewitalizacyjnego Juliusz,
 - badania ankietowe przeprowadzone w Juliuszu (tab. 51) zwracają uwagę na silną peryferyzację tej części miasta oraz instytucjonalną marginalizację. Ponad 60% ankietowanych stwierdziło złe skomunikowanie. Mieszkańcy podobszaru Juliusz zwrócili uwagę na brak społecznej bazy instytucjonalnej. Kościół, szkoła i biblioteka to zbyt mało. W Juliuszu respondenci podkreślają także brak miejsc wypoczynku dla wszystkich grup wiekowych. Bardzo nisko oceniono także kwestię bezpieczeństwa. Juliusz generalnie uważany jest przez mieszkańców za dzielnicę niebezpieczną,
 - Juliusz jest najstabszą dzielnicą pod względem dochodów. Niska pozycja tej dzielnicy wynika z bardzo małego udziału dochodów z własnej działalności gospodarczej, które jest najlepszym sposobem utrzymania. Drugą przyczyną jest niski poziom wpływów z pracy najemnej na jednego podatnika (42,2 tys. zł/1 podatnika), których udział w strukturze jest najwyższy i wynosi 58,1%. Na sytuację tej dzielnicy i poziom dochodów jej mieszkańców, wpływ ma również najwyższe natężenie poziomu bezrobocia wśród ludności w wieku 18-59 lat. Juliusz wyróżnia się najwyższym udziałem dochodów z emerytur w mieście (24,5%), mimo że są to najwyższe emerytury w mieście (38,6 tys. zł/1 podatnika), pozycja dzielnicy ewidentnie wypada najgorzej. Taki poziom dochodów może wskazywać, że grupa seniorów zamieszkująca tę dzielnicę ma relatywnie korzystną sytuację na tle ludności w wieku produkcyjnym. W konsekwencji obserwowana w tej części miasta najsilniejsza presja depopulacyjna, może prowadzić to do kreowania dzielnicy nieźle uposażonych emerytów i silnej tendencji emigracyjnej młodszych grup ludzi.

Analizując wybrane aspekty życia społecznego mieszkańców podobszarów przewidzianych do rewitalizacji przedstawionych w tabelach nr 38, 51, 64, 77, 90, 103 największe potrzeby w zakresie:

- dostępności do usług podstawowych,
 - dostępności do komunikacji zbiorowej,
 - miejsc do rekreacji i odpoczynku na terenie otwartym,
 - atrakcji i widowisk okazjonalnych,
 - dostępu do rynku pracy ogółem i z własnej perspektywy
- odczuwają mieszkańcy podobszaru Juliusz.

W związku z tym, że jest to specyficzny teren miasta pod kątem:

- zamieszkiwania go przez osoby o wysokim poziomie narażenia na wykluczenie społeczne lub już postępującego wykluczenia,

- stanowienia pewnego rodzaju odizolowanej od pozostałej części miasta enklawy zarówno pod kątem architektonicznym oraz wyalienowania się od pozostałej części ludności miasta przez samych mieszkańców tego terenu,
- dotychczasowego uzależnienia życia codziennego od funkcjonującego na tym terenie zaplecza infrastrukturalnego zamkniętej kopalni „Kazimierz –Juliusz” i miejsc pracy w spółkach i podmiotach kooperujących z kopalnią, dających zatrudnienie mieszkańcom terenu Juliusza, a drobnej przedsiębiorczości oferującej usług możliwość utrzymania działalności na tym terenie.

Koniecznym jest zatem zapewnianie mieszkańcom Juliusza możliwości korzystania z tych elementów, których potrzebują i w ich mniemaniu warunkują podwyższenie jakości życia w mieście.

Wobec faktu, że na terenie Juliusza nie ma infrastruktury lokalowej, jak i środowiskowej niezbędnej do poprawy ich jakości życia w sygnalizowanych aspektach, konieczne jest zapewnienie im dostępu do nich w możliwie najbliższym otoczeniu.

Miejscem takim, które pozytywnie i aktywizująco oddziaływać będzie na społeczność Juliusza w kontekście ich potrzeb, jest sąsiadujący z przedmiotowym podobszarem Kazimierz Górniczy, który dzięki planowanym inwestycjom w zakresie odnowienia transportu publicznego m.in. na terenach przeznaczonych do rewitalizacji, stanie się bliższy mieszkańcom Juliusza, tym bardziej że będą mogli tam dojechać środkami komunikacji miejskiej, które będą łatwiej dostępne dzięki ułatwionemu transportowi w kierunku Kazimierza Górniczego.

W przypadku osób uczestniczących w projektach z zakresu integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej zaferowanych mieszkańcom tego podobszaru, możliwe będzie sfinansowanie kosztów dojazdu do miejsc realizacji działań projektowych, w ramach których świadczone będą m.in. usługi społeczne, poradnictwo zawodowe i prawne, szkolenia zawodowe.

Dzięki stworzeniu możliwości udziału mieszkańców Juliusza w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, których centrum znajdować się będzie na terenie Kazimierza Górniczego, w większości zaspokojone zostaną ich potrzeby zgłaszane w zakresie usług, które oferowane będą w ramach realizowanych na tym terenie projektów integracji społeczno-zawodowej i edukacyjnych w dostosowanych do tego celu obiektach i terenach.

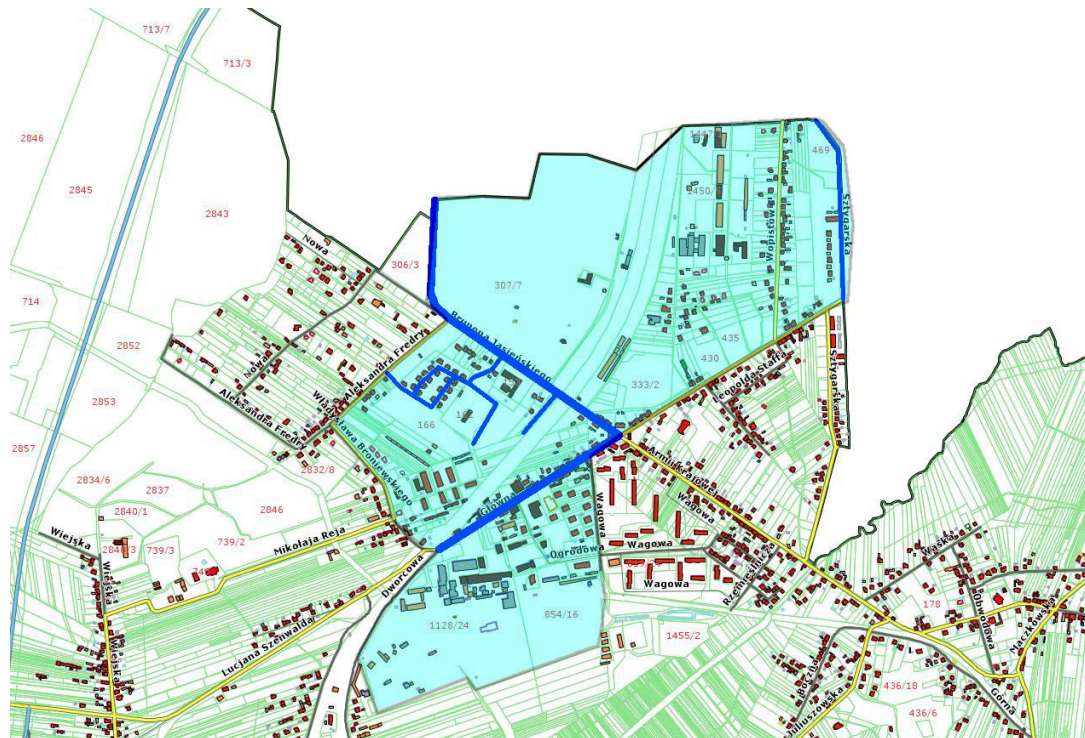
3.4. Podobszar rewitalizacyjny Kazimierz Górniczy

Podobszar rewitalizacyjny Kazimierz Górniczy obejmuje większą część jednostki o tej samej nazwie. Jednostka ma charakter peryferyjny, od centrum miasta oddziela ją 8-kilometrowy dystans. Południowo-wschodnią część omawianego terenu zajmuje teren zlikwidowanej KWK „Kazimierz-Juliusz”. W analizowanym podobszarze znalazło się łącznie 6 ulic.

Analizowany podobszar pod względem urbanistycznym jest bardzo zróżnicowany. W jego obrębie znajdują się niemal wszystkie typy zabudowy, zarówno niskiej, jak i wysokiej. Różny jest też wiek zabudowy. Obie te cechy mają istotne znaczenie w przestrzennej specyfice cech społecznych zamieszkałej tu ludności. Niewątpliwie bardzo istotnym elementem w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej dzielnicy jest zamknięta w 2015r. KWK „Kazimierz-Juliusz”. Likwidacja tego zakładu wywierać będzie w przyszłości generalnie negatywny wpływ na strukturę społeczno-ekonomiczną mieszkańców dzielnicy.

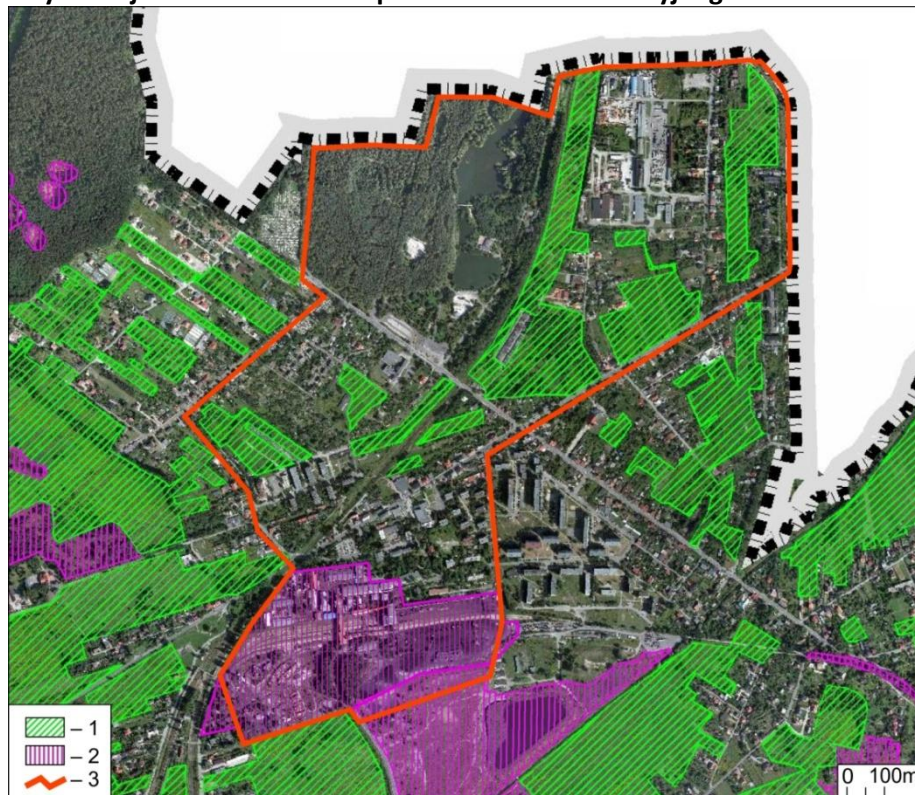
W podobszarze Kazimierz Górniczy sytuacja środowiskowa jest analogiczna jak w podobszarze Juliusz. Znajduje się tutaj wiele zabudowań jednorodzinnych z indywidualnymi źródłami ciepła na węgiel kamienny. Ponadto do niedawna (2015r.) działała tutaj kopalnia węgla kamiennego, która również niekorzystnie wpływała na stan środowiska na tym terenie. Na poprawę tego stanu wpłynie niewątpliwie przeprowadzenie termomodernizacji obiektów gminnych oraz wprowadzenie programów dopłat do wymiany indywidualnych źródeł ciepła, jak również przeprowadzenie akcji informacyjnych wśród mieszkańców.

Rys. 32. Podobszar rewitalizacyjny Kazimierz Górniczy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Rys. 33. Obszary funkcjonalnodereliktywne podobszaru rewitalizacyjnego Kazimierz Górniczy

Objaśnienia: 1 – obszary funkcjonalnodereliktywne typu *greenfields*; 2 – obszary funkcjonalnodereliktywne typu *brownfields*; 3 – granica podobszaru rewitalizacji Kazimierz Górniczy.

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 58. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy wg ulic w latach 2010-2014

I.p.	Ulica	Liczba mieszkańców w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
KAZIMIERZ GÓRNICZY						
1	Brunona Jasińskiego	192	188	185	193	186
2	Władysława Broniewskiego	792	793	780	780	777
3	Główna	163	166	162	163	158
4	Kościuszkowców	176	175	175	184	187
5	Wopistów	124	134	145	141	142
6	Ogrodowa	210	210	206	199	205
7	OGÓŁEM	1657	1666	1653	1660	1655

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 59. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy w latach 2010-2014

I.p.	Ulica	Bezrobocie [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KAZIMIERZ GÓRNICZY						
1	Brunona Jasińskiego	8,33	6,91	8,65	8,81	6,99
2	Władysława Broniewskiego	4,29	3,78	4,87	3,85	4,12
3	Główna	4,91	4,82	4,94	4,91	3,16
4	Kościuszkowców	6,82	6,86	6,86	6,52	5,35
5	Wopistów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Ogrodowa	5,24	5,24	5,34	5,53	2,44

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 60. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy w latach 2010-2014

I.p.	Ulica	Przestępczość [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KAZIMIERZ GÓRNICZY						
1	Brunona Jasińskiego	3,13	2,66	3,78	4,15	13,44
2	Władysława Broniewskiego	1,14	0,76	0,90	1,92	0,90
3	Główna	2,45	5,42	4,94	9,20	13,92
4	Kościuszkowców	1,70	2,29	3,43	8,70	7,49
5	Wopistów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Ogrodowa	4,29	3,81	2,91	4,02	0,0

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 61. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy wg ulic w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Dodatki mieszkaniowe [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KAZIMIERZ GÓRNICZY						
1	Brunona Jasieńskiego	2,60	1,60	2,16	3,63	6,45
2	Władysława Broniewskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Główna	0,00	0,00	0,62	1,23	5,06
4	Kościuszkowców	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Wopistów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Ogrodowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 62. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kazimierz Górniczy pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Pomoc społeczna [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KAZIMIERZ GÓRNICZY						
1	Brunona Jasieńskiego	10,94	9,57	6,49	5,70	6,45
2	Władysława Broniewskiego	2,15	0,88	1,15	1,28	1,54
3	Główna	3,07	2,41	1,23	1,84	1,27
4	Kościuszkowców	2,84	0,00	1,14	2,72	2,14
5	Wopistów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Ogrodowa	3,81	2,38	2,43	3,02	2,44

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 63. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kazimierz Górniczy pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014

l.p.	Ulica	Świadczenia społeczne [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KAZIMIERZ GÓRNICZY						
1	Brunona Jasieńskiego	6,77	6,91	4,86	4,66	5,38
2	Władysława Broniewskiego	3,41	3,66	3,72	3,59	3,47
3	Główna	4,91	5,42	1,85	3,07	1,27
4	Kościuszkowców	5,11	6,29	3,43	2,17	1,60
5	Wopistów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Ogrodowa	3,81	3,33	2,91	5,03	4,88

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 64. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Kazimierz Górniczy.

Aspekty życia mieszkańców	Podobszar KAZIMIERZ GÓRNICZY		
	Udział % odpowiedzi		
	Dobre	Przeciętne	Złe
Dostępność do komunikacji zbiorowej	17	22	61
Dostępność usług podstawowych	24	45	31
Dostępność do handlu detalicznego, oferta	38	35	27
Bezpieczeństwo	24	27	59
Opieka medyczna	21	30	49
Miejsca rekreacji, odpoczynku w terenie otwartym	62	26	12
Miejsca rekreacji, odpoczynku w budynkach	24	23	53
Estetyka dzielnicy	30	37	33
Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów	34	48	18
Atrakcje i widowiska okazjonalne	29	42	29
Ogólny komfort zamieszkiwania	30	37	33
Rynek pracy z własnej perspektywy	29	34	37
Rynek pracy ogółem	23	28	49

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 65. Liczba osób w podobszarze Kazimierz Górniczy, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Positek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
KAZIMIERZ GÓRNICZY														
Brunona Jasińskiego			1	12		3			11	1	1	4	14	2
Główna				2		3			1				4	1
Kościuszkowców				3					3				6	2
Ogrodowa				2					1			1	4	
Władysława Broniewskiego			2	7		6			6		2	2	14	5
Wopistów				1					1				2	1
SUMA:	0	0	3	27	0	12	0	0	23	1	3	7	44	11

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 66. Liczba osób w podobszarze Kazimierz Górniczy, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
KAZIMIERZ GÓRNICZY														
Brunona Jasińskiego			1	8		6			7		1	4	15	3
Główna				2		1			2				2	
Gustawa Morcinka			2	4		2			6	1	2		10	2
Kościuszkowców				4					3				4	
Ogrodowa				2					3	1			7	2
Władysława Broniewskiego			3	9		6			7		3	1	18	6
Wopistów														
SUMA:	0	0	6	29	0	15	0	0	28	2	6	5	56	13

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 67. Liczba osób w podobszarze Kazimierz Górniczy, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posifek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
KAZIMIERZ GÓRNICZY														
Brunona Jasińskiego			2	10					6		2	1	17	5
Główna				1					1				5	3
Gustawa Morcinka			2	3					5		2	1	9	1
Kościuszkowców				5					4				5	
Ogrodowa				1			1						3	
Władysława Broniewskiego			3	6			2		5		3	2	14	1
Wopistów														
SUMA:	0	0	7	26	0	0	3	0	21	0	7	4	53	10

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 68. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kazimierz Górniczy w roku 2013.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodziży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
KAZIMIERZ GÓRNICZY																					
Brunona Jasińskiego	9					8	4	2	1	1	1										
Główna						2			1	1											
Gustawa Morcinka	3					4	1														
Kościuszkowców	3		1			5	2	1													
Ogrodowa	2					4	1	1	2	2											
Władysława Broniewskiego	5					8	2	1	2	2											
Wopistów						1															
SUMA:	22	0	1	0	0	32	10	5	6	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 69. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kazimierz Górniczy w roku 2014.

Wyszczególnienie/ulica	KAZIMIERZ GÓRNICZY																				
	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
Brunona Jasińskiego	6					10	3	1	1	1						1					
Główna						2			1	1											
Gustawa Morcinka	3					3															
Kościuszkowców	2					4	2							1							
Ogrodowa	1	1				3			1	1											
Władysława Broniewskiego	7		2			9	2	2	2	2											
Wopistów																					
SUMA:	19	1	2	0	0	31	7	3	5	5	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 70. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kazimierz Górniczy w roku 2015.

Wyszczególnienie/ulica	KAZIMIERZ GÓRNICZY																				
	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodziży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
Brunona Jasińskiego	9	1		1		11	3	2	2	2				3		1					
Główna						2			1	1											
Gustawa Morcinka	3					4		1	1	1											
Kościuszkowców	3					5	1														
Ogrodowa	2	1				1		1													
Władysława Broniewskiego	5			1		6	4	2	2	2											
Wopistów																					
SUMA:	22	2	0	2	0	29	8	6	6	6	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Zróznicowany charakter dzielnicy pod względem przestrzenno-infrastrukturalnym powoduje dość niejednorodny obraz społeczny tego podobszaru:

- generalnie rejon ten cechuje się zauważalnymi trendami depopulacyjnymi. Relatywnie są one słabe w tych fragmentach dzielnicy, gdzie dominuje zabudowa niska; wysokie zaś – przy ulicach zdominowanych zabudową wysoką. Na poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego dzielnicy będzie dodatkowo miała wpływ silna depopulacja Osiedla *Wagowa* bezpośrednio sąsiadującego z obszarem rewitalizacji,
- dość zróżnicowane, i w porównaniu z innymi rejonami rewitalizacyjnymi relatywnie niskie, są wskaźniki problemów społecznych określone takimi atrybutami jak: bezrobocie, przestępczość, dodatki mieszkaniowe czy pomoc społeczna. Wynika to głównie z faktu silnej roli miejscowej kopalni, która miała nie tylko bezpośredni, ale i pośredni wpływ na kondycję ekonomiczną gospodarstw domowych w tej części Sosnowca. Należy oczekiwać systematycznego pogarszania się wymienionych wskaźników w najbliższej przyszłości,
- obszar jednostki obejmuje znaczące fragmenty terenów funkcjonalnie dereliktowych. O ile te o charakterze greenfields stanowić mogą nawet pewien walor polityki inwestycyjnej w zakresie budownictwa mieszkaniowego, o tyle teren po byłej KWK „Kazimierz-Juliusz” stanowi poważne wyzwanie planistyczne i strategiczne,
- do innych problemów dzielnicy należy na pewno peryferyjna lokalizacja oraz niski stopień akceptacji wizualnej dzielnicy przez mieszkańców,
- badania ankietowe przeprowadzone w Kazimierzu Górniczym (tab. 64) zwracają uwagę na silną peryferyzację tej części miasta oraz instytucjonalną marginalizację. Ponad 60% ankietowanych stwierdziło złe skomunikowanie dzielnicy (podobszaru). Zwrócono uwagę na niski poziom społecznej bazy instytucjonalnej. Dlatego przywrócono do działania Miejski Dom Kultury „Kazimierz”, który wymaga jednak wielu dalszych nakładów finansowych, aby podnieść poziom jego działania. Bardzo nisko oceniono także kwestię bezpieczeństwa. Kazimierz Górniczy generalnie uważany jest przez mieszkańców za dzielnicę niebezpieczną, szczególnie w rejonie osiedli blokowych.
- Kazimierz Górniczy ma cechy dzielnicy o wysokim udziale emerytur i rent przy równocześnie najwyższym ich poziomie, który na 1 podatnika wyniósł 38,6 tys. złotych i był praktycznie identyczny jak w dzielnicy Juliusz. Poziom dochodów z pracy najemnej i pracy na własny rachunek również był powyżej średniej. Dzielnica wyróżnia się wysokim poziomem płac z pracy najemnej, które wyniosły ponad 49 tys. złotych na 1 podatnika. Zarówno Ostrowy Górnicze, jak i Kazimierz Górniczy to te części miasta, które wysokie dochody z pracy najemnej prawdopodobnie zawdzięczają pracy w górnictwie.

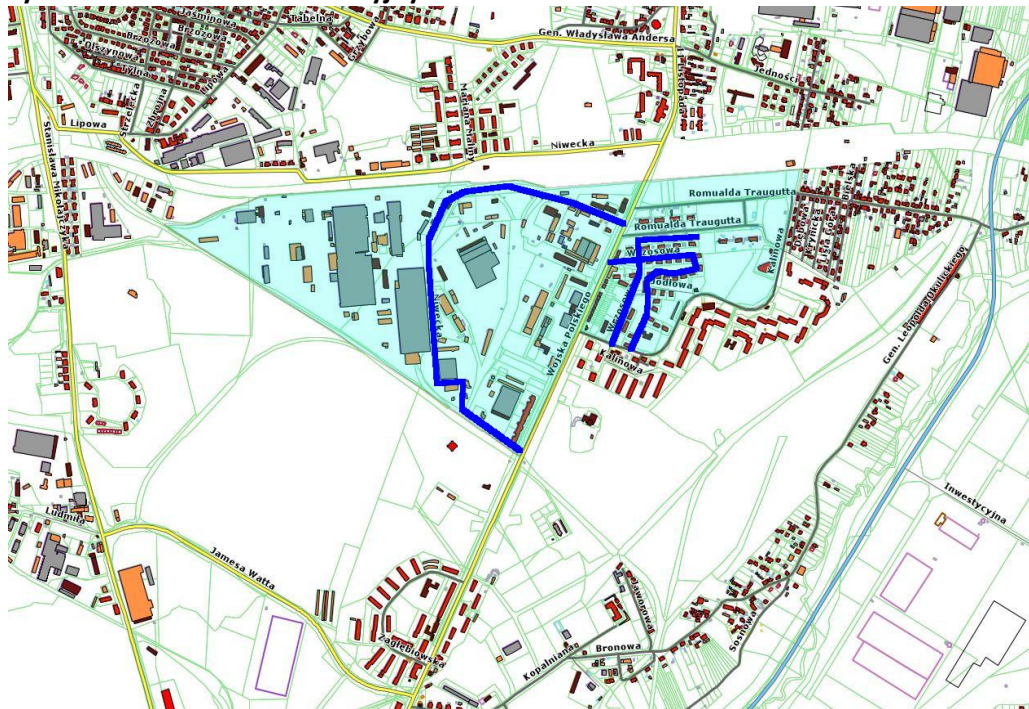
3.5. Podobszar rewitalizacyjny Kalinowa.

Podobszar rewitalizacyjny Kalinowa zlokalizowany jest w jednostce o tej samej nazwie. Podobszar ten w innych podziałach umiejscowiony jest w południowej części dzielnicy Dańdówka. Jednostka ma charakter nieco peryferyjny, od centrum miasta oddziela ją 5-kilometrowy dystans. Znaczną część tego obszaru stanowią tereny przemysłowe, z najważniejszym na tym terenie przedsiębiorstwem Hutą Cedler, obecnie Oddział ArcelorMittal Poland SA. Omawiany podobszar obejmuje 2 ulice.

Analizowany podobszar pod względem urbanistycznym ma zróżnicowany charakter. To znaczy zabudowa niska przemieszana jest z zabudową wysoką (3-kondygnacyjną). Cechą charakterystyczną całego podobszaru jest to, że zabudowa ma charakter kolonijny (osiedlowy). Pochodzi z przełomu XIX/XX wieku oraz z lat 50. XX wieku. Znacząca część analizowanego podobszaru jest niezamieszkała (tereny przemysłowe i składowe).

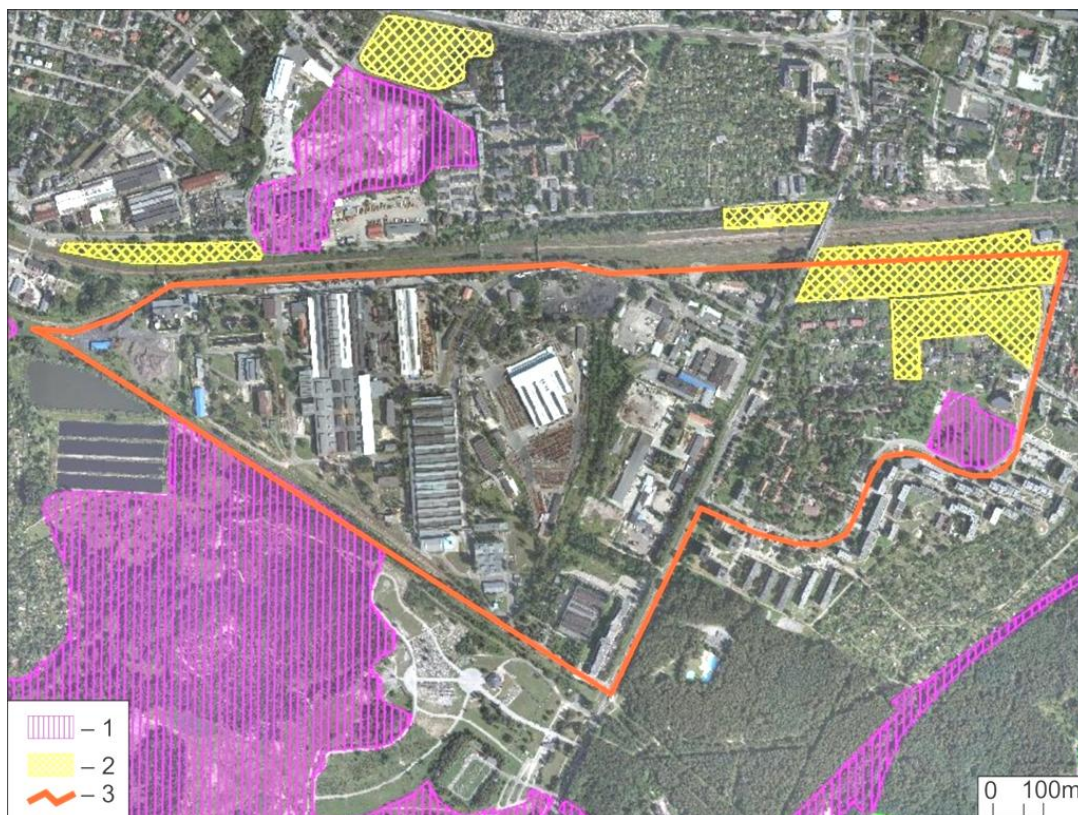
Stan powietrza w podobszarze Kalinowa jest, podobnie jak w innych podobszarach rewitalizacji, zdominowany przez większy udział na tym terenie indywidualnych źródeł ciepła na węgiel kamienny. Pomimo tego, że nie ma na tym terenie wielu budynków mieszkalnych, to jednak prawie wszystkie są przeznaczone do przeprowadzenia w przyszłości termomodernizacji co przyczyni się do poprawy stanu powietrza w mieście.

Rys. 34. Podobszar rewitalizacyjny Kalinowa.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Rys. 35. Obszary funkcjonalnodereliktywne podobszaru rewitalizacyjnego Kalinowa.

Objaśnienia: 1 – obszary funkcjonalnodereliktywne typu *brownfields*; 2 – obszary funkcjonalnodereliktywne typu *greyfields*; 3 – granica podobszaru rewitalizacji Kalinowa.

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 71. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa wg ulic w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Liczba mieszkańców w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
KALINOWA						
1	Wrzosowa	372	372	381	363	328
2	Jodłowa	241	234	234	231	235
3	OGÓŁEM	613	606	615	594	563

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 72. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Bezrobotni [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KALINOWA						
1	Wrzosowa	8,87	8,60	8,66	9,09	8,54
2	Jodłowa	8,30	9,40	9,40	9,96	4,68

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 73. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Przestępczość [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KALINOWA						
1	Wrzosowa	2,15	1,61	1,05	1,10	4,27
2	Jodłowa	2,07	0,85	0,43	1,73	2,98

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 74. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa wg ulic w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Dodatki mieszkaniowe [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KALINOWA						
1	Wrzosowa	8,60	9,14	8,66	9,09	13,41
2	Jodłowa	5,39	3,85	5,98	9,09	10,21

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 75. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kalinowa pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Pomoc społeczna [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KALINOWA						
1	Wrzosowa	7,80	7,26	5,77	7,71	7,32
2	Jodłowa	4,98	4,70	5,56	5,63	5,11

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 76. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kalinowa pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Świadczenia społeczne [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
KALINOWA						
1	Wrzosowa	8,06	7,53	9,45	10,19	10,67
2	Jodłowa	7,88	5,98	5,98	6,06	4,68

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 77. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Kalinowa.

Aspekty życia mieszkańców	Podobszar KALINOWA		
	Udział % odpowiedzi		
	Dobre	Przeciętne	Złe
Dostępność do komunikacji zbiorowej	22	23	55
Dostępność usług podstawowych	24	28	48
Dostępność do handlu detalicznego, oferta	32	40	28
Bezpieczeństwo	35	34	31
Opieka medyczna	18	29	53
Miejsca rekreacji, odpoczynku w terenie otwartym	61	27	12
Miejsca rekreacji, odpoczynku w budynkach	20	22	58
Estetyka dzielnicy	37	26	47
Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów	46	30	24
Atrakcje i widowiska okazjonalne	10	19	71
Ogólny komfort zamieszkiwania	34	35	31
Rynek pracy z własnej perspektywy	25	46	29
Rynek pracy ogółem	20	44	36

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 78. Liczba osób w podobszarze Kalinowa, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
KALINOWA														
Wrzosowa			2	15	1	17	1	1	15	7	2	1	36	7
Jodłowa			3	9	1	15	2		10	3	3	2	21	7
SUMA:	0	0	5	24	2	32	3	1	25	10	5	3	57	14

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 79. Liczba osób w podobszarze Kalinowa, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
KALINOWA														
Wrzosowa			2	15	2	15	1		16	6	2	1	33	7
Jodłowa			2	10		13			10	4	2	1	15	2
SUMA:	0	0	4	25	2	28	1	0	26	10	4	2	48	9

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 80. Liczba osób w podobszarze Kalinowa, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłączenie praca socjalna
KALINOWA														
Wrzosowa			3	11	2		1		8	2	3	3	24	3
Jodłowa			3	8					6	1	3	6	13	1
SUMA:	0	0	6	19	2	0	1	0	14	3	6	9	37	4

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 81. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kalinowa w roku 2013.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
KALINOWA																				
Wrzosowa	16		3	1	1	21	9	7	1	4	1									
Jodłowa	12		3			11	4	3	1	1										
SUMA:	28	0	6	1	1	32	13	10	2	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 82. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kalinowa w roku 2014.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
KALINOWA																				
Wrzosowa	14		3		19	10	7	1	4	1										
Jodłowa	11		2		9	5		1	3	1	1		1							
SUMA:	25	0	5	0	28	15	7	2	7	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 83. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kalinowa w roku 2015.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
KALINOWA																				
Wrzosowa	16		1		11	9	5	4	4											
Jodłowa	12			1	6	4	1	1	2	1										
SUMA:	28	0	1	1	17	13	6	5	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Analizując podobszar rewitalizacyjny Kalinowa uwagę należy zwrócić na następujące kwestie:

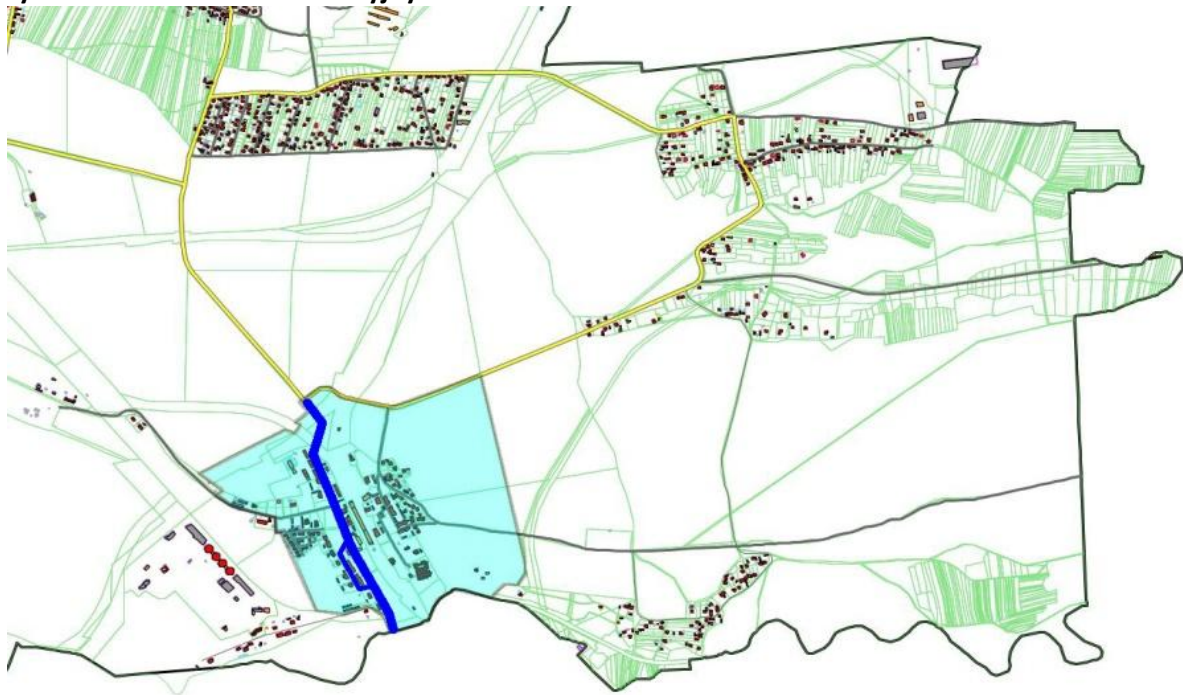
- cały analizowany podobszar cechuje się wyraźną depopulacją,
- w analizowanym podobszarze rewitalizacyjnym odnotowywany jest wysoki – zbliżony do 10% wskaźnik bezrobocia,
- znacząca jest także skala wsparcia społecznego -finansowego i pozafinansowego dla mieszkańców analizowanego rejonu,
- elementem pozytywnym jest relatywnie niski, w porównaniu z innymi obrębami tego typu wskaźnik przestępczości,
- rejon ten cechuje się krytycznym postrzeganiem przez mieszkańców, a co odnosi się zarówno do kwestii przestrzenno-wizualnych, jak i społecznych,
- z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego widocznym problemem podobszaru rewitalizacyjnego Kalinowa jest duży udział obszarów funkcjonalniedereliktowych typu greyfields, o zdecydowanie po-mieszkaniowym charakterze. Docelowo wzrastać powinien również zakres obszarów po-kolejowych,
- z przeprowadzonych ankiet (tab. 77) wynika, że analizowany rejon cechuje znaczna peryferyjność. Szczególnie w zakresie dostępności do środków komunikacji publicznej oraz organizacji wydarzeń plenerowych. Skomunikowanie z centrum miasta zapewnia jedynie jedna linia tramwajowa oraz jedna linia autobusowa. Uwagę zwraca się na stary tabor i infrastrukturę tramwajową oraz dyskomfortowy przebieg linii autobusowej nr 160. Krytycyzm mieszkańców wobec wydarzeń plenerowych wynika zapewne z braku jakiegokolwiek, bazy do organizacji tego typu przedsięwzięć. Podkreśla się jednocześnie spore rezerwy terenu pod realizację bazy instytucjonalnej, która mogłaby stanowić punkt wyjścia dla powstania takich obiektów lub infrastruktury. Wydarzeniem traumatycznym było też dla wielu mieszkańców zapadnięcie się gruntu, wraz z urządzonym na nim placem zabaw dla dzieci, który zlokalizowany był w miejscu dawnego szybu kopalnianego.
- Kalinowa jest częścią miasta wykazującym przeciętne dochody, przy czym jej ogólny wynik jest gorszy i mieści się poniżej wartości przeciętnej dla miasta. Wyróżnikiem tej dzielnicy jest większy udział dochodów z pracy na własny rachunek, przy równocześnie dobrym poziomie przychodów z tego tytułu. In minus wyróżniają się wpływy z pracy najemnej i emerytur, które należą do jednych z najniższych w mieście (30,8 tys. zł na 1 podatnika).

3.6. Podobszar rewitalizacyjny Maczki.

Maczki stanowią najbardziej peryferyjną dzielnicę Sosnowca. Od Centrum miasta dzieli je ponad 10 km. Dzielnicą jest też odizolowana od sąsiednich dzielnic. Stopień rozproszenia osadnictwa w tej części miasta jest największy. Od strony południowej Maczki graniczą z jaworznicką dzielnicą Szczakowa.

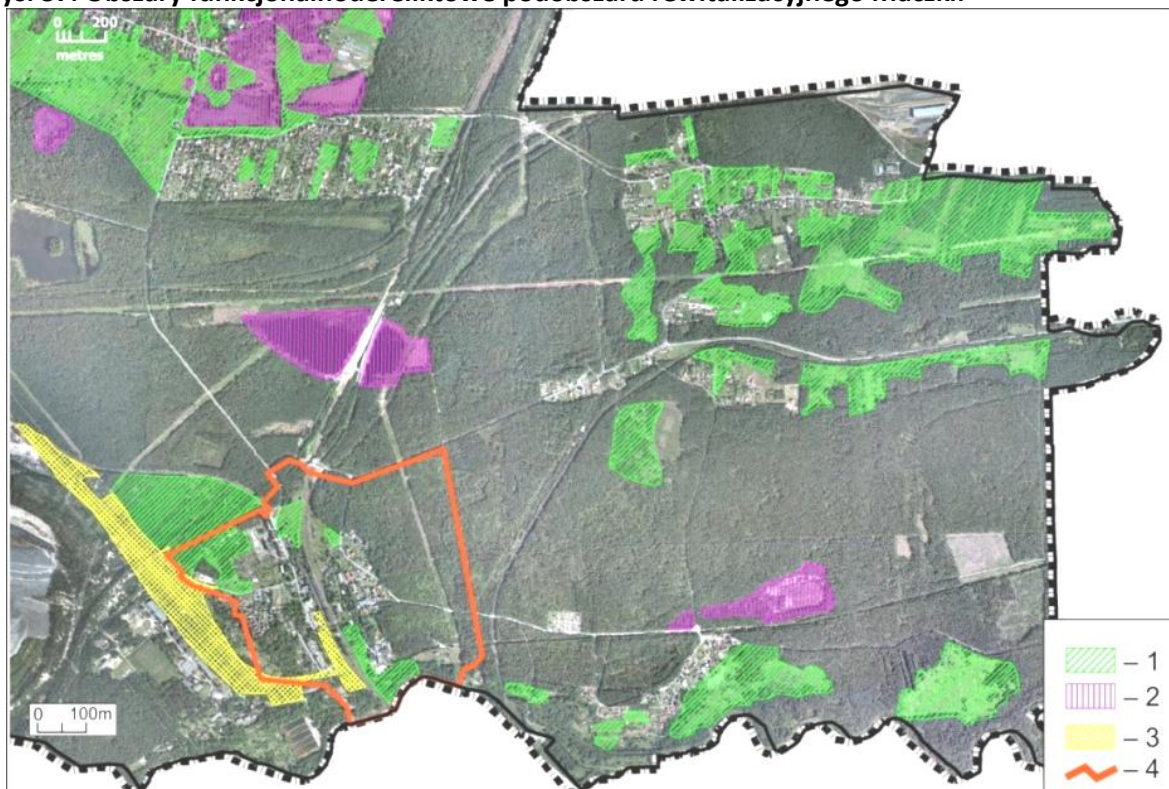
Na podobszarze Maczki nie istnieje infrastruktura c.o., dlatego indywidualne źródła ciepła są tutaj powszechne. Jednak dzielnica i podobszar Maczki są słabo zaludnione, co wiąże się z małą gęstością zabudowy. Wokoło istnieje duży pas zieleni, który zmniejsza uciążliwość emisji szkodliwych substancji.

Rys. 35. Podobszar rewitalizacyjny Maczki.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu

Rys. 37. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Maczki.

Objaśnienia: 1 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *greenfields*; 2 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *brownfields*; 3 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *greyfields*; 4 – granica podobszaru rewitalizacji Maczki.

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Podobszar rewitalizacyjny Maczki stanowi jednostkę zróżnicowaną pod względem urbanistycznym, a przez to i społecznym. W centralnej części podobszaru rewitalizowanego zdecydowanie dominuje zabudowa wielorodzinna o różnym charakterze – kamienice w zabudowie zwartej, kamienice o charakterze kolonijnym, bloki z II połowy XX wieku. W części wschodniej przeważa natomiast zabudowa jednorodzinna. Część centralna dzielnicy stanowi zabytkowy układ urbanistyczny powstały wokół dwóch (jedna z nich już nie istnieje) nadgranicznych stacji kolejowych.

Tabela 84. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki wg ulic w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Liczba mieszkańców w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
MACZKI						
1	Krakowska	650	631	620	607	576
2	Wincentego Kadłubka	39	38	39	43	42
3	Stacyjna	119	122	121	120	119
4	Spacerowa	107	109	113	111	112
5	Skwerowa	224	232	228	225	217
6	OGÓŁEM	1139	1132	1121	1106	1066

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 85. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Bezrobotni [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
MACZKI						
1	Krakowska	6,31	6,66	6,94	6,92	5,03
2	Wincentego Kadłubka	7,69	10,53	10,26	9,30	14,29
3	Stacyjna	3,36	3,28	3,31	3,33	3,36
4	Spacerowa	2,80	2,75	2,65	2,70	2,68
5	Skwerowa	4,91	4,74	5,26	5,33	4,15

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Urząd Miasta, Miejski w Sosnowcu.

Tabela 86. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Przestępczość [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
MACZKI						
1	Krakowska	1,54	1,27	1,13	0,49	2,08
2	Wincentego Kadłubka	0,00	2,63	0,00	0,00	0,00
3	Stacyjna	2,52	0,00	1,65	0,83	0,84
4	Spacerowa	0,00	1,83	1,77	0,90	0,00
5	Skwerowa	0,89	0,86	0,88	1,78	1,38

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 87. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki wg ulic w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Dodatki mieszkaniowe [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
MACZKI						
1	Krakowska	3,23	3,33	4,35	3,62	4,69
2	Wincentego Kadłubka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Stacyjna	0,00	1,64	2,48	1,67	2,52
4	Spacerowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Skwerowa	1,79	1,72	0,88	0,89	0,00

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 88. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Maczki pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Pomoc społeczna [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
MACZKI						
1	Krakowska	6,00	5,55	6,13	5,93	5,56
2	Wincentego Kadłubka	7,69	21,05	7,69	11,63	0,00
3	Stacyjna	2,52	4,92	0,00	0,00	1,68
4	Spacerowa	2,80	2,75	2,65	0,90	0,89
5	Skwerowa	3,57	9,48	2,19	2,67	2,30

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 89. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Maczki pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Świadczenia społeczne [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
MACZKI						
1	Krakowska	4,31	5,07	5,00	4,45	3,65
2	Wincentego Kadłubka	2,56	2,63	5,13	0,00	2,38
3	Stacyjna	3,36	3,28	4,13	4,17	3,36
4	Spacerowa	6,54	6,42	4,42	3,60	2,68
5	Skwerowa	3,57	1,72	3,07	1,78	2,30

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 90. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Maczki.

Aspekty życia mieszkańców	Podobszar MACZKI		
	Udział % odpowiedzi		
	Dobre	Przeciętne	Złe
Dostępność do komunikacji zbiorowej	15	21	64
Dostępność usług podstawowych	17	30	53
Dostępność do handlu detalicznego, oferta	10	15	75

Bezpieczeństwo	27	38	35
Opieka medyczna	6	18	76
Miejsca rekreacji, odpoczynku w terenie otwartym	56	32	12
Miejsca rekreacji, odpoczynku w budynkach	28	22	50
Estetyka dzielnicy	38	36	26
Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów	17	35	48
Atrakcje i widowiska okazjonalne	12	16	72
Ogólny komfort zamieszkiwania	46	21	33
Rynek pracy z własnej perspektywy	25	29	46
Rynek pracy ogółem	19	25	56

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 91. Liczba osób w podobszarze Maczki, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
MACZKI														
Krakowska			4	14		22	1		17	3	4	2	30	3
Wincentego Kadłubka				1					2	1			2	
Stacyjna													1	1
Spacerowa				1		1							1	
Skwerowa			2	1			1		2	2	2		7	2
SUMA:	0	0	6	17	0	23	2	0	21	6	6	2	41	6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 92. Liczba osób w podobszarze Maczki, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
MACZKI														
Krakowska			4	17		15			20	5	4	2	32	8
Wincentego Kadłubka				1					2	1			2	
Stacyjna			1	1					1		1		2	
Spacerowa				1		1		1	1				1	
Skwerowa			2	1			1		3	3	2	1	7	2
SUMA:	0	0	7	21	0	16	1	1	27	9	7	3	44	10

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 93. Liczba osób w podobszarze Maczki, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
MACZKI														
Krakowska			3	18			1		14	1	3	1	28	4
Wincentego Kadłubka												1	1	1
Stacyjna			1	2							1		2	
Spacerowa				1									1	
Skwerowa			3	1			1	1	3	1	3		6	1
SUMA:	0	0	7	22	0	0	2	1	17	2	7	2	38	6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 94. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Maczki w roku 2013.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wieloletniość	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
MACZKI																					
Krakowska	18		1	1	1	22	8	4	3	3									1		
Wincentego Kadłubka	1					2															
Stacyjna																					
Spacerowa	1					1															
Skwerowa	2					2	3	4	1	1											
SUMA:	22	0	1	1	1	27	11	8	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 95. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Maczki w roku 2014.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Klęska żywiołowa lub ekologiczna
MACZKI																					
Krakowska	12					14	7	3	1	3	1										
Wincentego Kadłubka	1					2															
Stacyjna	1					1	1														
Spacerowa	1					1															
Skwerowa	2					1	2	1													
SUMA:	17	0	0	0	0	19	10	4	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 96. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Maczki w roku 2015.

Wyszególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzi opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna
MACZKI																					
Krakowska	18			1		16	6	4	1	4	1			4							
Wincentego Kadłubka	1																				
Stacyjna						1	1														
Spacerowa	1								1		1										
Skwerowa	2					1	3	1													
SUMA:	22	0	0	1	0	18	10	5	2	4	2	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Analizowany podobszar rewitalizacyjny Maczki cechuje się następującymi kwestiami społecznymi:

- podobnie jak w poprzednich przypadkach widać dość dużą zależność pomiędzy charakterem urbanistycznym danej ulicy lub jej fragmentu a warunkowaną tą kwestią specyfiką społeczną. Dotyczy to: i kwestii bezrobocia, i przestępczości, i finansowej oraz pozafinansowej opieki społecznej,
- pomimo, iż w obrębie większości ulic odnotowano wzrost lub stabilizację poziomu zaludnienia, łącznie jednostka ta odnotowała ubytek rzeczywistej ludności w latach 2010-2014,
- w podobszarze rewitalizacyjnym znaczący udział mają tereny typu *greyfields*, w zdecydowanej przewadze po-kolejowe,
- bardzo zróżnicowana jest percepcja dzielnicy. Z jednej strony podkreśla się znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, z drugiej zaś zaniedbania i dewastację części zabudowy,
- z uwagi na specyfikę lokalizacji Maczek, jednym z fundamentalnych ich problemów jest dostępność komunikacyjna,
- przeprowadzone w dzielnicy badania ankietowe (tab. 90) podkreślają, że problemy mieszkańców wiążą się z trzema kwestiami – peryferyjnością i oddaleniem komunikacyjnym od dzielnic centralnych Sosnowca, słabą ofertą usługowo-handlową oraz brakiem działań władz miasta w zakresie organizacji imprez plenerowych. W przypadku tych ostatnich zwraca się jednocześnie uwagę na liczne przedsięwzięcia oddolne, które zresztą są firmowane częściowo przez instytucje zarządzane przez miasto (zespół szkół, Klub „Maczki”). W momencie wykonywania ankiet zwracano także uwagę na odległość czasową pomiędzy dzielnicą a centrum miasta oraz bardzo słabą ofertę usług dla ludności. Obie kwestie są uwarunkowane jednak determinantami geograficznymi, z czego zdają sobie jednak sprawę ankietowani,
- Maczki to dzielnica w której 51,4% dochodów pochodzi z pracy najemnej. Relatywnie wysoki udział mają również wpływy z pracy na własny rachunek, natomiast niewielki wkład jest z tytułu emerytur i rent (11,4%). Maczki to dzielnica o ponad przeciętnej wysokości dochodów z istotnymi kontrastami. Pozycję Maczek zaniżają dochody z emerytur i rent, które są najniższe w całym Sosnowcu i wynoszą średnio 27,5 tys. zł na 1 podatnika. Pozytywnym akcentem w Maczkach są z kolei najwyższe dochody z pracy na własny rachunek (prawie 340 tys. zł na 1 podatnika), oraz wysokie choć nie najwyższe dochody z pracy najemnej (4 miejsce w mieście). Maczki są zatem dzielnicą najbiedniejszych emerytów i najbogatszych osób prowadzących działalność gospodarczą.

3.7. Podobszar rewitalizacyjny Pogoń.

Podobszar rewitalizacyjny Pogoń zlokalizowany jest w północno-zachodniej części miasta Sosnowca i we wschodniej części dzielnicy Pogoń. Znajduje się on w odległości około 2-3 kilometrów od centrum miasta, a od północy graniczy z miastem Będzinem. Rejon ten cechuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną, zarówno z centrum Sosnowca, jak również z pobliskimi Katowicami.

Podobszar ten charakteryzuje się gęstą zabudową wielorodzinną z brakiem podłączenia do sieci centralnego ogrzewania. W zasadzie cała dzielnica Pogoń to mieszana zabudowa jedno- i wielorodzinna, która wyposażona jest w indywidualne piece na paliwo stałe. W omawianym podobszarze znajduje się tylko kilkanaście bloków, które są podłączone do sieci c.o. Dlatego występuje tutaj problem niskiej emisji oraz związane z tym problemy zdrowotne mieszkańców.

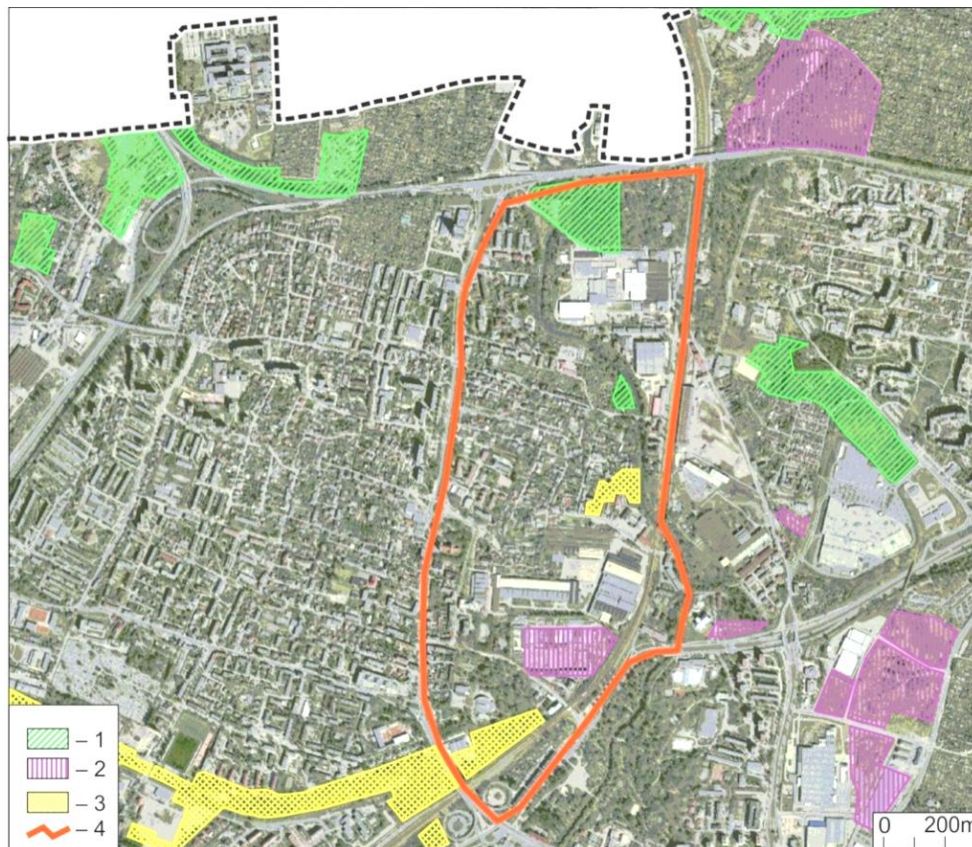
Rys. 38. Podobszar rewitalizacyjny Pogoń.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Urząd Miasta, Miejski w Sosnowcu

Podobszar rewitalizacyjny Pogoń obejmuje niejednolity pod względem urbanistyczno-architektonicznym fragment dzielnicy Pogoń zlokalizowany pomiędzy ulicami Będzińską i Orlą a osią linii kolejowej Katowice-Warszawa. W dzielnicy zdecydowanie dominuje zabudowa wysoka. W rejonie ul. Będzińskiej i Hutniczej blokowa z II połowy XX wieku. Przy pozostałych ulicach zabudowa kamienicowa, w tym w dużej części substandardowa o niskich walorach użytkowych. Wiele budynków jest opustoszałych. W rejonie ul. Nowopogońskiej, Raclawickiej i Wodnej rozrasta się stale obszar wyburzeń i dewastacji, stanowiący największy tego typu obręb w zachodniej części miasta.

Rys. 38. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Pogoń.

Objaśnienia: 1 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *greenfields*; 2 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *brownfields*; 3 – obszary funkcjonalnodereliktowe typu *greyfields*; 4 – granica podobszaru rewitalizacji Pogoń.

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 97. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń wg ulic w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Liczba mieszkańców w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
POGOŃ						
1	Barbary i Wilhelma Schoenów	0	0	0	0	0
2	Chemiczna	371	377	351	340	329
3	Cicha	13	12	13	15	15
4	Ciepła	62	55	47	42	38
5	Floriańska	224	215	220	208	190
6	Hutnicza	374	366	367	362	355
7	Kolibrów	27	26	29	27	27
8	Ks. Piotra Ściegiennego	109	109	111	112	109
9	Majowa	73	69	69	71	69
10	Mariacka	142	139	142	155	133
11	Mikołaja Kopernika	76	79	76	79	68
12	Niewielka	9	9	9	10	10
13	Nowopogońska	161	158	157	159	154
14	Orla	177	184	189	197	189
15	Piaskowa	56	53	54	56	50
16	Poprzeczna	6	6	5	5	4

17	Przechodnia	22	19	19	12	11
18	Raławicka	255	242	209	194	182
19	Rybna	333	320	312	309	302
20	Rzeczna	56	60	56	51	49
21	Stefana Żeromskiego	149	158	150	159	150
22	Szpaków	777	769	766	752	743
23	Śnieżna	0	0	0	0	0
24	Średnia	56	54	55	57	60
25	Wielka	113	108	107	107	109
26	Wodna	37	35	34	33	33
27	Zacisze	13	12	12	12	12
28	Zakątek	102	97	93	89	91
29	Żółta	33	33	32	32	34
30	OGÓŁEM	3826	3764	3684	3645	3516

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 98. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobzszarze rewitalizacyjnym Pogoń w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Bezrobocie [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
POGOŃ						
1	Barbary i Wilhelma Schoenów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Chemiczna	9,43	9,55	9,97	10,59	9,73
3	Cicha	23,08	25,00	23,08	20,00	6,67
4	Ciepła	12,90	14,55	17,02	19,05	18,42
5	Floriańska	12,05	13,49	13,18	13,94	11,58
6	Hutnicza	4,01	4,10	4,09	4,14	3,38
7	Kolibrów	11,11	11,54	10,34	11,11	7,41
8	Ks. Piotra Ściegiennego	8,26	8,26	8,11	8,04	8,26
9	Majowa	5,48	7,25	7,25	7,04	5,80
10	Mariacka	2,82	2,88	2,82	2,58	6,77
11	Mikołaja Kopernika	10,53	10,13	7,89	6,33	10,29
12	Niewielka	33,33	33,33	33,33	3,00	3,00
13	Nowopogońska	7,45	6,33	7,64	7,55	7,14
14	Orla	9,60	9,24	8,99	8,63	7,41
15	Piaskowa	8,93	9,43	9,26	8,93	8,00
16	Poprzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17	Przechodnia	13,64	15,79	15,79	25,00	9,09
18	Raławicka	12,94	14,88	18,18	19,59	21,43
19	Rybna	10,21	10,31	10,26	10,68	6,62
20	Rzeczna	7,14	6,67	10,71	9,80	8,16
21	Stefana Żeromskiego	7,38	8,86	6,00	6,29	6,67
22	Szpaków	3,47	3,64	3,66	3,72	2,69
23	Śnieżna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24	Średnia	10,71	11,11	10,91	10,53	6,67
25	Wielka	8,85	10,19	8,41	10,28	6,42

26	Wodna	16,22	17,14	14,71	18,18	6,06
27	Zacisze	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28	Zakątek	2,94	3,09	3,23	3,37	3,30
29	Żółta	3,03	3,03	3,13	3,13	2,94

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 99. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Przestępczość [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
POGOŃ						
1	Barbary i Wilhelma Schonów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Chemiczna	5,39	2,12	2,28	5,59	4,26
3	Cicha	0,00	0,00	7,69	0,00	13,33
4	Ciepła	14,52	5,45	6,38	9,52	7,89
5	Floriańska	1,79	1,86	2,27	3,85	4,21
6	Hutnicza	2,14	1,64	1,36	1,10	1,13
7	Kolibrów	3,70	3,85	3,45	0,00	0,00
8	Ks. Piotra Ściegiennego	4,59	0,92	0,90	0,89	0,00
9	Majowa	0,00	0,00	2,90	4,23	2,90
10	Mariacka	2,82	0,72	2,82	5,81	6,02
11	Mikołaja Kopernika	0,00	5,06	2,63	11,39	1,47
12	Niewielka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	Nowopogońska	4,97	3,80	8,28	5,03	7,14
14	Orla	11,86	11,96	4,76	10,15	10,58
15	Piaskowa	1,79	1,89	0,00	1,79	2,00
16	Poprzeczna	0,00	16,67	0,00	60,00	0,00
17	Przechodnia	4,55	5,26	10,53	0,00	9,09
18	Raławicka	3,92	0,83	4,78	10,82	8,24
19	Rybna	1,20	2,81	1,92	2,59	2,32
20	Rzeczna	0,00	5,00	0,00	7,84	2,04
21	Stefana Żeromskiego	14,77	22,78	12,00	28,93	18,67
22	Szpaków	1,67	2,08	1,14	1,06	0,81
23	Śnieżna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24	Średnia	3,57	1,85	5,45	0,00	1,67
25	Wielka	1,77	2,78	0,93	1,87	0,00
26	Wodna	2,70	2,86	2,94	9,09	0,00
27	Zacisze	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28	Zakątek	0,98	0,00	2,15	3,37	5,49
29	Żółta	0,00	15,15	3,13	3,13	0,00

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 100. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń wg ulic w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Dodatki mieszkaniowe [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
POGOŃ						
1	Barbary i Wilhelma Schoenów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Chemiczna	9,97	9,02	9,12	8,24	8,51
3	Cicha	30,77	33,33	15,38	13,33	20,00
4	Ciepła	12,90	9,09	14,89	11,90	10,53
5	Floriańska	10,27	11,63	16,36	14,90	15,26
6	Hutnicza	2,41	2,73	2,72	2,49	2,54
7	Kolibrów	18,52	19,23	10,34	7,41	11,11
8	Ks. Piotra Ściegiennego	7,34	8,26	6,31	6,25	5,50
9	Majowa	6,85	7,25	10,14	9,86	8,70
10	Mariacka	7,04	10,07	14,79	16,13	15,04
11	Mikołaja Kopernika	6,58	6,33	6,58	7,59	8,82
12	Niewielka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	Nowopogońska	10,56	11,39	9,55	10,06	11,69
14	Orla	2,82	2,72	2,12	3,05	2,12
15	Piaskowa	19,64	15,09	14,81	16,07	22,00
16	Poprzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17	Przechodnia	4,55	10,53	10,53	25,00	36,36
18	Raławicka	13,73	12,40	15,31	20,62	19,23
19	Rybna	9,61	9,69	8,65	7,77	6,29
20	Rzeczna	10,71	8,33	10,71	5,88	8,16
21	Stefana Żeromskiego	10,74	10,13	9,33	9,43	10,67
22	Szpaków	2,57	2,34	2,35	2,13	1,75
23	Śnieżna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24	Średnia	1,79	5,56	3,64	3,51	5,00
25	Wielka	3,54	1,85	0,93	0,93	0,00
26	Wodna	10,81	11,43	5,88	9,09	6,06
27	Zacisze	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28	Zakątek	0,00	2,06	2,15	3,37	3,30
29	Żółta	3,03	3,03	3,13	3,13	2,94

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Urząd Miasta, Miejski w Sosnowcu.

Tabela 101. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Pogoń pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Pomoc społeczna [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
POGOŃ						
1	Barbary i Wilhelma Schoenów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2	Chemiczna	13,21	12,47	13,11	12,65	12,46
3	Cicha	30,77	33,33	23,08	20,00	20,00
4	Ciepła	12,90	14,55	23,40	28,57	28,95
5	Floriańska	9,38	8,37	13,18	14,90	13,68
6	Hutnicza	2,41	1,91	2,72	1,93	2,25
7	Kolibrów	18,52	23,08	24,14	22,22	22,22
8	Ks. Piotra Ściegiennego	6,42	7,34	6,31	7,14	7,34
9	Majowa	10,96	11,59	8,70	7,04	7,25
10	Mariacka	9,86	10,07	8,45	10,32	15,04
11	Mikołaja Kopernika	1,32	3,80	5,26	6,33	13,24
12	Niewielka	11,11	11,11	11,11	10,00	10,00
13	Nowopogońska	8,70	5,70	8,92	9,43	8,44
14	Orla	6,78	4,89	4,23	2,54	2,65
15	Piaskowa	19,64	16,98	18,52	17,86	10,00
16	Poprzeczna	16,67	33,33	20,00	0,00	0,00
17	Przechodnia	9,09	10,53	10,53	16,67	36,36
18	Raławicka	14,90	16,12	17,22	20,10	19,78
19	Rybna	7,21	5,31	4,81	4,53	4,30
20	Rzeczna	14,29	15,00	14,29	11,76	12,24
21	Stefana Żeromskiego	10,74	8,23	10,67	10,69	12,00
22	Szpaków	2,06	1,82	1,17	1,60	1,35
23	Śnieżna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24	Średnia	5,36	5,56	9,09	7,02	6,67
25	Wielka	2,65	2,78	4,67	3,74	2,75
26	Wodna	13,51	14,29	8,82	15,15	15,15
27	Zacisze	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28	Zakątek	0,00	1,03	3,23	5,62	4,40
29	Żółta	3,03	3,03	3,13	3,13	2,94

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Urząd Miasta, Miejski w Sosnowcu.

Tabela 102. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Pogoń pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.

l.p.	Ulica	Świadczenia społeczne [%]				
		2010	2011	2012	2013	2014
POGOŃ						
1	Barbary i Wilhelma Schoenów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Chemiczna	9,16	9,28	8,55	10,00	7,90
3	Cicha	7,69	16,67	15,38	13,33	20,00
4	Ciepła	9,68	10,91	14,89	14,89	11,90
5	Floriańska	8,48	8,37	8,64	8,65	10,53
6	Hutnicza	4,28	3,55	3,81	2,76	1,97
7	Kolibrów	11,11	11,54	6,90	7,41	7,41
8	Ks. Piotra Ściegiennego	6,42	9,17	6,31	5,36	5,50
9	Majowa	4,11	5,80	4,35	4,23	5,80
10	Mariacka	10,56	12,95	11,27	10,32	11,28
11	Mikołaja Kopernika	7,89	6,33	5,26	3,80	5,88

12	Niewielka	11,11	11,11	11,11	10,00	10,00
13	Nowopogońska	6,83	6,96	7,01	6,92	9,74
14	Orla	6,21	4,89	5,29	6,60	4,23
15	Piaskowa	19,64	13,21	11,11	12,50	20,00
16	Poprzeczna	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00
17	Przechodnia	13,64	15,79	10,53	25,00	27,27
18	Raławicka	9,02	8,26	10,53	9,28	10,99
19	Rybna	7,81	8,44	7,37	5,83	4,97
20	Rzeczna	12,50	11,67	12,50	13,73	12,24
21	Stefana Żeromskiego	4,70	5,70	6,67	6,29	4,00
22	Szpaków	3,09	2,73	3,79	3,46	4,31
23	Śnieżna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24	Średnia	7,14	7,41	5,45	5,26	3,33
25	Wielka	3,54	4,63	5,61	3,74	2,75
26	Wodna	8,11	5,71	2,94	3,03	3,03
27	Zacisze	7,69	0,00	0,00	0,00	0,00
28	Zakątek	1,96	3,09	4,30	5,62	3,30
29	Żółta	6,06	9,09	9,38	6,25	8,82

Objaśnienia: wyróżniono najwyższe wartości cechy.

Źródło: opracowanie własne Wydział Rozwoju i Promocji Miasta, Urząd Miejski w Sosnowcu.

Tabela 103. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Pogoń.

Aspekty życia mieszkańców	Podobszar POGOŃ		
	Udział % odpowiedzi		
	Dobre	Przeciętne	Złe
Dostępność do komunikacji zbiorowej	55	28	17
Dostępność usług podstawowych	35	39	26
Dostępność do handlu detalicznego, oferta	62	23	15
Bezpieczeństwo	13	25	62
Opieka medyczna	33	46	21
Miejsca rekreacji, odpoczynku w terenie otwartym	22	24	56
Miejsca rekreacji, odpoczynku w budynkach	21	35	44
Estetyka dzielnicy	15	31	54
Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów	14	26	60
Atrakcje i widowiska okazjonalne	25	36	39
Ogólny komfort zamieszkiwania	24	37	39
Rynek pracy z własnej perspektywy	22	35	43
Rynek pracy ogółem	18	31	51

Źródło: Opracowanie R. Krzysztofik, I. Kantor-Pietraga, T. Spórna.

Tabela 104. Liczba osób w podobszarze Pogoń, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
POGOŃ														
Barbary i Wilhelma Schoenów														
Chemiczna	3		3	26		26	2		28	4	3	1	66	20
Cicha				3		1			3				4	1
Ciepła				12		10			9				17	3
Floriańska	1		2	24		30	4		20	2	2	3	50	11
Hutnicza				2			3		3	2			11	5
Kolibrów			2	3		3	1		4	2	2		7	1
Ks. Piotra Ściegiennego			2	5		6			7	2	2		9	
Majowa				2		1	1		3	1			7	3
Mariacka			1	9		10			7	1	1	2	20	6
Mikołaja Kopernika			2	2		2	1		4	2	2		6	1
Niewielka				1		3			1				1	
Nowopogońska			1	11		17	1		10	3	1	3	18	4
Orla				5		6			4				10	5
Piaskowa			2	5		1	1		6	2	2		13	2
Poprzeczna														

Przechodnia				1		1			1				3	2
Ractawicka			7	27		28		2	21	4	7	3	48	7
Rybna			2	9		9	2		10	2	2	2	22	7
Rzeczna			3	3		6	2		4	1	2	1	10	3
Stefana Żeromskiego			4	11		6	2		9	3	4		25	4
Szpaków			1	5		5	3		5	1	1	1	17	6
Śnieżna														
Średnia			1	2		2	1		4	1	1	1	5	1
Wielka				2		1			3	1			6	1
Wodna			1	5		3			6		1	2	8	
Zacisze														
Zakątek				1			2		2	1		1	7	3
Żółta				1		2			1				1	
SUMA:	4	0	34	177	0	179	26	2	175	35	33	20	391	96

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 105. Liczba osób w podobszarze Pogoń, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
POGOŃ														
Barbary i Wilhelma Schoenów														
Chemiczna	2		4	28		20	1	1	25	5	4	7	55	13
Cicha			1	3					3		1	1	3	
Ciepła			1	12		12		1	7		1	1	14	1
Floriańska	1		2	15		23	3	1	23	6	2	2	36	4
Hutnicza				4			2		2	1			11	4
Kolibrów			3	2		5			4	1	3		8	1
Ks. Piotra Ściegiennego			2	6		8	1		7	2	2		11	1
Majowa				2		1	1		3	1			5	1
Mariacka			2	9		6			12	3	1		19	2
Mikołaja Kopernika	1		2	6		6	2		7	1	2		12	2
Niewielka				1		3							1	
Nowopogońska			2	10		16	1		10	2	1	1	14	

Orla				4		9			4	1		1	7	3
Piaskowa			2	1		1	2		1		2		11	5
Poprzeczna													1	1
Przechodnia			2	1		1			2		2	1	5	2
Raławicka			8	26		25			24	6	8		45	7
Rybna			3	8		5	1		11	2	3		21	8
Rzeczna			3	2		5	2		5	1	3		7	
Stefana Żeromskiego			5	15		9	6		14	3	5	2	22	
Szpaków				5		2	3		4	1			17	6
Śnieżna														
Średnia			1	2		1	1		3	2	1		7	3
Wielka				3		1			2				6	2
Wodna			1	6	1	3			3		1		9	2
Zacisze														
Zakątek				2			1		2	1			4	1
Żółta				1		2			1				1	
SUMA:	4	0	44	174	1	164	27	3	179	39	42	16	352	69

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 106. Liczba osób w podobszarze Pogoń, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.

Wyszczególnienie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Schronienie	Posiłek	Usługi opiekuńcze - ogółem	Sprawienie pogrzebu	Inne zasiłki celowe i w naturze	w tym zasiłki specjalne celowe	Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zasiłku stałym)	Poradnictwo specjalistyczne	Praca socjalna	w tym wyłącznie praca socjalna
POGOŃ														
Barbary i Wilhelma Schoenów														
Chemiczna	2		3	21	1		3	2	12		3	7	46	7
Cicha			1	2					2		1		4	1
Ciepła			2	9					4		2		10	
Floriańska			4	23			3		13	1	4	3	36	2
Hutnicza			1	2			2		2	1	1		12	6
Kolibrów			3	2					2		3	1	4	
Ks. Piotra Ściegiennego			1	7			1		6		1		10	1
Majowa				2					2				2	
Mariacka			1	7					6		1		14	1
Mikołaja Kopernika	1		1	6					5		1		10	1
Niewielka				1					1				1	

Nowopogońska			3	7			2		6	1	3	1	15	2
Orla				6			2		7	1			15	3
Piaskowa			2	3							2		9	4
Poprzeczna				1					1				2	1
Przechodnia			2						2		2		3	1
Racławicka	2		8	20			1	1	15	2	8	2	39	3
Rybna			3	7			1		6		3		17	5
Rzeczna			3	3			2		1		3		6	
Stefana Żeromskiego			4	9			5		10		4	1	20	3
Szpaków				5			3		2			2	14	5
Śnieżna														
Średnia			1	2			1		3		1		3	
Wielka				1			2		1				9	3
Wodna			1	4	1		1				1		5	
Zacisze														
Zakątek				2			1						4	
Żółta				1									1	
SUMA:	5	0	44	153	2	0	30	3	109	6	44	17	311	49

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 107. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Pogoń w roku 2013.

Wyszególnienie/Ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodziży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
POGOŃ																					
Barbary i Wilhelma Schoenów																					
Chemiczna	30		1			33	20	15	1	6	1										
Cicha	2					2		1	1												
Ciepła	13		1			11	2	4	3	1	3										
Floriańska	20					22	8	6	1	5	1										
Hutnicza	5					2	5	2													
Kolibrów	4					3	3	1	1					1		1					
Ks. Piotra Ściegiennego	5					5	4		1	1											
Majowa	4					5	3	1	3												
Mariacka	11					10	1	1	4	4											
Mikołaja Kopernika	5		1			5	2		4												

Tabela 108. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Pogoń w roku 2014.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
POGOŃ																					
Barbary i Wilhelma Schoenów																					
Chemiczna	19					32	18	10	2	4	2					1					
Cicha	3					3		1	1	1											
Ciepła	10					9	3	3	2	1	2										
Floriańska	16		1	1		17	6	4	1	7	1								1		
Hutnicza	5					4	5	3	1												
Kolibrów	5					4	5		1					1							
Ks. Piotra Ściegiennego	6					6	4	1	1	1											
Majowa	3					3	2	1	2												

Mariacka	12				10	5	3	3	3												
Mikołaja Kopernika	6		1		6	2		5													
Niewielka	1				1																
Nowopogońska	10				10	3	2	1	4	1											
Orla	5				6	1	1	2	2												
Piaskowa	3				1	2	1	1	1												
Poprzeczna																					
Przechodnia	2				2	1	1	2	2				1								
Raławicka	31		1		29	12	5	2	8	2											
Rybna	12		1		12	5	2	2	2												
Rzeczna	6				3	4	1	1	1												
Stefana Żeromskiego	14				11	9	3	1	1												
Szpaków	5	1		1	4	3	4	4													
Śnieżna																					
Średnia	3				2	2	2	1	1												
Wielka	2				3			1					1								
Wodna	2				3	1		1	1												
Zacisze																					
Zakątek	3				3		1	1	1												
Żółta	2		1		1	1	1	1													
SUMA:	186	1	5	2	0	185	94	50	40	41	8	0	0	3	0	1	0	0	1	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Tabela 109. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Pogoń w roku 2015.

Wyszczególnienie/ulica	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	w tym : rodziny niepełne	w tym: rodziny wielodzietne	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Sytuacja kryzysowa	Klęska żywiołowa lub ekologiczna
POGOŃ																				
Barbary i Wilhelma Schoenów																				
Chemiczna	30		2		25	12	16	1	3	1										
Cicha	2				3		1	1	1											
Ciepła	13				8	4		1		1			1		1					
Floriańska	20		1	3	1	21	6	7	1	7	1				2					
Hutnicza	5				3	4	4						1							
Kolibrów	4				2	3	2	2					1							
Ks. Piotra Ściegiennego	5				7	2	2	4												
Majowa	4				3	1		2												
Mariacka	11				9	5	3	3	3	3										
Mikołaja Kopernika	5		1		5	2		2												

Niewielka	1				1			1		1											
Nowopogońska	8				9	5	3	1	5	1	1										
Orla	4				8	2	3	4	4		1		1								
Piaskowa	6				1	1		1													
Poprzeczna					1			1	1												
Przechodnia	2																				
Raławicka	32				22	12	7	1	5	1			1								
Rybna	11				9	3	2	3	3				1								
Rzeczna	4				2	3	1	1	1												
Stefana Żeromskiego	14				7	8	2	2	2				1								
Szpaków	7	1			3	2	3	3													
Śnieżna																					
Średnia	2				2	1	1	1	1												
Wielka	2				2	2	2	1													
Wodna	3				1	1	1	1	1												
Zacisze																					
Zakątek	4		1		4	3	2	1			1										
Żółta	2				1			1													
SUMA:	201	1	5	3	1	159	82	62	40	37	9	3	0	7	0	3	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu; Opracowanie: Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

Analizowany podobszar rewitalizacyjny Pogoń stanowi jeden z najtrudniejszych pod względem społecznym rejonów miasta. Skumulowały się tutaj przez co najmniej ostatnich 50 lat wszystkie możliwe problemy społeczne, typowe zarówno dla okresu przez transformacją ustrojową, jak i po niej. W tej części Pogoni odnotować zatem należy:

- wyraźną depopulację, a zjawisko odnosi się do niemal wszystkich ulic. W porównaniu jednak do poprzednich rejonów rewitalizacyjnych, w tej części Pogoni dość częstym zjawiskiem jest opustoszenie kompletne lub prawie kompletne budynku,
- wysoki wskaźnik bezrobocia, co jest zaskakujące biorąc pod uwagę fakt, iż w promieniu 2 km od tego rejonu jest zlokalizowanych ponad 20% miejsc pracy Sosnowca, zarówno w sektorze produkcyjnym, jak i usługowym,
- znacząca skala pomocy społecznej, skoncentrowana w sposób szczególny w strefie zabudowy kamienicowej we wschodnim pasie omawianego podobszaru,
- przestępczość, która miała tu tendencje do kumulowania się przy głównych ulicach usługowo-handlowych. Jakkolwiek zjawisko to jest dość dobrze widoczne także w innych podobszarach rewitalizacyjnych, tu ma charakter szczególnie wyekspozowany,
- postrzeganie jej jako problemowej i odpychającej czyli tzw. „złej”, co wynika nie tylko z przeprowadzonych wywiadów,
- znaczną część omawianego podobszaru zajmują tereny przemysłowe, co w oczywisty sposób negatywnie oddziałuje na percepcję tego rejonu. Problem ten pogłębiają też zlokalizowane na obrzeżach podobszaru rewitalizacyjnego różne typy obszarów funkcjonalnie dereliktowych,
- badania ankietowe przeprowadzone w dzielnicy Pogoń (tab. 103) wskazują na dość zróżnicowane problemy tego obszaru. Elementem podstawowym, na który uwagę zwracają mieszkańcy to stan bezpieczeństwa. Aż 60% mieszkańców twierdzi, że jest to dzielnica niebezpieczna. Szczególnie dotkliwie dla wizerunku analizowanego rejonu są „widoczne” na ulicach grupki osób reprezentujące środowisko marginesu społecznego. Wskaźnik ten zbliżony jest do tego odnotowywanego w Centrum. Wyzwaniem rewitalizacyjnym jest też stan estetyki tego obszaru oraz zła jakość ciągów pieszych i rowerowych. Element ten jest dotkliwy szczególnie z uwagi na dużą gęstość zaludnienia i znaczny udział terenów zurbanizowanych o funkcjach mieszkaniowych. W wielu ankietach przejawiał się temat kontrastów wizualnych (ładne budynki obok zdewastowanych) oraz potencjału architektoniczno-urbanistycznego, mogącego kiedyś stanowić walor tego obszaru,
- mniejszą od przeciętnej własną aktywność gospodarczą. Udział dochodów z pracy najemnej i emerytur jest nieco większy niż średnia w mieście. Niestety wysokość dochodów ze wszystkich źródeł należy do najniższych w mieście, przy czym najslabiej wypadają dochody z pracy na własny rachunek (175 tys. zł/1 podatnika) oraz emerytur i rent (30,2 tys. zł/1 podatnika). Wszystko to sprawia, że dzielnica ta należy do najbiedniejszych.

4. WIZJA STANU PODOBSZARÓW REWITALIZACYJNYCH PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT REWITALIZACJI).

Na obszarze miasta Sosnowca zidentyfikowano 6 podobszarów wymagających szczególnego wsparcia w zakresie działań rewitalizacyjnych. Jakkolwiek są to podobszary o różnej genezie, położeniu geograficznym, specyfice urbanistycznej i uwarunkowaniach powiązań przestrzenno-funkcjonalnych, wszystkie one cechuje zaznaczający się kryzys społeczny i demograficzny, który w większości przypadków powoduje nawarstwianie się podobnych problemów. Pomimo, iż zinwentaryzowane podobszary rewitalizacyjne posiadają swój indywidualny potencjał prorozwojowy, to na skutek synergii negatywnych zjawisk, ich współczesny byt społeczno-ekonomiczny ma wyraźnie regresywny charakter.

Ponieważ zjawiska i procesy regresywne mają zdolność oddziaływania na zewnątrz, ale także ogólną zdolność osłabiania całego układu jakim w tym przypadku jest miasto Sosnowiec, wizja powinna uwzględniać nie tylko działania naprawcze nakierowane na każdy z podobszarów rewitalizacyjnych, ale powinna także odnosić się do wskazania roli planów rewitalizacyjnych dla poprawy sytuacji w całym mieście.

W powyższym kontekście wizją stanu podobszarów rewitalizacji w Sosnowcu jest:

Zmiana dotychczasowych uwarunkowań przemian społeczno-ekonomicznych i przestrzennych oraz osiągnięcie oczekiwanego harmonijnego i zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego zarówno potrzeby społeczności lokalnych, jak również społeczeństwa całego miasta Sosnowca.

Z uwagi na zróżnicowany charakter poszczególnych podobszarów rewitalizacyjnych i ich specyfikę lokalizacyjną, ścieżki osiągania założonej wizji spełniane będą poprzez realizację celów wspólnych, jak i indywidualnych dla poszczególnych podobszarów rewitalizacyjnych.

5. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE ZIDENTYFIKOWANYM POTRZEBOM REWITALIZACYJNYM KIERUNKI DZIAŁAŃ MAJĄCE NA CELU ELIMINACJE LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ZJAWISK.

Cele wspólne dla wszystkich podobszarów rewitalizowanych:

1. Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

- 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.
- 1.2. Zagospodarowanie terenów funkcjonalnie dereliktowych pod kątem przywrócenia na nich nowych funkcji ekonomicznych.
- 1.3. Działania na rzecz wsparcia sieci instytucjonalnej opieki społecznej w przedsięwzięciach aktywizujących samorozwój zawodowy i osobisty.

2. Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wzrost dostępności do usług i przestrzeni publicznych.

- 2.1. Modernizacja i uzupełnienie tkanki mieszkaniowej w zakresie dostępu do infrastruktury sieciowej – centralnego ogrzewania, kanalizacji, gazu.
- 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez rozbudowę taboru transportu publicznego oraz optymalizację sieci połączeń z centralnymi dzielnicami miasta oraz miastem wojewódzkim.
- 2.3. Zwiększenie dostępności do sieci handlu detalicznego i usług ze szczególnym uwzględnieniem usług medycznych i opieki społecznej, a także kultury.

3. Rewitalizacja przestrzenna, poprawa ładu przestrzennego i nadanie rewitalizowanym podobszaram nowych walorów zwiększających szanse harmonijnego rozwoju urbanistycznego.

- 3.1. Stałe zagospodarowywanie terenów funkcjonalnie dereliktowych, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które poprzez swoją lokalizację lub specyfikę oddziałują wyjątkowo negatywnie na percepcję przestrzenną, konstytuując syndrom tzw. przestrzeni odpychającej.
- 3.2. Modernizacja i termomodernizacja budynków zarówno w zabudowie wysokiej, jak i niskiej.
- 3.3. Zagospodarowywanie przestrzeni publicznych na cele społeczne uwzględniające także do struktury wiekowej mieszkańców.

Cele wspólne mające szczególny wymiar w zidentyfikowanych podobszarach rewitalizacyjnych:

1. Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców

- 1.1. Centrum, Juliusz, Kalinowa, Kazimierz Górniczy, Maczki, Pogoń;
- 1.2. Juliusz, Kazimierz Górniczy, Maczki;

1.3. Centrum, Pogoń, Juliusz, Kalinowa.

2. Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wzrost dostępności do usług i przestrzeni publicznych.

2.1. Centrum, Pogoń, Juliusz, Maczki;

2.2. Maczki, Kazimierz Górniczy, Juliusz, Kalinowa;

2.3. Maczki, Kazimierz Górniczy, Juliusz, Kalinowa.

3. Rewitalizacja przestrzenna, poprawa ładu przestrzennego i nadanie rewitalizowanym podobszaram nowych walorów zwiększających szanse harmonijnego rozwoju urbanistycznego.

3.1. Kazimierz Górniczy, Juliusz, Centrum, Pogoń;

3.2. Juliusz, Kazimierz Górniczy, Pogoń, Centrum, Kalinowa;

3.3. Pogoń, Juliusz, Centrum, Maczki.

Tabela 110. Cele i zamierzenia do osiągnięcia wskutek rewitalizacji przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Podobszar rewitalizacyjny Kazimierz Górniczy	Podobszar rewitalizacyjny Juliusz	Podobszar rewitalizacyjny Centrum
wzrost zainteresowania zamieszkaniem na terenie Kazimierza Górniczego nowych mieszkańców (szczególnie w wieku produkcyjnym)	wzrost zainteresowania zamieszkaniem na terenie Juliusza nowych mieszkańców (szczególnie w wieku produkcyjnym)	wzrost zainteresowania zamieszkaniem na terenie Centrum nowych mieszkańców (szczególnie w wieku produkcyjnym)
przywrócenie równowagi demograficznej	przywrócenie równowagi demograficznej	przywrócenie równowagi demograficznej
zwiększenie atrakcyjności lokali mieszkalnych i ich otoczenia poprzez poprawę ich stanu technicznego	zwiększenie atrakcyjności lokali mieszkalnych i ich otoczenia poprzez poprawę ich stanu technicznego	zwiększenie atrakcyjności lokali mieszkalnych i ich otoczenia poprzez poprawę ich stanu technicznego
wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia	wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia	wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia
poprawa komunikacji z pozostałymi podobszarami Sosnowca co zapewni wzrost mobilności mieszkańców	poprawa komunikacji z pozostałymi podobszarami Sosnowca co zapewni wzrost mobilności mieszkańców	
rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości	rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości	rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości
wzrost atrakcyjności terenu dla dużych inwestorów (firmy produkcyjne, logistyczne)	wzrost atrakcyjności terenu dla dużych inwestorów (firmy produkcyjne, logistyczne)	

podniesienie poziomu zainteresowania terenem pod względem rekreacji i turystyki		
zmniejszenie poziomu przestępczości	zmniejszenie poziomu przestępczości	zmniejszenie poziomu przestępczości
zmniejszenie poziomu bezradności w kwestiach społecznych (wzrost pewności siebie, zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uczestników projektów	zmniejszenie poziomu bezradności w kwestiach społecznych (wzrost pewności siebie, zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uczestników projektów	zmniejszenie poziomu bezradności w kwestiach społecznych (wzrost pewności siebie, zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uczestników projektów
poprawa dostępu do miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, co pozwoli opiekunom dzieci powrócić lub utrzymać się na rynku pracy	poprawa dostępu do miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, co pozwoli opiekunom dzieci powrócić lub utrzymać się na rynku pracy	poprawa dostępu do miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, co pozwoli opiekunom dzieci powrócić lub utrzymać się na rynku pracy
wzmocnienie więzi społecznych, sąsiedzkich	wzmocnienie więzi społecznych, sąsiedzkich	wzmocnienie więzi społecznych, sąsiedzkich
		poprawa wizerunku i wzrost znaczenia Centrum dla mieszkańców całego miasta pod względem funkcji społecznych, w tym kulturalnych i rozrywkowych
zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw	zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw	zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw
wzmocnienie patriotyzmu lokalnego	wzmocnienie patriotyzmu lokalnego	wzmocnienie patriotyzmu lokalnego
ożywienie przestrzeni publicznych	ożywienie przestrzeni publicznych	ożywienie przestrzeni publicznych
wykorzystanie pozostałej po KWK infrastruktury na cele służące lokalnej i poza lokalnej społeczności		
pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczanie wykluczenia społecznego osób w tym przystosowanie obiektów użyteczności publicznej powstałych w ramach ZIT	pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczanie wykluczenia społecznego osób w tym przystosowanie obiektów użyteczności publicznej powstałych w ramach ZIT	pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczanie wykluczenia społecznego osób w tym przystosowanie obiektów użyteczności publicznej powstałych w ramach ZIT

	stworzenie miejsca spotkań i organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin z problemami wychowawczymi i opiekuńczymi	
Podobszar rewitalizacyjny Kalinowa	Podobszar rewitalizacyjny Maczki	Podobszar rewitalizacyjny Pogoń
wzrost zainteresowania zamieszkaniem na terenie podobszaru Kalinowa nowych mieszkańców (szczególnie w wieku produkcyjnym)	wzrost zainteresowania zamieszkaniem na terenie podobszaru Maczki nowych mieszkańców (szczególnie w wieku produkcyjnym)	wzrost zainteresowania zamieszkaniem na terenie podobszaru Pogoń nowych mieszkańców (szczególnie w wieku produkcyjnym)
przywrócenie równowagi demograficznej	przywrócenie równowagi demograficznej	przywrócenie równowagi demograficznej
zwiększenie atrakcyjności lokali mieszkalnych i ich otoczenia poprzez poprawę ich stanu technicznego	zwiększenie atrakcyjności lokali mieszkalnych i ich otoczenia poprzez poprawę ich stanu technicznego	zwiększenie atrakcyjności lokali mieszkalnych i ich otoczenia poprzez poprawę ich stanu technicznego
wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia	wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia	wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia
	poprawa komunikacji z pozostałymi podobszarami Sosnowca co zapewni wzrost mobilności mieszkańców	
wzrost atrakcyjności terenu dla dużych inwestorów (firmy produkcyjne, logistyczne)	wzrost atrakcyjności terenu dla dużych inwestorów (firmy produkcyjne, logistyczne)	
	podniesienie poziomu zainteresowania terenem pod względem rekreacji i turystyki	
	zmniejszenie poziomu przestępczości	zmniejszenie poziomu przestępczości
		zmniejszenie poziomu bezradności w kwestiach społecznych (wzrost pewności siebie, zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uczestników projektów
		wzmocnienie więzi społecznych, sąsiedzkich,

		poprawa wizerunku dzielnicy, która w percepcji mieszkańców Miasta jest postrzegana jako „zła”
zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw	zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw	zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw
wzmocnienie patriotyzmu lokalnego	wzmocnienie patriotyzmu lokalnego	wzmocnienie patriotyzmu lokalnego
ożywienie przestrzeni publicznych	ożywienie przestrzeni publicznych	ożywienie przestrzeni publicznych
	wykorzystanie po kolejowej infrastruktury na cele służące lokalnej i poza lokalnej społeczności	
		pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczenie wykluczenia społecznego osób w tym przystosowanie obiektów użyteczności publicznej powstałych w ramach ZIT

6. PLANOWANE, PODSTAWOWE PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE WRAZ Z ICH OPISAMI ZAWIERAJĄCYMI, W ODNIESIENIU DO KAŻDEGO PROJEKTU PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO, CO NAJMNIEJ NAZWĘ I WSKAZANIE PODMIOTÓW GO REALIZUJĄCYCH, ZAKRES REALIZOWANYCH ZADAŃ, LOKALIZACJE (MIEJSCE), SZACOWANĄ WARTOŚĆ, PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZAMIERZENIA W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI.

PROJEKTY – PRZEDSIĘWZIĘCIA

NAZWA PROJEKTU:

1. „WSTAŃ, PODNIĘŚ GŁOWĘ”. KOMPLEKSOWA AKTYWIZACJA OSÓB ODDALONYCH OD RYNKU PRACY.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Centrum, Pogoń, Kazimierz Górniczy i Juliusz, Kalinowa, Maczki.

Cel projektu: wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia.

Opis projektu: Stworzenie kompleksowego projektu aktywizacji zawodowej pomagającego w uzyskaniu pracy przez osoby bezrobotne i zagrożone bezrobociem, poprzez instrumenty i usługi rynku pracy w tym:

- poradnictwo zawodowe, w tym: identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia (tworzenie indywidualnych planów działania, kwestionariuszy samooceny, prowadzenie usług doradczych w postaci indywidualnej ścieżki dla każdego Uczestnika),
- wypracowanie indywidualnej ścieżki dla każdego Uczestnika poprzez szeroką współpracę doradcy zawodowego i pośrednika pracy, który określi potrzebę podniesienia kwalifikacji, przekwalifikowania Uczestnika lub zdobycia doświadczenia zawodowego,
- indywidualne szkolenia zawodowe zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami rynku pracy oraz opracowaną wspólnie z doradcą ścieżką,
- staże zawodowe dla osób bez doświadczenia zawodowego lub posiadających bardzo niskie doświadczenie lub które odbyły przekwalifikujące szkolenie zawodowe, ale nie posiadają doświadczenia w tym zawodzie,
- opracowanie i wdrożenie marketingowego modelu pośrednictwa pracy (pozyskiwanie pracodawców i organizatorów staży, przedstawianie im osób bezrobotnych w tworzonej bazie, umożliwienie kontaktu pracodawców indywidualnie lub grupowo),
- wsparcie uczestników projektu w kwestii godzenia życia zawodowego z prywatnym.

Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe) jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie - 80 osób;
2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie - 15 osób;
3. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 2 osoby;

4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie - 10 osób;
5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie - 15.

Rezultat projektu:

1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu projektu - 27;
2. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 35.

Termin realizacji: rozpoczęcie 2017 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 1 385.494,28,- zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

1. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy;
2. Przeanalizowano posiadane zasoby lokalowe potencjalnie możliwe do zaadaptowania na potrzeby projektowe;
3. Pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020.

Powiązany Cel Rewitalizacji: Cel nr 1 Przeciwdziałanie w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

NAZWA PROJEKTU:**2. „NOWE HORYZONTY”. PROJEKT WSPIERAJĄCY ROZWÓJ MAŁEJ I ŚREDNIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ SAMOZATRUDNIENIA.**

Projektodawca: Agencja Rozwoju Lokalnego S. A. z siedzibą w Sosnowcu.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Centrum, Pogoń, Kazimierz Górniczy i Juliusz.

Cel projektu: głównym celem projektu jest stworzenie warunków do uruchomienia i utrzymania działalności gospodarczych oraz wzrostu konkurencyjności firm na rewitalizowanym obszarze.

Opis projektu: Stworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia na rewitalizowanym obszarze poprzez:

- doradztwo indywidualne i grupowe dla osób zamierzających uruchomić własny biznes,
- szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- przyznawanie każdej osobie podejmującej działalność gospodarczą dotacji do sześciokrotności przeciętnego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej obowiązującego w dniu przyznania wsparcia,
- wsparcie pomostowe dla nowych podmiotów gospodarczych.

W ramach projektu planuje się objąć osoby w wieku powyżej 30 lat kompleksowym wsparciem w postaci szkolenia, udzielenia dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcia pomostowego oraz doradztwa. Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie - 32.

Rezultat projektu:

1. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej - 32.

Termin realizacji: rozpoczęcie 2017 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 2 838 571,87,- zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, środki własne.

Wykonalność projektu:

1. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników ARL i Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Powiatowego Urzędu Pracy;
2. Pracownicy organizacji wnioskującej brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020.

Powiązany Cel Rewitalizacji: Cel nr 1 Przeciwdziałanie w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

NAZWA PROJEKTU:

3. „WIATR W ŻAGLE”. KOMPLEKSOWY PROGRAM WSPIERAJĄCY LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW, ICH PRACOWNIKÓW ORAZ OSOBY BEZROBOTNE.

Projektodawca: Agencja Rozwoju Lokalnego S. A. z siedzibą w Sosnowcu.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Centrum, Pogoń, Kazimierz Górniczy i Juliusz.

Cel projektu: Celem projektu jest złagodzenie skutków restrukturyzacji przedsiębiorstw w regionie poprzez aktywizację zawodową mieszkańców Sosnowca z rewitalizowanych podobszarów, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn zakładu pracy, prowadząca do zwiększenia ich szans na rynku pracy oraz uzyskania przez nich zatrudnienia i samozatrudnienia.

Opis projektu: Projekt realizowany będzie w formie wsparcia typu *outplacement* w postaci:

- bezzwrotnego wsparcia dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą (szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, przyznanie dotacji w wysokości sześciokrotności przeciętnego wynagrodzenia na rozpoczęcie działalności, wsparcie pomostowe, którego długość i wysokość uzależniona jest od liczby

utworzonych i utrzymanych miejsc pracy połączone z doradztwem po rozpoczęciu działalności gospodarczej);

- specjalistyczne szkolenia w obszarach pożądanym przez pracodawców. Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie - 26.

Rezultat projektu:

1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu - 26;
2. Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie - 26;

Termin realizacji: rozpoczęcie 2017 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 2 227 991,61,- zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, środki własne.

Wykonalność projektu:

1. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników ARL i Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy;
2. Powiatowy Urząd Pracy na bieżąco monitoruje lokalne przedsiębiorstwa pod względem planowanych działań restrukturyzacyjnych oraz potrzeb modernizacyjnych;
3. Pracownicy organizacji wnioskującej brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020.

Powiązany Cel Rewitalizacji: Cel nr 1 Przeciwdziałanie w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

NAZWA PROJEKTU:

4. „MOGĘ WSZYSTKO”- PROJEKT GODZENIA RÓL SPOŁECZNYCH Z ZAWODOWYMI.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Centrum, Pogoń, Kazimierz Górniczy i Juliusz, Kalinowa, Maczki.

Cel projektu: Poprawa dostępności do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3. roku życia na podobszarach rewitalizowanych.

Opis projektu: W ramach projektu udzielane będzie wsparcie poprzez rozwój warunków do godzenia życia zawodowego i prywatnego, w szczególności poprzez działania zapewniające dostęp do usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3, wdrażanie i upowszechnianie rozwiązań służących godzeniu życia zawodowego i rodzinnego.

Stworzone zostaną warunki do aktywnego włączenia rodziców z dziećmi do lat 3 w pakiet działań oferowanych w ramach pozostałych projektów ZIT realizowanych przez Gminę Sosnowiec.

Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat - 40;
2. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie - 50;

Rezultat projektu:

1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu - 5;
2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu - 5;
3. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS - 40;

Termin realizacji: rozpoczęcie 2017 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 2 599 208,49 zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego, Powiatowego Urzędu Pracy i Żłobka Miejskiego, pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020, przeprowadzono wizje lokalne obiektów przeznaczonych do działań projektowych.

Cel 1 Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

Cel 2 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wzrost dostępności do usług i przestrzeni publicznych.

Cel szczegółowy 2.3. Zwiększenie dostępności do sieci handlu detalicznego i usług ze szczególnym uwzględnieniem usług medycznych i opieki społecznej, a także kultury.

NAZWA PROJEKTU:

5. „DOJRZAŁY SUKCES” - AKTYWNI I ZDROWI NA RYNKU PRACY. ZAPOBIEGANIE WCZESNEMU PRZECHODZENIU NA EMERYTURĘ OBEJMUJĄCE PRZEKwalifikowania PRACOWNIKÓW.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Centrum, Pogoń, Kazimierz Górniczy i Juliusz.

Cel projektu: poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy.

Opis projektu: podjęte zostaną skuteczne środki na rzecz aktywnego starzenia się pracowników w dobrym zdrowiu poprzez kampanie podnoszące świadomość w zakresie zdrowego starzenia się i zapobiegania przechodzeniu na wcześniejszą emeryturę. Opracowanie i wdrożenie kompleksowych programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, szkolenia i kursy przekwalifikujące oraz usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i zdobycia nowych umiejętności zawodowych w szczególności dla osób długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie.

Produkt projektu:

Liczba osób objętych programem zdrowotnym - 50;

Rezultat projektu:

Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie - 10;

Termin realizacji: rozpoczęcie 2017 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 1 006 830,84,- zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego, pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020.

Cel 2 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wzrost dostępności do usług i przestrzeni publicznych.

Cel szczegółowy 2.3. Zwiększenie dostępności do sieci handlu detalicznego i usług ze szczególnym uwzględnieniem usług medycznych i opieki społecznej, a także kultury.

NAZWA PROJEKTU:**6. PROJEKT KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA INTEGRACJI OSÓB, RODZIN I GRUP WYKLUCZONYCH LUB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ZAMIESZKAŁYCH NA TERENIE CENTRUM I OBSZARÓW PRZYLEGLYCH ORAZ FUNKCJONALNIE POWIĄZANYCH Z CENTRUM Z ZASTOSOWANIEM INSTRUMENTÓW AKTYWNEJ INTEGRACJI.**

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: Obszar miasta Sosnowca: Centrum i obszary przyległe oraz funkcjonalnie powiązane z Centrum.

Cel projektu: Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszar Centrum Sosnowca a także ulic przyległych i funkcjonalnie powiązanych z Centrum oraz otoczenie tych osób w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez animację społeczną, włączenie społeczne, zaspakajanie potrzeb społecznych, reintegrację społeczną i zawodową prowadzoną z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji.

Opis projektu: Projekt obejmować będzie m.in. wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji, działania o charakterze środowiskowym, mające na celu przygotowanie mieszkańców rewitalizowanych podobszarów do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym (elementy typu: reintegracja społeczna i zawodowa, poradnictwo psychologiczne, zawodowe i prawne, działania edukacyjne, promocja aktywnych postaw obywatelskich, przedsiębiorczości, aktywizacja zawodowa, współpraca z podmiotami w zakresie realizacji zadań wynikających z procesu reintegracji zawodowej i społecznej uczestników min. podmiotami ekonomii społecznej, instytucjami rynku pracy, organizacjami pozarządowymi, realizacja programów integracji społecznej skierowanych do konkretnych grup np. bezdomni, osoby niepełnosprawne itp.

Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz służyły rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 57;
2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej - 1;
3. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe - 0;

Rezultat projektu:

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu – 21.

Termin realizacji: rozpoczęcie 2018r., zakończenie 2020r.

Szacunkowy koszt: 1 567 536,00,- zł

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

Przeprowadzono cykl szkoleń i warsztatów z zakresu rewitalizacji, których odbiorcami byli mieszkańcy oraz pracownicy lokalnych podmiotów różnych sektorów zaangażowanych w zmianę podobszarów rewitalizowanych;

Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Miejskiego Zakładu Zasobów Lokalowych;

Przeanalizowano posiadane zasoby lokalowe potencjalnie możliwe do zaadaptowania na potrzeby projektowe;

Przeprowadzono wizje lokalne terenów i obiektów przeznaczonych do działań projektowych;

Pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020;

Pracownicy MOPS wzięli udział w warsztatach przygotowujących animatorów środowiska lokalnego.

Cel 1 Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

Cel szczegółowy 1.3. Działania na rzecz wsparcia sieci instytucjonalnej opieki społecznej w przedsięwzięciach aktywizujących samorozwój zawodowy i osobisty.

NAZWA PROJEKTU:

7. „MIEJSKI OŚRODEK ROZWOJU SPOŁECZNEGO” (MORS). PROJEKT KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA INTEGRACJI OSÓB, RODZIN I GRUP WYKLUCZONYCH LUB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM Z ZASTOSOWANIEM INSTRUMENTÓW AKTYWNEJ INTEGRACJI.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: Miasto Sosnowiec , w tym podobszary rewitalizowane Kazimierz Górniczy, Juliusz i obszary przyległe, funkcjonalnie powiązane z podobszarami rewitalizowanymi.

Cel projektu: Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących podobszary Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności podobszar Kazimierz Górniczy i Juliusz a także ulic przyległych i funkcjonalnie powiązanych z powyższymi podobszarami oraz otoczenie tych osób w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez animację społeczną, włączenie społeczne, zaspakajanie potrzeb społecznych, reintegrację społeczną i zawodową, dostarczanie społecznie oczekiwanych usług w Miejskim Ośrodku Rozwoju Społecznego.

Opis projektu: projekt obejmować będzie m.in. wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji, działania o charakterze środowiskowym, mające na celu przygotowanie mieszkańców rewitalizowanych podobszarów do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym (elementy typu: reintegracja społeczna i zawodowa, poradnictwo psychologiczne, zawodowe i prawne, działania edukacyjne, promocja aktywnych postaw obywatelskich, przedsiębiorczości, aktywizacja zawodowa, współpraca z podmiotami w zakresie realizacji zadań wynikających z procesu reintegracji zawodowej i społecznej uczestników min. podmiotami ekonomii społecznej, instytucjami rynku pracy, organizacjami pozarządowymi, realizacja programów integracji społecznej skierowanych do konkretnych grup np. bezdomni, osoby niepełnosprawne itp.

Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz służyły rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie -124;
2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej - 1;
3. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe – 1.

Rezultat projektu:

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu - 24;

Termin realizacji: rozpoczęcie 2018 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 954 168,75 ,- zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

1. Przeprowadzono cykl szkoleń i warsztatów z zakresu rewitalizacji, których odbiorcami byli mieszkańcy oraz pracownicy lokalnych podmiotów różnych sektorów zaangażowanych w zmianę podobszarów rewitalizowanych;
2. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Miejskiego Zakładu Zasobów Lokalowych;
3. Przeanalizowano posiadane zasoby lokalowe potencjalnie możliwe do zaadaptowania na potrzeby projektowe;
4. Przeprowadzono wizje lokalne terenów i obiektów przeznaczonych do działań projektowych;
5. Pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020;
6. Pracownicy MOPS wzięli udział w warsztatach przygotowujących animatorów środowiska lokalnego.

Cel 1 Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

Cel szczegółowy 1.3. Działania na rzecz wsparcia sieci instytucjonalnej opieki społecznej w przedsięwzięciach aktywizujących samorozwój zawodowy i osobisty.

NAZWA PROJEKTU:**8. PROJEKT AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ RODZIN Z PODOBSZARU JULIUSZA I OBSZARÓW PRZYLEGŁYCH ORAZ FUNKCJONALNIE POWIĄZANYCH Z JULIUSZEM.**

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Juliusz i obszary przyległe oraz funkcjonalnie powiązane z Juliuszem.

Cel projektu: Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Opis projektu: Projekt obejmować będzie m.in. Działania o charakterze środowiskowym, mające na celu przygotowanie uczestników projektu do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym (streetworking, poradnictwo psychologiczne, zawodowe i prawne, działania edukacyjne, promocja aktywnych postaw obywatelskich, przedsiębiorczości, aktywizacja zawodowa, animacja kulturowa i środowiskowa itp.); Działania zmierzające do podnoszenia kluczowych kompetencji uczestników projektu (kompetencje językowe, zdolność uczenia się itp.).

Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz służyły rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 27;

Rezultat projektu:

Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1;

Termin realizacji: rozpoczęcie 2018 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 655 543,00 zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

1. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy;
2. Przeanalizowano posiadane zasoby lokalowe potencjalnie możliwe do zaadaptowania na potrzeby projektowe;
3. Przeprowadzono wizje lokalne terenów i obiektów przeznaczonych do działań projektowych;
4. Pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020;
5. Pracownicy MOPS wzięli udział w warsztatach przygotowujących animatorów środowiska lokalnego.

Cel 1 Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

Cel szczegółowy 1.3. Działania na rzecz wsparcia sieci instytucjonalnej opieki społecznej w przedsięwzięciach aktywizujących samorozwój zawodowy i osobisty.

NAZWA PROJEKTU:

9. Utworzenie Spółdzielni Socjalnej.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec i organizacja pozarządowa.

Miejsce realizacji projektu: podobszary miasta Sosnowca przeznaczone do rewitalizacji w szczególności Kazimierz Górniczy i Juliusz.

Cel projektu: wzrost aktywności zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Opis projektu: utworzenie nowej spółdzielni socjalnej, która pomoże uzyskać zatrudnienie osobom bezrobotnym zagrożonym wykluczeniem społecznym, a w szczególności osobom niepełnosprawnym. Uczestnicy zostaną objęci doradztwem psychologicznym, zawodowym.

Nowopowstała spółdzielnia będzie mogła skorzystać z doradztwa księgowego, marketingowego i biznesowego.

Prowadzone będą również działania promocyjne dotyczące realizacji samego projektu oraz służyły rozpowszechnieniu wśród społeczności lokalnej działań planowanych w projekcie. Komunikacja z mieszkańcami będzie odbywała się zarówno przy wykorzystaniu mediów (lokalna prasa, strony internetowe, portale społecznościowe), jak również poprzez spotkania z mieszkańcami.

Produkt projektu:

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 5;
2. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem w programie - 1;

Rezultat projektu:

1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwie społecznym - 5;
2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu - 5.

Termin realizacji: rozpoczęcie 2017 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: 300 000 zł

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

1. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego, Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy;
2. OWES wraz z PUP i MOPS prowadzi wstępne rozpoznanie wśród potencjonalnych uczestników projektu;
3. Przeanalizowano posiadane zasoby lokalowe potencjalnie możliwe do zaadaptowania na potrzeby projektowe;
4. Przeprowadzono wizje lokalne terenów i obiektów przeznaczonych do działań projektowych;
5. Pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020.

Cel 1 Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

NAZWA PROJEKTU:

10. MODERNIZACJA PŁYWALNI KRYTEJ I SIŁOWNI PRZY UL. ŻEROMSKIEGO 4D W SOSNOWCU – ETAP II

Projektodawca: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sosnowcu

Miejsce realizacji projektu: podobszar Pogoń

Cel projektu: Ukończenie prac modernizacyjnych obiektu rozpoczętych w 2010 roku poprzez realizację I etapu.

Opis projektu: Aktualnie dokumentacja projektowa jest ukończona i złożona do Wydziału Administracji Architektoniczno-Budowlanej celem wydania pozwolenia na budowę. Po jej wydaniu rozpocznie się jednoetapowa modernizacja, w efekcie której obiekt Pływalni stanie się nowoczesnym obiektem wielofunkcyjnym, w którym oprócz jego obecnej podstawowej funkcji basenowej pojawiłyby się dodatkowe możliwości rekreacji – nowoczesne saunarium oraz sale fitness i siłownie.

W obiekcie będzie także realizowany program Miejskiego Ośrodka Gimnastyki Korekcyjnej.

Produkt projektu: Zmodernizowany obiekt Pływalni Krytej przy ul. Żeromskiego 4d w Sosnowcu

Rezultat projektu: Wzrost liczby osób korzystających z infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na podobszarze Pogoń jak również z obszaru całego miasta. Wzrost liczby dzieci korzystających z zajęć gimnastyki korekcyjnej.

Termin realizacji: luty 2019r. – grudzień 2019r.

Szacunkowy koszt: 18 000 000 zł

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

NAZWA PROJEKTU:

11. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PRZED DWORCEM PKP – UL. 3 MAJA W SOSNOWCU

Projektodawca: Gmina Sosnowiec

Miejsce realizacji projektu: podobszar Centrum

Cel projektu: Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny oraz nadanie nowych funkcji społecznych przestrzeni przed dworcem.

Zwiększenie atrakcyjności centrum miasta.

Opis projektu: Celem opracowania jest przebudowa przestrzeni placu przed dworcem PKP, przy ul. 3 Maja w Sosnowcu. W ramach zadania zostanie zaprojektowany wielofunkcyjny, reprezentacyjny plac miejski wraz z pawilonem usługowym, fontanną, stacją rowerów miejskich, parkingową wiatą rowerową, których uzupełnienie będzie stanowiła reprezentacyjna zieleń urządzona oraz elementy małej architektury. Zostaną także przebudowane zejścia do pasażu podziemnego znajdujące się przed głównym wejściem do budynku dworca.

Produkt projektu: Plac reprezentacyjny Miasta Sosnowca wraz z małą architekturą o powierzchni 5979,81 m².

Rezultat projektu: Ożywienie społeczno-gospodarcze i nadanie nowych funkcji społecznych przestrzeni przed Dworcem PKP.

Termin realizacji: rozpoczęcie – 2019r., zakończenie – 2020r.

Szacunkowy koszt: 10 158 667,82 zł

Źródła finansowania: budżet Gminy Sosnowiec / źródła zewnętrzne

Brany jest pod uwagę sposób finansowania projektu ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego z działania 10.3.

NAZWA PROJEKTU:

12. ROZBUDOWA TEATRU ZAGŁĘBIA W SOSNOWCU

Projektodawca: Gmina Sosnowiec

Miejsce realizacji projektu: podobszar Centrum

Cel projektu: Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny. Zwiększenie atrakcyjności centrum miasta.

Opis projektu: Celem opracowania jest budowa nowej sceny teatru. Projekt zakłada budowę Małej Sceny Teatru wraz z pracowniami technicznymi: stolarnia, malarnia, Ślusarnia, modelatornia, tapicernia, oraz pomieszczeniami artystycznymi.

W ramach zadania zostanie zagospodarowany teren przy budynku teatru.

Produkt projektu: Nowa scena teatru wraz z zapleczem i zagospodarowaniem terenu.

Rezultat projektu: Ożywienie społeczno-gospodarcze. Efektywniejsze wykorzystanie potencjału artystycznego oraz rozszerzenie działalności statutowej.

Termin realizacji: rozpoczęcie – 2019r., zakończenie – 2020r.

Szacunkowy koszt: Ze względu na brak dokumentacji projektowej oraz założeń projektowych, na chwilę obecną nie można oszacować kosztów wykonania zadania.

Źródła finansowania: budżet Gminy Sosnowiec / źródła zewnętrzne

NAZWA PROJEKTU:**13. ZAGŁĘBIOWSKI PARK SPORTOWY W SOSNOWCU****Projektodawca:** Gmina Sosnowiec**Partner projektu:** Zagłębiowski Park Sportowy Sp. z o. o.**Miejsce realizacji projektu:** Projekt położony w pobliżu podobszarów: Centrum, Pogoń, Kalinowa.**Cel projektu:** Zwiększenie atrakcyjności, promocja sportu i rekreacji, rozwój sportu i dyscyplin na terenie Sosnowca. A także promocja Sosnowca jako organizatora dużych imprez sportowych/kulturalnych o zasięgu ogólnopolskim.**Opis projektu:** Budowa stadionu piłkarskiego, stadionu zimowego i hali sportowej wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną podziemną i naziemną.**Produkt projektu:** Kompleks rekreacyjno – sportowy**Rezultat projektu:** Budowa kompleksu rekreacyjno – sportowego mającego na celu promocje sportu i rekreacji na terenie Sosnowca oraz zwiększenie bazy sportowej dla mieszkańców całego miasta i regionu.**Termin realizacji:** rozpoczęcie – 2019r., zakończenie – 2022r.**Szacunkowy koszt:** 198 488 186,34 zł**Źródła finansowania:** W chwili obecnej zakładane jest jedynie pozyskanie kapitału zewnętrznego (kredyt/obligacje) przez spółkę celową ZPS jako źródło finansowania.**Uzasadnienie projektu:**

Zagłębiowski Park Sportowy to kompleks trzech obiektów sportowych, w których oprócz profesjonalnych drużyn sportowych będą z niego korzystały liczne małe kluby i sekcje sportowe, dzieci i młodzież ucząca się w sosnowieckich szkołach jak również dorośli mieszkańcy Sosnowca. Stan techniczny obecnie funkcjonujących obiektów sportowych tj. hali sportowej przy ul. Żeromskiego, lodowiska miejskiego przy ul. Zamkowej oraz stadionu miejskiego przy ul. Kresowej, nie pozwala na osiągnięcie pełnych możliwości jakie powinny oferować tego typu obiekty. Uniemożliwia to jednocześnie nabór większej ilości dzieci i młodzieży (także o różnym stopniu niepełnosprawności) do sekcji sportowych. Budowa ZPS przyczyni się do poprawy postaw społecznych i sportowych, promocje patriotyzmu lokalnego, zdrowego trybu życia oraz będzie rozwijało motywację do podnoszenia umiejętności sportowych mieszkańców. Jednocześnie wpłynie na polepszenie atrakcyjności i estetyki tego obszaru miasta a co się z tym wiąże podniesie wartość nieruchomości w okolicy.

Projekt budowy ZPS znajduje się poza podobszarami rewitalizacji z uwagi na fakt, że w wyznaczonych podobszarach rewitalizacji brak jest tak dużego terenu, na którym mógłby on powstać. Jednakże ZPS będzie usytuowany w pobliżu 3 podobszarów rewitalizacji: Pogoń (odległość ok. 1km), Centrum (odległość ok. 2,8km), Kalinowa (odległość ok. 3km). Lokalizacja ta nie będzie stanowiła większego problemu aby mogli korzystać z niej mieszkańcy wszystkich podobszarów rewitalizacji jak również mieszkańcy reszty miasta. Jest to również projekt, z którego będą mogli korzystać mieszkańcy regionu oraz mieszkańcy Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Zagłębiowski Park Sportowy to obiekt zaprojektowany nie tylko dla młodych mieszkańców Sosnowca ale również zaprojektowany z myślą o seniorach i osobach niepełnosprawnych. Pozwoli to na

aktywizację również tej grupy mieszkańców, którzy na co dzień mieli utrudniony dostęp do infrastruktury sportowej zlokalizowanej w jednym dogodnym miejscu. Infrastruktura komunikacyjna wokół obiektu ulegnie znacznej poprawie co umożliwi bezproblemowy transport osób z różnych rejonów miasta w tym także z podobszarów rewitalizacji. Dodatkowe połączenia komunikacyjne jak również budowa kolejnych kilometrów ścieżek rowerowych zapewni mieszkańcom podobszarów rewitalizacji bezpośredni dostęp do obiektów ZPS.

Gmina Sosnowiec od kilku lat rozwija sieć monitoringu miejskiego, który jest połączony Sosnowiecką Siecią Szerokopasmową i dociera do najdalszych dzielnic miasta. Budowa Zagłębiowskiego Parku Sportowego dodatkowo zapewni bezpieczeństwo mieszkańców miasta i podobszarów rewitalizacji. Połączenie systemów monitoringu miejskiego i systemów bezpieczeństwa na obiektach ZPS, zapewni służbom interwencyjnym i Policji dodatkowe narzędzie do ścigania sprawców przestępstw na terenie miasta.

Budowa tego kompleksu sportowego zapewni intensywny wzrost tworzenia nowych gałęzi działalności gospodarczej na terenie miasta i podobszarów rewitalizacji. Szczególnie powiązanych z obszarami sportowo-rekreacyjnym. Umożliwi to tworzenie programów aktywizacji lokalnej społeczności a tym samym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i bezrobociu. W obiektach tych zlokalizowane będą miejsca, które zapewnią mieszkańcom i uczestnikom warsztatów pełen dostęp do usług społecznych związanych z działalnością sportową.

NAZWA PROJEKTU:

14. REWITALIZACJA SZKOŁY REALNEJ W SOSNOWCU – PRZESTRZEŃ ROZWOJU NOWYCH MOŻLIWOŚCI

Projektodawca: MAKSIMUM Sp. z o.o. Holding S.K.A.

Partner projektu: Fundacja Renova

Miejsce realizacji projektu: podobszar Pogoń

Cel projektu: Rozwiązywanie specyficznych problemów społecznych występujących w obszarze rewitalizacji, zwłaszcza na terenie dzielnicy Pogoń, w tym oddziaływanie na sferę: bezrobocia, aktywności gospodarczej, aktywności społecznej i integracji społecznej, włączenia społecznego.

Opis projektu: Projekt dotyczy przebudowy i adaptacji do nowych funkcji gospodarczych i społecznych obiektu dawnej Szkoły Realnej przy ul. Żeromskiego 3 w dzielnicy Pogoń.

Produkt projektu:

Liczba wspartych obiektów infrastruktury – 1

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – 1

Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,1158 ha

Rezultat projektu: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 6585 osób

Termin realizacji: rozpoczęcie – 2019r., zakończenie – 2020r.

Szacunkowy koszt: 21 986 250,00 zł

Źródła finansowania: środki własne projektodawcy / źródła zewnętrzne

15. „MIEJSKI OŚRODEK ROZWOJU SPOŁECZNEGO – ETAP 2”. PROJEKT KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA INTEGRACJI OSÓB, RODZIN I GRUP WYKLUCZONYCH LUB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM Z ZASTOSOWANIEM INSTRUMENTÓW AKTYWNEJ INTEGRACJI.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec.

Miejsce realizacji projektu: Lokalizacja projektu - Kazimierz Górniczy zmodernizowany budynek Miejskiego Domu Kultury (działki 1454/4; 145/1 w granicach obszaru i terenu górniczego byłej KWK "Kazimierz - Juliusz II"), niemniej projekt oddziaływać będzie na obszar całego Miasta, w tym inne podobszary rewitalizacji określone w LPR Miasta Sosnowca ze szczególnym uwzględnieniem podobszaru Kazimierz Górniczy i Juliusz, z uwagi na skierowanie wsparcia w szczególności do osób z niepełnosprawnościami oraz osób uzależnionych zamieszkujących Sosnowiec.

Cel projektu: Celem projektu jest reintegracja społeczna i zawodowa grupy osób najbardziej oddalonych od rynku pracy oraz życia społecznego. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności osób z niepełnosprawnościami, osób uzależnionych, w tym zamieszkujących podobszary Sosnowca objęte procesem rewitalizacji.

Opis projektu: Projekt zakłada wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej osób najbardziej oddalonych od rynku pracy oraz życia społecznego, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, uzależnionych. Projekt skierowany będzie do społeczności rozumianej w sposób kategoryalny tj.: obejmie wsparciem osoby uzależnione oraz osoby z niepełnosprawnością intelektualną z terenu całego Miasta, z uwzględnieniem osób zamieszkujących obszar Kazimierza Górniczego i Juliusza – poprzez realizację programu na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności z uwzględnieniem działań:

- a. opartych o samopomoc i wolontariat,
- b. środowiskowych,
- c. prozatrudnieniowych,
- d. edukacyjnych.

Praca ze społecznościami kategoryalnymi nie jest tożsama z pracą grupową jako odrębną metodą pracy socjalnej, polega na inicjowaniu grup dla kilku lub kilkunastu osób. Organizowanie pracy socjalnej ukierunkowanej na społeczność kategoryalną to szerokie spektrum działań związanych z włączaniem tych grup w życie społeczne. To proces związany z rozwiązywaniem strukturalnych problemów oraz program zaspokajania potrzeb grup kategoryalnych w oparciu o ich własny potencjał, przy jednoczesnym rozwijaniu środowiskowych usług społecznych.

Produkt projektu:

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie -200;
2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej - 1;

Rezultat projektu:

1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu - 100;

Termin realizacji: rozpoczęcie 2019 r., zakończenie 2021 r.

Szacunkowy koszt: 2 071 098,86 zł.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, budżet miasta.

Wykonalność projektu:

1. Przeprowadzono cykl szkoleń i warsztatów z zakresu rewitalizacji, których odbiorcami byli mieszkańcy oraz pracownicy lokalnych podmiotów różnych sektorów zaangażowanych w zmianę podobszarów rewitalizowanych;
2. Na bieżąco realizowane są spotkania robocze pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Miejskiego Zakładu Zasobów Lokalowych;
3. Przeanalizowano posiadane zasoby lokalowe potencjalnie możliwe do zaadaptowania na potrzeby projektowe;
4. Przeprowadzono wizje lokalne terenów i obiektów przeznaczonych do działań projektowych;
5. Pracownicy tutejszego urzędu brali udział w szeregu szkoleń dotyczących wdrażania założeń RPO WSL 2014-2020;
6. Pracownicy MOPS wzięli udział w warsztatach przygotowujących animatorów środowiska lokalnego.

Cel 1 Przeciwdziałania w zakresie wykluczenia społecznego, ograniczanie negatywnych skutków transformacji bazy ekonomicznej miasta i aktywizacja zawodowa mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie reprezentujących te grupy społeczne, które mają największe problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku pracy.

Cel szczegółowy 1.3. Działania na rzecz wsparcia sieci instytucjonalnej opieki społecznej w przedsięwzięciach aktywizujących samorozwój zawodowy i osobisty.

7. POZOSTAŁE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE REALIZUJĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ, MAJĄCYCH NA CELU ELIMINACJE LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ZJAWISK POWODUJĄCYCH SYTUACJĘ KRYZYSOWĄ Z PODZIAŁEM NA PODOBSZARY REWITALIZACJI.

Podobszar KAZIMIERZ GÓRNICZY

1. Rewitalizacja na cele społeczne dzielnicy Kazimierz Górniczy: MDK Kazimierz wraz z otoczeniem.
Wartość projektu – 6.200.000,00 zł;
Okres realizacji – II kwartał 2017 r. – III kwartał 2018 r.
2. Rewitalizacja na cele społeczne dzielnicy Kazimierz Górniczy: muszla koncertowa.
Wartość projektu – 1.500.000,00 zł;
Okres realizacji – II kwartał 2017 r. – III kwartał 2018 r.

Podobszar JULIUSZ

1. Rewitalizacja Osiedla Juliusz poprzez adaptację budynku przy ul. Czołgistów 5 w Sosnowcu na centrum aktywizacji i integracji społeczności lokalnej.
Wartość projektu – 2.941.176,47 zł;
Okres realizacji – I kwartał 2017 r. – IV kwartał 2017 r.
2. Remont wielorodzinnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. Komandosów 4,6,8,10 w Sosnowcu z ociepleniem przegród zewnętrznych.
Projektodawca: GÓRNICZA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA,
Miejsce realizacji projektu: Sosnowiec, Obręb Porąbka, działka nr 2924/1
Cel projektu: Efektywność energetyczna budynku mieszkalnego,
Opis projektu: Termomodernizacja budynku wielorodzinnego wraz z usprawnieniem systemu zaopatrzenia w wodę i adaptacji istniejącej wewnętrznej instalacji c.o. po wykonanej termomodernizacji.
Rezultat projektu: Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektu.
Termin realizacji: Rozpoczęcie: 2013 r., zakończenie 2019 r.
Szacunkowy koszt: Całkowity (zł): 1.500.000,00 zł; w tym środki własne zgłaszającego 225.000,00 zł, 15%;
Wykonalność projektu: decyzja nr 214/12 z dnia 27.04.2012 r. Prezydenta Miasta Sosnowca.
Data rozpoczęcia robót 19.02.2013 r. - w trakcie realizacji etapami.
3. Modernizacja energetyczna budynków.
Projektodawca: GÓRNICZA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA
Miejsce realizacji projektu: Sosnowiec, Obręb Porąbka, nr działki 2924/1, 2924/2, 2924/3, Obręb Kazimierz, nr działki 1474/1, 1474/2, 1474/3.
Cel projektu: znaczna poprawa efektywności energetycznej budynku mieszkalnego.
Opis projektu: Termomodernizacja budynku wielorodzinnego wraz z usprawnieniem systemu zaopatrzenia w wodę i adaptacji istniejącej wewnętrznej instalacji c.o. po wykonanej termomodernizacji.
Rezultat projektu: głęboka modernizacja oparta o system monitorowania i zarządzania energią oraz wymiana oświetlenia na energooszczędne.
Termin realizacji: rozpoczęcie: 2019 r., zakończenie 2020 r.

Szacunkowy koszt: całkowity - 1.200.000,00 zł; w tym środki własne zgłaszającego 180.000,00 zł, 15%;

Wykonalność projektu: bardzo duże zainteresowanie lokalnej społeczności możliwością doposażenia budynków w instalacje wewnętrzne ciepłej wody użytkowej, podniesienie standardu technicznego instalacji wewnętrznych, dających możliwości prowadzenia indywidualnej i oszczędnej gospodarki cieplnej obiektu i uzyskiwania wymiernych oszczędności kosztów eksploatacyjnych.

4. Bezpieczne osiedle

Projektodawca: Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa,

Miejsce realizacji projektu: Sosnowiec, Obręb Porąbka, nr działki 2924/4, ul. Komandosów
Obręb Kazimierz, nr działki 1474/4, ul. Zielona,

Cel projektu: Poprawa bezpieczeństwa w osiedlach,

Opis projektu: Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej i funkcjonalności struktury ruchu kołowego i ruchu pieszego.

Rezultat projektu: zdalna obserwacja oraz rejestracja obrazu z kamer ma zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców oraz rejestrować wszelkie próby wandalizmu w niżej wymienionych strefach: parkingi zewnętrzne, drogi dojazdowe, chodniki, wejścia do budynków.

Termin realizacji: rozpoczęcie: 2017 r., zakończenie 2018 r.

Szacunkowy koszt: całkowity: 150.000,00 zł; w tym środki własne zgłaszającego 22.500,00 zł; 30%.

Wykonalność projektu: wykonanie nowych elewacji w budynkach i miejsc postojowych i parkingowych - ochrona własności.

5. Remont wielorodzinnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. Komandosów 12, 14, 16, 18 w Sosnowcu z ociepleniem przegród zewnętrznych.

Projektodawca: Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa,

Miejsce realizacji projektu: Sosnowiec, Obręb Porąbka, nr działki 2924/3.

Cel projektu: efektywność energetyczna budynku mieszkalnego; uzyskana oszczędność zapotrzebowania na ciepło 34,2%; przedsięwzięcie termomodernizacyjne przewidziane do realizacji w trybie Ustawy z dnia 21.11.2008 r.; premia termomodernizacyjna 83.649,20 zł,

Opis projektu: koszt audytu i dokumentacji technicznej; ocieplenie stropu nad piwnicą, ocieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją; ocieplenie ścian szczytowych; wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; ocieplenie ścian podłużnych budynku; wymiana obróbki blacharskiej; wymiana poszycia dachu; wymiana instalacji ciepłej wody użytkowej i zimnej wody; zalecenia modernizacyjne dla istniejącej instalacji centralnego ogrzewania na podstawie projektu technicznego.

Produkt projektu: termomodernizacja budynku wielorodzinnego wraz z usprawnieniem systemu zaopatrzenia w wodę i adaptacji istniejącej wewnętrznej instalacji c.o. po wykonanej termomodernizacji.

Rezultat projektu: ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektu.

Termin realizacji: rozpoczęcie: 2017 r., zakończenie 2018 r.

Szacunkowy koszt: całkowity: 1.500.000,00 zł; w tym środki własne zgłaszającego 225.000,00zł; 15%.

Wykonalność projektu: już wykonano projekt budowlany, audyt energetyczny budynku dla przedsięwzięcia termomodernizacyjnego przewidzianego do realizacji w trybie Ustawy z dnia 21.11.2008 r., kosztorys inwestorski.

Podobszar CENTRUM

1. Projekt kompleksowego wsparcia integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenie Centrum Miasta i obszarów przyległych, funkcjonalnie powiązanych z Centrum z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji.

Projektodawca: Gmina Sosnowiec – Wydział Polityki Społecznej (WPS)

Wartość projektu – 1.382.352,94 zł;

Okres realizacji: I kwartał 2020 r. – IV kwartał 2021 r.

Podobszar POGOŃ

1. Rozbudowa instalacji o infrastrukturę służącą do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w obiektach rekreacyjno-sportowych na terenie miasta Sosnowca – Hala Widowiskowo-Sportowa przy ul. Żeromskiego.

Wartość projektu: 1.641.606,13 zł

Okres realizacji: 1.07.2015 – 30.06.2017 r.

Obszar oddziaływania na CAŁE MIASTO

- Oddziaływanie projektu nr 1 na podobszar: CENTRUM
- Oddziaływanie projektów nr 2 do 9 na podobszary: KALINOWA i CENTRUM
- Oddziaływanie projektu nr 10 na podobszar: KAZIMIERZ GÓRNICZY, JULIUSZ, MACZKI (w związku z wynikami ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców dzielnic wschodnich Sosnowca, które wykazały problemy z transportem)

1. Termomodernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu przy ulicy Kościelnej (WKS ZIT).

Wartość projektu: 6.620.500,00 zł

Okres realizacji: II kwartał 2016 – I 2018

Projekt ujęto w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Sosnowca w ramach obszaru zdegradowanego z uwagi na istotny wpływ na środowisko, w tym jakość powietrza na terenie całego miasta. Termomodernizacja MBP przyniesie wymierny wpływ na ograniczenie niskiej emisji źródeł wtórnych, o których mowa w rozdziale 2.3.3 LPR Miasta Sosnowca na lata 2016-2023.

2. Wspieranie funkcjonowania i rozwoju Centrów Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego; Rozbudowa i modernizacja bazy dydaktycznej CKZiU – kluczem do sukcesu. (WED ZIT)

Wartość projektu: 4.040.584,00 zł

Okres realizacji: I kwartał 2016 r. – IV 2017 r.

Miejsce realizacji projektu graniczy z podobszarami rewitalizacji Kalinowa i Centrum. Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest zwiększenie efektywności szkolnictwa zawodowego w celu zwiększenia szans znalezienia zatrudnienia przez absolwentów. Działania te przyczynią się do zmniejszenia liczby osób rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci, a w przypadku ewentualnej rejestracji ograniczy prawdopodobieństwo długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia. Zminimalizuje to ewentualną potrzebę korzystania ww. osób z pomocy społecznej. Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru.

3. Na naukę nigdy nie jest za późno – I edycja; Współpraca świata nauki i biznesu – szansa na sukces zawodowy- II edycja; Kształcenie zawodowe przepustką do świata pracy – III edycja. (WED ZIT)

Wartość projektu: 781.176,47 zł

Okres realizacji: I kwartał 2016 r. – IV 2017 r.

Miejsce realizacji projektu graniczy z podobszarami rewitalizacji Kalinowa i Centrum. Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest zwiększenie efektywności szkolnictwa zawodowego w celu zwiększenia szans znalezienia zatrudnienia przez absolwentów. Działania te przyczynią się do zmniejszenia liczby osób rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci, a w przypadku ewentualnej rejestracji ograniczy prawdopodobieństwo długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia. Zminimalizuje to ewentualną potrzebę korzystania ww. osób z pomocy społecznej. Przedsiębiorcy natomiast uzyskają w ramach projektu wysoko wykwalifikowaną kadrę.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru a także wpłynie na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

4. Wiedza + umiejętności = Sukces zawodowy I edycja; Sukces zawodowy poprzez staże u pracodawców II edycja (WED ZIT)

Wartość projektu: 596.427,53 zł

Okres realizacji: I kwartał 2016 r. – IV 2017 r.

Miejsce realizacji projektu graniczy z podobszarami rewitalizacji Kalinowa i Centrum. Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest zwiększenie efektywności szkolnictwa zawodowego w celu zwiększenia szans znalezienia zatrudnienia przez absolwentów. Działania te przyczynią się do zmniejszenia liczby osób rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci, a w przypadku ewentualnej rejestracji ograniczy prawdopodobieństwo długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia. Zminimalizuje to ewentualną potrzebę korzystania ww. osób z pomocy społecznej. Przedsiębiorcy natomiast uzyskają w ramach projektu wysoko wykwalifikowaną kadrę.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru a także wpłynie na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

5. Inwestujemy w naukę (WED ZIT)

Wartość projektu: 3.072.010,43 zł

Okres realizacji: II kwartał 2016 r. – IV 2017 r.

Miejsce realizacji projektu graniczy z podobszarami rewitalizacji Kalinowa i Centrum. Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest zwiększenie efektywności szkolnictwa zawodowego w celu zwiększenia szans znalezienia zatrudnienia przez absolwentów. Działania te przyczynią się do zmniejszenia liczby osób rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci, a w przypadku ewentualnej rejestracji ograniczy prawdopodobieństwo długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia. Zminimalizuje to ewentualną potrzebę korzystania ww. osób z pomocy społecznej.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru.

6. Staże zawodowe szansą na lepszą pracę. (WED ZIT)

Wartość projektu: 2.058.823,53 zł

Okres realizacji: I kwartał 2017 r. – IV 2018 r.

Miejsce realizacji projektu graniczy z podobszarami rewitalizacji Kalinowa i Centrum. Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest zwiększenie efektywności szkolnictwa zawodowego w celu zwiększenia szans znalezienia zatrudnienia przez absolwentów. Działania te przyczynią się do zmniejszenia liczby osób rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci, a w przypadku ewentualnej rejestracji ograniczy prawdopodobieństwo długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia. Zminimalizuje to ewentualną potrzebę korzystania ww. osób z pomocy społecznej. Przedsiębiorcy natomiast uzyskają w ramach projektu wysoko wykwalifikowaną kadrę. Udział w projekcie przyczyni się do zdobycia pierwszego doświadczenia zawodowego wśród osób młodych, a pracodawcom pozwoli poznać możliwości potencjalnych przyszłych pracowników.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru a także wpłynie na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

7. W pełni wykwalifikowani na rynku pracy. (WED ZIT)

Wartość projektu: 1.363.529,41 zł

Okres realizacji: I kwartał 2016 r. – I 2018 r.

Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz wejście lub powrót na rynek pracy osób niepracujących. Dzięki działaniom projektowym osoby nieaktywne zawodowo zostaną wyposażone poprzez szkolenia w kwalifikacje dostosowane do indywidualnych potrzeb lokalnych przedsiębiorców tzw. szkolenia szyte na miarę.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru a także wpłynie na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

8. Edukacja krokiem do sukcesu zawodowego. (WED ZIT)

Wartość projektu: 1.622.008,06 zł

Okres realizacji: III kwartał 2016 r. – IV 2018 r.

Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz wejście lub powrót na rynek pracy osób niepracujących. Dzięki działaniom projektowym osoby nieaktywne zawodowo zostaną wyposażone poprzez szkolenia w kwalifikacje dostosowane do indywidualnych potrzeb lokalnych przedsiębiorców tzw. szkolenia szyte na miarę.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał zawodowy całego obszaru a także wpłynie na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

9. Miejsce przyjazne dziecku. (WED ZIT)

Wartość projektu: 1.139.539,99 zł

Okres realizacji: II kwartał 2017 r. – III 2018 r.

Zakładanym efektem przedsięwzięcia jest podniesienie kwalifikacji zawodowych nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz wsparcie rodziców wychowujących dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie godzenia ról zawodowych i społecznych. Dzięki działaniom w ramach projektu zmieni się tradycyjne postrzeganie roli kobiet, które będą mogły pozostawić dzieci pod profesjonalną opieką prowadzoną w przedszkolach i kontynuować lub podjąć pracę. Dzięki stworzeniu miejsc przyjaznej opieki nad dzieckiem (nowocześnie i adekwatnie do potrzeb wyposażone obiekty, w których opiekę prowadzić będzie wysoko wykwalifikowana kadra nauczycieli), możliwe będzie prowadzenie zajęć, które pozytywnie wpłyną na proces socjalizacji i kształtowania postaw, co w przyszłości pozwoli na szybsze zaadaptowanie się dzieci w kolejnych etapach edukacji.

Na etapie rekrutacji do projektu planuje się preferowanie osób zamieszkujących teren rewitalizowany, dzięki czemu rezultaty prowadzonych działań projektowych spowodują, że podniesie się potencjał edukacyjny i zawodowy całego obszaru.

10. Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego w Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej Spółka z o.o. w Sosnowcu.

Przedmiotem projektu jest całkowite odnowienie 26 linii komunikacyjnych transportu publicznego obsługiwanych przez PKM Sp. z o.o. w Sosnowcu poprzez zakup i wprowadzenie do eksploatacji 81 sztuk niskoemisyjnych autobusów, w tym: 52 autobusy 12-metrowe (tabor B) oraz 29 autobusów 18-metrowych (tabor C).

Okres realizacji projektu: 2016 – 2017 rok.

Całkowita wartość projektu: 129.034.325,14 zł

Wskaźniki produktu: zakup i wprowadzenie do eksploatacji 81 sztuk niskoemisyjnych autobusów, w tym: 52 autobusy 12-metrowe (tabor B) oraz 29 autobusów 18-metrowych (tabor C).

Wskaźnik rezultatu: Odnowienie 26 linii komunikacyjnych transportu publicznego.

Projekt swoim zasięgiem obejmować będzie m.in. podobszar rewitalizacji Kazimierz Górniczy, Juliusz i Maczki. Zakładane efekty przedsięwzięcia przyczynią się do poprawy funkcjonowania transportu i wpłyną na poprawę jakości środowiska dzięki planowanej stopniowej rezygnacji z podróży indywidualnymi środkami transportu na rzecz transportu publicznego. Ponadto poprawiona zostanie dostępność do oddalonych od siebie dzielnic Sosnowca, co korzystnie wpłynie na odbiór społeczny dzielnic, które mieszkańcy uważają za odosobnione m.in. Maczki i Juliusz.

Działanie to przyczyni się do zmniejszenia niskiej emisji w mieście oraz poprawy komfortu komunikacji mieszkańców na terenie miasta. Zadanie to wypełnia założenia dotyczące celu 2.2 rewitalizacji: poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez rozbudowę taboru transportu publicznego oraz optymalizację sieci połączeń z centralnymi dzielnicami miasta oraz miastem wojewódzkim.

11. Aktywnie wspieramy samodzielność-kompleksowy system wspomagania osób zależnych

Projektodawca: Caritas Diecezji Sosnowieckiej

Wartość projektu: 1.500.000,00 zł

Okres realizacji: 2020r. – 2021r.

Projekt zakłada realizację usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej dla osób niepełnosprawnych w szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla mieszkańców Sosnowca z obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji. Poszczególne działania projektu będą dotyczyć:

- stworzenia i organizacji mieszkań wspieranych dla osób niesamodzielnych w szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w powiązaniu z projektem inwestycyjnym)
- organizacji usług asystenckich i opiekuńczych i opiekuńczych specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w szczególności korzystających ze wsparcia ŚDS
- organizacji wsparcia lokalnego poprzez przygotowanie i wdrożenie sąsiedzkich usług opiekuńczych w szczególności w oparciu o działalność kół Caritas
- organizacja działań Klubu Seniora.

12. Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych we Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Jana Kilińskiego 4c w Sosnowcu.

Projektodawca: Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych – TBS Sp. z o. o.

Wartość projektu: zgodnie z kosztorysem inwestorskim (w przygotowaniu)

Okres realizacji: sierpień 2020 – grudzień 2021

13. Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych we Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Ordonówny 3-3a w Sosnowcu.
Projektodawca: Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych – TBS Sp. z o. o.
Wartość projektu: 1.374.522,60 zł brutto
Okres realizacji: sierpień 2020 – grudzień 2021
14. Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych we Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Ordonówny 3b w Sosnowcu.
Projektodawca: Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych – TBS Sp. z o. o.
Wartość projektu: 742.800,69 zł brutto
Okres realizacji: sierpień 2020 – grudzień 2021
15. Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Goszczyńskiego 1-15 w Sosnowcu.
Projektodawca: Mieszkańcy Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Goszczyńskiego 1-15 w Sosnowcu
Wartość projektu: zgodnie z kosztorysem inwestorskim (w przygotowaniu)
Okres realizacji: sierpień 2020 – marzec 2022

Projekty nr 12, 13, 14 i 15 polegają na zlikwidowaniu źródeł uwalniania włókien azbestowych do powietrza, które mogą wpływać na ludzi, zwierzęta i rośliny. Źródłem tym są płyty azbestowe umieszczone na elewacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Ponadto zostanie wykonana ich termomodernizacja.

W perspektywie długoterminowej, nastąpi poprawa jakości powietrza; usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest wywoła pozytywne skutki dla jakości wód i stanu powierzchni ziemi. Działania te będą pośrednio wpływały na poprawę jakości życia w najbliższym podobszarze rewitalizacji Centrum. Jednakże poprawi to jakość powietrza na terenie całego miasta i przyczyni się do zmniejszenia zużycia ciepła.

16. Dla każdego coś nowego... na Dobrzańskiego! – odnowa zdegradowanego kompleksu rekreacyjno-sportowego.
Projektodawca: Zagłębiowski Park Sportowy Spółka z o.o.
Wartość projektu: całkowity koszt: 14.198.055,36 zł brutto
Okres realizacji: marzec 2020 – kwiecień 2021

Na obecnie istniejącym obiekcie powstanie kompleks rekreacyjno-sportowego, w skład którego wchodzić będą m.in. 3 budynki o charakterystycznej formie poustawianych na sobie i wzajemnie poprzesuwanym kłocków-kontenerów. W pierwszym budynku wydzielona zostanie część gastronomiczna. W drugim: wypożyczalnia sprzętu sportowego, punkt pierwszej pomocy przedmedycznej oraz pawilon parku linowego. Trzeci budynek zostanie przeznaczony na magazyn sprzętu sportowego. Centralną część kompleksu zajmować będzie boisko piłkarskie, wokół którego powstanie ogrodzony tor do jazdy szybkiej na rolkach i wrotkach. Po zewnętrznej stronie toru zaprojektowano również chodnik dla pieszych. W miejscu obecnego boiska asfaltowego powstanie ogrodzone i oświetlone boisko do unihokeja, które może stanowić również miejsce do nauki jazdy na rolkach/ wrotkach. W pobliżu boiska zlokalizowane zostaną stanowiska do tenisa stołowego i piłkarzyków. Przebudowane zostanie również główne wejście, gdzie poza nowymi schodami powstanie także zadaszona pochylnia dla osób z niepełnosprawnością.

8. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM PROGRAMEM REWITALIZACJI.

Jak już zdefiniowano, rewitalizacja to proces zmian, który w sposób ciągły oddziałuje na zdegradowany obszar. Warunkiem wywołania takiego procesu jest koncentracja działań rewitalizacyjnych, programowanych lub podejmowanych spontanicznie albo okolicznościowo w wyniku konkretnych sytuacji.

Projekty i przedsięwzięcia wprowadzone do programu z założenia koncentrują się na realizacji działań rewitalizacyjnych w wybranych i wytypowanych podobszarach.

Celem sformułowanych i zapisanych w dokumencie przedsięwzięć jest takie skomponowanie zestawów projektów, których zakres i planowane rezultaty mają się wzajemnie uzupełniać aby osiągnąć zakładane cele. Realizacja poszczególnych projektów będzie inicjowana i prowadzona samodzielnie i autonomicznie przez jednostki i instytucje, które ten projekt do programu zgłosiły. Koordynacja realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych leży w gestii Komitetu Rewitalizacyjnego. Należy oczekiwać, iż skala potencjalnych komplikacji organizacyjnych, wzajemnych relacji przestrzennych, problemów proceduralnych i instytucjonalnych oraz finansowych wskazuje, że w celu zmaksymalizowania komplementarności projektów należy skoncentrować koordynację działań rewitalizacyjnych w jednym podobszarze w określonym czasie.

W ten sposób pojawia się możliwość efektywnego i skutecznego prowadzenia monitoringu przebiegu procesów wdrażania projektów rewitalizacyjnych. Komitet powinien posiadać wyposażenie w narzędzia i kompetencje pozwalające na działania koordynujące realizowanie projektów oraz zapewnienie niezbędnych przepływów informacji pomiędzy wszystkimi interesariuszami.

Komplementarność wdrażanych projektów zapewnić może stosowana metodyka prac programowych w celu wypracowania wzajemnie ze sobą skorelowanych projektów.

W pierwszej kolejności przeprowadzono działania diagnozujące stan miasta i jego sytuację w różnych aspektach jego funkcjonowania; następnie przeprowadzono analizę otrzymanych danych i z kolei wytypowano i oznaczono podobszary rewitalizacyjne.

W następnej kolejności sformułowano i zapisano w programie rewitalizacji przedsięwzięcia nakierowane na rozwiązywanie konkretnych problemów w poszczególnych podobszarach rewitalizacyjnych. Zwrócono się także do podmiotów zewnętrznych w celu ewentualnego zgłoszenia przez nie swoich projektów czy przedsięwzięć gotowych do wprowadzenia do programu rewitalizacji.

Sformułowane i opisane projekty i przedsięwzięcia może zgłaszać do programu każdy interesariusz zgodnie z obowiązującym od 2007 roku Programem Rewitalizacji Miasta Sosnowca.

W efekcie tak prowadzonych działań przyjęto i wprowadzono te projekty przedsięwzięć, które umieszczone zostały w dokumencie.

9. INDIKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PRZEDSIĘWZIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W PUNKTACH 6 I 7, Z INDIKATYWNYMI WIELKOŚCIAMI ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z RÓŻNYCH ŹRÓDEŁ.

Tabela 111. Szacunkowe koszty i źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych w Sosnowcu.

Lp.	Tytuł projektu	Szacunkowy koszt realizacji projektu (suma źródeł finansowania)	Źródła finansowania			
			Środki ze źródeł krajowych publicznych	Środki z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Środki prywatne	Środki z innych źródeł
1.	„Dojrzały sukces” – aktywni i zdrowi na rynku pracy. Zapobieganie wczesnemu przechodzeniu na emeryturę obejmujące przekwalifikowania pracowników.	Koszt całkowity 1.006.830,84 zł	Środki własne 151.024,62 zł (15%)	855.806,18 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
2.	Wstań, podnieś głowę, czyli kompleksowa aktywizacja osób oddalonych od rynku pracy.	Koszt całkowity 1.385.494,28 zł	Środki własne 207.824,13 zł (15%)	1.177.670,15 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
3.	„Nowe horyzonty”. Projekt wspierający rozwój małej i średniej przedsiębiorczości i oraz samozatrudnienia.	Koszt całkowity 2.838.571,87 zł	Środki własne 425.785,77 zł (15%)	2.412.786,10 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
4.	„Wiatr w Żagle”. Kompleksowy program wspierający lokalnych przedsiębiorców, ich pracowników oraz osoby bezrobotne.	Koszt całkowity 2.227.991,61 zł	Środki własne 334.198,74 zł (15%)	1.893.792,87 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł

5.	„Mogę wszystko”- projekt godzenia ról społecznych z zawodowymi.	Koszt całkowity 2.599.208,49 zł	Środki własne 389.881,26 zł (15%)	2.209.327,23 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
6.	Projekt kompleksowego wsparcia integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenie Centrum i obszarów przyległych oraz funkcjonalnie powiązanych z Centrum z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji	Koszt całkowity 1.567.536,00 zł	Środki własne 235.130,40 zł (15%)	1.332.405,60 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
7.	„Miejski Ośrodek Rozwoju Społecznego”. Projekt kompleksowego wsparcia integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji.	Koszt całkowity 954.168,75 zł	Środki własne 47.708,44 zł (15%)	906.460,31 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
8.	Projekt aktywizacji społecznej i zawodowej rodzin z podobszaru Juliusza.	Koszt całkowity 655.543,00 zł	Środki własne 45.888,01 zł (7%)	609.654,99 zł (93%)	0,00 zł	0,00 zł
9.	Utworzenie Spółdzielni Socjalnej	Koszt całkowity 300.000,00 zł	Środki własne 45.000,00 zł (15%)	255.000,00 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł

10.	Modernizacja pływalni krytej i siłowni przy ul. Żeromskiego 4d w Sosnowcu – II etap	Koszt całkowity 18.000.000,00 zł	Środki własne 2.700.000,00 zł (15%)	15.300.000,00 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
11.	Zagospodarowanie przestrzeni przed dworcem PKP – ul. 3 Maja w Sosnowcu	Koszt całkowity 10 158 667,82 zł	-	-	-	-
12.	Rozbudowa Teatru Zagłębia w Sosnowcu	Brak danych	-	-	-	-
13.	Zagłębiowski Park Sportowy w Sosnowcu	Koszt całkowity 198 488 186,34 zł	-	-	-	-
14.	Rewitalizacja Szkoły Realnej w Sosnowcu – przestrzeń rozwoju nowych możliwości	Koszt całkowity: 21 986 250,00 zł	Środki własne 8.580.000,00 zł (39%)	-	-	-
15.	Rewitalizacja Centrum Miasta na cele społeczne	Koszt całkowity 4.382.352,94 zł	657.352,93 zł (15%)	3.724.999,99 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
16.	Rewitalizacja Osiedla Juliusz poprzez adaptację budynku przy ulicy Czołgistów 5 w Sosnowcu na centrum aktywizacji i integracji społeczności lokalnej	Wartość projektu 2.941.176,47 zł	441.176,46 zł (15%)	2.499.999,99 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
17.	Rewitalizacja na cele społeczne dzielnicy Kazimierz Górniczy: MDK Kazimierz wraz z otoczeniem.	Wartość projektu 6.200.000,00 zł	930.000 zł (15%)	5.270.000 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
18.	Rozbudowa instalacji o infrastrukturę	Wartość projektu 1.641.606,13 zł	246.240,13 zł (15%)	1.395.365,22 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł

	służącą do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w obiektach rekreacyjno-sportowych na terenie miasta Sosnowca – Hala Widowiskowo-Sportowa przy ul. Żeromskiego 9.					
19.	Wspieranie funkcjonowania i rozwoju Centrów Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego; Rozbudowa i modernizacja bazy dydaktycznej CKZiU – kluczem do sukcesu. (WED ZIT).	Wartość projektu 4.040.584,00 zł	606.087,60 zł (15%)	3.434.496,40 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
20.	Na naukę nigdy nie jest za późno – I edycja; Współpraca świata nauki i biznesu – szansą na sukces zawodowy- II edycja; Kształcenie zawodowe przepustką do świata pracy – III edycja. (WED ZIT).	Wartość projektu 781.176,47 zł	117.176,47 zł (15%)	663.999,99 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
21.	Wiedza + umiejętności = Sukces zawodowy I edycja; Sukces zawodowy poprzez staże u pracodawców II edycja (WED ZIT).	Wartość projektu 596.427,53 zł	89.464,13 zł (15%)	506.963,40 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł

22.	Inwestujemy w naukę (WED ZIT)	Wartość projektu 3.072.010,43 zł	460.801,56 zł (15%)	2.611.208,87 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
23.	Stáže zawodowe szansą na lepszą pracę. (WED ZIT)	Wartość projektu 2.058.823,53 zł	308.823,52 zł (15%)	1.749.999,99 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
24.	W pełni wykwalifikowani na rynku pracy. (WED ZIT)	Wartość projektu 1.363.529,41 zł	204.529,41 zł (15%)	1.158.999,99 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
25.	Edukacja krokiem do sukcesu zawodowego. (WED ZIT)	Wartość projektu 1.622.008,06 zł	243.301,23 zł (15%)	1.378.706,83 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
26.	Miejsce przyjazne dziecku. (WED ZIT)	Wartość projektu 1.139.539,99 zł	170.930,98 zł (15%)	968.608,92 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
27.	Termomodernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu przy ulicy Kościelnej 11. (WKS ZIT)	Wartość projektu 6.620.500,00 zł	993.075 zł (15%)	5.627.425 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
28.	Rewitalizacja na cele społeczne dzielnicy Kazimierz Górniczy: Muszla Koncertowa	Wartość projektu 1.500.000 zł	225.000 zł (15%)	1.275.000 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
29.	Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego w Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej Spółka z o.o. w Sosnowcu.	Całkowita wartość projektu: 129.034.325,14 zł	19.325.148,77 zł (15%)	109.679.176,37 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
30.	Remont wielorodzinnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. Komandosów 4,6,8,10 w Sosnowcu z ociepleniem przegród zewnętrznych.	Koszt całkowity: 1.500.000,00 zł	Środki własne 225.000,00 zł (15%)	1.275.000 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł

31.	Modernizacja energetyczna budynków.	Koszt całkowity: 1.200.000,00 zł	Środki własne 180.000,00 zł (15%)	1.020.000 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
32.	Bezpieczne Osiedle	Koszt całkowity: 150.000,00 zł	Środki własne 22.500,00 zł (30%)	122.500 zł (70%)	0,00 zł	0,00 zł
33.	Remont wielorodzinnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. Komandosów 12, 14, 16, 18 w Sosnowcu z ociepleniem przegród zewnętrznych.	Koszt całkowity: 1.500.000,00 zł	Środki własne 225.000 zł (15%)	1.275.000 zł (85%)	0,00 zł	0,00 zł
34.	Projekt kompleksowego wsparcia integracji osób, rodzin i grup wykluczonych.	Koszt całkowity: 1.568.000,00 zł	Środki własne 303.000 zł (19%)	-	-	-
35.	Aktywnie wspieramy samodzielność-kompleksowy system wspomaganie osób zależnych	Koszt całkowity: 1.500.000,00 zł	Środki własne 105.000 zł (7%)	-	0,00 zł	0,00 zł
37.	Miejski Ośrodek Rozwoju Społecznego – etap II	Koszt całkowity: 2.071.098,86 zł	Środki własne 103.554,94 zł (5%)	1 967 543,92 zł (95%)	0,00 zł	0,00 zł
38.	Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych we Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Jana Kilińskiego 4c w Sosnowcu	Brak danych	-	-	-	-
39.	Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych we Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Ordonówny 3-3a w Sosnowcu	Koszt całkowity: 1.374.522,60 zł	Środki własne: 206.178,39 zł (15%)	-	-	-

40.	Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych we Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Ordonówny 3b w Sosnowcu	Koszt całkowity: 742.800,69 zł	Środki własne: 111.420,10 zł (15%)	-	-	-
41.	Dla każdego coś nowego... na Dobrzańskiego! – odnowa zdegradowanego kompleksu rekreacyjno-sportowego.	Koszt całkowity: 14.198.055,36 zł	-	-	-	-
SUMA:		454 966 986,61	39 357 467,71	174 557 898,31	0,00	0,00

10. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW, INNYCH PODMIOTÓW ORAZ GRUP AKTYWNYCH W PROCES REWITALIZACJI.

UDZIAŁ INTERESARIUSZY

Udział interesariuszy w pracach nad tworzeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sosnowca został zapewniony poprzez:

1. powołanie przez Prezydenta Miasta Sosnowca w dniu 19 lutego 2015 roku dwóch zespołów:
 - b) Zespołu ds. Rewitalizacji Centrum;
 - c) Zespołu ds. Rewitalizacji Kazimierza Górniczego.

W skład Zespołu ds. Rewitalizacji Centrum, działającego pod przewodnictwem Prezydenta Miasta, weszli przedstawiciele:

- mieszkańców, wyłonieni drodze konsultacji społecznych;
- przedstawiciele przedsiębiorców z obszaru działania Zespołu, wyłonieni w drodze konsultacji społecznych;
- przedstawiciele Rady Miejskiej;
- przedstawiciele jednostek miejskich;
- Komendant Straży Miejskiej;
- przedstawiciel Komendanta Miejskiego Policji;
- przedstawiciele wydziałów Urzędu Miejskiego.

Zespół działa w niżej wymienionych obszarach zainteresowania:

- Mieszkańcy, a w nim: przeprowadzanie konsultacji społecznych oraz badanie opinii mieszkańców; udział w tworzeniu programów społecznych oraz kulturalnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; podejmowanie działań na rzecz odnawiania substancji mieszkaniowej;
- Przedsiębiorcy, a w nim: przeprowadzanie konsultacji społecznych oraz badanie opinii przedsiębiorców; stworzenie „pakietu przedsiębiorcy”; działania na rzecz modernizacji targowiska przy ul. Szklarnianej; wspieranie promocyjne przedsiębiorców prowadzących działalność w centrum;
- Infrastruktura, a w nim: działania na rzecz modernizacji pasażu przy Placu Stulecia; modernizacja ulic Modrzejowskiej i Warszawskiej; stworzenie nowych miejsc parkingowych w Śródmieściu;
- Przestrzeń, a w niej: poprawa estetyki; nowe zagospodarowanie zieleni miejskiej oraz elementów małej architektury; kontynuacja programu ulg podatkowych dla właścicieli odnawiających kamienice;
- Wizerunek, a w nim: przeprowadzanie badań wizerunkowych „Śródmieścia Sosnowca” wśród mieszkańców Sosnowca oraz mieszkańców sąsiednich gmin; wprowadzenie programu „Lokal na kulturę”; kontynuacja programów „Sosnowiec po godzinach” oraz „Sosnowiec za pół ceny”.

W skład Zespołu ds. Rewitalizacji Dzielnicy Kazimierz Górniczy działającego pod przewodnictwem Prezydenta Miasta weszli przedstawiciele:

- mieszkańców, wyłonieni w ramach konsultacji społecznych;
- przedstawiciel Kopalni Węgla Kamiennego „Kazimierz-Juliusz”;
- przedstawiciel Spółki Restrukturyzacji Kopalń;
- przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych z terenu dzielnic Kazimierz Górniczy i Juliusz;
- przedstawiciele Rady Miejskiej;
- przedstawiciele jednostek i instytucji miejskich;

- przedstawiciel Komendanta Miejskiego Policji;
- przedstawiciele wydziałów Urzędu Miejskiego.

Celem działania Zespołu jest koordynowanie działań mających na względzie rewitalizację dzielnic Kazimierz Górniczy i Juliusz podczas restrukturyzacji KWK „Kazimierz –Juliusz”, a w szczególności zabezpieczenie interesów mieszkańców Sosnowca w następujących obszarach:

- ożywienia gospodarczego dzielnic Kazimierz Górniczy i Juliusz oraz tworzenie nowych miejsc pracy;
 - rewitalizacji osiedla mieszkaniowego na Juliuszu;
 - zwiększenia kulturotwórczej roli Miejskiego Domu Kultury „Kazimierz” oraz funkcji rekreacyjnej Parku im. Jacka Kuronia;
 - określenia stanu technicznego i prawnego sieci infrastrukturalnych (kanalizacja, wodociągi, energetyka, ciepłownictwo) będących aktualnie we władaniu KWK „Kazimierz –Juliusz”, a niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania osiedli mieszkaniowych dzielnicach Kazimierz Górniczy i Juliusz oraz Ostrowy Górnicze;
 - przekazania Gminie Sosnowiec infrastruktury drogowej należącej do kopalni;
 - monitorowanie szkód górniczych oraz prowadzenia regulacji rzeki Bobrek;
 - pomocy prawnej w procesie wykupu mieszkań zakładowych kopalni przez obecnych najemców.
2. W listopadzie i grudniu 2015 roku zostały zorganizowane dwa pięciodniowe cykle spotkań przy udziale firmy zewnętrznej jako prowadzącego i moderatora. Pierwszy cykl spotkań był przeznaczony dla mieszkańców Kazimierza Górniczego, Juliusza, Klimontowa, Ostrów Górniczych, Porąbki i Maczek, czyli dla całej wschodniej części miasta. Kilkogodzinne spotkania odbywały się w Miejskim Domu Kultury „Kazimierz Górniczy” i uczestniczyli w nich mieszkańcy wymienionych wyżej dzielnic; przedstawiciele rad dzielnic; przedstawiciele instytucji miejskich funkcjonujących na tym obszarze; przedstawiciel policji i przedstawiciele Urzędu Miejskiego. Na spotkaniach omawiano problemy mieszkańców tych dzielnic, wyrażano obawy co do nowej sytuacji powstałej po zlikwidowaniu kopalni węgla kamiennego, największego pracodawcy w tym rejonie; formułowano wnioski i postulaty oraz oczekiwania mieszkańców wobec władz samorządowych w zakresie dotyczącym tych dzielnic. Drugi cykl spotkań, w tym samym trybie, odbywał się w zrewitalizowanej wcześniej Sali MUZA w centrum miasta i obszarowo dotyczył pozostałych dzielnic miasta. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele mieszkańców tej części miasta oraz instytucji i organizacji w nich funkcjonujących. Problemami dominującymi były kwestie szeroko rozumianej rewitalizacji Centrum miasta, jego roli i funkcji obecnie i w przyszłości; rozwiązywania problemów wynikających z wyludniania się śródmieścia oraz starzenia się mieszkańców i znacznej feminizacji. Formułowano wnioski i postulaty oraz oczekiwania mieszkańców wobec władz samorządowych w zakresie dotyczącym tych dzielnic.
3. W celu pozyskiwania opinii, mieszkańców co do procesów zachodzących w mieście, wykorzystywane są w Sosnowcu spotkania konsultacyjne w ramach budżetu obywatelskiego. Dla potrzeb konsultacji budżetu obywatelskiego podzielono miasto na 16 obszarów (rejonów), który to podział został wykorzystany przy prowadzeniu badań i wyliczeń dla potrzeb projektu niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sosnowca. Spotkania wynikające z potrzeb tego cyklu odbywają się w każdym wskazanym obszarze. Szersze wnioski wynikające z tych spotkań w rejonach zostają wykorzystywane przy formułowaniu zadań i przedsięwzięć mogących z powodzeniem mieć zastosowanie w programie rewitalizacyjnym.
4. W okresie od 31 maja do 20 czerwca 2016 roku przez Prezydenta Miasta Sosnowca zostały ogłoszone konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sosnowca. Konsultacje zostały ogłoszone na stronach internetowych miasta oraz na tablicach ogłoszeń. Mieszkańcy Sosnowca mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag, spostrzeżeń i postulatów oraz

gotowych, sformułowanych przedsięwzięć pod wskazane adresy elektroniczne, a także listownie na adres Urzędu.

5. Kolejnym działaniem, które dawało możliwość poznania opinii, stanowisk i postulatów mieszkańców Sosnowca było przeprowadzenie przez zespół doktora Roberta Krzysztofika pracownika naukowego Uniwersytetu Śląskiego, ankiet na reprezentatywnej próbie mieszkańców miasta, których celem było poznanie opinii sosnowiczian na problemy społeczne występujące w dzielnicach ich zamieszkania. Zebrane opinie i wnioski zostały wykorzystane w projekcie tego dokumentu.

11. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROCESEM REWITALIZACJI.

Program Rewitalizacji Miasta Sosnowca do roku 2020 jest zainicjowany i prowadzony przez samorząd miasta. Konstrukcja dokumentu realizuje wymogi prawne zapisane w obowiązującej ustawie o rewitalizacji oraz wskazówki i wymogi sformułowane w wytycznych sporządzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów miejskich jest zarządzany przy wykorzystywaniu partnerstwa i partycypacji społecznej. W tym kontekście bardzo ważne jest poznanie potrzeb, oczekiwań i preferencji oraz siły wpływu i poziomów zainteresowania poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji.

Możemy wyróżnić cztery grupy interesariuszy:

- 1) Interesariusze kluczowi, nastawieni na działanie i pozytywna zmianę to: samorząd i władze lokalne; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej; Powiatowy Urząd Pracy; spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe; przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej;
- 2) Interesariusze nakierowani na uzyskiwanie informacji – potencjalni sojusznicy kluczowych interesariuszy w procesie rewitalizacji to: indywidualni właściciele nieruchomości szukający, możliwości na pozytywne przekształcenia, w tym deweloperzy; biznes; stowarzyszenia i fundacje oraz liderzy lokalni; instytucje kulturalne i sportowe; szkoły; Policja i Straż Miejska;
- 3) Interesariusze nastawieni na minimum wysiłku to: bierni indywidualni właściciele nieruchomości; bierni mieszkańcy podobszarów rewitalizacji;
- 4) Interesariusze zagrożeni w swoim obecnym położeniu (sytuacji) to: gospodarstwa domowe korzystające w dużym zakresie z pomocy społecznej; długotrwale bezrobotni; właściciele nieruchomości dążący do zachowania ich bieżącej pozycji.

W związku z powyższym bardzo istotne jest wspieranie działań prowadzonych przez interesariuszy kluczowych. Przy wykorzystaniu mechanizmów partycypacji powinni się uaktywnić możliwie potencjalni sojusznicy. Chodzi tutaj głównie o uaktywnienie się organizacji sektora pozarządowego oraz instytucji kulturalnych, sportowych i edukacyjnych mogących poprzez projekty społeczne tworzyć i wzbogacać ofertę w rewitalizowanych miejscach i obiektach.

Kwestią równie ważną jest podjęcie działań na rzecz interesariuszy potencjalnie obojętnych, których interesy są zagrożone czyli, że nie postrzegają oni sami siebie jako beneficjentów rewitalizacji. Dotyczy to głównie wykluczonych społecznie mieszkańców substandardowej zabudowy oraz przedsiębiorców działających na zdegradowanych terenach przemysłowych.

Program rewitalizacji jest programem otwartym. Jest on tworzony we współpracy ze wszystkimi osobami i organizacjami związanymi z Sosnowcem poprzez miejsce zamieszkania albo prowadzenia działalności gospodarczej lub społecznej.

Partnerzy lokalni wpływają na treść programu poprzez:

- a) zgłaszane wnioski wyrażające opinie w kwestii sformułowanych kierunków rozwoju i rewitalizacji zapisanych w dokumencie;
- b) udział w pracach nad aktualizacją dokumentu;
- c) zgłaszanie wniosków na temat poszerzenia lub zmian podobszarów rewitalizacji;
- d) zgłaszanie i realizację projektów rewitalizacyjnych;
- e) uczestnictwo w pracach na rzecz realizacji programu rewitalizacji i zapisanych w nim przedsięwzięć.

Samorząd wspiera aktywność mieszkańców na rzecz rewitalizacji w granicach określonych przepisami prawa, tj. może inicjować i zachęcać lokalne społeczności rewitalizowanych podobszarów m.in. do tworzenia lokalnych grup rewitalizacji. Zadaniem takiej grupy to m. in. identyfikacja problemów; wybór przedsięwzięć służących do ich likwidacji; budowa planu działania oraz pomoc w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ponadto zadaniem samorządu jest zapewnienie całościowej informacji o podejmowanych działaniach rewitalizacyjnych; tworzenie zachęt w celu pozyskiwania kolejnych partnerów i ich aktywnego uczestnictwa w realizacji programu rewitalizacji.

Proces wdrażania programu rewitalizacji wymaga ciągłego prowadzenia działań, z których najważniejsze to:

- przegląd prawa, pozwalający na usunięcie barier wdrażania programu rewitalizacji;
- organizacja spotkań z beneficjentami;
- nabory projektów rewitalizacyjnych;
- określenie wskaźników służących do monitorowania realizacji programu rewitalizacji;
- monitorowanie realizacji projektów włączanych do programu;
- okresowe raportowanie stanu wdrożenia programu rewitalizacji, jego ocena i weryfikacja.

Koordinację wdrażania programu rewitalizacji zapewnia Wydział Rozwoju i Promocji Miasta.

ZARZĄDZANIE PROCESEM REWITALIZACJI W GMINIE SOSNOWIEC

Zarządzanie procesem rewitalizacji w Sosnowcu jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji.

Zgodnie z zasadą partnerstwa poszczególne grupy interesariuszy są równoprawnymi uczestnikami w procesie planowania, wdrażania, monitorowania i oceny projektów i działań rewitalizacyjnych. Stosowanie zasady partnerstwa przyczyni się do:

- identyfikacji liderów integrujących wokół siebie środowiska lokalne;
- wzmacniania współpracy między podmiotami lokalnymi na rzecz wykorzystania wewnętrznych potencjałów rywalizacji;
- przezwycięzania barier wynikających z nieufności oraz konfliktu interesów;
- wypracowania kompleksowych projektów i wiązek działań rewitalizacyjnych;
- montażu środków finansowych ze źródeł publicznych, prywatnych i społecznych;
- ustalenie praw i obowiązków poszczególnych partnerów związanych z utrzymaniem i użytkowaniem poszczególnych miejsc i obiektów.

Zgodnie z zasadą partycypacji poszczególne grupy interesariuszy powinny aktywnie zaangażować się w proces rewitalizacji. Współdziałanie interesariuszy w procesie rewitalizacji przyczyni się do:

- lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań wyrażanych przez poszczególne grupy;
- większej reprezentacji środowisk wykluczonych oraz grup społeczno-zawodowych nie biorących dotychczas aktywnego udziału w procesach rozwoju lokalnego;
- wykorzystania w większym stopniu potencjału endogenicznego i realizacji inicjatyw oddolnych;
- wspólnego podejmowania unikatowych inicjatyw, uwzględniających lokalne warunki i kontekst zewnętrzny.

Kompleksowość procesu rewitalizacji, przejawiająca się zaangażowaniem wielu grup interesariuszy, wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków. W związku z realizacją programu rewitalizacji miasta Sosnowca powinny zostać powołane: Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Sosnowca oraz Horyzontalny Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Miasta Sosnowca.

Prezydent Miasta Sosnowca powołuje Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Sosnowca. W skład Komitetu wchodzi naczelnicy wydziałów Urzędu Miasta oraz przedstawiciele Rady Miejskiej, którzy są kompetencyjnie powiązani z kluczowymi wymiarami rewitalizacji, w szczególności wymiarem

społecznym, gospodarczym, infrastrukturalnym, ekologicznym i kulturowym. Koordynatorem Komitetu jest Zastępca Prezydenta Miasta.

Prezydent Miasta Sosnowca powołuje Horyzontalny Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Miasta Sosnowca. W skład Zespołu Zadaniowego wchodzi grupy interesariuszy zawiązujące partnerstwa w podobszarach rewitalizacji miasta. W ramach Zespołu Zadaniowego powinny funkcjonować grupy wdrożeniowe reprezentujące poszczególne podobszary rewitalizacji.

ZADANIA KOMITETU I ZESPOŁU ZADANIOWEGO

Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Sosnowca	Horyzontalny Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Miasta Sosnowca
<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie i wdrażanie instrumentów rewitalizacji miasta (rozwiązania prawne, finansowe, itp.) – stosowanie rozwiązań proponowanych w ramach Krajowej i Regionalnej Polityki Miejskiej; • prowadzenie koordynacji procesów realizacyjnych oraz tworzenie warunków do skutecznej współpracy instytucji lokalnych i aktywnych grup społecznych; • wsparcie informacyjne, doradcze, techniczne, finansowe dla partnerów planujących i realizujących projekty rewitalizacyjne; • ustalenie kryteriów wprowadzenia przez podmioty lokalne i aktywne grupy społeczne nowych projektów rozwijających i wzbogacających Lokalny Program Rewitalizacji; • tworzenie bazy projektów w oparciu o karty projektów zgłaszane przez podmioty lokalne i aktywne grupy społeczne; • realizacja zadań informacyjnych o strategicznych projektach rewitalizacji oraz zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w ich realizacji; • diagnozowanie sytuacji w podobszarach rewitalizacji, gromadzenie i analiza danych, w tym przy wykorzystaniu narzędzi GIS; • sporządzanie okresowych raportów z monitoringu i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie partnerstw na rzecz realizacji projektów i działań w poszczególnych podobszarach rewitalizacji; • wymiana opinii poszczególnych grup interesariuszy lokalnych na temat sytuacji miasta i przebiegu procesu rewitalizacji; • kreowanie pomysłów w zakresie systemu wsparcia tworzącego zachęty i warunki do współpracy grup interesariuszy gwarantujące osiągnięcie założonych produktów i efektów projektów rewitalizacyjnych; • zgłaszanie propozycji rozstrzygnięcia konfliktów występujących pomiędzy różnymi grupami interesariuszy; • formułowanie propozycji w sprawie modyfikacji zasięgu podobszarów rewitalizacji oraz celów i projektów zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji; • opiniowanie i rekomendowanie projektów z bazy przygotowanej przez Komitet ds. Rewitalizacji dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji; • wypracowywanie specyficznych narzędzi wspierających realizację projektów i działań rewitalizacyjnych.

12. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU.

Monitoring procesów rewitalizacyjnych w Sosnowcu prowadzony jest w dwóch obszarach. Pierwszy obszar to obserwacja i rejestrowanie przebiegów zachodzących zjawisk społeczno-gospodarczych na terenach rewitalizowanych i na terenie całego miasta. Drugi obszar to monitorowanie stanu realizacji projektów zapisanych w Programie Rewitalizacji.

Monitoring zjawisk społeczno-gospodarczych obejmuje systematyczne rejestrowanie i analizę zmian wartości wskaźników wykorzystywanych w trakcie diagnozy i delimitacji obszarów rewitalizacji, są to dane z zakresu:

- demografii – liczba mieszkańców, struktura wiekowa, itp.;
- bezrobocia – liczba bezrobotnych z uwzględnieniem kobiet, młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych;
- wykluczenie społeczne – liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na różne rodzaje dysfunkcji i patologii;
- bezpieczeństwo publiczne – liczba wykroczeń i przestępstw w podziale na różne rodzaje;
- rynek nieruchomości – ceny transakcyjne i stawki czynszów najmu w podziale na różne rodzaje nieruchomości;
- oraz inne wykorzystywane dotychczas.

Monitorowanie stanu realizacji projektów objętych programem Rewitalizacji to systematyczne rejestrowanie i raportowanie postępów prowadzonych działań, obejmuje ono przedsięwzięcia realizowane zarówno przez podmioty publiczne, prywatne, jaki sektor obywatelski. Projektodawca, który wniósł do programu rewitalizacji swój projekt, zobowiązany jest raz w roku do przekazania danych dotyczących zakresu, wartości, sposobu finansowania prowadzonych prac, ewentualnych przyczyn i skutków opóźnienia w rewitalizacji projektu. Wzór karty sprawozdania określi stosowne zarządzenie Prezydenta Miasta.

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach:

1. produkty projektów rewitalizacji (konieczność wskazania przez beneficjenta w karcie projektu);
2. wskaźników osiągnięcia celów operacyjnych Lokalnego Programu Rewitalizacji adresowanych do strategicznych obszarów rewitalizacji;
3. wskaźniki endogenicznych warunków rewitalizacji miasta w formie wzmacnianych potencjałów i eliminowania barier.

Procesy monitoringu i oceny wdrażania programu rewitalizacji zostaną wsparte prowadzonymi niezależnie analizami i badaniami socjologicznymi, dotyczącymi postrzegania przez mieszkańców kierunków podejmowanych działań dokonujących się zmian i oczekiwań związanych z rewitalizacją poszczególnych obszarów miasta.

Działania te mają prowadzić do gromadzenia informacji z różnych tematów o rewitalizowanych obszarach i procesach w nich zachodzących oraz identyfikacji nowych zjawisk i zachodzących procesów.

Wnioski wynikające z realizacji tych projektów badawczych wykorzystywane będą do podejmowania decyzji w sprawie wprowadzania ewentualnych zmian i uzupełnień w zakresie programu rewitalizacji.

Sprawozdanie z realizacji programu rewitalizacji należy sporządzać jeden raz w roku na podstawie informacji i materiałów otrzymanych z jednostek, wydziałów oraz instytucji realizujących przedsięwzięcia zapisane w programie rewitalizacji.

Analiza wskaźników i rezultatów umożliwi elastyczne reagowanie na dane pochodzące z monitoringu, korektę zapisów i przedsięwzięć w programie w zależności od uzyskiwanych efektów.

Cele rewitalizacji	Rodzaj/Typ Wskaźnika
Wszystkie podobszary rewitalizacyjne	
„Razem, więcej, lepiej dla osi priorytetowej: IX. Włączenie społeczne dla działania: 9.1. Aktywna integracja dla poddziałania: 9.1.6. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – tryb pozakonkursowy.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 444; Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie: 45; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 45; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 45.
„Rodzina działaniami silna” dla osi priorytetowej: IX Włączenie społeczne dla działania: 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne dla poddziałania: 9.2.5. Rozwój usług społecznych – konkurs.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym: 158; Liczba wspartych miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu: 16.

Cele rewitalizacji	Rodzaj/Typ Wskaźnika
Podobszar rewitalizacyjny CENTRUM	
Projekt kompleksowego wsparcia integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenie Centrum i obszarów przyległych oraz funkcjonalnie powiązanych z Centrum z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji.	Wskaźniki produktu dla podobszaru Centrum: 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 57; 2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej - 1; 3. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe - 0; Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu – 21
Wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia.	Wskaźniki produktu dla podobszaru Centrum: 1. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (K/M): 27; 2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (K/M): 5;

	<p>3. Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (K/M): 2;</p> <p>4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie (K/M):3;</p> <p>5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie (K/M): 5.</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu projektu (K/M): 9;</p> <p>2. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (K/M): 11.</p>
Rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości.	<p>Wskaźniki produktu dla podobszaru Centrum: Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie (K/M): 10;</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (K/M): 10.</p>
Zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw.	<p>Wskaźniki produktu dla podobszaru Centrum: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (K/M) – 40. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej – 1. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe – 1.</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (K/M) – 20.</p>
„Mogę wszystko” - projekt godzenia ról społecznych z zawodowymi.	<p>Wskaźniki produktu dla podobszaru Centrum: 1. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat (szt.): 15; 2. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (K/M): 20;</p> <p>Wskaźniki rezultatu podobszaru Centrum: 1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem /wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu (K/M): 4; 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu (K/M): 2;</p>

	3. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (K/M): 15;
Pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczenie wykluczenia społecznego.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (K/M): 15.
„Dojrzały sukces” – aktywni i zdrowi na rynku pracy. Zapobieganie wczesnemu przechodzeniu na emeryturę obejmujące przekwalifikowania pracowników.	Wskaźniki produktu: Liczba osób objętych programem zdrowotnym współfinansowanym z EFS (K/M): 50; Wskaźniki rezultatu: Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie (K/M): 10.

Cele rewitalizacji	Rodzaj/Typ Wskaźnika
Podobszar rewitalizacyjny KAZIMIERZ GÓRNICZY	
Wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia.	Wskaźniki produktu: 1. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (K/M): 27; 2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (K/M): 5; 3. Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (K/M): 1; 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie (K/M): 2; 5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie (K/M): 5. Wskaźniki rezultatu: 1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu projektu (K/M): 9; 2. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (K/M): 11.
Pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczenie wykluczenia społecznego.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (K/M): 15.
Rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości.	Wskaźniki produktu: Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie (K/M): 10; Wskaźniki rezultatu: Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (K/M): 10.
Zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw.	Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (K/M) – 45; Liczba środowisk objętych programami

	<p>aktywności lokalnej – 1;</p> <p>Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe – 1;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (K/M) – 20.</p>
<p>„Dojrzały sukces” – aktywni i zdrowi na rynku pracy. Zapobieganie wczesnemu przechodzeniu na emeryturę obejmujące przekwalifikowania pracowników.</p>	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba osób objętych programem zdrowotnym współfinansowanym z EFS (K/M): 10;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie (K/M): 3.</p>
<p>Kompleksowe wsparcie integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji.</p>	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (K/M): 45; 2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej: 1; 3. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe: 1. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (K/M): 20.</p>

Cele rewitalizacji	Rodzaj/Typ Wskaźnika
Podobszar rewitalizacyjny JULIUSZ	
<p>Wzrost aktywności zawodowej, a tym samym spadek poziomu bezrobocia.</p>	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (K/M): 26; 2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (K/M): 5; 3. Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (K/M): 2; 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie (K/M): 5; 5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie (K/M): 5. <p>Wskaźniki rezultatu:</p>

	<p>1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu projektu (K/M): 9;</p> <p>2. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (K/M): 23.</p>
Pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczenie wykluczenia społecznego.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (K/M): 15.
Rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości.	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie (K/M): 12;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (K/M): 12.</p>
Zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzrost ilości i poziomu lokalnych inicjatyw.	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (K/M): 45;</p> <p>Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej: 1;</p> <p>Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe: 0.</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (K/M): 20.</p>
„Mogę wszystko” - projekt godzenia ról społecznych z zawodowymi.	<p>Wskaźniki produktu dla obszaru Juliusz:</p> <p>1. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat (szt.): 25;</p> <p>2. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (K/M): 10.</p> <p>Wskaźniki rezultatu dla obszaru Juliusz:</p> <p>1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem /wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu (K/M): 1;</p> <p>2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu (K/M): 1;</p> <p>3. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (K/M): 25.</p>
„Dojrzały sukces” – aktywni i zdrowi na rynku	Wskaźniki produktu:

<p>pracy. Zapobieganie wczesnemu przechodzeniu na emeryturę obejmujące przekwalifikowania pracowników.</p>	<p>Liczba osób objętych programem zdrowotnym współfinansowanym z EFS (K/M): 10; Wskaźniki rezultatu: Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie (K/M): 3.</p>
<p>Kompleksowe wsparcie integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji.</p>	<p>Wskaźniki produktu: 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (K/M): 45; 2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej: 1; 3. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe: 1. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (K/M): 20.</p>
<p>Projekt aktywizacji społecznej i zawodowej rodzin z podobszaru Juliusza i obszarów przyległych oraz funkcjonalnie powiązanych z Juliuszem.</p>	<p>Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (K/M): 27; Wskaźniki rezultatu: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu: 1.</p>

13. PODSUMOWANIE.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Sosnowca na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z dokumentami wyższego rzędu wymienionymi we wstępie do tego Programu. A są to w szczególności: Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju; Krajowa Polityka Miejska; Narodowy Plan Rewitalizacji i Strategia Rozwoju Miasta Sosnowca do 2020 roku, z którą jest zgodny w zakresie celu strategicznego oraz priorytetów rozwoju i kierunków działania.

Przed rozpoczęciem szczegółowych prac nad budową Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sosnowca na lata 2016-2023 zlecono pracownikom naukowym Uniwersytetu Śląskiego, doktorowi Sławomirowi Sitkowi i doktorowi Robertowi Krzysztofikowi wykonanie stosownych badań i analiz w Sosnowcu, które następnie zostały wykorzystane przy konstrukcji projektu dokumentu.

Wnioski i wyniki tych badań; znajomość miasta, jego problemów i potrzeb, zachodzące dynamiczne zmiany w organizmie miejskim wywoływane i realizowane niekiedy przez decyzje podejmowane poza sosnowieckim samorządem – jak np. likwidacja KWK „Kazimierz” ostatniej w Zagłębiu Dąbrowskim - pozwoliły wskazać obszary rewitalizacyjne gdzie natężenie zjawisk kryzysowych jest najbardziej intensywne lub gdzie kryzys może potencjalnie narastać.

Każdy z 6 wskazanych podobszarów rewitalizacyjnych ma odrębne wyróżniki, inne cechy oraz swój specyficzny „rodowód” i wynikające z tego potrzeby na przyszłość. Charakterystyki i uzasadnienie wyborów właśnie tych, a nie innych podobszarów do rewitalizacji zostały przedstawione i opisane w treści dokumentu.

W celu krótkiego resume to: podobszary rewitalizacyjne „Kazimierz Górniczy” i „Juliusz”, gdzie zlikwidowano dwie kopalnie węgla kamiennego; podobszar rewitalizacyjny „Centrum” – kwestie starzenia się społeczeństwa i nakładającej się najwyższej statystycznie feminizacji; podobszar „Maczki” – dzielnica oddzielona urbanistycznie i infrastrukturalnie od innych dzielnic Sosnowca; podobszar rewitalizacyjny „Pogoń” – niski standard infrastruktury i architektury miejskiej, bezrobocie, upadek i likwidacja huty.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Sosnowca został zbudowany na założeniach, iż największy nacisk należy położyć na celach, zadaniach i przedsięwzięciach tzw. miękkich – nakierowanych na społeczność sosnowiecką.

Dlatego też przyjęto zasadę, iż program rewitalizacji powinien zapewnić jak największe korzyści jego interesariuszom w poszczególnych podobszarach rewitalizacyjnych i dzielnicach oraz miastu jako całości.

14. SPIS TABEL:

- Tabela 1. Obszary rewitalizacji określone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Sosnowca”.
- Tabela 2. Struktura wieku bezrobotnych w Sosnowcu według dzielnic w 2010 roku.
- Tabela 3. Struktura wieku bezrobotnych w Sosnowcu według dzielnic w 2014 roku.
- Tabela 4. Parametry strukturalne bezrobocia w wybranych obszarach na tle miasta.
- Tabela 5. Organizacje pozarządowe działające w Sosnowcu.
- Tabela 6. Powstanie lub przenoszenie działalności organizacji pozarządowej na teren Sosnowca.
- Tabela 7. Kwoty dotacji Gminy Sosnowiec dla organizacji pozarządowych w poszczególnych latach.
- Tabela 8. Pomoc społeczna udzielona w Sosnowcu w latach 2010-2014 z podziałem na dzielnice.
- Tabela 9. Świadczenia rodzinne przyznane w Sosnowcu w latach 2010-2014 z podziałem na dzielnice.
- Tabela 10. Ilość przyznanych dodatków mieszkaniowych w Sosnowcu w latach 2010-2014 z podziałem na dzielnice.
- Tabela 11. Powody przyznania pomocy społecznej.
- Tabela 12. Pomoc społeczna w poszczególnych obszarach i jej wielkość.
- Tabela 13. Wydatki na świadczenia z pomocy społecznej.
- Tabela 14. Stan liczby ludności w Sosnowcu według dzielnic w latach 2010-2014.
- Tabela 15. Dynamika liczby ludności w Sosnowcu według dzielnic w latach 2010-2014.
- Tabela 16. Struktura wieku ludności Sosnowca z podziałem na dzielnice w 2010 roku.
- Tabela 17. Struktura wieku ludności Sosnowca z podziałem na dzielnice w 2014 roku.
- Tabela 18. Klasyfikacja dzielnic Sosnowca ze względu na wartość obrotu na rynku nieruchomości oraz proporcji subrynków: mieszkań, domów i działek w 2015 roku
- Tabela 19. Wartość obrotu na rynku nieruchomości w Sosnowcu w 2015
- Tabela 20. Struktura i dynamika dochodów podatników z Sosnowca w latach 2010-2014.
- Tabela 21. Dochody z deklaracji PIT-36; PIT-37 i PIT-38 na 1 mieszkańca według dzielnic Sosnowca w latach 2010-2014.
- Tabela 22. Dochody z deklaracji PIT-36; PIT-37 i PIT-38 na 1 podatnika według dzielnic Sosnowca w latach 2010-2014.
- Tabela 23. Struktura dochodów według poszczególnych źródeł w dzielnicach Sosnowca w 2014 roku.
- Tabela 24. Ilość dużych firm zlokalizowanych w dzielnicach Sosnowca w 2014 roku.
- Tabela 25. Dochód na 1 mieszkańca i 1 podatnika w wybranych dzielnicach.
- Tabela 26. Poziom i struktura dochodów mieszkańców wybranych dzielnic.
- Tabela 27. Struktura wiekowa mieszkańców Centrum, Kazimierza Górniczego, Juliusza, Pogoni, Kalinowej i Maczek na tle średnich danych dotyczących całego Sosnowca.
- Tabela 28. Klasyfikacja dzielnic Sosnowca ze względu na poziom dochodów na 1 mieszkańca oraz natężenie bezrobocia w grupie wiekowej 18-59, z uwzględnieniem dynamiki ludności w latach 2010-2014.
- Tabela 29. Syntetyczne zestawienie zjawisk kryzysowych w dzielnicach Sosnowca.
- Tabela 30. Powierzchnie wyznaczonych obszarów do rewitalizacji.
- Tabela 31. Liczba mieszkańców zameldowanych na stałe na obszarach rewitalizowanych.
- Tabela 32. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 33. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum w latach 2010-2014.
- Tabela 34. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum w latach 2010-2014.
- Tabela 35. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Centrum wg ulic w latach 2010-2014.

- Tabela 36. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Centrum pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.
- Tabela 37. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Centrum pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.
- Tabela 38. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Centrum.
- Tabela 39. Liczba osób w podobszarze Centrum, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.
- Tabela 40. Liczba osób w podobszarze Centrum, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.
- Tabela 41. Liczba osób w podobszarze Centrum, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.
- Tabela 42. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Centrum w roku 2013.
- Tabela 43. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Centrum w roku 2014.
- Tabela 44. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Centrum w roku 2015.
- Tabela 45. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Juliusz wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 46. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Juliusz w latach 2010-2014.
- Tabela 47. Wskaźnik przestępczości w % odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Juliusz w latach 2010-2014.
- Tabela 48. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Juliusz wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 49. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Juliusz pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.
- Tabela 50. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Juliusz pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.
- Tabela 51. Wybrane elementy życia społecznego podobszaru Juliusz.
- Tabela 52. Liczba osób w podobszarze Juliusz, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.
- Tabela 53. Liczba osób w podobszarze Juliusz, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.
- Tabela 54. Liczba osób w podobszarze Juliusz, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.
- Tabela 55. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Juliusz w roku 2013.
- Tabela 56. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Juliusz w roku 2014.
- Tabela 57. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Juliusz w roku 2015.
- Tabela 58. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 59. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy w latach 2010-2014.
- Tabela 60. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy w latach 2010-2014.
- Tabela 61. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Kazimierz Górniczy wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 62. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kazimierz Górniczy pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.
- Tabela 63. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kazimierz Górniczy pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.
- Tabela 64. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Kazimierz Górniczy.
- Tabela 65. Liczba osób w podobszarze Kazimierz Górniczy, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.
- Tabela 66. Liczba osób w podobszarze Kazimierz Górniczy, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.
- Tabela 67. Liczba osób w podobszarze Kazimierz Górniczy, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.
- Tabela 68. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kazimierz Górniczy w roku 2013.
- Tabela 69. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kazimierz Górniczy w roku 2014.
- Tabela 70. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kazimierz Górniczy w roku 2015.

- Tabela 71. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 72. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w obszarze rewitalizacyjnym Kalinowa w latach 2010-2014.
- Tabela 73. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa w latach 2010-2014.
- Tabela 74. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Kalinowa wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 75. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Kalinowa pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.
- Tabela 76. Procentowy udział ulic rewitalizowanego obszaru Kalinowa pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.
- Tabela 77. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Kalinowa.
- Tabela 78. Liczba osób w podobszarze Kalinowa, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.
- Tabela 79. Liczba osób w podobszarze Kalinowa, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.
- Tabela 80. Liczba osób w podobszarze Kalinowa, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.
- Tabela 81. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kalinowa w roku 2013.
- Tabela 82. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kalinowa w roku 2014.
- Tabela 83. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Kalinowa w roku 2015.
- Tabela 84. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 85. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki w latach 2010-2014.
- Tabela 86. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki w latach 2010-2014.
- Tabela 87. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Maczki wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 88. Procentowy udział ulic rewitalizowanego obszaru Maczki pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.
- Tabela 89. Procentowy udział ulic rewitalizowanego obszaru Maczki pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.
- Tabela 90. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Maczki.
- Tabela 91. Liczba osób w podobszarze Maczki, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.
- Tabela 92. Liczba osób w podobszarze Maczki, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.
- Tabela 93. Liczba osób w podobszarze Maczki, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.
- Tabela 94. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Maczki w roku 2013.
- Tabela 95. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Maczki w roku 2014.
- Tabela 96. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Maczki w roku 2015.
- Tabela 97. Liczba mieszkańców w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 98. Wskaźnik bezrobocia w % wg ulic w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń w latach 2010-2014.
- Tabela 99. Wskaźnik procentowy przestępczości odnotowany w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń w latach 2010-2014.
- Tabela 100. Udział gospodarstw domowych otrzymujących dodatki mieszkaniowe w podobszarze rewitalizacyjnym Pogoń wg ulic w latach 2010-2014.
- Tabela 101. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Pogoń pod względem świadczonej pomocy społecznej w latach 2010-2014.
- Tabela 102. Procentowy udział ulic rewitalizowanego podobszaru Pogoń pod względem udzielonych świadczeń społecznych w latach 2010-2014.
- Tabela 103. Wybrane elementy życia społecznego mieszkańców podobszaru Pogoń.
- Tabela 104. Liczba osób w podobszarze Pogoń, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2013.
- Tabela 105. Liczba osób w podobszarze Pogoń, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2014.

- Tabela 106. Liczba osób w podobszarze Pogoń, którym decyzją przyznano świadczenia w roku 2015.
- Tabela 107. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Pogoń w roku 2013.
- Tabela 108. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Pogoń w roku 2014.
- Tabela 109. Powody przyznania pomocy społecznej w podobszarze Pogoń w roku 2015.
- Tabela 110. Cele i zamierzenia do osiągnięcia wskutek rewitalizacji.
- Tabela 111. Szacunkowe koszty i źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych w Sosnowcu.

15. SPIS RYSUNKÓW:

- Rys. 1. Przyjęty w opracowaniu podział miasta na tzw. Dzielnice.
- Rys. 2. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w Sosnowcu w latach 2002-2014.
- Rys. 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w Sosnowcu w latach 2002-2014 na 10 tys. mieszkańców.
- Rys. 4. Udział mężczyzn w grupie osób bezrobotnych w latach 2003-2014.
- Rys. 5. Udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym wśród zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2000-2014.
- Rys. 6. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wśród zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2000-2014.
- Rys. 7. Udział bezrobocia długoterminowego w latach 2003-2014.
- Rys. 8. Natężenie problemu bezrobocia w układzie dzielnic Sosnowca w 2014 roku.
- Rys. 9. Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 osób w danym przedziale wieku.
- Rys. 10. Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 osób w danym przedziale wiekowym w latach 2010-2014 w Sosnowcu.
- Rys. 11. Zmiana poziomu natężenia bezrobocia w układzie dzielnic Sosnowca w latach 2010-2014.
- Rys. 12. Zmiana liczby ludności w Sosnowcu w latach 2010-2014.
- RYS. 13. Dynamika liczby ludności w latach 2010-2014 w Sosnowcu na tle miast GZM, województwa śląskiego oraz Polski (rok poprzedni 100%).
- Rys. 14. Dynamika liczby ludności w Sosnowcu w latach 2010-2014.
- Rys. 15. Gęstość zaludnienia w Sosnowcu w 2014 roku.
- Rys. 16. Udział ludności w poszczególnych kategoriach wieku w Sosnowcu w 2014 r.
- Rys. 17. Zmiana liczby ludności w Sosnowcu w latach 2010-2014 w poszczególnych kategoriach wieku
- Rys. 18. Klasyfikacja dzielnic miasta według struktury wartości obrotu na rynku nieruchomości.
- Rys. 19. Struktura wartości obrotów rynku według rodzaju nieruchomości w 2015 roku.
- Rys. 20. Model rozkładu cen mieszkań w Sosnowcu.
- Rys. 21. Dochody z tytułu pracy na własny rachunek (PIT-36) według dzielnic miasta.
- Rys. 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Sosnowcu na tle miast GZM, województwa śląskiego oraz Polski w latach 2002-2014.
- Rys. 23. Dochód mieszkańców z działalności osobistej.
- Rys. 24. Dochód mieszkańców z umowy zlecenie.
- Rys. 25. Dochód mieszkańców z umowy o pracę.
- Rys. 26. Plan miasta Sosnowca z zaznaczonymi podobszarami rewitalizacji.
- Rys. 27. Liczba mieszkańców w podobszarach rewitalizowanych w Sosnowcu w latach 2010-2014.
- Rys. 28. Podobszar rewitalizacyjny Centrum.
- Rys. 29. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Centrum.
- Rys. 30. Podobszar rewitalizacyjny Juliusz.
- Rys. 31. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Juliusz.
- Rys. 32. Podobszar rewitalizacyjny Kazimierz Górniczy.
- Rys. 33. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Kazimierz Górniczy.
- Rys. 34. Podobszar rewitalizacyjny Kalinowa.
- Rys. 35. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Kalinowa.
- Rys. 36. Podobszar rewitalizacyjny Maczki.
- Rys. 37. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Maczki.
- Rys. 38. Podobszar rewitalizacyjny Pogoń.
- Rys. 39. Obszary funkcjonalnodereliktowe podobszaru rewitalizacyjnego Pogoń.